آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم	مرحله اول
سال تحصیلی ۰۶-۱۴۰۵	۲۳/مرداد/۱۴۰۵

آزمون تعیین سطح جامع پایه یازدهم

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	پایه		
					دوازدهم	یازدهم	دهم
ریاضی و آمار	۱۵	۱	۱۵	۱۵ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۷۰	–
زبان و ادبیات فارسی	۲۰	۱۶	۳۵	۲۰ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۰۸	–
علوم اجتماعی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۳۶	–
روان‌شناسی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۸ تا ۲۰۶	–
زبان عربی	۲۰	۶۶	۸۵	۲۰ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۶	–
تاریخ	۱۰	۸۶	۹۵	۱۰ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۸۶	–
جغرافیا	۱۰	۹۶	۱۰۵	۱۰ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۳	–
فلسفه	۱۵	۱۰۶	۱۲۰	۱۵ دقیقه	–	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۹۳	–
مجموع	۱۲۰ سؤال			۱۲۰ دقیقه	–		

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس ـ گزینشگر
ریاضی و آمار	علی شهرابی کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی کارشناس علمی: طاهره موسی‌زاده	بهنام کیانی شاهوندی
علوم اجتماعی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ علی رمضانی ـ نگار کاتبی کارشناس علمی: مهدی پارچه‌باف	سیمین زاهدی
زبان عربی	آریا ذوقی ـ موسی کاظم‌غلامی کارشناسان علمی: سمیه جغتایی ـ محمدمهدی خادم	موسی کاظم‌غلامی
تاریخ	حبیبه محبی کارشناس علمی: علی آقاجانپور	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن‌طهرانی ـ الهام میرزایی کارشناس علمی: حبیبه محبی	علیرضا حسن‌طهرانی
فلسفه	علی‌اکبر آخوندی کارشناس علمی: علی آقاجانپور	علی‌اکبر آخوندی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۶

Azmoon.kheilisabz.com

۱- گزارهٔ $(p \Rightarrow q) \vee \sim (q \Rightarrow \sim p) \sim$ هم‌ارز کدام گزارهٔ است؟

۱) p ۲) $\sim p$ ۳) q ۴) $\sim q$

۲- کدام گزاره با گزارهٔ $(\sim p \Leftrightarrow q) \sim$ هم‌ارز است؟

۱) $q \Rightarrow p$ ۲) $\sim p \vee q$ ۳) $p \Leftrightarrow q$ ۴) $p \Rightarrow q$

۳- معادل ریاضی جملهٔ «دو واحد بیشتر از معکوس عددی از مجذور آن کوچک‌تر نیست»، کدام است؟

۱) $\frac{۱}{x+۲} \geq x^۲$ ۲) $-x+۲ \geq x^۲$ ۳) $\frac{۱}{x}+۲ > \sqrt{x}$ ۴) $\frac{۱}{x}+۲ \geq x^۲$

۴- شخصی برای حل معادلهٔ $x-۳=۴$، مراحل زیر را رفته است. اشکال کار او از کدام مرحله شروع شده است؟

اول: $(x+۱)(x-۳)=۴(x+۱)$

دوم: $x^۲-۲x-۳=۴x+۴$

سوم: $x^۲-۲x-۳-۳۲=۴x+۴-۳۲$

چهارم: $x^۲-۲x-۳۵=۴x-۲۸$

پنجم: $(x-۷)(x+۵)=۴(x-۷)$

ششم: $x+۵=۴$

هفتم: $x=-۱$

۱) اول ۲) سوم ۳) پنجم ۴) ششم

۵- f تابعی ثابت با دامنهٔ اعداد طبیعی است. اگر $f(a)\times f(b+a)=\frac{۸}{f(b)}$ باشد، حاصل $f(f(a))$ کدام است؟

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) -۲ ۴) تعریف نمی‌شود.

۶- تابع $f(x)=\frac{a}{x}+bx-\frac{۲}{x}-۲x$ همانی است. مقدار $af(b)$ کدام است؟

۱) ۴ ۲) -۴ ۳) ۶ ۴) -۶

۷- اگر $f(x)=\begin{cases} ax+b & x>\frac{\pi}{۳} \\ bx^۲ & x\leq\frac{\pi}{۳} \end{cases}$، $f(\frac{\sqrt{۲}}{۲})=۲$ و $f(۲)=۱$ باشد، حاصل $[\frac{b}{a}]$ کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) -۲ ۴) -۳

۸- دامنهٔ تابع $f(x)=\frac{[x]+۳}{sign(x)-۲}$، مجموعهٔ $\{-\pi, \sqrt{۲}, \pi\}$ است. بزرگ‌ترین عضو برد f کدام است؟

۱) صفر ۲) ۶ ۳) ۴ ۴) $\frac{۱}{۳}$

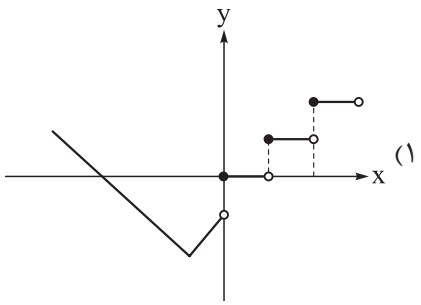
محل انجام محاسبات

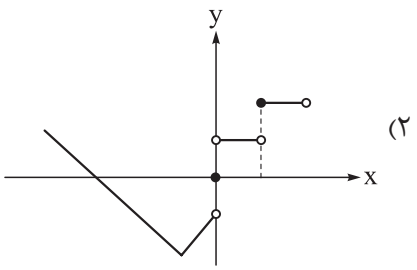
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

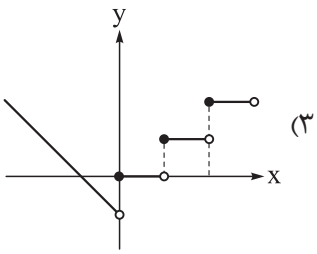
۹- اگر $[a]=۱$ و $sign(b)=-۱$ باشد، نمودار تابع خطی $f(x)=ax+b$ از کدام ناحیهٔ دستگاه مختصات عبور نمی‌کند؟

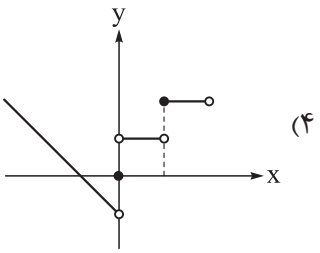
۱) اول ۲) دوم ۳) سوم ۴) چهارم

۱۰- نمودار تابع $f(x)=\begin{cases}|x+۱|-۲ & x<۰\\ [x] & x\geq ۰\end{cases}$ به کدام صورت است؟

۱)

۲)

۳)

۴)

۱۱- f تابعی ثابت و g تابع همانی است. اگر $(f-g)(۳)=۲$ باشد، حاصل $(f\times g)(۲)$ کدام است؟

۱) ۴ ۲) ۸ ۳) ۱۰ ۴) ۶

۱۲- توابع $f=\{(۱,۵),(-۲,۱۲),(۳,۱۰)\}$ و $g=\{(۱,۳),(۲,۹),(۳,۵)\}$ مفروض‌اند. برد تابع $\frac{f+g}{f-g}$ کدام است؟

۱) $\{۳,۴\}$ ۲) $\{۲,۴\}$ ۳) $\{۲,۳\}$ ۴) $\{۳,۴,۷\}$

۱۳- درآمد کارمندان یک شرکت برحسب میلیون تومان به صورت ۱۸، ۲۵، ۳۰، ۱۶۰، ۲۴، ۴۰، ۳۲، ۲۸، ۳۶ و ۲۲ است. خط فقر کارمندان این شرکت با روش مناسب چند میلیون تومان است؟

۱) ۱۴ ۲) ۱۴/۵ ۳) ۱۵ ۴) ۱۵/۵

۱۴- نرخ تورم کالایی در سال‌های متوالی یکسان و برابر با ۲۰ درصد است. اگر شاخص بهای این کالا در سال ۱۴۰۳ برابر با ۱۲۵ باشد، شاخص بهای این کالا در سال ۱۴۰۵ کدام است؟

۱) ۱۵۰ ۲) ۱۶۰ ۳) ۱۸۰ ۴) ۱۷۴

۱۵- در جامعه‌ای با جمعیت فعال ۴۵۰۰ نفر، جمعیت شاغلین از جمعیت بیکارها ۳۶۹۰ نفر بیشتر است. نرخ بیکاری این منطقه چند درصد است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶- در کدام مورد نام شخصیت‌های ادبی قرن «هفتم، هشتم و نهم» و آثار آن‌ها «کاملاً» درست است؟

۱) جامی: بهارستان ـ شمس قیس رازی: المعجم ـ خواجه عبدالله انصاری: کشف‌الاسرار

۲) خواجه فضل‌الله همدانی: احسن‌التّواریخ ـ مولانا: مکاتیب ـ فخرالدین عراقی: عشّاق‌نامه

۳) عبید زاکانی: رسالهٔ دلگشا ـ نجم‌الدین رازی: اخلاق‌الاشراف ـ نظامی: تحفةالاحرار

۴) سلمان ساوجی: جمشید و خورشید ـ نجم دایه: مرصادالعباد ـ حمدالله مستوفی: تاریخ گزیده

۱۷- کدام عبارت‌ها از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی درست هستند؟

الف) در دورهٔ تیموریان کتاب‌های تحقیقی بیشتر سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری است.

ب) در قرن هفتم دو کتاب «طبقات ناصری» و «مرصادالعباد» به ترتیب به نثر مصنوع و به نثر ساده نوشته شده‌اند.

ج) در قرن هفتم، قصیده کمرنگ شد، غزل گسترش یافت و مثنوی در عاطفه، اخلاق و عرفان میدان وسیعی پدید آورد.

د) کتاب «لمعات» در بیان سیر و سلوک عارفانه و در قالب مثنوی سروده شده است.

هـ) مولانا آثار خود را در دو محور اندیشه و عرفان پدید آورده است.

۱) «الف» ـ «د» ـ «هـ»
۲) «ب» ـ «ج» ـ «د»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ج» ـ «هـ»

۱۸- از دیدگاه تاریخ ادبیات در متن زیر، به چند مورد خطا برخورد می‌کنیم؟

«تاریخ‌نویسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم به نثر مصنوع رواج یافت، هرچند نمونه‌هایی با نثر ساده نیز در میان تاریخ‌های این دوره یافت می‌شود. کتاب ظفرنامهٔ شامی، قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ چنگیز است. تاریخ‌نویسی از اوایل دورهٔ مغول به سبب علاقهٔ شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دورهٔ تیموری هم ادامه یافت. حاشیه‌نویسی‌های متعددی نیز به نثر مصنوع بر تاریخ‌های قدیم انجام گرفت.»

۱) دو
۲) یک
۳) چهار
۴) سه

۱۹- در کدام گزینه یکی از شاعران قرن دهم هجری و سبک شعری وی آمده است؟

۱) بابافغانی شیرازی: اشعار لطیف و فصیح به سبک حافظ و سعدی

۲) کلیم کاشانی: به ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است.

۳) صائب تبریزی: برخی بیت‌هایش به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند.

۴) بیدل دهلوی: مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن

۲۰- کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک هندی در قلمرو فکری است؟

۱) پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال آن‌ها

۲) بازگوکردن مطالب فلسفی، عرفانی و غنایی گذشتگان به زبان خود

۳) تاریخ‌نگاری در جهت نهادینه‌کردن فرهنگ تشیع

۴) توجه بیشتر شاعران به صورت و زبان شعر

۲۱- کدام گزینه «فاقد» مجاز است و «بیشترین» تعداد تشبیه را دارد؟

۱) یک سیه‌خانه است گردون از بیابان عدم / گردباد آن بیابان کن غبار خویش را

۲) پردهٔ دام است خاک این جهان پرفریب / بند عزلت برمدار از پا شکار خویش را

۳) چون‌شهدشرم‌وشوقش‌می‌خواستم‌مکیدن / مُهر عقیق لب داد بر عصمتش گواهی

۴) چون خامهٔ سبک‌مغز، از بی‌حضوری دل / شد بیش روسیاهی، در هر سجود ما را

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲- آرایه‌های «تشبیه بلیغ اضافی، استعارهٔ مصرحه، کنایه، مجاز و استعارهٔ مکنیّه» به ترتیب در کدام گزینه‌ها یافت می‌شوند؟

الف) خیـاط روزگار بـه بـالای هیچ‌کـس — پیراهنـی ندوخـت کـه آخـر قبـا نکـرد
ب) دوش‌ای‌صبا‌از‌آن‌گل‌در‌بوستان‌چه‌گفتی — کآتـش به جان فکندی مرغـان خوش‌نوا را
ج) حالیـا گر قدح باده تو را هسـت بنوش — که نخورده اسـت کـس امروز غـم فردا را
د) چه شـعله بود که سـر زد ز خیمهٔ لیلی — که سـوخت خرمـن مجنون دشـت‌پیما را
هـ) از آن آلوده‌دامانیـــم در عشـــق — که خون دل بـــه دامان اســـت ما را

۱) ب، ج، د، الف، هـ
۲) ب، د، هـ، ج، الف
۳) الف، ج، د، ب، هـ
۴) الف، د، هـ، ج، ب

۲۳- آرایه‌های زیر ابیات تماماً درست است، به‌جز ..... .

۱) تا به کی گرد خجالت زنده در خاکم کند — شسـته‌رو چون گوهر از باران رحمت کن مرا
(تشبیه فشردهٔ اضافی، مجاز)

۲) تا داشتیم چون سرو یک پیرهن در این باغ — از گـرم و سـرد عالـم، پـروا نبـود مـا را
(اضافهٔ استعاری، تشبیه گسترده)

۳) درخور پروانه‌ام بزم جهان شمعی نداشت — سـوختم از گرمـی پـرواز، بـال خویـش را
(تشبیه فشردهٔ اضافی، کنایه)

۴) ماننـد شـمع جامـهٔ فانـوس شـرم را — بیـرون در گـذار و بـه ایـن انجمـن درآ
(تشخیص، تشبیه گسترده)

۲۴- آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«در محیط رحمت حق چون حباب شوخ چشم — بادبـان کشـتی از دامـان تـر باشـد مرا»

۱) تشبیه فشردهٔ غیراضافی، مجاز، کنایه، تشبیه گسترده
۲) تشبیه فشردهٔ اضافی، مجاز، استعارهٔ مصرحه، استعارهٔ مکنیّه
۳) استعارهٔ مصرحه، استعارهٔ مکنیّه، تشخیص، تشبیه فشردهٔ غیراضافی
۴) تشخیص، تشبیه فشردهٔ اضافی، کنایه، تشبیه گسترده

۲۵- همهٔ آرایه‌های «مجاز، کنایه، استعارهٔ مکنیّه» در کدام بیت‌ها آمده است؟

الف) آسمان سنگ‌دل از خاک راهش برنداشت — بر زمین چندان که زد خورشید تابان خویش را
ب) خشک‌بر‌جامانده‌ام‌چون‌گوهر‌از‌افسردگی — آتشـین‌رفتار چون اشـک ندامـت کن مرا
ج) منه انگشـت به حرف من مجنون زنهار — که قلـم، بسـته‌لب از نامهٔ دیوانه گذشـت
د) آن سـبزه‌ام که سـنگ‌دلی‌های روزگار — در زیـر سـنگ نشـو و نمـا می‌دهـد مـرا

۱) الف ـ ب
۲) ج ـ د
۳) الف ـ ج
۴) ب ـ د

۲۶- کدام‌یک از ابیات زیر با بیت «جهان تیره گردید گویا ز غفلت/ صبا پشت پایی به خاکسترم زد» هم‌وزن است؟

۱) دگربـاره بـا مـات بیگانگـی اسـت — مکـن کایـن چنین‌هـا نـه فرزانگـی اسـت
۲) تـو گویـی آتـش افتـاده اسـت در خـار — ز بـس گل‌هـا کـه از گلبـن شـکفته اسـت
۳) چه سـود اسـت از آنم که سـیمین‌بر آمد — چـو دل در بـرش آهنیـن می‌نماید
۴) نوگلی پژمرده از گلبن به خاک افتاد و گفت — خوار شد چون من هر آن کو همنشینش بود خار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷- با توجه به مصراع‌های زیر، چند مصراع وزن عروضی مشترک دارند؟

- **من امشب آمدستم وام بگزارم**
- **کس اندر عهد ما مانند وی نیست**
- **شربت زهر ار تو دهی نیست تلخ**
- **درد عشق از تندرستی خوش‌تر است**
- **نباید دل از دست مردم ربود**
- **نخواهم بی تو یک دم زندگانی را**

۱) دو
۲) سه
۳) چهار
۴) پنج

۲۸- وزن عروضی کدام‌یک از ابیات زیر دوری است؟

۱) کسان عتاب کنندم که ترک عشق بگوی / به نقد اگر نکشد عشقم این سخن بکشد
۲) آن کز بلا بترسد و از قتل غم خورد / او عاقل است و شیوهٔ مجنون دگر بود
۳) به چشم‌های تو دانم که تا ز چشم برفتی / به چشم عشق و ارادت نظر به هیچ نکردم
۴) نخواهم رفتن از دنیا مگر در پای دیوارت / که تا در وقت جان‌دادن سرم بر آستان باشد

۲۹- کدام‌یک از ابیات زیر در وزنی دولختی سروده شده است و به دو صورت دسته‌بندی هجایی نمی‌شود؟

۱) بر عندلیب عاشق گر بشکنی قفس را / از ذوق اندرونش پروای در نباشد
۲) در طالع من نیست که نزدیک تو باشم / می‌گویمت از دور دعا گر برسانند
۳) گفتم که رفیقی کن با من که منم خویشت / گفتا که بنشناسم من خویش ز بیگانه
۴) تا می دل خورده‌ام ترک جگر کرده‌ام / چون که روم در لحد ز آن قدحم کن جهیز

۳۰- در کدام گزینه به ترتیب وزن‌های همسان دولختی و تک‌لختی یافت می‌شود؟

۱) «چون است حال بستان ای باد نوبهاری» ـ «شکر که آن ماه را هر طرفی مشتری است»
۲) «تا روانم هست خواهم راند نامت بر زبان» ـ «دستی ز غمت بر دل پایی ز پی‌ات در گل»
۳) «شمع دل است او پیش کشیدش» ـ «چندین به مفارقت مرنجانم»
۴) «کبک این چنین نرود سرو این چنین نچمد» ـ «یک جرعه به کام از می لعلش نچشیدم»

۳۱- در کدام‌یک از ابیات زیر، پایهٔ آوایی سه‌هجایی وجود ندارد؟

۱) نه آزاد از سرش بر می‌توان خاست / نه با او می‌توان آسوده بنشست
۲) اگرم برآورد بخت به تخت پادشاهی / نه چنان که بنده باشم همه عمر در رکیبت
۳) ماه نتابد به روز، چیست که در خانه تافت؟ / سرو نروید به بام، کیست که بر بام رفت؟
۴) حسن اندامت نمی‌گویم به شرح / خود حکایت می‌کند پیراهنت

۳۲- کدام مورد را نمی‌توان از ویژگی‌های بیت زیر دانست؟

«ز حد بگذشت مشتاقی و صبر اندر غمت یارا / به وصل خود دوایی کن دل دیوانهٔ ما را»

۱) پایه‌های آوایی این شعر از ارکان دولختی (متناوب) تشکیل شده است.
۲) با این بیت قرابت مفهومی دارد: «گر تو را هست شکیب از من و امکان فراغ/ به وصالت که مرا طاقت هجران تو نیست»
۳) با توجه به ویژگی‌های فکری، این بیت در سبک عراقی سروده شده است.
۴) شاعر در این بیت از آرایهٔ استعارهٔ مکنیّه استفاده کرده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳- بیت زیر با همهٔ ابیات، قرابت مفهومی دارد، به‌جز ..... .

«اسیرش نخواهد رهایی ز بند / شکارش نجوید خلاص از کمند»

۱) دل هر که صید کردی نکشد سر از کمندت / نه دگر امید دارد که رها شود ز بندت
۲) جهدت نکند آزاد ای صید که در بندی / سودت نکند پرواز ای مرغ که در دامی
۳) سر نپیچم ز کمندت به جفا، آن صیدم / که توان بست مرا لیک رها نتوان کرد
۴) نگریزد از کمند تو وحشی که گاه صید / راحت رسد ز بند تو سر در کمند را

۳۴- بیت زیر با کدام بیت، بیشترین قرابت مفهومی را دارد؟

«ای شرر، از همرهان غافل مباش / فرصت ما نیز باری بیش نیست»

۱) هیچ دانی چیست مقصود از حیات آدمی / یک دمی کز عمر با یاران همدم بگذرد
۲) همرهان رفتند و ما را در سفر بگذاشتند / از خبر رفتیم و ما را بی‌خبر بگذاشتند
۳) خجل شدم ز جوانی که زندگانی نیست / به زندگانی من فرصت جوانی نیست
۴) همرهان رفتند و ما غافل در این ماتم‌سرا / زود باشد کز پی ایشان روان گردیم ما

۳۵- مفهوم بیت زیر با کدام بیت، تناسب دارد؟

«چنین است رسم سرای درشت / گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت»

۱) در این ظلمت‌سرا تا کی به بوی دوست بنشینم / گهی انگشت بر دندان گهی سر بر سر زانو
۲) جهان بازیگری داند مکن با این جهان بازی / که درمانی به دام او اگرچه تیزپر بازی
۳) روزگار است این که گه عزّت دهد گه خوار دارد / چرخ بازیگر ازین بازیچه‌ها بسیار دارد
۴) عمر در بیهوده شد صرف و نشد کاری تمام / روزگار دل سرآمد روزگار از دست رفت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶- در ارتباط با تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- **بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی وجود ندارد.**
- **ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود.**
- **جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست.**

۱) جهان تکوینی به طبیعت محدود می‌شود. ـ جهان تکوینی با انسان‌ها رفتاری حکیمانه دارد. ـ جهان ذهنی و تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

۲) ظرفیت‌هایی از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌شود. ـ جهان تکوینی محدود به طبیعت نیست. ـ ذهن افراد و فرهنگ جامعه، دارای هویت طبیعی و مادی است.

۳) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی مادی دارند. ـ علوم مربوط به فرهنگ‌ها، نظیر علوم طبیعی است. ـ جهان تکوینی مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌هاست.

۴) جهان تکوینی مادهٔ خامی در اختیار فرهنگ‌هاست. ـ جهان‌های فرهنگی و تکوینی در تعامل با یکدیگرند. ـ جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ جوامع است.

۳۷- عبارت‌های درست دربارهٔ «جهان انسانی» و «فرهنگ جهانی» و عبارت‌های نادرست دربارهٔ «جهان اجتماعی» و «فرهنگ مسئول»، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) محصول زندگی فردی و اجتماعی انسان است. ـ فرهنگی است که با عبور از مرزهای جغرافیایی، تداوم تاریخی بالایی کسب می‌کند. ـ نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد. ـ مانع نفوذ سلطه‌گران می‌شود.

۲) هر چه با اندیشه و عمل انسان‌ها پدید بیاید، مربوط به این جهان است. ـ فرهنگی است که در جهان گسترش می‌یابد. ـ ابعاد اخلاقی و روانی انسان‌ها به این جهان تعلق دارد. ـ فرهنگ مسئول، توان دفاع از حقانیت ارزش‌های خود را داراست.

۳) یکی از زیرمجموعه‌های جهان اجتماعی است. ـ فرهنگ‌هایی که دارای عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول هستند، می‌توانند جهانی شوند. ـ دانسته‌ها، خلقیات و تجربیات ویژهٔ انسانی در این بخش جای می‌گیرد. ـ نقش انسان در تعیین سرنوشت خود را به رسمیت می‌شناسد.

۴) توسط انسان خلق می‌شود و نظم اعتباری دارد. ـ فرهنگی که ارزش‌های قومی دارد، هیچ‌گاه نمی‌تواند جهانی شود. ـ کنش‌های اجتماعی انسان‌ها به این بخش از جهان انسانی تعلق دارد. ـ از قطبی‌شدن جهان جلوگیری می‌کند.

۳۸- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهندهٔ کدام موضوع در ارتباط با مفهوم استعمار است؟

- **در اختیار گرفتن کنترل بازار و سیاست‌های کشورهای مستعمره**
- **شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره**
- **استفاده از ابزار نسل‌کشی برای تأمین سلطهٔ غرب**

۱) اهداف استعمار نو در راستای بهره‌کشی از مستعمرات ـ پیدایش انقلاب‌های آزادی‌بخش در برابر قدرت‌های استعماری ـ پیشرفت در زمینهٔ فنون نظامی و اقتصاد بین‌المللی

۲) علت بهره‌گیری از سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی ـ اتکا به قدرت فرهنگی به جای قدرت نظامی توسط استعمارگران ـ استعمار از طریق قدرت نظامی و اقتصاد صنعتی

۳) نتیجهٔ به خدمت گرفتن دولت‌های دست‌نشانده ـ زمینه‌ساز عبور از استعمار قدیم به استعمار نو طی قرن بیستم ـ ابزارهای استعمار قدیم در قرن‌های هفدهم و هجدهم

۴) ابزار استعمار نو برای هدف قرار دادن هویت فرهنگی کشور مستعمره ـ استفاده از کودتای نظامی برای به قدرت رساندن مجریان بومی ـ اقتصاد صنعتی غرب

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹- کدام‌یک، به ترتیب به شباهت استبداد قومی و استبداد استعماری و تفاوت آن‌ها اشاره دارد؟

۱) هیچ‌یک پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشتند. ـ استبداد استعماری برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی غرب، مظاهر فرهنگ اسلامی را حذف می‌کرد، ولی استبداد قومی دارای هویت غیراسلامی نبود.

۲) هیچ‌یک از انواع استبداد با فرهنگ اسلامی توان مقابلهٔ مستقیم نداشتند. ـ استبداد استعماری در سایهٔ قدرت جهان غرب عمل می‌کرد و به دنبال حذف فرهنگ اسلامی نبود، ولی استبداد قومی از رویارویی با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد.

۳) هر دو نوع استبداد به دنبال حذف مظاهر فرهنگ اسلامی بودند. ـ استبداد ایلی و قومی پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت و با آن مقابله نمی‌کرد، ولی استبداد استعماری در سایهٔ قدرت جهان غرب عمل می‌کرد.

۴) هر دو نوع استبداد دارای هویت غیراسلامی بودند. ـ استبداد قومی از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد، ولی استبداد استعماری چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۴۰- با توجه به مفهوم روشنگری خاص در فرهنگ غرب، هر یک از موارد زیر، در نتیجهٔ کدام روش معرفت‌شناسی پدید می‌آید؟

- **امکان تشخیص خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.**
- **به خدایی اعتقاد پیدا می‌شود که هیچ برنامه‌ای برای هدایت بشر ندارد.**
- **دانشی پدید می‌آید که توانایی ارزیابی ارزش‌ها و اهداف انسانی را ندارد.**

۱) حس‌گرایی و افول تجربه‌گرایی ـ نفی تجربه و نفی عقل و وحی ـ افول حس‌گرایی و نفی عقل و وحی

۲) نفی تجربه و نفی عقل و وحی ـ حس‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ تجربه‌گرایی و نفی عقل

۳) افول تجربه‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ عقل‌گرایی و نفی وحی ـ حس‌گرایی و نفی عقل و وحی

۴) حس‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ افول عقل‌گرایی و نفی وحی ـ حس‌گرایی و افول تجربه‌گرایی

۴۱- در ارتباط با حالت‌های مختلف جامعهٔ جهانی، هر یک از موارد زیر در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- **فرهنگ غالبی که از ویژگی‌های مطلوب برخوردار نیست.**
- **تعاملاتی که بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف رخ می‌دهد.**
- **انسجامی که جامعهٔ جهانی به سمت آن پیش می‌رود.**

شرایط	پیامد
حضور فعال تمدن‌ها در عرصهٔ جهانی	**(ج)**
(ب)	**وقوع چالش‌ها در درون فرهنگ**
برخورداری فرهنگ غالب از شرایط و ویژگی‌های لازم	**(الف)**

۱) الف ـ ج ـ ب
۲) ب ـ ج ـ الف
۳) الف ـ ب ـ ج
۴) ب ـ الف ـ ج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- **رویکرد سکولار از چه طریقی در لایه‌های عمیق فرهنگ غرب نهادینه شد؟**
- **حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی که در تقابل با فرهنگ دنیاگرا بودند، چه سرانجامی پیدا کردند؟**
- **چرا در جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب، فرهنگ‌ها می‌توانستند از طریق علم از مرزهای جغرافیایی خود عبور کنند؟**
- **دولت ملت‌های جدید غربی که پس از افول کلیسا پدید آمدند، چه ماهیتی داشتند؟**

۱) فلسفه‌های روشنگری ـ مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند. ـ سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی نبود. ـ خود را با هویت دینی و معنوی نمی‌شناختند.

۲) هنر و تفاسیر پروتستانی ـ با قدرت پاپ مخالفت پیدا کردند. ـ غلبهٔ نظامی یک جامعه ملازمه‌ای با غلبهٔ فرهنگی آن نداشت. ـ به ناسیونالیسم که اندیشهٔ سیاسی قوم‌گرایانهٔ غرب است، روی آوردند.

۳) اصلاحات دینی ـ اروپای مسیحی را از سلطهٔ کلیسا خارج ساختند. ـ روابط مختلف بین حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود. ـ دارای هویتی اغلب قومی و ناسیونالیستی بودند.

۴) حذف پوشش دینی ـ امکان گسترش پیدا نکردند. ـ اقوام مختلف می‌توانستند هویت فرهنگی خود را حفظ کنند. ـ کاملاً سکولار بودند و حتی به دنبال ظاهر مذهبی و دینی نیز بودند.

۴۳- کدام‌یک از فرایندهای زیر، به درستی ترسیم شده است؟

۱) زوال تدریجی قدرت کلیسا ← شکل‌گیری دولت ملت‌های جدید در اروپای غربی ← حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) ← اعلام رسمی جدایی سیاست از دین

۲) تک‌محصولی‌شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده ← وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر ← کاهش قدرت چانه‌زنی کشورهای استعمارزده ← تداوم انتقال ثروت به سمت غرب

۳) برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع ← قرارگرفتن جوامع غیرغربی در موضع ضعف از حیث اقتصادی و سیاسی ← ایجاد خودباختگی فرهنگی ← از دست رفتن خلاقیت در گزینش عناصر فرهنگی دیگر

۴) توجه آزادی اقتصادی ← شکل‌گیری چالش فقر و غنا در جوامع غربی ← بازشدن راه استثمار برای صاحبان سرمایه و ثروت ← عبور از اقتصاد فئودالی و شکل‌گیری شیوهٔ اقتصادی لیبرالیسم

۴۴- هر یک از عبارت‌های زیر، نشان‌دهندهٔ کدام‌یک از اصطلاحات سیاسی مربوط به چالش کشورهای غنی و فقیر است؟

- **کشورهای غربی الگوی کشورهای دیگر هستند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.**
- **کشورهای غربی با استثمار کشورهای غیرغربی، چالش‌های درونی خود را حل می‌کنند.**
- **سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت به غرب را تسهیل می‌کند.**
- **مشکلات کشورهای غربی، علاوه بر ابعاد اقتصادی، دارای ابعاد فرهنگی است.**

۱) استعمارگر و استعمارزده ـ استعمارگر و استعمارزده ـ مرکز و پیرامون ـ مرکز و پیرامون

۲) توسعه‌یافته و در حال توسعه ـ استعمارگر و استعمارزده ـ شمال و جنوب ـ مرکز و پیرامون

۳) استعمارگر و استعمارزده ـ مرکز و پیرامون ـ شمال و جنوب ـ استعمارگر و استعمارزده

۴) توسعه‌یافته و در حال توسعه ـ مرکز و پیرامون ـ مرکز و پیرامون ـ استعمارگر و استعمارزده

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵- مطابق با نظریات اندیشمندان غربی، پاسخ سؤالات زیر کدام است؟

- **چرا از نظر اگوست کنت، بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد؟**
- **از دیدگاه توماس مالتوس، در چه صورتی انسانِ تازه متولدشده دارای حق حیات است؟**
- **نظریهٔ جنگ تمدن‌ها از هانتینگتون، چه چیزی را توجیه می‌کرد؟**
- **مطابق با نظریات دیوید ریکاردو، در چه صورتی پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد؟**

۱) فاتحان در گذشتهٔ تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند. ـ در فقر متولد نشده باشد. ـ شکل‌گیری چالش‌های بین فرهنگی و بین تمدنی ـ استعداد و تلاش به نتیجهٔ طبیعی خود برسد.

۲) جنگ در فرهنگ و جامعهٔ جدید غربی امری ذاتی نیست. ـ قدرت را از والدین خود دریافت کند. ـ رقابت و درگیری بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های غیرغربی ـ کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند.

۳) با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. ـ جامعه خواهان کار او باشد. ـ مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی ـ سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند.

۴) جنگ در فرهنگ جدید غربی، عارضی و تحمیلی نیست. ـ طبیعت حکم به رفتن او ندهد. ـ فروپاشی بلوک شرق و شکل‌گیری نظام سیاسی لیبرال دموکراسی ـ دخالت دولت در اقتصاد محدود شود.

۴۶- بحران معرفتی دوران رنسانس، در چه شرایطی به وجود آمد؟

۱) تردید در روش معرفتی دوران قرون وسطی ـ نادیده‌گرفتن وحی و شهود در شناخت علمی ـ بسنده‌کردن به شناخت از راه عقل و تجربه

۲) نادیده گرفته شدن شناخت از راه عقل و تجربه ـ روشن‌شدن محدودیت‌های علم تجربی ـ محدودشدن علم تجربی به امور طبیعی

۳) روشن‌شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی ـ زیر سؤال رفتن علم مدرن ـ تردید در بنیان‌های هویتی و لایه‌های عمیق فرهنگ غرب

۴) نادیده‌گرفتن کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا ـ توجه به شناخت حسی و تجربی ـ وابستگی معرفت تجربی به معرفت‌های غیرتجربی

۴۷- در ارتباط با بحران‌ها و چالش‌های فرهنگ جدید غرب، در چه تعداد از موارد زیر، تناسب وجود ندارد؟

(اجلاس هزارهٔ ادیان ← برای مقابله با بحران معنویت) ـ (شکل‌گیری معنویت‌های کاذب ← پسامدرنیسم) ـ (پیمان باسل ← مرتبط با بحران اقتصادی) ـ (بحران بوپال ← مرتبط با بحران‌های زیست‌محیطی) ـ (بحران موشکی کوبا ← تقابل شوروی و آمریکا) ـ (تقابل لیبرالیسم و کمونیسم ← چالش فقر و غنا)

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۴۸- هر یک از موارد زیر، بیانگر کدام گروه یا جریان در کشورهای اسلامی است؟

- **تلاش برای ایجاد نوعی حاکمیت سکولار مانند دولت انگلستان**
- **شکل‌گیری انقلاب ۱۹۴۱ میلادی در لبنان**
- **تدوین رساله‌های جهادیه برای مقابله با هجوم روسیهٔ تزاری به ایران**
- **اقدامات آتاتورک از جمله کشف حجاب**

۱) جریان انقلاب مشروطه ـ بیداری اسلامی تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایران ـ مقاومت منفی ـ جریان منورالفکری در جوامع اسلامی

۲) تغییر ساختار سیاسی جامعه ـ جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ عملکرد روشنفکران چپ

۳) عملکرد منورالفکران غرب‌گرا ـ جنبش‌ها و انقلاب‌های آزادی‌بخش ـ جریان بیدارگران اسلامی ـ تشکیل حکومت‌های سکولار در کشورهای اسلامی

۴) فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ بیداری اسلامی و بهار عربی ـ همکاری با حاکم در حد واجبات نظامیه ـ شکل‌گیری استبداد استعماری

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۹- به ترتیب «مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخستین پیدایش آن» و «موفقیت‌های جهانی این انقلاب»، چه پیامدهایی به همراه داشته است؟

۱) نشان داد بلوک شرق تنها رقیب بلوک غرب نیست. ـ باطل‌بودن نظریهٔ پایان تاریخ و غلبهٔ لیبرال دموکراسی از فوکویاما را نشان داد.

۲) موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد. ـ دیگر تمدن‌ها را در طول تمدن اسلامی به رسمیت شناخت.

۳) فطرت الهی همهٔ انسان‌ها را مخاطب پیام خود قرار داد. ـ رقیب و بدیلی جدید برای نظام لیبرال دموکراسی ارائه کرد.

۴) موجب شکل‌گیری نظریات سکولاریسم در جهان غرب شد. ـ راهکاری جدید برای مقابله با اسرائیل و صهیونیسم ارائه داد.

۵۰- از بین عبارت‌های زیر، قسمت اول کدام عبارت‌ها درست و قسمت دوم آن‌ها نادرست است؟

الف) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، در چارچوب مکاتب چپ شکل می‌گرفتند؛ اما انقلاب اسلامی ایران تعلقی به مکاتب غربی نداشت.

ب) انسان مدرن با انقلاب صنعتی، تسلط بر طبیعت را به خود نوید می‌داد؛ همین موضوع رابطهٔ انسان و طبیعت را دچار مشکل ساخت و به بحران معرفتی انجامید.

ج) سوسیالیسم و کمونیسم به مالکیت خصوصی اعتقادی ندارند؛ در مقابل، لیبرالیسم یک رویکرد جامعه‌گرا است و به مالکیت خصوصی باور دارد.

د) اومانیسم اندیشهٔ سیاسی جهان غرب است که برمبنای لیبرالیسم پدید آمده است؛ لیبرالیسم نیز به معنای جایزدانستن همهٔ امور در قیاس با خواست انسان است.

ه) در دیدگاه فارابی، در جامعهٔ تغلب، مردم برای غلبه‌یافتن بر دیگران با یکدیگر همکاری می‌کنند؛ به همین دلیل، برای چیرگی بر مردم جامعهٔ خود نیز تلاش می‌کنند.

۱) د ـ ه ۲) الف ـ ج ۳) ب ـ ج ۴) ب ـ ه

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱- در یک پژوهش، محقق می‌خواهد بداند که «بین مدت استفاده از شبکه‌های اجتماعی و انزوای اجتماعی، رابطه وجود دارد یا خیر» محقق حدس خود را این‌گونه مطرح می‌کند که «استفاده از شبکه‌های اجتماعی در کودکان، تعامل چهره‌به‌چهره را کاهش داده و منجر به انزوا می‌شود»، سپس با «اجرای برنامه‌ای که نوجوانان را ۲ ساعت در روز به فعالیت گروهی بدون موبایل ملزم می‌کند، نمرات انزوا را کاهش می‌دهد.» هر یک از عبارات داخل گیومه، به ترتیب، با کدام مفهوم و کدام اهداف علم روان‌شناسی، ارتباط دارند؟

۱) مسئله ـ تبیین ـ پیش‌بینی
۲) فرضیه ـ پیش‌بینی ـ کنترل
۳) فرضیه ـ پیش‌بینی ـ پیش‌بینی
۴) مسئله ـ تبیین ـ کنترل

۵۲- پژوهشگری جهت آزمودن فرضیهٔ خود، با توجه به نظریات پیشین در این حوزه، تصمیم می‌گیرد سبک دلبستگی را در کودکان بررسی کرده و اثر آن را در نحوهٔ پیوندجویی آنان جست‌وجو کند. کدام گزینه با توجه به موقعیت او، کاملاً درست است؟

۱) با توجه به موضوعات مطرح‌شده در تنها تعریف موجود در روان‌شناسی، پژوهشگر درصدد بررسی رفتار کودکان است.
۲) فرایند ساخت روش اصلی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، بسیار دشوار است.
۳) پژوهشگر در حال حاضر می‌تواند دو متغیر اصلی فرضیهٔ خود را از طریق مشاهده، مورد بررسی قرار دهد.
۴) از آن‌جایی که روش این پژوهشگر، هدفمند و سازمان‌یافته است، روش مصاحبه برای او کاربرد بیشتری دارد.

۵۳- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) برخی از روان‌شناسان، مستقل‌شدن فرزندان را از نظر مالی و اجتماعی، مصادف با شروع دورهٔ نوجوانی او می‌دانند.
ب) تعیین مراحل رشد کار دشواری است و علت این دشواری، پیوستگی آن است.
ج) قوانین یک کشور، عاملی محیطی است که نمی‌تواند بر روند رسش افراد آن جامعه که عاملی وراثتی ــ زیستی است، اثر بگذارد.
د) این‌که برخی از شهروندان به قوانین احترام گذاشته و پشت چراغ قرمز می‌ایستند، بیانگر رشد اجتماعی آنان است.

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست
۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۵۴- موارد کدام گزینه، به ترتیب، در رابطه با رشد اجتماعی در طفولیت «درست» و در رابطه با رشد هیجانی در نوجوانی «نادرست» است؟

۱) با امنیت‌بخشی به نوزادان در مواقعی که از غریبه می‌ترسند، کم‌کم لبخند اجتماعی به وجود می‌آید. ـ نوجوانان در آگاهی از هیجان‌های دیگران ماهر نیستند و به همین خاطر نباید از آن‌ها در جمع انتقاد شود.
۲) اجتماعی‌ترین جلوهٔ بازی در این سن، هم‌زمانی بازی فردی با دیگری است. ـ به دلیل تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی و اثرات آن بر بی‌ثباتی هیجانی، هیجان‌های آنان منبع رفتارهای مخرب هستند.
۳) از ابتدای تولد، کودک از رشد اجتماعی برخوردار نیست و به تدریج این ویژگی حاصل می‌شود. ـ لازم است نوجوانان مهارت‌آموزی کنند تا هیجان‌های خود را در جهت صحیح به کار گیرند.
۴) تا پیش از اتمام این دوره لازم است، کودکان بتوانند مستقل راه بروند و توانایی‌های زبانی حداقلی داشته باشند. ـ نوجوانان در کنار همسالان بودن را ترجیح می‌دهند و به ارتباط با خانوادهٔ خود علاقه‌ای ندارند.

۵۵- ممکن است محرکی در محیط حضور داشته باشد اما ادراک نشود. کدام گزینه نمی‌تواند به این پدیده مرتبط باشد؟

۱) شدت محرک به اندازهٔ کافی نباشد تا گیرنده‌های حسی فرد آن را دریافت کرده و آن محرک را احساس کنند.
۲) فرد پیش‌تر اطلاعاتی مشابه با آن محرک در حافظه نداشته باشد یا در انتظار محرک مشابه نباشد تا به این محرک توجه کند.
۳) محرک یا محرک‌های مشابهی پیش‌تر به فرد ارائه نشده باشد تا این مواجهه‌ها دریافت محرک حاضر را تسهیل و ممکن کنند.
۴) اطلاعات مربوط به محرک در ساختار شناختی ذخیره نشده باشد تا تفسیر و ادراک شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶- کدام‌یک از عبارت‌های زیر درست محسوب می‌شوند؟

الف) حافظه، ابزاری برای عبور از سطح ساده‌تر شناخت به سطح پیچیده‌تر شناخت به شمار می‌رود.

ب) شرط لازم برای شکل‌گیری پدیدهٔ نوک‌زبانی، وقوع خطا در مرحلهٔ دوم حافظه است.

ج) نوع رمزگردانی در حافظهٔ حسی، از نوع شنیداری و دیداری است و در حافظهٔ کوتاه‌مدت، از نوع معنایی است.

د) حافظهٔ معنایی برخلاف حافظهٔ رویدادی، از نوع حافظهٔ بلندمدت محسوب می‌شود.

۱) فقط «الف»
۲) «الف» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

۵۷- ریحانه گاهی مطالب درسی مربوط به تاریخ ادبیات در درس علوم و فنون ادبی را با تاریخ معاصر اشتباه می‌گیرد و همین امر موجب کاهش درصد او در آزمون‌های آزمایشی می‌شود. مناسب‌ترین راهکار، برای کنترلِ «اثر تداخل» مطالب، برای او کدام است؟

۱) بعد از مطالعه، مطالب را به زبان خود بازگو کرده و از دروس خلاصه‌نویسی کند.
۲) از یادگیری عمقی استفاده کند و با توجه به مباحث مطرح‌شده، ارتباط آن‌ها را با مفاهیم درسی، مدنظر قرار دهد.
۳) از روش‌های چندحرکتی استفاده کند، مانند: قدم‌زدن حین مطالعه که منجر به فراگیری بهتر مطالب می‌شود.
۴) به مطالب کاربردی و مهم درس، توجه نموده و از طریق ایجاد علاقهٔ بیشتر به آن‌ها، مطالب را بهتر از هم تفکیک کند.

۵۸- کدام‌یک از گزینه‌های زیر، در زمینهٔ «انواع مسئله» درست است؟

۱) هرگاه یک مسئله برای دانش‌آموز پیچیده به نظر برسد، برای او در دستهٔ خوب تعریف‌نشده قرار می‌گیرد.
۲) مسائل خوب تعریف‌شده همواره ساده‌تر از مسائل خوب تعریف‌نشده هستند، زیرا مسیر حل در آن‌ها مشخص است و می‌توان رسیدن به هدف را در آن‌ها تضمین کرد.
۳) اکثر مسائل اجتماعی به دلیل وجود هنجارها و قوانین، خوب تعریف‌شده هستند، اگرچه بسیار دشوار باشند.
۴) استفاده‌کردن اشخاص از گام‌های مشخص برای حل مسئلهٔ خوب تعریف‌نشده، موجب تغییر ماهیت آن به خوب تعریف‌شده نمی‌شود.

۵۹- از بین عبارت‌های زیر، کدام‌یک در رابطه با «حل مسئله» نادرست است؟

الف) میان میزان امکان دستیابی به هدف مشخص و شکل‌گیری فشار روانی، رابطهٔ مستقیم برقرار است.

ب) مدت‌زمان اعتبار راه‌حل‌های به‌دست‌آمده از روش اکتشافی، همانند مدت‌زمان دستیابی به آن، کوتاه است.

ج) مشخص‌بودن مدت‌زمان کنار گذاشتن مسئله، شرط لازم برای مؤثربودن اثر نهفتگی است.

د) «انتخاب راه‌حل‌های جایگزین» بخش جدایی‌ناپذیر مراحل حل مسئله به شمار می‌رود.

۱) «ب» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د»

۶۰- مثال‌های زیر، به ترتیب، به کدام‌یک از انواع تصمیم‌گیری‌ها اشاره دارد؟

- **تصمیم یک زوج که دارای بیماری زمینه‌ای هستند برای فرزندآوری مجدد**
- **انتخاب لباس برای مهمانی بین دو رنگ جذاب**
- **تصمیم بین ماندن در دانشگاه تهران و ادامهٔ مقطع کارشناسی ارشد یا مهاجرت‌کردن به خارج و بورسیه‌شدن در دانشگاه دولتی**
- **تعیین رئیس هیئت مدیرهٔ یک شرکت بزرگ دولتی**

۱) فردی ـ مهم پیچیده ـ مهم ساده ـ گروهی
۲) گروهی ـ معمولی ساده ـ مهم پیچیده ـ مهم پیچیده
۳) مهم پیچیده ـ معمولی ساده ـ معمولی ساده ـ گروهی
۴) مهم پیچیده ـ معمولی پیچیده ـ مهم پیچیده ـ مهم ساده

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱- موارد کدام گزینه، به ترتیب، با عبارات زیر همخوانی بیشتری دارد؟

- **فروشگاه‌های خرید اینترنتی به کاربر این امکان را می‌دهند تا تنها محصولات، در بازهٔ قیمتی مشخص‌شده را نشان دهند.**
- **سعید عاشق غذای رستوران خاصی است اما رستوران از خانهٔ سعید خیلی دور است و هر بار برای رفتن به آن‌جا مردد می‌شود.**
- **کار سختی است که به والدی اثبات کنیم فرزند او خطایی مرتکب شده و یا خصوصیت اخلاقی نامطلوبی دارد.**
- **حمید آن‌قدر از آمپول‌زدن می‌ترسد که حاضر است چند روز بیشتر درد بیماربودن را تحمل بکند.**

۱) شناسایی تصمیم مورد نظر ـ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ـ سوگیری تأیید ـ تعارض «اجتناب ـ اجتناب»
۲) حذف تک‌تک گزینه‌ها ـ تعارض «گرایش ـ اجتناب» ـ اعتماد افراطی ـ تعارض «اجتناب ـ اجتناب»
۳) استفاده از روش‌های میان‌بر ـ تعارض «گرایش ـ اجتناب» ـ سوگیری تأیید ـ عدم تجربهٔ تعارض
۴) شناسایی تصمیم مورد نظر ـ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ـ اعتماد افراطی ـ عدم تجربهٔ تعارض

۶۲- هر کدام از موارد زیر، مربوط به کدام عامل است؟

- **شکل‌گیری آن بیشتر تحت‌تأثیر محیط است تا عوامل زیستی**
- **حمایت‌کردن و در آغوش‌گرفتن نوزاد تازه متولد شده در برخی از حیوانات**
- **خرید بلیت بخت‌آزمایی برای هیجان ناشی از عدم آگاهی از نتیجهٔ آن**
- **بروز رفتار به دلیل اجتناب از آسیب و تنبیه**

۱) انگیزه ـ نگرش ـ انگیزهٔ بیرونی ـ نگرش
۲) نگرش ـ انگیزه ـ انگیزهٔ درونی ـ انگیزهٔ بیرونی
۳) انگیزه ـ انگیزه ـ انگیزهٔ بیرونی ـ نگرش
۴) نگرش ـ نگرش ـ انگیزهٔ درونی ـ انگیزهٔ درونی

۶۳- رفتار فرد در کدام گزینه، بیانگر تلاش برای رفع ناهماهنگی پس از تصمیم است؟

۱) سمیرا تصمیم می‌گیرد با داوطلب‌شدن برای پذیرفتن یک پروژهٔ سنگین و آزاردهنده از تحقیرشدن توسط همکلاسی دانشگاهش جلوگیری کند. او حین انجام پروژه پشیمان شده و با خود مدام می‌گوید: کاش به هیچ عنوان این‌چنین مسئولیت بزرگی را نمی‌پذیرفتم!
۲) سمیه در رستوران تصمیم می‌گیرد بین پاستا و پیتزا، پیتزا را انتخاب کند. او پس از خوردن پیتزا احساس بدی را تجربه کرده و می‌گوید: اگر پیتزا نمی‌خوردم، شاید حال بهتری داشتم.
۳) نازنین که منشی است، بین پیشنهاد ارتقای شغلی و افزایش حقوق، ارتقای شغلی را انتخاب می‌کند. بعد از این انتخاب، او ناخودآگاه، مزیت‌های افزایش حقوق را در ذهنش پررنگ می‌کند.
۴) کیوان بین خرید ویلا و یک ماشین لوکس، خرید ماشین لوکس را انتخاب می‌کند. او پس از این تصمیم به فرزندان خود می‌گوید: ماشین لوکس باعث می‌شود مردم در شهر به شما احترام زیادی بگذارند.

۶۴- در رابطه با «پیوستار سلامت و بیماری»، کدام گزینه درست است؟

۱) بیشتربودن نسبت مواد حاوی کربوهیدرات و فیبر در رژیم غذایی فردی که بر نقطهٔ میانهٔ پیوستار قرار دارد، توصیهٔ متخصصان تغذیه و مورد تأیید آنان است.
۲) اگر فردی که بر روی پیوستار سلامتی در نقطهٔ «شیوهٔ زندگی نسبتاً سالم» قرار دارد، در سبک زندگی خود ورزش را بگنجاند، به نحوی که بدنش عرق کرده و مصرف اکسیژنش زیاد شود، به سمت میانهٔ نمودار حرکت می‌کند.
۳) با توجه به مؤلفه‌های روان‌شناختی می‌توان از بروز و گسترش بیماری‌ها جلوگیری کرد؛ اما درمان بیماری‌های جسمانی در حوزهٔ روان‌شناسی سلامت نمی‌گنجد.
۴) تجربهٔ هیجان عصبانیت، بروز آن و صحبت پیرامون آن با دوستان و نزدیکان مورد اعتماد، موجب حرکت فرد به سمت چپ پیوستار می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵- شخصی به دلیل باورهای اعتقادی خود، در مواجهه با ورشکستگی مالی، ابتدا با تکرار این باورها که «اموال دنیوی امانتی بیش نیستند» سعی می‌کند خود را آرام کند، سپس تصمیم می‌گیرد برای مدیریت بحران، «برنامه‌ریزی دقیقی انجام دهد» و «از مصرف غذاهای نامناسب خودداری کند» و «با مراجعه به صندوق‌های خیریه وام گرفته تا کار جدیدی راه‌اندازی کرده» و با «توکل به خدا سعی در جبران خسارت کند.» رفتارهای مشخص‌شده، به ترتیب با عبارات کدام گزینه ارتباط دارد؟

۱) مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر مستقیم مذهب

۲) مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت

۳) اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب

۴) اثر غیرمستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (٦٦ - ٧٤):**

٦٦- ﴿أرسَلنا إلى فرعون رسولاً فَعصىٰ فرعونُ الرّسولَ﴾:

۱) به سوی فرعون پیامبری را فرستادیم، ولی فرعون از پیامبرمان فرمان نبرد.

۲) پیامبری را به سوی فرعون فرستادیم و فرعون از آن پیامبر نافرمانی کرد.

۳) رسولی را نزد فرعون روانه ساختیم و فرعون بر آن رسول خشم گرفت.

۴) فرستاده‌ای را نزد فرعون فرستاده بودیم و فرعون از آن پیامبر سرپیچی کرد.

٦٧- «إيّاك و مُجالَسة ذي الوَجهين فإنّه لن يُجري ما في قلبه على لسانه و يُؤثر نفسه عليك في جميع الأمور!»:

۱) از همنشینی با انسان ریاکار دوری کن، زیرا او آن‌چه را در دلش دارد، بر زبان جاری نمی‌کند و در همهٔ کارها خودش را بر تو برمی‌گزیند!

۲) با انسان دورو همنشینی نکن، چراکه او چیزی را که در دلش هست بر زبانش جاری نمی‌کند و در همهٔ کارها خودش را بر تو ترجیح می‌دهد!

۳) از همنشینی با شخص دورو بر حذر باش، زیرا او آن‌چه را در قلبش هست، بر زبانش جاری نخواهد کرد و در همهٔ کارها خودش را بر تو ترجیح می‌دهد!

۴) از نشست و برخاست با چاپلوس خودداری کن، زیرا او آن‌چه را در دل دارد بر زبانش جاری نخواهد کرد و در هر کاری خودش را بر تو ترجیح خواهد داد!

٦٨- «لِنَنتَفعْ بِفرص نُواجهها في الحياة فإنّ الله أعطىٰ كلَّ إنسان قُدراتٍ لِكي يستطيع أن يَحصُل على أهدافه!»:

۱) باید از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم بهره ببریم، زیرا خداوند به هر انسانی توانایی‌هایی را داده تا بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۲) باید فرصت‌هایی را که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم غنیمت بشماریم، زیرا خداوند به همهٔ انسان‌ها توانایی‌هایی داده است تا بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۳) از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم، بهره می‌بریم، چون خداوند به هر انسانی قدرت‌هایی داده است که بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۴) از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم باید بهره ببریم، زیرا خداوند به هر انسانی قدرت داده که بتواند به اهدافش دست پیدا کند!

٦٩- «إذا ناداك أحدٌ أن تُنقذهُ فأسرِع إليه و ساعِده لأنّ من لا يلتفت إلى حَوائج النّاس فليسَ من المُسلمين!»:

۱) اگر کسی تو را صدا کرد که به نجاتش بشتابی، او را کمک کن، زیرا کسی که به نیازهای مردم توجه نکند از مسلمانان نیست!

۲) هرگاه کسی تو را صدا زد که نجاتش دهی، به سویش بشتاب و یاری‌اش کن، چون هرکس به نیازهای مردم توجه نکند از مسلمانان نیست!

۳) هرکس تو را صدا بزند تا نجاتش دهی، باید به سویش بشتابی و کمکش کنی، زیرا هرکس به نیازهای مردم بی‌توجهی کند از مسلمانان نیست!

۴) اگر کسی تو را برای نجات‌دادن صدا کرد به سویش بشتاب و کمکش کن، چون هرکه به نیازهای دیگران توجه نکند از مسلمانان نیست!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰- «للمُعوّقين مشاكل كثيرةٌ للعيش في المدن لأنّ كثيراً من المرافق العامّة لا يكون مُناسباً لهم و هذا يُقلّل حضورهم في المُجتمع!»:

۱) معلولان برای زندگی در شهرها مشکلات زیادی دارند، زیرا بسیاری از تأسیسات عمومی مناسبشان نیست و این، حضورشان را در جامعه کم می‌کند!

۲) مشکلات معلولان برای زندگی در شهرها بسیار است، زیرا بیشتر تأسیسات عمومی مناسب آنان نمی‌باشد و همین، حضور آنان را در جامعه می‌کاهد!

۳) معلولان برای زندگی در شهر مشکلات زیادی دارند، چون بسیاری از تأسیسات عمومی شایستهٔ آنان نیست و این، باعث کاهش حضورشان در جامعه می‌شود!

۴) معلولان برای زندگی شهری مشکلات بسیاری دارند، چون بیشتر تأسیسات عمومی مناسب آن‌ها نیست و این، حضور آنان را در جامعه کاهش داده است!

۷۱- عيّن الصّحيح:

۱) نَقلُ المُفرداتِ من لُغة إلى اللّغات الأخرىٰ أمرٌ طبيعيٌّ: جابه‌جایی واژگان از زبانی به زبان‌های دیگر، موضوعی طبیعی است!

۲) المُفردات الّتي تدخُل لغة أُخرىٰ تُسمّىٰ بِالكَلِمات الدَّخيلَة: واژگانی که از یک زبان به زبان دیگر وارد می‌شود، «کلمات داخل‌شده» نامیده می‌شوند!

۳) الكَلمات الدّخيلَة لا تضرّ اللّغات بَل تَجعلُها أغنى و أفصَح: کلمات واردشده به زبان‌ها زیان نمی‌رسانند، بلکه آن را غنی و شیوا می‌گردانند!

۴) تَتغيّر أصواتُ الكلمات الدّخيلة و أوزانُها وفقاً للّغة الجديدة: آواهای کلمات واردشده و وزنشان براساس زبان‌های جدید تغییر می‌کند!

۷۲- عيّن الخطأ:

۱) سرُّ فوزِ فَريقنا الوَطنيّ هو تَعاونُ اللّاعبين خلالَ المُباراة: راز پیروزی تیم ملی ما، همیاری بازیکنان در هنگام مسابقه است!

۲) قالَ المُدرِّبُ للمُراسلين: أُهنّئُ هذا الفوز لجميع المواطنين: مربی به خبرنگاران گفت: این پیروزی را به همهٔ هم‌میهنان تبریک می‌گویم!

۳) لا نَغترُّ بهذه النّتيجة و نُواصلُ مُحاولاتنا للمباريات القادمة: نباید با این نتیجه مغرور شویم و تلاش‌هایمان را برای مسابقات بعدی ادامه بدهیم!

۴) للحُصول على كَأسِ المُباريات نحتاجُ إلى عشر امتيازات أُخرىٰ: برای به دست آوردن جام مسابقات به ده امتیاز دیگر نیاز داریم!

۷۳- «بعضی آیات قرآن به سفارش‌های ارزشمند لقمان به پسرش اشاره کرده‌اند!» عيّن الصّحيح:

۱) مَواعِظُ لقمان القيّمة لابنه قد أُشيرت إليها في بعض آيات القرآن!

۲) بعض آيات القرآن قد أشارت إلى وصايا لقمان القيّمة لابنه!

۳) القرآن في بعض آياته قد يُشير إلى وصايا لقمان القيّمة لابنه!

۴) وصايا لقمان لِابنه قيّمةٌ و بعض آيات القرآن أشارت إليها!

۷۴- «مَضى الزّمانُ و قلبي يَقول إنّك آتٍ.» عيّن ما يُناسب هذه العبارة:

۱) ز چشم دوست فتادم، به کامهٔ دل دشمن!
۲) گفتم ملامت آید گر گرد دوست گردم!
۳) شبم به روی تو روز است و دیده‌ام به تو روشن!
۴) اگرچه دیر بماندم امید برنگرفتم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• اِقرأ النّصّ التالي ثمّ أجِب عن الأسئلة (۷۵ ـ ۷۷) بِما يُناسِبُ النّصّ:

كما جاء في المصادر التّاريخيّة بعد أن مَرّتِ القرون من حضور الإنسان على الكرة الأرضيّة ظَهرت حَضارات مُتعدّدة في نقاط الأرض المُختلفة أقدمها حضارةٌ ظهرت في منطقة إيران القديمة و بعدها حضارات في مصر و الصّين و الرّوم ثمّ غيرها. يُوجد كثيرٌ من الحضارات الّتي زالت و ما بَقي ذِكرُ بعضِها إلّا في الكتب التّاريخيّة. إذا نظرنا إلى هذه الحضارات الّتي اِنتهى عصرها بعد قرونٍ نرىٰ أنّ السّبب الرّئيسيّ في زوالها هو نَشرُ الحروب و الفساد بين الحُكّام و ظلمهم على شعوبهم الّذي أدّي إلى قتل كَثير من النّاس. ما سَبّب أن تبقى الحضارات الأُخرىٰ هو اِهتمام الملوك بالعلم أو اِستشاراتهم مع العُلماء أو وَضع قوانين تَرفع الثّقافة الشعبيّة. بعدَ ظهور الإسلام في القرن السّادس الميلادي نشهد نموّاً ملحوظاً في تقدّم الحضارات المُقبلة على الإسلام، لأنّ الله تعالى أنزل على النّاس كتاباً شجّع النّاس على العدالة و علّمهم أنّ ما يسبّب استقرار العدالة في المجتمع هو اِنتباه النّاس على حقوقهم و عدم استسلامهم أمام الظّالمين.

۷۵- عيّن الخطأ:

۱) إنّ الإيرانيّين يمتلكون أقدمَ الحضارات في العالم!

۲) بعد ظهور الإسلام لا نَرىٰ حضارة تزول!

۳) العلم أساس حضارات بقيت حتّى الآن!

۴) إذا اِلتزم الحُكّام بالعدالة تُرفَع الثّقافة الشّعبيّة!

۷۶- عيّن الصّحيح:

۱) لا نَشهد البقاءَ في حضارة إلّا إذا آمنَ النّاس بالإسلام!

۲) لو ما ظَهرَ الإسلام لَما بَقيت حضارةٌ في الأرض!

۳) ظهر الإسلام ستّة قرون بعد حضور الإنسان على الأرض!

۴) إذا جهل النّاس بحقوقهم لا تستقرّ العدالة في مُجتمعهم!

۷۷- عيّن عبارة أبعدَ عن مفهوم النّصّ:

۱) إذا تَغيّر السُّلطان تَغيّر الزّمان.

۲) المُلك يَبقى مع الكُفر و لا يَبقى مع الظّلم.

۳) ﴿ظهر الفساد في البرّ و البَحر بِما كَسبت أيدي النّاس﴾

۴) ما عُمّرتِ البُلدان بِمثلِ العدل.

• **عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ (۷۸ و ۷۹):**

۷۸- «قوانين ـ شَجّع ـ ملحوظاً ـ يُوجَد»:

۱) قوانين: اسم ـ جمع سالم للمذكّر و مفرده «قانون» ـ نكرة ـ معرب/ مضافٌإليه و مجرور بالياء

۲) شَجّع: فعل ماضٍ ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثي من مصدر «تَشجيع» ـ متعدّ/ مفعوله «النّاس»

۳) مَلحوظاً: اسم ـ مفرد مذكّر ـ اسم مفعول ـ معرب ـ نكرة/ صفة و منصوب بالتّبعيّة من «نموّاً»

۴) يُوجَد: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة: «و ج د» ـ مبني للمجهول/ نائب فاعله «كثير»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹- «المُختلفة ـ نَشهدُ ـ يُسبِّب ـ تَرفعُ»:

۱) المُختلفة: اسم ـ مفرد مؤنّث ـ اسم فاعل (مأخوذ من فعل «إختلف، يَختلف») ـ معرّف بأل/ صفة و مجرور

۲) نَشهَد: فعل مضارع ـ للمتكلّم وحده ـ مجرّد ثلاثيّ ـ مبنيّ للمعلوم ـ متعدّ/ فعل و فاعل و الجملة فعليّة

۳) يُسبِّب: فعل مضارع ـ للغائب المذكّر ـ مزيد ثلاثيّ من باب تفعيل ـ مبنيّ للمعلوم/ مفعوله «استقرار»

۴) تَرفع: فعل مضارع ـ للمؤنّث الغائبة ـ مجرّد ثلاثيّ ـ مبنيّ للمعلوم ـ متعدّ/ فعل مع فاعله يَصفُ اسم نكرة

- **عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۸۰ ـ ۸۵):**

۸۰- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الحُوتُ أكبَرُ الكائِناتِ الحَيَّةِ في العالَمِ!

۲) اِستَخدِمَ الإيرانيّونُ اللُّغَةَ العَرَبيَّةَ في العِلمِ!

۳) عالِمٌ يُنتَفَعُ بِعِلمِهِ خَيرٌ مِن ألفِ عابِدٍ!

۴) المِسكُ عِطرٌ يُتَّخَذُ مِنْ نَوعٍ مِنَ الغِزلانِ!

۸۱- عيّن ما فيه اسم التّفضيل:

۱) لا أُحبُّ اللّون الأحمر على جِدار غرفة النّومِ!

۲) المليحُ من أعجب النّاسَ سُلوكه و كَلامه!

۳) هل يُمكن أن أدفع خمسين ألف تومان؟

۴) أصلح النّاس من اِشتغلَ بعيوبه لا بِعيبِ غيره!

۸۲- عيّن ما ليس فيه أسلوب الشّرط:

۱) مَن جاءكَ بِخبرٍ فلا تُصدّقهُ سريعاً!

۲) مَن وعظَك في عيبك فهو الصّديق الصّدوق!

۳) ما تطلبون من رجلٍ لا يملك شيئاً!

۴) ما أكَلتم في هذا المطعم أدفع سعره!

۸۳- عيّن صفةً يختلف نوعها:

۱) كادَ شابٌّ يغرق في البَحر و لَم يكن على الشّاطئ أحد حتّى يُساعده!

۲) طلبت من رجل فاضل أن ينصحني و هو أوصاني بالصّدق!

۳) إذا كان لك صديق يعينك في الشّدائد فأنت سعيدٌ جدّاً!

۴) يَفتح التّمساح فَمه و يَدخل فيه طائر صَغير لِيَنقر بقايا الطّعام!

۸۴- عيّن مضارعاً لا يُترجم ماضياً:

۱) اِجتمع النّاس في صالة تُغنّي فيها بنتٌ بصوت جميل!

۲) هذا الكاتب الشّهير لم يذهب إلى المدرسة في حياته!

۳) في العُطلات الصَّيفيّة كنّا نَقضي أوقاتنا في السّباحة!

۴) لن يَحصل المُحتال على ما نالَهُ الصّادق بصدقه!

۸۵- عيّن خبرَ فعل ناقصٍ اسماً مفعولاً:

۱) كان موضوع إنشائي ازدياد الفقر في المجتمع!

۲) بعد نزول الأمطار صارت أغصان الأشجار مُخضَرّة!

۳) ليس هذا اللّاعب مُعتمِداً على نفسه فما صار فائزاً!

۴) يَدا هذا الرّجل ما كانتا مُتحرِّكتين فبدأ يَرسم بِقدمه!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶- کدام مورد اطلاعات درستی دربارهٔ موضوع تاریخ‌نگاری سلسله‌ای و نمونهٔ مشهور آن ارائه می‌دهد؟

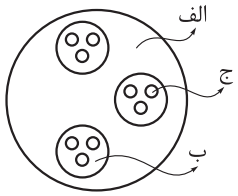
۱) توصیف و ثبت و ضبط تاریخ زندگی فرمانروایان به صورت ویژه ـ عجائب‌المقدور

۲) ثبت زندگی‌نامهٔ مفاخر و مشاهیر محلی و بیان ویژگی‌های جغرافیایی ـ تاریخ سیستان

۳) ثبت و ضبط رویدادها، توسط ادیبان و دانشمندان به تشویق فرمانروایان ـ تاریخ بیهقی

۴) حاوی اطلاعاتی سودمند دربارهٔ کشورداری و مناسبات حکومت و مردم ـ سیاست‌نامه

۸۷- با توجه به منابع نوشتاری تاریخ اسلام، کدام گزینه اطلاعات درستی را ارائه می‌کند؟

۱) اگر «الف» مکه باشد، «ب» می‌تواند مسکن دیرینهٔ اعراب و «ج» می‌تواند تمدن مهم یمن باشد.

۲) اگر «الف» شبه‌جزیرهٔ عربستان باشد، «ب» می‌تواند شهر یثرب و «ج» محلات مسکونی که کشتزارها و نخلستان‌ها میان آن‌ها فاصله انداخته است، باشد.

۳) اگر «الف» یثرب باشد، «ب» می‌تواند محلات مسکونی و «ج» دهکده‌هایی که در هر یک از آن‌ها طایفه‌ها و قبایلی زندگی می‌کردند، باشد.

۴) اگر «الف» شبه‌جزیرهٔ عربستان باشد، «ب» می‌تواند مکه باشد و «ج» صحرانشینانی که فاقد دستاورد تمدنی بودند، باشد.

۸۸- در کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی رویدادهای زیر به درستی بیان شده است؟

الف) بازگرداندن فدک به اهل بیت و توقف فتوحات

ب) انتصاب معاویه به حکومت شام

ج) تأسیس شبکهٔ منظمی از مبلغان در خراسان

د) ارسال چندین سپاه به سوی منطقهٔ شام در اواخر عمر خلیفه

۱) جدیدترین ← قدیمی‌ترین: ج، الف، ب، د

۲) جدیدترین ← قدیمی‌ترین: د، ج، ب، الف

۳) جدیدترین ← قدیمی‌ترین: الف، ب، د، ج

۴) جدیدترین ← قدیمی‌ترین: ب، ج، د، الف

۸۹- در کدام‌یک از لشکرکشی‌های اعراب مسلمان در حمله به ایران، به ترتیب پیروزی و شکست نصیب آن‌ها شده است؟

الف) قادسیه **ب) جسر** **ج) جلولا** **د) نهاوند**

۱) «ب» و «د» پیروزی ـ «الف» و «ج» شکست

۲) «الف»، «ب» و «د» پیروزی ـ «ج» شکست

۳) «ج» و «د» پیروزی ـ «الف» و «ب» شکست

۴) «الف»، «ج» و «د» پیروزی ـ «ب» شکست

۹۰- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب در توصیف کدام خلیفهٔ ایران در دوران اسلامی (امویان و عباسیان) است؟

الف) نقش مؤثر در تحکیم و تثبیت عباسیان

ب) مشارکت فعال در فتوحات

ج) تشکیل سپاهی از ترکان در سرحدات ماوراءالنهر توسط جانشینان وی

د) به دست گرفتن زمام امور با زور و غلبهٔ نظامی

۱) منصور ـ مأمون ـ هارون ـ معاویه

۲) منصور ـ معاویه ـ مأمون ـ معاویه

۳) هشام ـ معاویه ـ یزید ـ ابوبکر

۴) سفاح ـ عمر ـ مأمون ـ یزید

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۱- کدام طبقهٔ جامعهٔ شهری در دورهٔ سلجوقیان، اهمیتی بیش از گذشته پیدا کرد و به مهم‌ترین گروه اجتماعی تبدیل شد؟

۱) صرافان ۲) پیشه‌وران ۳) بازرگانان ۴) اصناف

۹۲- یک محقق پس از پژوهش دربارهٔ تاریخ ایران در قرن‌های سوم تا هفتم هجری، نتایج خود را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است. هر یک از موارد زیر به کدام سلسلهٔ این دوران تعلق دارد؟

الف) در تلاش بودند ضمن ایجاد ثبات و استمرار، با نیروی سرکش امیران و نظامیان وفادار به سنت‌های قبیله‌ای خود مقابله کنند.

ب) سفالگری از شرق ایران، نیشابور و سمرقند تدریجاً به مناطق مرکزی مانند کاشان انتقال یافت.

ج) روابط آن‌ها با خلافت عباسی نسبت به سایر سلسله‌های ایرانی متفاوت بود.

د) زبان فارسی به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت و چندین اثر علمی و دینی به زبان فارسی تألیف شد.

۱) سلجوقیان ـ سلجوقیان ـ آل‌بویه ـ سامانیان ۲) زیاریان ـ سلجوقیان ـ سامانیان ـ آل‌بویه

۳) صفاریان ـ غزنویان ـ خوارزمشاهیان ـ سامانیان ۴) خوارزمشاهیان ـ سلجوقیان ـ زیاریان ـ آل‌بویه

۹۳- کدام گزینه با توجه به عبارت‌های داده‌شده به ترتیب از دلایل و نتایج افول شهر و شهرنشینی دوران مغولان در ایران است؟

الف) ناآشنایی و عدم پایبندی به اصول و قواعد زندگی یکجانشینی

ب) ویرانی شهرهای آباد ماوراءالنهر و خراسان

ج) دشوار و غیرقابل تحمل‌شدن شرایط برای یکجانشینان

د) توصیهٔ یاسا به دوری از شهر و شهرنشینی

۱) «الف» و «ب»: دلیل ـ «ج» و «د»: نتیجه ۲) «ج» و «د»: دلیل ـ «الف» و «ب»: نتیجه

۳) «ب» و «د»: دلیل ـ «الف» و «ج»: نتیجه ۴) «الف» و «ج»: دلیل ـ «ب» و «د»: نتیجه

۹۴- کدام موارد دربارهٔ دستاوردهای هنرمندان ایران در دوران اسلامی، درست است؟

الف) محمد تبریزی و جلال‌الدین میرک: نگارگری

ب) قوام‌الدین شیرازی و محمد بن محمود اصفهانی: نقاشی

ج) میرعلی هروی و میرعماد قزوینی: خوش‌نویسی

د) آقارضا عباسی و امیر علیشیر نوایی: معماری

۱) «ب» ـ «د» ۲) «الف» ـ «د»

۳) «ب» ـ «ج» ۴) «الف» ـ «ج»

۹۵- کدام مورد مقایسهٔ درستی از وضعیت «آموزش» و «کلیسا» در دوران قرون وسطا (۱) و عصر رنسانس (۲) است؟

۱) آموزش در (۱) دوران افول خود را طی می‌کرد و کلیسا در (۲) برخلاف (۱) سلطه و نفوذش کاهش یافته بود.

۲) در (۲) علوم طبیعی مبتنی بر مشاهده و تجربه در کانون توجه طالبان علم و معرفت قرار گرفت و کشیشان در (۱) به خاطر ناهنجاری‌های اخلاقی مورد سرزنش قرار گرفتند.

۳) آموزش در (۱) و (۲) در حال گذار از دوران کسادی و بی‌رونقی بود و سلطه و نفوذ کلیسا در (۲) همانند (۱) بر تمامی جنبه‌های زندگی مسیحیان نظارت داشت.

۴) آموزش در هر دو دورهٔ (۱) و (۲) بر انسان‌گرایی تأکید داشت و نهاد کلیسا در (۱) بر خلاف (۲) تأثیرگذارترین نهاد به شمار می‌رفت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶- با توجه به اشکال فرسایش در بیابان‌ها و عبارت‌های زیر، کدام گزینه به درستی ترسیم شده است؟

الف) حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان

ب) حاصل کنده‌شدن ذرات و انتقال آن‌ها به مکان دیگر توسط باد

ج) متوقف‌شدن مسیر فرسایش باد در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی

د) تخریب بخش نرم‌تر و باقی‌ماندن بخش‌های سخت و مقاوم‌تر یک تخته‌سنگ

۱) الف: د، ج

۲) ب: ج، د

۳) د: ب، ج

۴) د: الف، ج

۹۷- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

الف) کشور نیجریه در مرکز آفریقا، کارخانه‌های صنعتی پیشرفتهٔ زیادی ندارد و از نظر فناوری محصولات توسعه‌نیافته است.

ب) کشور کرهٔ جنوبی در شرق آسیا دارای کارخانه‌های پیشرفته و نقش پررنگ در بازار محصولات فناوری اطلاعات می‌باشد.

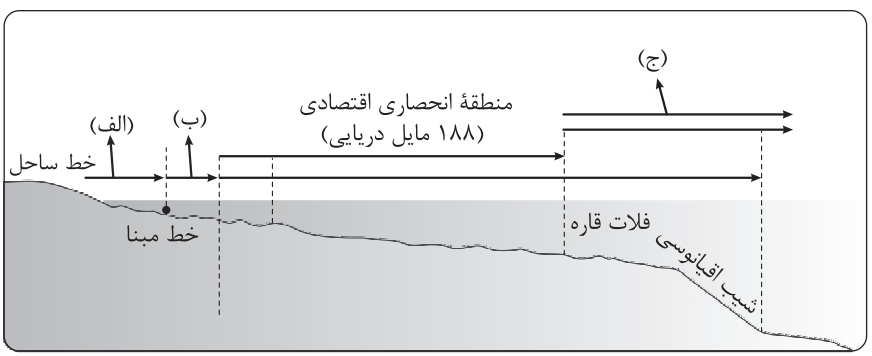
۱) در کشور «الف» میزان تولید محصولات کشاورزی و صنعتی بیشتر از مصرف داخلی است و موازنهٔ اقتصادی آن مثبت است.

۲) در کشور «الف» کسری تجاری وجود دارد و بیشتر محصولات مصرفی داخلی از طریق واردات وارد این کشور می‌شود.

۳) کشورهایی مانند «ب» برای رفع مشکل واردات کالاها سعی می‌کنند از مسیرهای مختلف مواد اولیهٔ خود را تولید کنند.

۴) در کشور «ب» برخلاف «الف» اکثر مردم به فعالیت نوع اول و چهارم اقتصادی مشغول هستند و صنایع های‌تک وجود دارد.

۹۸- با توجه به شکل زیر، کدام گزینه با قوانین حاکم بر مرزهای دریایی مطابقت دارد؟

۱) در مورد «الف» کشورهای همسایه حق کشتیرانی بدون ضرر و فعالیت نظامی دارند.

۲) فاصلهٔ مورد «الف» تا خط ساحلی یک کشور حدود ۱۲ مایل دریایی تعیین شده است.

۳) تمامی کشورهای جهان در مورد «ج» حق عبور و مرور و ایجاد تأسیسات نفتی دارند.

۴) در مورد «الف» برخلاف «ب» کشور مجاور دریا مالکیت آب‌ها و نظارت بر عبور و مرورها را در اختیار دارد.

۹۹- کدام گزینه با تصویر ارائه‌شده مطابقت دارد؟

۱) کشورهایی که دارای وسعت طولانی هستند و به آب‌های آزاد دسترسی دارند، قدرت و تأثیرگذاری بیشتری در سطح جهان دارند.

۲) کشورهای دنباله‌دار به کشورهایی گفته می‌شود که یک بخش شبه‌جزیره‌ای یا دالان‌مانند دارند که از سرزمین اصلی دور افتاده است.

۳) نظارت پایتخت بر نیروی دفاعی و نظامی در این نوع از کشورها به راحتی صورت می‌گیرد.

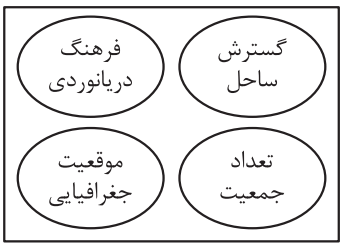
۴) در این کشورها معمولاً طول کشور حداقل شش برابر عرض آن است و دسترسی پایتخت دشوار می‌باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

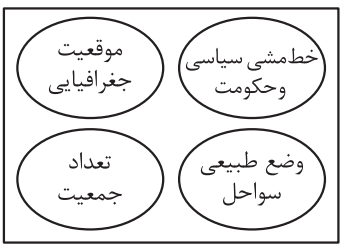
۱۰۰- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«نظریهٔ قدرت دریایی توسط ..... برای اولین بار بیان شد و موارد ..... با شروط تبدیل‌شدن یک کشور به قدرت دریایی مطابقت دارد.»

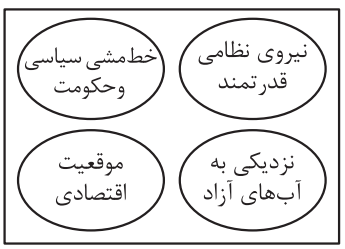
الف)

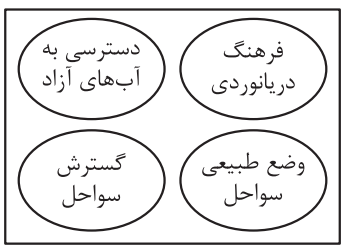
ب)

ج)

د)

۱) آلفرد ماهان ـ «الف» و «ب»
۲) هلفورد مکیندر ـ «الف» و «ج»
۳) آلفرد ماهان ـ «ب» و «د»
۴) هلفورد مکیندر ـ «ج» و «د»

۱۰۱- کدام‌یک از موارد، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«کشورها برای کاهش تأثیرات منفی تجارت خارجی بر اقتصاد خود اقدامات مختلفی نظیر ..... و ..... انجام می‌دهند.»

الف) ایجاد مناطق آزاد تجاری و معاف‌کردن بازرگانان از پرداخت عوارض گمرکی

ب) وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای خاص و ممنوع‌کردن واردات کالاها

ج) استفاده از روش حمل‌ونقل دریایی برای کاهش هزینه‌ها و افزایش حجم حمل‌ونقل

د) طراحی و ساخت پایانه‌های مرزی در مرزهای زمینی برای تسهیل رفت‌وآمد جاده‌ای

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «د»

۱۰۲- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه مطالب درستی را مطرح کرده است؟

الف) ساختن جزیره‌های مصنوعی در آب‌های خلیج فارس

ب) مشاهده‌شدن بلوک‌های مسکونی یک‌دست و هم‌شکل در فضاهای شهری

ج) دوقطبی‌شدن شهرها و پیدایش مناطق مرفه‌نشین

د) کشتار صدها تن از مردم مسلمان و مظلوم میانمار

۱) در «د» برخلاف «الف» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند و در «ج» همانند «ب» سیاست‌ها و تصمیماتی که یک کشور در زمینهٔ اقتصاد می‌گیرد بر توزیع امکانات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد.

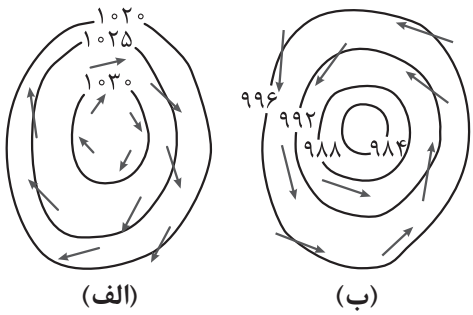
۲) در «الف» و «ب» نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند و در «ج» و «د» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۳) در «ب» و «ج» ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد و در «الف» همانند «د» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۴) در «الف» همانند «د» نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند و در «ب» برخلاف «ج» توافق‌ها و تصمیمات سیاسی و اقتصادی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳- با توجه به مراکز فشار، کدام عبارت به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

(الف) (ب)

۱) در «الف» فشار به سمت مرکز منطقه زیاد می‌شود، اما از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود و در «ب» فشار به سمت مرکز منطقه کم می‌شود و مولکول‌ها سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند.

۲) «الف» با L و «ب» با H نمایش داده می‌شود و در «الف» برخلاف «ب» مولکول‌ها به هم نزدیک‌تر می‌شوند و تعدادشان در واحد حجم بیشتر می‌شود.

۳) در «الف» یا سیکلون، هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید و در «ب» یا آنتی سیکلون هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند.

۴) هوای گرم نسبت به هوای اطراف خود، وزن کم‌تری دارد و با صعود خود بر روی منطقهٔ گرم «ب» ایجاد می‌شود و هوای سرد سنگین است و با فرونشینی هوا بر روی منطقهٔ سرد «الف» ایجاد می‌شود.

۱۰۴- کدام عبارت در خصوص «بیابان‌های گرم» به درستی تدوین شده است؟

۱) عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا قرار دارند و در سال ۱۹۱۳ میلادی دمای ۵۶ / ۷ درجهٔ سانتی‌گراد برای درهٔ مرگ در کالیفرنیا به عنوان گرم‌ترین نقطهٔ جهان ثبت شده است.

۲) عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند و در سال ۲۰۰۹ ماهواره‌ها دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد را برای بیابان لوت در ایران به عنوان داغ‌ترین نقطهٔ کرهٔ زمین ثبت کردند.

۳) بیشتر در مجاورت خط استوا قرار گرفته‌اند که این ناحیه بیشترین جذب و تابش انرژی خورشید را دریافت می‌کند.

۴) در ارتفاعات زیاد واقع شده‌اند و در سال ۱۹۹۲ دمای ۵۸ درجهٔ سانتی‌گراد برای العزیزیه واقع در کشور لیبی در صحرای بزرگ افریقا به عنوان گرم‌ترین نقطهٔ جهان ثبت شده است.

۱۰۵- کدام گزینه با توجه به موارد مطرح‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در هوازدگی زیستی ..... موجب تغییر فیزیکی و ..... موجب تغییر شیمیایی می‌شود.»

الف) ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران

ب) پوسیدگی گیاهان

ج) تنفس گیاهان

د) رشد ریشهٔ درختان

۱) «الف» همانند «ب» و برخلاف «ج» ـ فقط مورد «د»

۲) موارد «ب» و «ج» ـ موارد «الف» و «د»

۳) فقط مورد «د» ـ مورد «ج» همانند «الف» و برخلاف «ب»

۴) «الف» همانند «د» و برخلاف «ب» ـ مورد «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶- با توجه به تغییرات معنایی واژهٔ فلسفه و مشتقاتش، کدام عبارت درست است؟
۱) معنای اولیهٔ سوفیست با معنای ثانویهٔ فلسفه یکسان است.
۲) نخستین معنای فلسفه، مابعدالطبیعه بوده و به تدریج به وجودشناسی تبدیل شده است.
۳) فلسفه به معنای دوستدار دانایی بوده و به همین دلیل سقراط از این واژه استفاده کرده است.
۴) فلسفه به معنای مطلق دانش، دومین معنای این واژه در سیر تاریخی تحولات معنایی آن است.

۱۰۷- حوزهٔ مورد بررسی کدام سؤال با دیگر سؤال‌ها متفاوت است؟
۱) آیا می‌توان مه‌بانگ را سرآغاز جهان هستی دانست؟
۲) عامل محدودشدن برخی معرفت‌های انسان، چیست؟
۳) منشأ درک و پذیرش رابطهٔ وجودی علیت برای انسان چیست؟
۴) یافته‌های عقلانی دربارهٔ کل هستی هستند یا مراتبی از هستی؟

۱۰۸- با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام گزینه نشان‌دهنده و نمادی برای عقل است؟
۱) واقعیات و حقایق جهان که سایهٔ آن‌ها در غار دیده می‌شود.
۲) رهاشدن از غل و زنجیرهای تقلید کورکورانه و عادات نابخردانهٔ غیرمنطقی
۳) شخصی که زندانی‌ها را همراهی می‌کند تا از غار خارج شوند و به نور حقیقت خو بگیرند.
۴) خورشید که موجب روشنایی و تبیین حقایق برای انسان آزادشده از بند و زندان می‌شود.

۱۰۹- کدام عبارت بیان درستی از اندیشه‌های کسی است که فلسفه‌اش را در قالب شعر عرضه می‌کرده است؟
۱) جمع‌پذیری امور ناسازگار، موجب تغییر و تحول دائمی جهان می‌شود.
۲) حواس که تغییرات جهان را درک می‌کنند، اعتبار ندارند، پس ابزار خوبی برای درک حقیقت و باطن جهان، نیستند.
۳) از آن‌جا که جهان ثابت و بدون تغییر است، پس می‌توان نتیجه گرفت که «نیستی، هست» یک جملهٔ متناقض است.
۴) مبادی اولیهٔ جهان، اعداد و اصول ریاضی است، از این‌رو برای شکل‌گیری نظام فلسفی، باید فلسفه در کنار عرفان به ریاضی آمیخته شود.

۱۱۰- کدام گزینه یادآور نتیجهٔ دیدگاه فیثاغورس دربارهٔ تحولات و دگرگونی‌های جهان طبیعت است؟
۱) از آن‌جا که «نیستی، هست» یک جملهٔ تناقض‌آمیز است، باطن و حقیقت جهان ثابت و بدون تغییر است.
۲) وحدت اضداد که سازندهٔ جهان است، موجب تغییر و تحول دائمی جهان به عنوان قانون کائنات می‌شود.
۳) تغییر شکل‌های مداوم آب از بخار تا باران و یخ، مبنای تغییر و تحولات جهان طبیعت است.
۴) جهان مبتنی بر اصول متناقضی است که تلاش برای تفسیر و تبیین آن امری بیهوده است.

۱۱۱- آن‌چه در دادگاه، سقراط را به سمت توضیح دربارهٔ جهان پس از مرگ سوق داد، در کدام گزینه به صورت دقیق‌تر بیان شده است؟
۱) تلاش برای مرجح‌کردن کسب فضیلت و دوری از رذیلت به جهت پربارکردن توشهٔ پس از مرگ
۲) توهم دانایی مردم نسبت به مرگ و پس از آن که موجب ترس از مرگ برای آنان شده است.
۳) کنارزدن اتهامات ناروای نسبت داده شده به سقراط از جمله فاسدکردن جوانان
۴) رسالت سقراط مبنی بر به زمین آوردن فلسفه از آسمان در میان مردم

۱۱۲- کدام گزینه نشان‌دهندهٔ باور انسان به محدودیت شناخت است؟
۱) انسان در شناخت برخی امور خطا و اشتباه دارد.
۲) انسان علاوه بر مادیات ممکن است مجردات را هم بشناسد.
۳) شناخت به وسیلهٔ آموختن و یادگیری، تدریجی شکل می‌گیرد.
۴) علی‌رغم شناخت‌هایی که داریم بسیاری از امور را نمی‌توان شناخت.

۱۱۳- تناقض موجود در کلام گرگیاس مبنی بر این‌که «در جهان چیزی وجود ندارد»، کدام است؟
۱) همین که این امر شناخته شده یعنی امکان شناخت وجود دارد.
۲) خود گرگیاس در حال انتقال مطلب به مخاطبین خویش است.
۳) دیگر وجود شخص گرگیاس قابل توجیه نیست.
۴) در شناخت، امکان خطا وجود دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴- کدام گزینه می‌تواند بیانگر وجه اشتراک عقل محض و معرفت شهودی باشد؟

۱) عاری‌بودن از هرگونه خطا و اشتباه
۲) دریافت دانسته‌هایی دربارهٔ ذات و صفات خدا
۳) بی‌نیازی از واسطه در جهت تحقق
۴) تحلیل داده‌های سایر قوای شناختی

۱۱۵- با توجه به اقرار مشترک سوفسطائیان و پراگماتیست‌ها، مبنی بر این‌که «حس و تجربه واقع‌نما نیست و انسان را به حقیقت نمی‌رساند»، کدام گزینه بیانگر تفاوت معرفت‌شناختی این دو گروه است؟

۱) پراگماتیست‌ها شناخت را معتبر می‌دانند و به عقیدهٔ آن‌ها مبنای اعتبار شناخت برای هر کس، خودش است.
۲) سوفیست‌ها اعتبار و وجود حس را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها حس را تنها ابزار شناخت می‌دانند.
۳) سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها انسان را در دریافت آن ناتوان می‌دانند.
۴) آن‌چه موجب ظهور پراگماتیست‌ها شد، تلاش برای پاسخ به اشکالات نظری تجربه‌گرایی است.

۱۱۶- در نتیجهٔ مقایسهٔ دیدگاه‌های معرفت‌شناسانهٔ هراکلیتوس و پارمنیدس از اندیشمندان ایونی، کدام گزینه را می‌توانیم به عنوان اشتراک آن‌ها بپذیریم؟

۱) ابزار شناخت حقیقت جهان برای هر دو یکسان است.
۲) ادراک تغییرات، محصول استفاده از حس و تجربه است.
۳) از میان ابزارهای شناخت فقط یکی از آن‌ها را می‌توان معتبر دانست.
۴) از میان ابزارهای معرفت می‌توان برای عقل ارزش و اعتبار بیشتری قائل شد.

۱۱۷- کدام گزینه نشان می‌دهد که ماتریالیست‌ها منکر وجود نفس نیستند؟

۱) ذهن و روان انسان، چیزی جز مغز و سلسلهٔ اعصاب او نیست.
۲) انسان یک حیوان راست‌قامت است که تفاوتش با سایر موجودات، پیچیده‌تربودن آن‌ها است.
۳) همهٔ موجودات و از جمله انسان، یک بعد و ساحت دارند که همان ساحت مادی و مجرد آن‌ها است.
۴) بدن انسان یک ماشین مادی پیچیده است که به طور خودکار و تحت کنترل و ارادهٔ روح، عمل می‌کند.

۱۱۸- کدام توصیف دربارهٔ مغرب عالم، به دیدگاه سهروردی نزدیک‌تر است؟

۱) مربوط به جسم انسان است.
۲) دارای پایین‌ترین درجهٔ نور است.
۳) بی‌بهره از نور و غرق در ظلمت است.
۴) نفس برای رؤیت حقایق به آن نیاز دارد.

۱۱۹- قاعدهٔ اخلاقی «آن‌چه برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بپسند» می‌تواند بازتاب کدام دیدگاه باشد؟

۱) برای کسب فضیلت باید به نقش وجدان اخلاقی و دستورات آن هم توجه کرد.
۲) فضیلت، غلبهٔ تمایلات معنوی در تعارضات میان تمایلات مادی و متعالی است.
۳) مرز میان افعال طبیعی و اخلاقی مشخص نیست و افعال طبیعی زیرمجموعهٔ افعال اخلاقی است.
۴) از آن‌جا که سود و زیان افراد در موقعیت‌های مختلف نسبت به یکدیگر متفاوت است، اخلاق امری نسبی است.

۱۲۰- اگر انسان برای شادی روح درگذشتگانش در شب جمعه خیرات دهد، مطابق با دیدگاه اخلاقی کدام فیلسوف، عمل کرده است؟

۱) توماس هابز
۲) مارکس
۳) ابن سینا
۴) کانت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۶

رشته انسانی

پایه دوازدهم	مرحله اول
سال تحصیلی ۰۶-۱۴۰۵	۲۳/مرداد/۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی و آمار	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع ـ یعقوب کیانی ـ بهنام کیانی شاهوندی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	کاظم داوری ـ محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ علی رمضانی ـ نگار کاتبی
زبان عربی	آریا ذوقی ـ موسی کاظم‌غلامی
تاریخ	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر ـ علیرضا حسن‌طهرانی ـ الهام میرزایی
فلسفه	علی‌اکبر آخوندی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی و آمار	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	منصور زرکش اصفهانی عادل حسینی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	طاهره موسی‌زاده	احمدرضا بهرادجم مریم عبدی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن‌الدینی	سعید ستوده‌مهر علی سلوکی حبیبه محبی
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه‌باف	مهدی جاهدی محمدرضا حیاتی
زبان عربی	موسی کاظم‌غلامی	موسی کاظم‌غلامی	آریا ذوقی	سمیه جغتایی محمدمهدی خادم	مریم آقایاری پروانه حسینی‌فرد سمانه ریحانی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانپور	سعید بهروزی‌فر بهروز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن‌طهرانی	علیرضا حسن‌طهرانی	علیرضا حسن‌طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر حبیبه محبی بهروز یحیی
فلسفه	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون	مینا کریم‌زاده ـ حبیبه محبی

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ زهرا صفری الهه صفری ـ فاطمه علی‌اکبری ـ محیا غنی‌فرد نادره نازآوری ـ ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	مریم حسین‌زاده ـ سپیده سخائی ـ الهام سهرابی طاهره صادق‌نژاد ـ مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته فاطمه قیاسوند ـ مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱ گزارهٔ $(p \Rightarrow \sim q) \vee \sim (q \Rightarrow \sim p) \sim$ هم‌ارز کدام گزارهٔ است؟

۱) p ۲) $\sim p$ ۳) q ۴) $\sim q$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

قوانین مهم جبر گزاره‌ها که باید آن‌ها را بلد باشیم را در جدول زیر آورده‌ایم:

	اسم قانون	فرم ریاضی	
۱	جابه‌جایی	$p \wedge q \equiv q \wedge p$	$p \vee q \equiv q \vee p$
۲	شرکت‌پذیری	$p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$	$p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$
۳	پخشی	$p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$	$p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$
۴	دمورگان	$\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$	$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$
۵	جذب	$p \wedge (p \vee q) \equiv p$	$p \vee (p \wedge q) \equiv p$
۶	تبدیل شرطی به فصلی	$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$	
۷	تبدیل دوشرطی به شرطی	$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$	
۸	عکس نقیض گزارهٔ شرطی	$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$	

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: گزاره‌های شرطی را به فصلی تبدیل می‌کنیم:

$$\sim (p \Rightarrow q) \vee \sim (q \Rightarrow \sim p) \equiv \sim (\sim p \vee q) \vee \sim (\sim q \vee \sim p)$$

گام دوم: دو بار از دمورگان استفاده می‌کنیم:

$$\sim (\sim p \vee q) \vee \sim (\sim q \vee \sim p) \equiv (p \wedge \sim q) \vee (q \wedge p)$$

گام سوم: در پرانتز دوم از جابه‌جایی استفاده می‌کنیم:

$$(p \wedge \sim q) \vee (q \wedge p) \equiv (p \wedge \sim q) \vee (p \wedge q)$$

گام چهارم: از عکس پخشی استفاده می‌کنیم:

$$(p \wedge \sim q) \vee (p \wedge q) \equiv p \wedge \underbrace{(\sim q \vee q)}_{T} \equiv p \wedge T \equiv p$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲ کدام گزاره با گزارهٔ $(\sim p \Leftrightarrow q) \sim$ هم‌ارز است؟

۱) $q \Rightarrow p$ ۲) $\sim p \vee q$ ۳) $p \Leftrightarrow q$ ۴) $p \Rightarrow q$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

نکته برای نقیض‌کردن گزارهٔ دوشرطی، فقط باید یکی از دو گزاره را نقیض کنیم:

$$\sim (p \Leftrightarrow q) \equiv \sim p \Leftrightarrow q \equiv p \Leftrightarrow \sim q$$

پاسخ خیلی تشریحی کافیست یکی از دو گزارهٔ $p \sim$ یا q را نقیض کنیم:

$$\sim (\sim p \Leftrightarrow q) \equiv \underbrace{p \Leftrightarrow q}_{\text{گزینهٔ (۳)}} \equiv \sim p \Leftrightarrow \sim q$$

ضمناً اگر جای گزاره‌ها را هم عوض کنیم، مشکلی پیش نمی‌آید. (یعنی $p \Leftrightarrow q$ یا $q \sim \Leftrightarrow p \sim$ هم قبول‌اند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳ معادل ریاضی جملهٔ «دو واحد بیشتر از معکوس عددی از مجذور آن کوچک‌تر نیست»، کدام است؟

۱) $\frac{۱}{x+۲} \geq x^۲$

۲) $-x+۲ \geq x^۲$

۳) $\frac{۱}{x}+۲ > \sqrt{x}$

۴) $\frac{۱}{x}+۲ \geq x^۲$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: ابتدا دوتا از عبارت‌های داخل جمله را به زبان ریاضی می‌نویسیم:

- دو واحد بیشتر از معکوس عددی $\underbrace{\underbrace{\frac{۱}{x}}_{\text{معکوس عددی}}}_{\frac{۱}{x}+۲}$
- مجذور آن عدد $\underbrace{x^۲}_{\text{مجذور آن عدد}}$

گام دوم: طبق گفتهٔ سؤال، $\frac{۱}{x}+۲$ از $x^۲$ کوچک‌تر نیست، پس بزرگ‌تر یا مساوی آن است:

$$\frac{۱}{x}+۲ \geq x^۲$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴ شخصی برای حل معادلهٔ $x-۳=۴$، مراحل زیر را رفته است. اشکال کار او از کدام مرحله شروع شده است؟

اول: $(x+۱)(x-۳)=۴(x+۱)$

دوم: $x^۲-۲x-۳=۴x+۴$

سوم: $x^۲-۲x-۳-۳۲=۴x+۴-۳۲$

چهارم: $x^۲-۲x-۳۵=۴x-۲۸$

پنجم: $(x-۷)(x+۵)=۴(x-۷)$

ششم: $x+۵=۴$

هفتم: $x=-۱$

۱) اول ۲) سوم ۳) پنجم ۴) ششم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جواب معادلهٔ $x-۳=۴$ برابر با $x=۷$ است.

گام دوم: در مرحلهٔ ششم، طرفین معادلهٔ $(x-۷)(x+۵)=۴(x-۷)$ بر $x-۷$ (که می‌شود صفر) تقسیم شده که کار غیرمجازی است! پس اشکال کار همین‌جاست!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵ f تابعی ثابت با دامنهٔ اعداد طبیعی است. اگر $f(a)\times f(b+a)=\frac{۸}{f(b)}$ باشد، حاصل $f(f(a))$ کدام است؟

۱) ۱
۲) ۲
۳) ۲−
۴) تعریف نمی‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۱

درس Box تابعی که برد آن یک عضو دارد، تابع ثابت است و ضابطه‌اش به صورت $f(x)=c$ است.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جای $f(○)$ ها می‌نویسیم c:

$$\underbrace{f(a)}_{c}\times\underbrace{f(b+a)}_{c}=\frac{۸}{\underbrace{f(b)}_{c}}\Rightarrow c^{۲}=\frac{۸}{c}\xrightarrow{\text{طرفین‌وسطین}}c^{۳}=۸\Rightarrow c=۲$$

گام دوم: خواستهٔ سؤال:

$$f(\underbrace{f(a)}_{c=۲})=f(۲)=۲$$

دقت کنید برای محاسبهٔ $f(۲)$، چون ۲ عددی طبیعی است و در D_f موجود هست، پس $f(۲)$ برابر با c یا همان ۲ می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶ تابع $f(x)=\frac{a}{x}+bx-\frac{۲}{x}-۲x$ همانی است. مقدار $af(b)$ کدام است؟

۱) ۴ ۲) -۴ ۳) ۶ ۴) -۶

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: باید $\frac{a}{x}$ و $-\frac{۲}{x}$ با هم خنثی شوند، پس باید a برابر ۲ باشد:

$$f(x)=\frac{۲}{x}+bx-\frac{۲}{x}-۲x=bx-۲x \xrightarrow[x]{\text{فاکتوراز}} f(x)=(b-۲)x$$

گام دوم: ضابطهٔ تابع همانی به صورت $f(x)=x$ است، پس ضریب x باید ۱ باشد:

$$b-۲=۱ \Rightarrow b=۳$$

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

$$a\times\underbrace{f(b)}_{b}=a\times b=۲\times ۳=۶$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷ اگر $f(x)=\begin{cases} ax+b & x>\frac{\pi}{۳} \\ bx^۲ & x\le\frac{\pi}{۳} \end{cases}$، $f(\frac{\sqrt{۲}}{۲})=۲$ و $f(۲)=۱$ باشد، حاصل $[\frac{b}{a}]$ کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) -۲ ۴) -۳

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: $\frac{\pi}{۳}$ تقریباً ۱/۰۵ است.

گام دوم:

۱) $\frac{\sqrt{۲}}{۲}$ تقریباً $\frac{۱/۴}{۲}=۰/۷$ است، پس برای محاسبهٔ $f(\frac{\sqrt{۲}}{۲})$ سراغ ضابطهٔ پایین می‌رویم:

$$f(x)=bx^۲ \xrightarrow{x=\frac{\sqrt{۲}}{۲}} \underbrace{f(\frac{\sqrt{۲}}{۲})}_{۲}=b(\frac{\sqrt{۲}}{۲})^۲ \Rightarrow ۲=b(\frac{۲}{۴}) \Rightarrow ۲=\frac{b}{۲} \Rightarrow b=۴$$

۲) برای محاسبهٔ $f(۲)$ سراغ ضابطهٔ بالا می‌رویم:

$$f(x)=ax+b \xrightarrow{x=۲} \underbrace{f(۲)}_{۱}=۲a+\underbrace{b}_{۴} \Rightarrow ۱=۲a+۴ \Rightarrow ۲a=-۳ \Rightarrow a=-\frac{۳}{۲}$$

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

$$[\frac{b}{a}]=[\frac{۴}{-\frac{۳}{۲}}]=[\frac{-۸}{۳}]=[-۲/۶]=-۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸ دامنهٔ تابع $f(x)=\frac{[x]+۳}{sign(x)-۲}$، مجموعهٔ $\{\pi\ ,\ \sqrt{۲}\ ,\ -\pi\}$ است. بزرگ‌ترین عضو برد f کدام است؟

۱) صفر ۲) ۶ ۳) ۴ ۴) $\frac{۱}{۳}$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box

۱) تابع جزء صحیح:

- اگر x عددی صحیح باشد، جزء صحیحش خودش می‌شود:

$$x\in\mathbb{Z}\ \Rightarrow\ [x]=x$$

- اگر x عددی غیرصحیح باشد، جزء صحیحش عدد صحیح قبل آن می‌شود:

$$k<x<k+۱\xrightarrow{k\in\mathbb{Z}}[x]=k$$

۲) تابع علامت:

$$sign(x)=\begin{cases}۱ & x>۰\\ ۰ & x=۰\\ -۱ & x<۰\end{cases}$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: مقدار $f(x)=\frac{[x]+۳}{sign(x)-۲}$ را به ازای xهای دامنه حساب می‌کنیم:

- $f(\pi)=\frac{\overset{۳/۱۴}{[\pi]}+۳}{sign(\pi)-۲}=\frac{۳+۳}{۱-۲}=\frac{۶}{-۱}=-۶$
- $f(\sqrt{۲})=\frac{\overbrace{[\sqrt{۲}]}^{۱/۴}+۳}{sign(\sqrt{۲})-۲}=\frac{۱+۳}{۱-۲}=\frac{۴}{-۱}=-۴$
- $f(-\pi)=\frac{\overbrace{[-\pi]}^{-۳/۱۴}+۳}{sign(-\pi)-۲}=\frac{-۴+۳}{-۱-۲}=\frac{-۱}{-۳}=\frac{۱}{۳}$

گام دوم: بنابراین بزرگ‌ترین عضو برد f، عدد $\frac{۱}{۳}$ است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹ اگر $[a]=۱$ و $\text{sign}(b)=-۱$ باشد، نمودار تابع خطی $f(x)=ax+b$ از کدام ناحیهٔ دستگاه مختصات عبور نمی‌کند؟

۱) اول ۲) دوم ۳) سوم ۴) چهارم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول:

- از $[a]=۱$، نتیجه می‌گیریم $۱ \le a < ۲$ است.
- از $\text{sign}(b)=-۱$، نتیجه می‌گیریم $b < ۰$ است.

گام دوم: پس در خط $f(x)=ax+b$، شیب عددی مثبت و عرض از مبدأ منفی است.

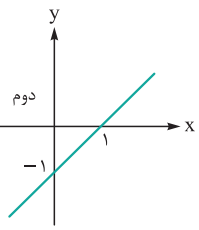
برای راحتی، به جای a و b عدد قرار می‌دهیم و بعد نمودار f را می‌کشیم:

$$f(x)=ax+b \xrightarrow[\underbrace{b=-۱}_{b<۰}]{\overbrace{a=۱}^{۱\le a<۲}} f(x)=x-۱$$

گام سوم: خط $y=x-۱$ را می‌کشیم:

x	۰	۱
y	−۱	۰

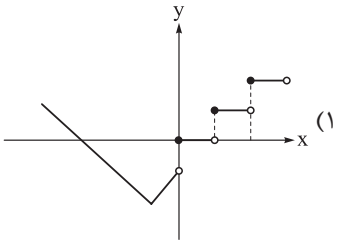
رسم

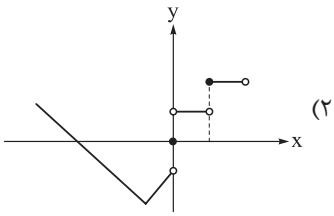

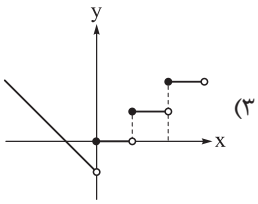
نمودار تابع خطی رسم‌شده از ناحیهٔ دوم عبور نمی‌کند.

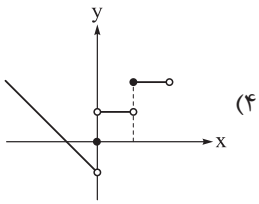
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰ نمودار تابع $f(x)=\begin{cases}|x+1|-2 & x<0\\ [x] & x\geq 0\end{cases}$ به کدام صورت است؟

۱)

۲)

۳)

۴)

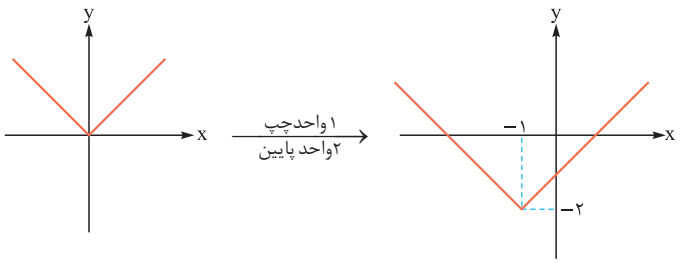
پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۲

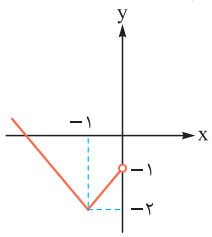
پاسخ خیلی تشریحی

گام اول:

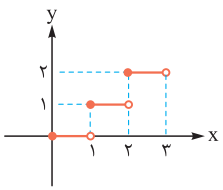
برای رسم نمودار تابع $y=|x+1|-2$ باید نمودار تابع $y=|x|$ را ۱ واحد به چپ و ۲ واحد به پایین ببریم:

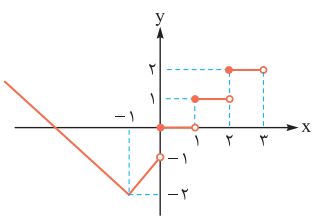
چون دامنهٔ این ضابطه $x<0$ است، پس سمت چپ محور yها را نگه می‌داریم و بقیه را پاک می‌کنیم:

گام دوم: نمودار تابع $y=[x]$ با دامنهٔ $x\geq 0$ به صورت مقابل است:

گام سوم: از ادغام نمودار گام‌های ۱ و ۲ به نمودار تابع f می‌رسیم:

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱ **f تابعی ثابت و g تابع همانی است. اگر $(f-g)(۳)=۲$ باشد، حاصل $(f\times g)(۲)$ کدام است؟**

۱) ۴ ۲) ۸ ۳) ۱۰ ۴) ۶

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: با توجه به این‌که $(f-g)(x)$ برابر با $f(x)-g(x)$ است، داریم:

$$(f-g)(۳)=۲ \Rightarrow f(۳)-g(۳)=۲ \xrightarrow{g\ \text{همانی}} f(۳)-۳=۲ \Rightarrow f(۳)=۵$$

گام دوم: تابع f ثابت و $f(۳)=۵$ است، پس $f(x)=۵$.

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

$$(f\times g)(۲)=\underbrace{f(۲)}_{۵}\times\underbrace{g(۲)}_{۲}=۱۰$$

(f: ثابت، g: همانی)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲ توابع $f=\{(۱,۵),(-۲,۱۲),(۳,۱۰)\}$ و $g=\{(۱,۳),(۲,۹),(۳,۵)\}$ مفروض‌اند. برد تابع $\frac{f+g}{f-g}$ کدام است؟

۱) $\{۳,۴\}$
۲) $\{۲,۴\}$
۳) $\{۲,۳\}$
۴) $\{۳,۴,۷\}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۲ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اشتراک دامنهٔ توابع f و g را حساب می‌کنیم:

$$D_f \cap D_g = \{۱,-۲,۳\} \cap \{۱,۲,۳\} = \{۱,۳\}$$

گام دوم: مقدار تابع $\frac{f+g}{f-g}$ را به ازای $x=۱$ و $x=۳$ حساب می‌کنیم:

- $x=۱: \frac{f(۱)+g(۱)}{f(۱)-g(۱)} = \frac{۵+۳}{۵-۳} = \frac{۸}{۲} = ۴$
- $x=۳: \frac{f(۳)+g(۳)}{f(۳)-g(۳)} = \frac{۱۰+۵}{۱۰-۵} = \frac{۱۵}{۵} = ۳$

پس برد این تابع، مجموعهٔ $\{۳,۴\}$ است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳ درآمد کارمندان یک شرکت برحسب میلیون تومان به صورت ۱۸، ۲۵، ۳۰، ۱۶۰، ۲۴، ۴۰، ۳۲، ۲۸، ۳۶ و ۲۲ است. خط فقر کارمندان این شرکت با روش مناسب چند میلیون تومان است؟

۱) ۱۴ ۲) ۱۴/۵ ۳) ۱۵ ۴) ۱۵/۵

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

۱) خط فقر به روش میانگین برابر با نصف میانگین و خط فقر به روش میانه برابر با نصف میانه است.

۲) برای محاسبهٔ میانه، داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم. بعد:

- اگر تعداد داده‌ها فرد بود: دادهٔ وسط = میانه
- اگر تعداد داده‌ها زوج بود: $\frac{\text{مجموع دو دادهٔ وسط}}{۲} = \text{میانه}$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: عدد ۱۶۰، نسبت به بقیهٔ اعداد، دادهٔ دورافتاده محسوب می‌شود، پس روش مناسب محاسبهٔ خط فقر، استفاده از میانه است.

گام دوم: داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$۱۸, ۲۲, ۲۴, ۲۵, \underbrace{۲۸, ۳۰}_{\text{دو دادهٔ وسط}}, ۳۲, ۳۶, ۴۰, ۱۶۰$$

گام سوم: تعداد داده‌ها زوج است، پس میانگین دو دادهٔ وسط، میانه را می‌دهد:

$$Q_۲ = \frac{۲۸+۳۰}{۲} = ۲۹$$

گام چهارم: خط فقر به روش میانه برابر است با:

$$\text{خط فقر} = \frac{Q_۲}{۲} = \frac{۲۹}{۲} = ۱۴/۵$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ نرخ تورم کالایی در سال‌های متوالی یکسان و برابر با ۲۰ درصد است. اگر شاخص بهای این کالا در سال ۱۴۰۳ برابر با ۱۲۵ باشد، شاخص بهای این کالا در سال ۱۴۰۵ کدام است؟

۱) ۱۵۰ ۲) ۱۶۰ ۳) ۱۸۰ ۴) ۱۷۴

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۱

درس Box

درصد تورم یک کالا از رابطهٔ زیر به دست می‌آید:

$$\text{تورم} = \frac{\text{شاخص سال پایه} - \text{شاخص سال جدید}}{\text{شاخص سال پایه}} \times ۱۰۰$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: شاخص بهای کالا یک سال بعد از سال ۱۴۰۳ را حساب می‌کنیم:

$$\text{تورم} = \frac{\text{شاخص سال ۱۴۰۳} - \text{شاخص سال ۱۴۰۴}}{\text{شاخص سال پایهٔ ۱۴۰۳}} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۲۰ = \frac{x - ۱۲۵}{۱۲۵} \times ۱۰۰$$

$$\Rightarrow ۲۰ = \frac{x - ۱۲۵}{۵} \times ۴ \Rightarrow ۵ = \frac{x - ۱۲۵}{۵} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} ۲۵ = x - ۱۲۵ \Rightarrow x = ۱۵۰$$

گام دوم: شاخص بهای کالا یک سال بعد از سال ۱۴۰۴ را حساب می‌کنیم:

$$\text{تورم} = \frac{\text{شاخص سال ۱۴۰۴} - \text{شاخص سال ۱۴۰۵}}{\text{شاخص سال ۱۴۰۴}} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۲۰ = \frac{y - ۱۵۰}{۱۵۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۱ = \frac{y - ۱۵۰}{۱۵۰} \times ۵ \Rightarrow$$

$$۱ = \frac{y - ۱۵۰}{۳۰} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} y - ۱۵۰ = ۳۰ \Rightarrow y = ۱۸۰$$

یه جور دیگه

چون هر سال ۲۰ درصد به شاخص سال قبل اضافه می‌شود، پس شاخص آن هر سال $\frac{۱۰۰+۲۰}{۱۰۰} = \frac{۱۲۰}{۱۰۰} = \frac{۶}{۵}$ برابر سال قبل می‌شود. در نتیجه:

$$\text{شاخص سال ۱۴۰۵} = \text{شاخص سال ۱۴۰۳} \times (\frac{۶}{۵})^۲ = ۱۲۵ \times \frac{۳۶}{۲۵} = ۵ \times ۳۶ = ۱۸۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵ **در جامعه‌ای با جمعیت فعال ۴۵۰۰ نفر، جمعیت شاغلین از جمعیت بیکارها ۳۶۹۰ نفر بیشتر است. نرخ بیکاری این منطقه چند درصد است؟**

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۳ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جمعیت شاغل را a و جمعیت بیکار را b می‌گیریم.

گام دوم:

- جمعیت فعال ۴۵۰۰ است، پس:

$$a+b=۴۵۰۰$$

- جمعیت شاغلین از جمعیت بیکارها ۳۶۹۰ نفر بیشتر است، پس:

$$a-b=۳۶۹۰$$

گام سوم: از طرفین دو تساوی بالا، داریم:

$$(a+b)-(a-b)=۴۵۰۰-۳۶۹۰ \Rightarrow a+b-a+b=۸۱۰ \Rightarrow ۲b=۸۱۰ \Rightarrow b=\frac{۸۱۰}{۲}=۴۰۵$$

گام چهارم: درصد نرخ بیکاری را حساب می‌کنیم:

$$\text{درصد نرخ بیکاری}=\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}}\times ۱۰۰=\frac{۴۰۵}{۴۵۰۰}\times \frac{۱۰۰}{}=\frac{۴۰۵}{۴۵}=۹$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶ در کدام مورد نام شخصیت‌های ادبی قرن «هفتم، هشتم و نهم» و آثار آن‌ها «کاملاً» درست است؟

۱) جامی: بهارستان ـ شمس قیس رازی: المعجم ـ خواجه عبدالله انصاری: کشف‌الاسرار

۲) خواجه فضل‌الله همدانی: احسن‌التّواریخ ـ مولانا: مکاتیب ـ فخرالدین عراقی: عشّاق‌نامه

۳) عبید زاکانی: رسالهٔ دلگشا ـ نجم‌الدین رازی: اخلاق‌الاشراف ـ نظامی: تحفةالاحرار

۴) سلمان ساوجی: جمشید و خورشید ـ نجم دایه: مرصادالعباد ـ حمدالله مستوفی: تاریخ گزیده

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

شخصیت‌های ادبی و آثار آن‌ها در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم		
قرن هفتم	قرن هشتم	قرن نهم
مولانا جلال‌الدین بلخی(مولوی): مثنوی معنوی ـ دیوان شمس ـ فیه ما فیه ـ مجالس سبعه ـ مکاتیب	خواجوی کرمانی	جامی: بهارستان ـ نفحات‌الانس ـ تحفةالاحرار
سعدی: گلستان ـ بوستان	ابن یمین	شاه نعمت‌الله ولی: دیوان اشعار
فخرالدین عراقی: عشّاق‌نامه ـ لمعات	حافظ: دیوان اشعار	دولتشاه سمرقندی: تذکرهٔ دولتشاه
نجم‌الدین رازی (نجم دایه): مرصادالعباد	سلمان ساوجی: جمشید و خورشید	
عطاملک جوینی: تاریخ جهانگشا	عبید زاکانی: موش و گربه ـ رسالهٔ دلگشا ـ اخلاق‌الاشراف ـ صد پند	
خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی: جامع‌التواریخ	حمدالله مستوفی: تاریخ گزیده	
شمس قیس رازی: المعجم فی معاییر اشعار العجم		

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سلمان ساوجی مثنوی «جمشید و خورشید» را به شیوهٔ داستان‌های نظامی سروده است.

نجم‌الدین رازی (نجم دایه) کتاب «مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد» را در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی نوشت.

حمدالله مستوفی نویسندهٔ کتاب «تاریخ گزیده» (تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ هـ . ق.) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ابوالفضل میبدی کتاب تفسیر «کشف‌الاسرار و عُدةالابرار» را تحت تأثیر خواجه عبدالله انصاری نوشت.

گزینهٔ (۲): حسن‌بیگ روملو کتاب «احسن‌التواریخ» را به نثر بینابین نوشت.

گزینهٔ (۳): جامی مثنوی «تحفةالاحرار» را به پیروی از نظامی سرود./ کتاب «اخلاق‌الاشراف» از آثار طنزآمیز عبید زاکانی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷ کدام عبارت‌ها از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی درست هستند؟

الف) در دورهٔ تیموریان کتاب‌های تحقیقی بیشتر سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری است.

ب) در قرن هفتم دو کتاب «طبقات ناصری» و «مرصادالعباد» به ترتیب به نثر مصنوع و به نثر ساده نوشته شده‌اند.

ج) در قرن هفتم، قصیده کمرنگ شد، غزل گسترش یافت و مثنوی در عاطفه، اخلاق و عرفان میدان وسیعی پدید آورد.

د) کتاب «لمعات» در بیان سیر و سلوک عارفانه و در قالب مثنوی سروده شده است.

ه) مولانا آثار خود را در دو محور اندیشه و عرفان پدید آورده است.

۱) «الف» ـ «د» ـ «ه»

۲) «ب» ـ «ج» ـ «د»

۳) «الف» ـ «ج»

۴) «ج» ـ «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

دو جریان نثر فارسی در قرن هفتم

۱) «ساده‌نویسی» در آثاری مثل طبقات ناصری و مرصادالعباد

۲) «پیچیده‌نویسی» با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت که در آثاری همچون تاریخ وصّاف و تاریخ جهانگشای جُوِینی دیده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در دورهٔ تیموریان کسانی مانند جامی و دولتشاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند؛ هرچند این رونق بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره بیشتر سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری است.

در قرن هفتم، قصیده که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کمرنگ شد و غزل که زبان دل و عشق بود، گسترش یافت. البتّه قالب مثنوی نیز برای ظهور عاطفه، اخلاق و عرفان میدان وسیعی پدید آورد.

بررسی سایر عبارت‌ها:

ب) در قرن هفتم دو کتاب «طبقات ناصری» و «مرصادالعباد» **به نثر ساده** نوشته شده‌اند.

د) کتاب «لمعات» در بیان سیر و سلوک عارفانه و در قالب **نظم و نثر** سروده شده است.

ه) مولانا آثار خود را در دو محور **اندیشه و احساس** پدید آورده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸ **از دیدگاه تاریخ ادبیات در متن زیر، به چند مورد خطا برخورد می‌کنیم؟**

«تاریخ‌نویسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم به نثر مصنوع رواج یافت، هرچند نمونه‌هایی با نثر ساده نیز در میان تاریخ‌های این دوره یافت می‌شود. کتاب ظفرنامهٔ شامی، قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ چنگیز است. تاریخ‌نویسی از اوایل دورهٔ مغول به سبب علاقهٔ شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دورهٔ تیموری هم ادامه یافت. حاشیه‌نویسی‌های متعددی نیز به نثر مصنوع بر تاریخ‌های قدیم انجام گرفت.»

۱) دو ۲) یک ۳) چهار ۴) سه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ٤

درس Box

ویژگی‌های زبانی نثر در قرون هفتم تا نهم هجری
۱) نثر فنی کم‌کم در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطرهٔ تیموریان بر ایران از میان می‌رود، تا آن‌جا که نثر ساده در اکثر کتاب‌های این دوره جای نثر فنّی را می‌گیرد.
۲) تاریخ‌نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج یافت، هرچند نمونه‌هایی با نثر پیچیده نیز در میان تاریخ‌های این دوره یافت می‌شود.
۳) لغات قبایل مختلف ترک و مغول به زبان فارسی وارد می‌شود که در دورهٔ تیمور سرعت رشد آن بیشتر می‌شود؛ امّا این جریان در زبان فارسی دیری نمی‌پاید.
۴) سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر به وجود می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی

تاریخ‌نویسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم **به اسلوب ساده** رواج یافت، هرچند نمونه‌هایی **با نثر پیچیده** نیز در میان تاریخ‌های این دوره یافت می‌شود. در مقدمهٔ کتاب ظفرنامهٔ شامی، که قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ **تیمور** است، می‌خوانیم: «امیرتیمور به من دستور داد که ساده بنویسم؛ به طوری که عامهٔ مردم بفهمند.» تاریخ‌نویسی از اوایل دورهٔ مغول به سبب علاقهٔ شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دورهٔ تیموری هم ادامه یافت. حاشیه‌نویسی‌های متعددی نیز **به نثر ساده** بر تاریخ‌های قدیم انجام گرفت. البته باید توجه داشت که این سادگی نثر همه‌جا یکسان نیست و نثر سادهٔ این دوره را نمی‌توان فصیح و بلیغ دانست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹ **در کدام گزینه یکی از شاعران قرن دهم هجری و سبک شعری وی آمده است؟**

۱) بابافغانی شیرازی: اشعار لطیف و فصیح به سبک حافظ و سعدی

۲) کلیم کاشانی: به ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است.

۳) صائب تبریزی: برخی بیت‌هایش به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند.

۴) بیدل دهلوی: مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن

مشاوره دقت کنید که در این‌گونه سؤالات باید به دو نکته توجه کنید: ۱) شاعر نام برده شده مربوط به قرن مورد نظر باشد.
۲) توضیح مربوط به شاعر صحیح باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

شخصیت‌های ادبی قرن دهم	
شاعر یا نویسنده	توضیحات
بابافغانی شیرازی	از شعرای تأثیرگذار قرن دهم در ایران است که شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
وحشی بافقی	از دیگر شاعران قرن دهم است که سبک شعرش حد واسط سبک دورهٔ عراقی و دورهٔ بعد، یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصهٔ اصلی آن است.
محتشم کاشانی	از دیگر شاعران قرن دهم، در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است: «باز این چه شورش است که در خلق عالم است — باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین — بی نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است»

پاسخ خیلی تشریحی

در قرن دهم دو جریان شعری بیشتر رونق داشت که یکی **شعر لطیف و فصیحی بود که به طور طبیعی و به شیوهٔ کسانی مثل حافظ و سعدی** در جریان بود و **بابافغانی شیرازی** از نمایندگان آن است و دیگری مکتب وقوع که نتیجهٔ چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود و بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که البته راه به جایی نبرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

کلیم کاشانی، صائب تبریزی و بیدل دهلوی، هر سه از شاعران قرن یازدهم هستند؛ امّا توضیح آورده‌شده برای آن‌ها صحیح است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰ کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک هندی در قلمرو فکری است؟

۱) پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال آن‌ها

۲) بازگوکردن مطالب فلسفی، عرفانی و غنایی گذشتگان به زبان خود

۳) تاریخ‌نگاری در جهت نهادینه‌کردن فرهنگ تشیع

۴) توجه بیشتر شاعران به صورت و زبان شعر

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

Hint دقیقاً دنبال ویژگی ۱) فکری ۲) شعر ۳) سبک هندی باشین.

درس Box

ویژگی‌های قلمرو فکری شعر در سبک هندی

۱) شعر هندی شعری معنی‌گراست، نه صورت‌گرا و شاعران به معنی بیشتر توجه دارند تا به زبان. معروف است که هیچ معنا و مضمونی در جهان نیست که در شعر صائب نیامده باشد. او از گل قالی، تندباد و تبخال مضمون ساخته است. شاعران این دوره برای مضمون‌سازی از هر پدیده‌ای در عالم طبیعت یا هر موضوعی در قلمرو ذهن استفاده کردند؛ اما آثار آن‌ها همه در سطح باقی مانده و به خلق آثار بزرگی چون شاهنامهٔ فردوسی، مثنوی مولانا یا آثار عطار، سنایی و نظامی منجر نشده است.

۲) شعر در سبک هندی بیشتر در تک‌بیت خلاصه است و طول و عرض معنا از یک بیت پیش‌تر نمی‌رود و نهایت این‌که تحسین و اعجابی را در حد آن بیت برمی‌انگیزد.

۳) شاعران این دوره معمولاً مطالب فلسفی، عرفانی و غنایی گذشتگان را به شیوهٔ خود بازگو می‌کردند. گاهی چنین موضوعاتی با وجود داشتن ابهام در اشعار آنان قابل درک‌تر و خلاصه‌تر بیان شده است. کوشش شاعر سبک هندی مضمون‌یابی و ارائهٔ خیالِ خاص و معنیِ برجسته است؛ یعنی یافتن فکری جزئی اما تازه و نگفته و بیان آن به صورتی اعجاب‌انگیز.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شاعران سبک هندی معمولاً **مطالب فلسفی، عرفانی و غنایی گذشتگان را به شیوهٔ خود بازگو می‌کردند**. گاهی چنین موضوعاتی با وجود داشتن ابهام در اشعار آنان قابل درک‌تر و خلاصه‌تر بیان شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پرهیز از زهد ریایی، توجّه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال آن‌ها مفاهیم و اندیشه‌های شعر سبک عراقی را رقم می‌زند.

گزینهٔ (۳): تاریخ‌نگاری در جهت نهادینه‌کردن فرهنگ تشیع از ویژگی‌های فکری نثر در دورهٔ صفوی است.

گزینهٔ (۴): شعر هندی شعری **معنی‌گراست، نه صورت‌گرا** و شاعران به معنی بیشتر توجه دارند تا به زبان.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱ کدام گزینه «فاقد» مجاز است و «بیشترین» تعداد تشبیه را دارد؟

۱) یک سیه‌خانه است گردون از بیابان عدم / گردباد آن بیابان کن غبار خویش را

۲) پردهٔ دام است خاک این جهان پرفریب / بند عزلت برمدار از پا شکار خویش را

۳) چون شهد شرم و شوقش می‌خواستم مکیدن / مُهر عقیق لب داد بر عصمتش گواهی

۴) چون خامهٔ سبک‌مغز، از بی‌حضوری دل / شد بیش روسیاهی، در هر سجود ما را

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۶

درس Box

مجاز: به کار بردن کلمه در معنای غیرحقیقی بدون رابطهٔ شباهت است. مانند: «سر» به معنی مو/ «سر» به معنی فکر و تصمیم/ «خاک» به معنی زمین/ «خاک» به معنی قبر/ «حرف» به معنی سخن/ «فردا» به معنی آینده و ... .

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مجاز ندارد. ـ چهار تشبیه: سیه‌خانه است گردون، بیابان عدم، غبار خویش، غبار خویش گردباد کن

گزینهٔ (۲): مجاز: خاک مجاز از کل جهان مادی ـ سه تشبیه: پردهٔ دام، پردهٔ دام است خاک، بند عزلت

گزینهٔ (۳): مجاز ندارد. ـ سه تشبیه: شهد شرم، شهد شوق، عقیق لب

گزینهٔ (۴): مجاز ندارد. ـ یک تشبیه: چون خامه

یه‌جور دیگه

با تعداد تشبیه هم می‌توانید به پاسخ درست برسید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲ آرایه‌های «تشبیه بلیغ اضافی، استعارهٔ مصرحه، کنایه، مجاز و استعارهٔ مکنیّه» به ترتیب در کدام گزینه‌ها یافت می‌شوند؟

الف) خیـــاط روزگار بـــه بـــالای هیچ‌کـــس / پیراهنـــی ندوخـــت کـــه آخـــر قبـــا نکـــرد

ب) دوش ای صبـا از آن گل در بوسـتان چه گفتی / کآتـش بـه جـان فکنـدی مرغـان خوش‌نـوا را

ج) حالیـا گـر قـدح بـاده تـو را هسـت بنـوش / کـه نخـورده اسـت کـس امـروز غـم فـردا را

د) چـه شـعله بـود کـه سـر زد ز خیمـهٔ لیلـی / کـه سـوخت خرمـن مجنـون دشـت‌پیما را

هـ) از آن آلوده‌دامانیـــــم در عشـــــق / کـه خـون دل بـه دامـان اسـت مـا را

۱) ب، ج، د، الف، هـ

۲) ب، د، هـ، ج، الف

۳) الف، ج، د، ب، هـ

۴) الف، د، هـ، ج، ب

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

Hint از آرایه‌ای شروع کنین که براتون راحت‌تره و حذف گزینه کنین.

درس Box

تفاوت استعارهٔ مصرحه و مکنیّه:

منظور از مصرّحه یا آشکار آن است که مشبّهٌ‌به در سخن، آشکار و نمایان است؛ بنابراین، هرگاه مشبّهٌ‌به را همراه با قرینه یا نشانه‌ای در سخن بیاورد، با استعارهٔ مصرّحه (آشکار) روبه‌رو هستیم.

در بیت زیر، شاعر در ذهن خود، ستاره‌ها را به «نرگس» و خورشید را به گل «زرد» تشبیه کرده و از این تشبیهات ذهنی، تنها مشبّهٌ‌به‌ها را در سخن آورده است:

هـــــزاران نـــرگـــس از چـــرخ جـهـانـگـرد / فـــروشـــد تـــا بـــرآمـــد یـــک گـــل زرد

در استعارهٔ مکنیّه، مشبه همراه با نشانه یا قرینه‌ای از مشبّهٌ‌به می‌آید؛ بنابراین منظور از استعارهٔ مکنیّه یا پوشیده، پنهان و پوشیده‌بودن مشبّهٌ‌به است؛ امّا همواره ویژگی یا نشانه‌ای از مشبّهٌ‌به در سخن وجود دارد که ما را به وجود فرایند تشبیه، راهنمایی می‌کند. در جملهٔ «چهره‌اش از شادی شکفت.»، فعل «شکفت» ما را راهنمایی می‌کند که «چهره» به «گل» تشبیه شده است.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) خیاط روزگار: تشبیه بلیغ اضافی

ب) ای صبا: استعارهٔ مکنیّه

ج) امروز و فردا: مجاز از حال و آینده

د) شعله و خرمن: استعارهٔ مصرحه از عشق و وجود

هـ) آلوده‌دامانیم: کنایه از گناهکاربودن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۳ آرایه‌های زیر ابیات تماماً درست است، **به‌جز** ..... .

۱) تا به کی گرد خجالت زنده در خاکم کند / شسته‌رو چون گوهر از باران رحمت کن مرا
(تشبیه فشردهٔ اضافی، مجاز)

۲) تا داشتیم چون سرو یک پیرهن در این باغ / از گرم و سرد عالم، پروا نبود ما را
(اضافهٔ استعاری، تشبیه گسترده)

۳) درخور پروانه‌ام بزم جهان شمعی نداشت / سوختم از گرمی پرواز، بال خویش را
(تشبیه فشردهٔ اضافی، کنایه)

۴) مانند شمع جامهٔ فانوس شرم را / بیرون در گذار و به این انجمن درآ
(تشخیص، تشبیه گسترده)

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گزینهٔ (۲) تشبیه گسترده دارد، اما اضافهٔ استعاری ندارد.

تشبیه گسترده: (ما) چون سرو یک پیرهن داشتیم.

نکته پیرهن‌داشتن سرو، استعارهٔ مکنیّه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تشبیه فشردهٔ اضافی: باران رحمت، گرد خجالت/ مجاز: خاک مجاز از قبر

گزینهٔ (۳): تشبیه فشردهٔ اضافی: بزم جهان/ کنایه: گرمی پرواز (اوج و منتهای چیزی)

گزینهٔ (۴): تشخیص: جامهٔ فانوس/ تشبیه گسترده: مانند شمع

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۴ آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«در محیط رحمت حق چون حباب شوخ‌چشم بادبان کشتی از دامان تر باشد مرا»

۱) تشبیه فشردهٔ غیراضافی، مجاز، کنایه، تشبیه گسترده

۲) تشبیه فشردهٔ اضافی، مجاز، استعارهٔ مصرحه، استعارهٔ مکنیّه

۳) استعارهٔ مصرحه، استعارهٔ مکنیّه، تشخیص، تشبیه فشردهٔ غیراضافی

۴) تشخیص، تشبیه فشردهٔ اضافی، کنایه، تشبیه گسترده

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

آرایه‌های بیت صورت سؤال عبارت‌اند از:

تشخیص: حباب شوخ‌چشم

تشبیه بلیغ اضافی: محیط (دریا) رحمت

کنایه: شوخ‌چشم (گستاخ)/ دامان تر داشتن (گناهکاربودن)

تشبیه گسترده: چون حباب

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵ همهٔ آرایه‌های «مجاز، کنایه، استعارهٔ مکنیّه» در کدام بیت‌ها آمده است؟

الف) آسمان سنگ‌دل از خاک راهش برنداشت / بر زمین چندان که زد خورشید تابان خویش را

ب) خشک بر جا مانده‌ام چون گوهر از افسردگی / آتشین‌رفتار چون اشک ندامت کن مرا

ج) منه انگشت به حرف من مجنون زنهار / که قلم، بسته‌لب از نامهٔ دیوانه گذشت

د) آن سبزه‌ام که سنگ‌دلی‌های روزگار / در زیر سنگ نشو و نما می‌دهد مرا

۱) الف ـ ب
۲) ج ـ د
۳) الف ـ ج
۴) ب ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی آرایه‌های ابیات:

الف) استعارهٔ مکنیّه: آسمان سنگ‌دل/ کنایه: سنگ‌دل (بی‌رحم)/ مجاز: خاک (زمین)

ج) کنایه: منه انگشت (ایرادگرفتن)/ مجاز: حرف (سخن)/ استعارهٔ مکنیّه و تشخیص: قلم بسته‌لب گذشت.

بررسی سایر موارد:

ب) کنایه: خشک بر جا مانده‌ام (بی‌حرکت)/ تشبیه گسترده: چون گوهر/ استعارهٔ مکنیّه: گوهر افسردگی/ تشبیه درون‌واژه‌ای: آتشین رفتار

د) تشبیه بلیغ غیراضافی: آن سبزه‌ام/ کنایه: سنگ‌دلی (بی‌رحمی)/ استعارهٔ مکنیّه: سنگ‌دلی‌های روزگار

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۶ کدام‌یک از ابیات زیر با بیت «جهان تیره گردید گویا ز غفلت/ صبا پشت پایی به خاکسترم زد» هم‌وزن است؟

۱) دگـــربـــاره بـا مـــات بـیـگـانـگـی اسـت / مـکـن کـایـن چنین‌ها نـه فـرزانـگـی اسـت

۲) تـــو گـویـی آتـش افـتـاده اسـت در خار / ز بـــس گل‌هـــا کـــه از گلبن شـــکفته اســـت

۳) چه ســـــود است از آنم که ســـــیمین‌بر آمد / چـــو دل در بـــرش آهـنـیـن مـی‌نـمـایـد

۴) نوگلی پژمرده از گلبن به خاک افتاد و گفت / خوار شد چون من هر آن کو همنشینش بود خار

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی وزن بیت صورت سؤال و گزینهٔ (۳):

جَ	هان	تی	رِ	گَر	دیـ	د	گو	یا	زِ	غِف	لَت
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–	–
صَ	با	پُش	تِ	پا	یی	بِ	خا	کِس	تَ	رَم	زَد
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–	–
فعولن			فعولن			فعولن			فعولن		

گزینهٔ (۳):

چِ	سو	دَس	تَ	زا	نَم	کِ	سی	مین	بَ	را	مَد
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–	–
چُ	دِل	بَر	دَ	رَش	آ	هَ	نین	می	نَ	ما	یَد
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–	–
فعولن			فعولن			فعولن			فعولن		

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱):

دِ	گَر	با	رِ	با	ما	ت	بی	گا	نِ	گیست
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–
مَ	کُن	کین	چُ	نین	ها	نَ	فَر	زا	نِ	گیست
U	–	–	U	–	–	U	–	–	U	–
فعولن			فعولن			فعولن			فعل	

گزینهٔ (۲):

تُ	گو	یی	آ	تَ	شُف	تا	دَسـ	ت	دَر	خار
U	–	–	–	U	–	–	–	U	–	–
زِ	بَس	گُل	ها	کِ	اَز	گُل	بُن	شِ	کُف	تَست
U	–	–	–	U	–	–	–	U	–	–
مفاعیلن			مفاعیلن			فعولن				

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۴):

نُو	گُ	لی	پَژ	مُر	دِ	اَز	گُل	بُن	بِ	خا	کُف	تا	دُ	گُفت
–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–
خا	ر	شُد	چُن	مَن	هَ	ران	کو	هَم	نِ	شی	نَش	خا	ر	بود
–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلن		

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷ با توجه به مصراع‌های زیر، چند مصراع وزن عروضی مشترک دارند؟

- من امشب آمدستم وام بگزارم
- درد عشق از تندرستی خوش‌تر است
- کس اندر عهد ما مانند وی نیست
- نباید دل از دست مردم ربود
- شربت زهر ار تو دهی نیست تلخ
- نخواهم بی تو یک دم زندگانی را

۱) دو
۲) سه
۳) چهار
۴) پنج

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مصراع اول و ششم در وزن «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده‌اند.

مَ	نِم	شَب	آ	مَ	دَس	تَم	وا	مِ	بُگ	زا	رَم
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–
مفاعیلن			مفاعیلن				مفاعیلن				

نَ	خا	هَم	بی	تُ	یِک	دَم	زِن	دِ	گا	نی	را
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–
مفاعیلن			مفاعیلن				مفاعیلن				

بررسی سایر موارد:

دَر	دِ	عِش	قَز	تَن	دُ	رُس	تی	خُش	تَ	رَست
–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–
فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن			

کَ	سَن	دَر	عَه	دِ	ما	ما	نَن	دِ	وِی	نیست
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–
مفاعیلن			مفاعیلن				فعولن			

نَ	با	یَد	دِ	لَز	دَس	تِ	مَر	دُم	رُ	بود
∪	–	–	∪	–	–	∪	–	–	∪	–
فعولن			فعولن			فعولن			فعل	

شَر	بَ	تِ	زَه	رَر	تُ	دِ	هی	نی	ست	تَلخ
–	∪	∪	–	–	∪	∪	–	–	∪	–
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۸ وزن عروضی کدام‌یک از ابیات زیر دوری است؟

۱) کسان عتاب کنندم که ترک عشق بگوی / به نقد اگر نکشد عشقم این سخن بکشد

۲) آن کز بلا بترسد و از قتل غم خورد / او عاقل است و شیوهٔ مجنون دگر بود

۳) به چشم‌های تو دانم که تا ز چشم برفتی / به چشم عشق و ارادت نظر به هیچ نکردم

۴) نخواهم رفتن از دنیا مگر در پای دیوارت / که تا در وقت جان‌دادن سرم بر آستان باشد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

اوزان دوری

اوزان دوری اوزانی چهارکنی هستند که در آن‌ها رکن اول با رکن سوم و رکن دوم با رکن چهارم یکی است. به بیان دیگر، در این اوزان هر مصراع از دو نیم‌مصراع تشکیل شده که از نظر وزنی یکسان‌اند؛ بنابراین حکم بلندبودن هجای پایان مصراع در این وزن‌ها در پایان نیم‌مصراع نیز صادق است.

مثال

با تو حیات و زندگی بی تو فنا و مردنا / زان که تو آفتابی و بی تو بود فسردنا

خوب است بدانید که در کتاب درسی با تسامح وزن همسان دولختی ـ که پیش‌تر آن را «متناوب‌الارکان» می‌خواندند ـ معادل وزن دوری دانسته شده است. این در حالی است که اوزان دوری تنها بخشی از اوزان همسان دولختی هستند و بعضی دیگر همسان دولختی امکان تقسیم هر مصراع به دو نیم‌مصراع کاملاً یکسان را ندارند.

بعضی از اوزان همسان دولختی، به دو شکل می‌توانند تقسیم‌بندی هجایی شوند. به مثال زیر دقت کنید:

«مهر تو عکسی بر ما نیفکند / آیینه رویا آه از دلت آه»

مِه	رِ	تُ	عَک	سی	بَر	ما	نَ	یَف	گند
–	–	∪	–	–	–	–	∪	–	–
آ	یی	نِ	رو	یا	آ	هَز	دِ	لَت	آه
–	–	∪	–	–	–	–	∪	–	–

با دیدن نشانه‌های هجایی از سمت راست، ممکن است کسی ابتدا رکن «مفعولُ» به ذهنش برسد، ممکن هم هست که کسی یک هجا فراتر رود و رکن «مستفعلن» را ببیند. هر دو صحیح است!

شروع با «مستفعلن»:

مِه	رِ	تُ	عَک	سی	بَر	ما	نَ	یَف	گند
–	–	∪	–	–	–	–	∪	–	–
آ	یی	نِ	رو	یا	آ	هَز	دِ	لَت	آه
–	–	∪	–	–	–	–	∪	–	–
مستفعلن				فع	مستفعلن				فع

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

شروع با «مفعولُ»:

مِه	رِ	تُ	عَک	سی	بَر	ما	نَ	یَف	گَند
–	–	U	–	–	–	–	U	–	–
آ	یی	نِ	رو	یا	آ	هَز	دِ	لَت	آه
–	–	U	–	–	–	–	U	–	–
مفعولُ			فعلُن		مفعولُ			فعلُن	

دقت کنید که داشتن دو دسته‌بندی هجایی به معنای داشتن دو وزن **نیست**.

اغلب اوزانی که دو دسته‌بندی هجایی دارند با «مستفعلُ» یا «مستفعلن» شروع می‌شوند:

مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن/ مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن

مستفعلُ مفعولن مستفعلُ مفعولن/ مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن

مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (فعلُن)/ مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن

مستفعلن فعل مستفعلن فعل/ مفعولُ فاعلن مفعولُ فاعلن

مستفعلن فع مستفعلن فع/ مفعول فعلُن مفعولُ فعلُن

اوزان دیگری هم هستند که دو دسته‌بندی هجایی داشته باشند؛ اما هم از نظر بسامد در شعر فارسی کم‌تعدادند و هم در آزمون‌های سراسری کم‌تر به آن‌ها پرداخته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ تقطیع هجایی و وزن بیت گزینهٔ (۳):

بِ	چَش	م	ها	یِ	تُ	دا	نَم	کِ	تا	زِ	چَشـ	م	بِ	رَف	تی
U	–	U	–	U	U	–	–	U	–	U	–	U	U	–	–
بِ	چَش	مِ	عِش	قُ	اِ	را	دَت	نَ	ظَر	بِ	هیـ	چ	نَ	گَر	دَم
U	–	U	–	U	U	–	–	U	–	U	–	U	U	–	–
مفاعلن			فعلاتن				مفاعلن				فعلاتن				

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱):

کَ	سان	عِ	تا	ب	کُ	نَن	دَم	کِ	تَر	کِ	عِشـ	ق	بِ	گوی	
U	–	U	–	U	U	–	–	U	–	U	–	U	U	–	
بِ	نَق	دَ	گَر	نَ	کُ	شَد	عِش	قَ	مین	سُ	خَن	بِ	کُ	شَد	
U	–	U	–	U	U	–	–	U	–	U	–	U	U	–	
مفاعلن				فعلاتن				مفاعلن				فعلن			

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۲):

آن	گَر	بَ	لا	بِ	تَر	سَ	دُ	آز	قَتـ	ل	غَم	خُ	رَد
–	–	∪	–	∪	–	∪	∪	–	–	∪	–	∪	–
او	عا	قِ	لَس	تُ	شی	وِ	یِ	مَج	نون	دِ	گر	بُ	وَد
–	–	∪	–	∪	–	∪	∪	–	–	∪	–	∪	–
مستفعلن				مفاعل				مستفعلن				فعل	

یا: «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن»

گزینهٔ (۴):

نَ	خا	هَم	رَف	تَ	نَز	دُن	یا	مَ	گَر	دَر	پا	یِ	دی	وا	رَت
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–
کِ	تا	دَر	وَق	تِ	جان	دا	دَن	سَ	رَم	بَر	آ	س	تان	با	شَد
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹ **کدام‌یک از ابیات زیر در وزنی دولختی سروده شده است و به دو صورت دسته‌بندی هجایی نمی‌شود؟**

۱) بـر عندلیـب عاشـق گـر بشـکنی قفـس را / از ذوق اندرونـش پـروای در نباشـد

۲) در طالـع مـن نیسـت کـه نزدیـک تـو باشـم / می‌گویمـت از دور دعـا گـر برسـانند

۳) گفتـم کـه رفیقـی کـن با مـن که منم خویشـت / گفتـا کـه بنشناسـم مـن خویـش ز بیگانـه

۴) تـا مـی دل خـورده‌ام تـرک جگـر کـرده‌ام / چـون کـه روم در لحـد ز آن قدحـم کـن جهیـز

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی

تقطیع هجایی و وزن بیت گزینهٔ (۴): این وزن دوری است و دسته‌بندی هجایی دیگری ندارد.

تا	مِ	یِ	دِل	خُر	دِ	اَم	تَر	کِ	چِ	گَر	گر	دِ	اَم
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–
چُن	کِ	رَ	وَم	دَر	لَ	حَد	زان	قَ	دَ	حَم	کُن	جَ	هیز
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–
مفتعلن				فاعلن			مفتعلن				فاعلن		

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱):

بَر	عَن	دَ	لی	بِ	عا	شِق	گَر	بِش	کَ	نی	قَ	فَس	را
–	–	U	–	U	–	–	–	–	U	–	U	–	–
اَز	ذُو	قِ	اَن	دَ	رو	نَش	پَر	وا	یِ	دَر	نَ	با	شَد
–	–	U	–	U	–	–	–	–	U	–	U	–	–
مستفعلن				فعولن			مستفعلن				فعولن		

یا: «مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن»

گزینهٔ (۲):

دَر	طا	لِ	عِ	مَن	نیـ	ست	کِ	نَز	دی	کِ	تُ	با	شَم
–	–	U	U	–	–	U	U	–	–	U	U	–	–
می	گو	یَ	مَ	تَز	دو	ر	دُ	عا	گَر	بِ	رِ	سا	نَند
–	–	U	U	–	–	U	U	–	–	U	U	–	–
مستفعل				مستفعل			مستفعل				مستف		

این وزن دولختی نیست؛ اما برش هجایی دیگری هم دارد: «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳):

گُف	تَم	کِ	رَ	فی	قی	کُن	با	مَن	کِ	مَ	نَم	خی	شَت
–	–	∪	∪	–	–	–	–	–	∪	∪	–	–	–
گُف	تا	کِ	بِ	نَش	نا	سَم	مَن	خیـ	ش	زِ	بی	گا	نِ
–	–	∪	∪	–	–	–	–	–	∪	∪	–	–	–
مستفعل		مفعولن		مستفعل		مفعولن							

یا: «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۰ در کدام گزینه به ترتیب وزن‌های همسان دولختی و تک‌لختی یافت می‌شود؟

۱) «چون است حال بستان ای باد نوبهاری» ـ «شکر که آن ماه را هر طرفی مشتری است»

۲) «تا روانم هست خواهم راند نامت بر زبان» ـ «دستی ز غمت بر دل پایی ز پی‌ات در گل»

۳) «شمع دل است او پیش کشیدش» ـ «چندین به مفارقت مرنجانم»

۴) «کبک این چنین نرود سرو این چنین نچمد» ـ «یک جرعه به کام از می لعلش نچشیدم»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

وزن مصراع اول همسان دولختی است:

گب	کین	چُ	نین	نَ	رَ	وَد	سَر	وین	چُ	نین	نَ	چَ	مَد
–	–	U	–	U	U	–	–	–	U	–	U	U	–
مستفعلن		فعلن		مستفعلن					فعلن				

برش هجایی دوم: مفعولُ مفتعلن مفعولُ مفتعلن

وزن مصراع دوم همسان تک‌لختی است:

یِک	جُر	عِ	بِ	کا	مَز	مِ	یِ	لَع	لَش	نَ	چِ	شی	دَم
–	–	U	U	–	–	U	U	–	–	U	U	–	–
مستفعل		مستفعل				مستفعل				مستفعل			مستف (فعلُن)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر دو مصراع وزن دولختی دارند.

چو	نَس	ت	حا	لِ	بُس	تان	اِی	با	دِ	نُو	بَ	ها	ری
–	–	U	–	U	–	–	–	–	U	–	U	–	–
مستفعلن		فعولن				مستفعلن				فعولن			

برش هجایی دوم: «مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن»

شُکـ	ر	کِ	آن	ما	ه	را	هَر	طَ	رَ	فی	مُش	تَ	ریست
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–
مفتعلن		فاعلن				مفتعلن				فاعلن			

گزینهٔ (۲): مصراع اول وزنی تک‌لختی و مصراع دوم وزنی دولختی دارد.

تا	رَ	وا	نَم	هَسـ	ت	خا	هَم	رانـ	د	نا	مَت	بَر	زَ	بان
–	U	–	–	–	U	–	–	–	U	–	–	–	U	–
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

دَس	تی	زِ	غَ	مَت	بَر	دِل	پا	یی	زِ	پِ	یَت	دَر	گِل
–	–	∪	∪	–	–	–	–	–	∪	∪	–	–	–
مستفعل				مفعولن			مستفعل				مفعولن		

برش هجایی دوم: «مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن»

گزینهٔ (۳): مصراع اول در وزن همسان دولختی و مصراع دوم در وزن ناهمسان سروده شده است.

شَم	عِ	دِ	لَس	تو	پیـ	ش	کِ	شی	دَش
–	∪	∪	–	–	–	∪	∪	–	–
مفتعلن			فع	مفتعلن					فع

چَن	دین	بِ	مُ	فا	رِ	قَت	مَ	رَن	جا	نَم
–	–	∪	∪	–	∪	–	∪	–	–	–
مستفعل			فاعلات				مستفعل (مفعولن)			

برش هجایی دوم: «مفعولُ مفاعلن مفاعیلن»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۱ در کدام‌یک از ابیات زیر، پایهٔ آوایی سه‌هجایی وجود ندارد؟

۱) نـه آزاد از سـرش بـر می‌تـوان خاسـت / نـه بـا او مـی‌تـوان آسـوده بنشست

۲) اگـرم بـرآورد بخـت بـه تخـت پادشـاهی / نـه چنـان کـه بنـده باشـم همـه عمـر در رکیبـت

۳) مـاه نتابـد بـه روز، چیسـت کـه در خانـه تافت؟ / سـرو نرویـد بـه بـام، کیسـت کـه بـر بـام رفـت؟

۴) حسـن انـدامـت نـمـی‌گـویـم بـه شـرح / خـود حکایـت می‌کنـد پیراهنـت

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۸،۵ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بیت گزینهٔ (۲) هر چهار پایهٔ آوایی، چهارهجایی هستند.

آ	گ	رَم	بَ	را	وَ	رَد	بَخـ	ت	بِ	تَخ	عُمـ	ر	تِ	پا	دِ	شا	هی
U	U	–	U	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–	U	–	–	–
نَ	چُ	نان	کِ	بَن	دِ	با	شَم	هَ	مِ	عُمـ	ر	دَر	رَ	کی	بَت		
U	U	–	U	–	U	–	–	U	U	–	U	–	U	–	–		
فعلات			فاعلاتن				فعلات				فاعلاتن				

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱):

نَ	آ	زا	دَز	سَ	رَش	بَر	می	تَ	وان	خاست
U	–	–	–	U	–	–	–	U	–	–
نَ	با	او	می	تَ	وان	آ	سو	دِ	بِن	شَست
U	–	–	–	U	–	–	–	U	–	–
مفاعیلن			مفاعیلن				فعولن			

گزینهٔ (۳):

ما	ه	نَ	تا	بَد	بِ	روز	چیـ	ست	کِ	دَر	خا	نِ	تافت
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–
سَر	و	نَ	رو	یَد	بِ	بام	کیـ	ست	کِ	بَر	با	م	رَفت
–	U	U	–	–	U	–	–	U	U	–	–	U	–
مفتعلن			فاعلن				مفتعلن				فاعلن		

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۴):

حُس	نِ	اَن	دا	مَت	نِ	می	گو	یَم	بِ	شَرح
–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–
خُد	حِ	کا	یَت	می	کُ	نَد	پی	را	هَ	نَت
–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲ کدام مورد را نمی‌توان از ویژگی‌های بیت زیر دانست؟

«ز حد بگذشت مشتاقی و صبر اندر غمت یارا　　به وصل خود دوایی کن دل دیوانهٔ ما را»

۱) پایه‌های آوایی این شعر از ارکان دولختی (متناوب) تشکیل شده است.

۲) با این بیت قرابت مفهومی دارد: «گر تو را هست شکیب از من و امکان فراغ/ به وصالت که مرا طاقت هجران تو نیست»

۳) با توجه به ویژگی‌های فکری، این بیت در سبک عراقی سروده شده است.

۴) شاعر در این بیت از آرایهٔ استعارهٔ مکنیّه استفاده کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن بیت صورت سؤال «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» است که وزن همسان تک‌لختی است:

زِ	حَد	بُگ	ذَشـ	ت	مُش	تا	قی	یُ	صَب	رَن	دَر	غَ	مَت	یا	را
∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–	∪	–	–	–
بِ	وَص	لِ	خُد	دَ	وا	یی	گُن	دِ	لِ	دی	وا	نِ	یِ	ما	را
∪	–	–⁄	–	∪	–	–	–	∪	–⁄	–	–	∪	–⁄	–	–
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): مفهوم بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۲) ناشکیبایی شاعر از غم هجران یار است.

گزینهٔ (۳): ویژگی فکری «فراق» که در این بیت مشهود است از ویژگی‌های شعر سبک عراقی است.

گزینهٔ (۴): استعارهٔ مکنیّه: دل دیوانه

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳ بیت زیر با همهٔ ابیات، قرابت مفهومی دارد، به‌جز ..... .

«اسیرش نخواهد رهایی ز بند شکارش نجوید خلاص از کمند»

۱) دل هر که صید کردی نکشد سر از کمندت نه دگر امید دارد که رها شود ز بندت

۲) جهدت نکند آزاد ای صید که در بندی سودت نکند پرواز ای مرغ که در دامی

۳) سر نپیچم ز کمندت به جفا، آن صیدم که توان بست مرا لیک رها نتوان کرد

۴) نگریزد از کمند تو وحشی که گاه صید راحت رسد ز بند تو سر در کمند را

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) «رهایی‌نجستن عاشق از عشق معشوق» است؛ اما شاعر در بیت گزینهٔ (۲) می‌گوید: «ای صید (عاشق) که در بند (عشق) گرفتار شده‌ای، کوشش، تو را آزاد نمی‌کند؛ ای پرنده (عاشق) که در دام (عشق) افتاده‌ای، پرواز برای تو فایده‌ای ندارد.»

در سایر ابیات، عاشق گرفتار در بند و کمند عشق، رهایی نمی‌جوید و در پی رهایی نیست؛ اما در بیت گزینهٔ (۲) کوشش عاشق برای رهایی از عشق، فایده‌ای ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴ بیت زیر با کدام بیت، بیشترین قرابت مفهومی را دارد؟

«ای شـــرر، از همرهـــان غافـــل مبـــاش　　فرصـــت مـــا نیـــز بـــاری بیـــش نیســـت»

۱) هیچ دانی چیست مقصود از حیات آدمی　　یک دمی کز عمر با یاران همدم بگذرد

۲) همرهـــان رفتند و ما را در ســـفر بگذاشـــتند　　از خبـــر رفتیـــم و مـــا را بی‌خبر بگذاشـــتند

۳) خجـــل شـــدم ز جوانی که زندگانی نیســـت　　بـه زنـدگـانـی مـن فـرصـت جـوانـی نیست

۴) همرهان رفتند و ما غافل در این ماتم‌سرا　　زود باشد کز پی ایشان روان گردیم ما

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۴) «هشدار دربارهٔ زودگذربودن عمر و کم‌بودن فرصت زندگی» است.

بررسی معنی سایر ابیات:

گزینهٔ (۱): می‌دانی مقصود از زندگی آدمی چیست؟ یک لحظه از عمر است که با دوستان همدم بگذرد.

گزینهٔ (۲): همراهان رفتند و ما را در سفر زندگی تنها گذاشتند؛ فراموش شدیم و ما را بی‌خبر گذاشتند.

گزینهٔ (۳): از جوانی شرمنده شدم؛ زیرا زندگی‌ام به‌سامان نیست. در زندگی من، فرصت جوانی‌کردن، وجود ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۵ مفهوم بیت زیر با کدام بیت، تناسب دارد؟

«چنین است رسم سرای درشت / گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت»

۱) در این ظلمت‌سرا تا کی به بوی دوست بنشینم / گهی انگشت بر دندان گهی سر بر سر زانو

۲) جهان بازیگری داند مکن با این جهان بازی / که درمانی به دام او اگرچه تیزپر بازی

۳) روزگار است این‌که گه عزّت دهد گه خوار دارد / چرخ بازیگر ازین بازیچه‌ها بسیار دارد

۴) عمر در بیهوده شد صرف و نشد کاری تمام / روزگار دل سرآمد روزگار از دست رفت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۳) «پستی و بلندی روزگار و جهان» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: راه و رسم این جهان، چنین است که گاهی آسودگی و عزّت داری و گاهی به دشواری و خواری می‌افتی.

گزینهٔ (۱): در این جهان تاریک، تا کی گاهی با سرگشتگی و گاهی با غمگینی در آرزوی دوست بنشینم؟!

گزینهٔ (۲): این جهان، بازیگری ماهر است با او وارد بازی نشو، زیرا هرچند باز (پرندهٔ شکاری) تیزپروازی باشی، در دام او گرفتار می‌شوی.

گزینهٔ (۳): روزگار است که گاهی به انسان عزّت می‌بخشد و گاه او را خوار می‌سازد؛ روزگار بازیگر از این بازی‌ها بسیار درمی‌آورد.

گزینهٔ (۴): عمر در بیهودگی صرف شد و کاری تمام نشد؛ روزگار دل به پایان رسید و روزگار عمر از دست رفت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶ **در ارتباط با تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی، هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟**

- **بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی وجود ندارد.**
- **ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود.**
- **جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست.**

۱) جهان تکوینی به طبیعت محدود می‌شود. ـ جهان تکوینی با انسان‌ها رفتاری حکیمانه دارد. ـ جهان ذهنی و تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

۲) ظرفیت‌هایی از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌شود. ـ جهان تکوینی محدود به طبیعت نیست. ـ ذهن افراد و فرهنگ جامعه، دارای هویت طبیعی و مادی است.

۳) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی مادی دارند. ـ علوم مربوط به فرهنگ‌ها، نظیر علوم طبیعی است. ـ جهان تکوینی مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌هاست.

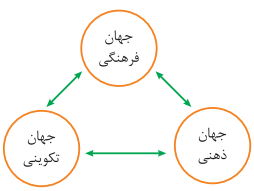
۴) جهان تکوینی مادهٔ خامی در اختیار فرهنگ‌هاست. ـ جهان‌های فرهنگی و تکوینی در تعامل با یکدیگرند. ـ جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ جوامع است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

دربارهٔ جهان‌های مختلف و رابطهٔ آن‌ها با هم، سه دیدگاه متفاوت وجود دارد:

دیدگاه	توضیحات
دیدگاه اول (طبیعت‌گرایان): خلاصهٔ عقاید: برتری جهان تکوینی و طبیعی نسبت به سایر جهان‌ها 	براساس این دیدگاه: جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود و جهان طبیعت، مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است. ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها، نظیر علوم طبیعی است. طرفداران این دیدگاه، بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.
دیدگاه دوم (فرهنگ‌گرایان): خلاصهٔ عقاید: برتری جهان فرهنگی نسبت به سایر جهان‌ها 	این گروه، جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند. در این دیدگاه: جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست. جهان تکوینی مادهٔ خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع در آن دخل و تصرف می‌کنند. جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
دیدگاه سوم (دیدگاه قرآن و متفکران مسلمان): خلاصهٔ عقاید: تعامل و ارتباط متقابل جهان‌ها با یکدیگر 	براساس این دیدگاه، جهان‌های فرهنگی، ذهنی و تکوینی، مهم و در تعامل با یکدیگرند. از نگاه قرآن: جهان تکوینی محدود به طبیعت نیست. ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود. جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

عبارت‌های صورت سؤال و عبارت‌های گزینهٔ (۱)، به ترتیب مربوط به دیدگاه اول (طبیعت‌گرایی)، دیدگاه سوم (متفکران مسلمان) و دیدگاه دوم (فرهنگ‌گرایی) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): دیدگاه اول ـ دیدگاه سوم ـ دیدگاه اول

گزینهٔ (۳): دیدگاه اول ـ دیدگاه اول ـ دیدگاه دوم

گزینهٔ (۴): دیدگاه دوم ـ دیدگاه سوم ـ دیدگاه دوم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷ **عبارت‌های درست دربارهٔ «جهان انسانی» و «فرهنگ جهانی» و عبارت‌های نادرست دربارهٔ «جهان اجتماعی» و «فرهنگ مسئول»، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟**

۱) محصول زندگی فردی و اجتماعی انسان است. ـ فرهنگی است که با عبور از مرزهای جغرافیایی، تداوم تاریخی بالایی کسب می‌کند. ـ نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد. ـ مانع نفوذ سلطه‌گران می‌شود.

۲) هر چه با اندیشه و عمل انسان‌ها پدید بیاید، مربوط به این جهان است. ـ فرهنگی است که در جهان گسترش می‌یابد. ـ ابعاد اخلاقی و روانی انسان‌ها به این جهان تعلق دارد. ـ فرهنگ مسئول، توان دفاع از حقانیت ارزش‌های خود را داراست.

۳) یکی از زیرمجموعه‌های جهان اجتماعی است. ـ فرهنگ‌هایی که دارای عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول هستند، می‌توانند جهانی شوند. ـ دانسته‌ها، خلقیات و تجربیات ویژهٔ انسانی در این بخش جای می‌گیرد. ـ نقش انسان در تعیین سرنوشت خود را به رسمیت می‌شناسد.

۴) توسط انسان خلق می‌شود و نظم اعتباری دارد. ـ فرهنگی که ارزش‌های قومی دارد، هیچ‌گاه نمی‌تواند جهانی شود. ـ کنش‌های اجتماعی انسان‌ها به این بخش از جهان انسانی تعلق دارد. ـ از قطبی‌شدن جهان جلوگیری می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

نکته

مقایسهٔ جهان انسانی و جهان تکوینی:

- **جهان انسانی**
  - توسط انسان خلق می‌شود و نظم اعتباری دارد.
  - وجودش وابسته به انسان است.
  - دو بخش دارد: فردی و اجتماعی.
- **جهان تکوینی**
  - توسط انسان خلق نمی‌شود، پس نظم اعتباری ندارد.
  - دو بخش دارد: طبیعی و فوق طبیعی.
  - انسان صرفاً می‌تواند در آن دخل و تصرف کند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست (فرهنگ جهانی، با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، دارای گسترهٔ جغرافیایی وسیع می‌شود؛ اما لزوماً تداوم تاریخی بالایی ندارد.) ـ درست ـ درست

گزینهٔ (۲): درست ـ درست ـ نادرست (ابعاد اخلاقی و روانی، مربوط به جهان فردی و ذهنی است.) ـ نادرست (توانایی دفاع از حقانیت ارزش‌ها، مربوط به ارزش حقیقت است، نه مسئولیت.)

گزینهٔ (۳): نادرست (جهان اجتماعی یکی از زیرمجموعه‌های جهان انسانی است.) ـ درست ـ نادرست (دانسته‌ها، خلقیات و تجربه‌های ویژهٔ افراد، مربوط به جهان فردی و ذهنی آن‌هاست.) ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ نادرست (فرهنگی که دارای عقاید قومی است، در صورتی که نگاهی سلطه‌جویانه نسبت به سایر اقوام داشته باشد، می‌تواند جهانی شود.) ـ درست ـ نادرست (جلوگیری از قطبی‌شدن جهان، مربوط به ارزش عدالت است، نه مسئولیت.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۸ **هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهندهٔ کدام موضوع در ارتباط با مفهوم استعمار است؟**

- **در اختیار گرفتن کنترل بازار و سیاست‌های کشورهای مستعمره**
- **شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره**
- **استفاده از ابزار نسل‌کشی برای تأمین سلطهٔ غرب**

۱) اهداف استعمار نو در راستای بهره‌کشی از مستعمرات ـ پیدایش انقلاب‌های آزادی‌بخش در برابر قدرت‌های استعماری ـ پیشرفت در زمینهٔ فنون نظامی و اقتصاد بین‌المللی

۲) علت بهره‌گیری از سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی ـ اتکا به قدرت فرهنگی به جای قدرت نظامی توسط استعمارگران ـ استعمار از طریق قدرت نظامی و اقتصاد صنعتی

۳) نتیجهٔ به خدمت گرفتن دولت‌های دست‌نشانده ـ زمینه‌ساز عبور از استعمار قدیم به استعمار نو طی قرن بیستم ـ ابزارهای استعمار قدیم در قرن‌های هفدهم و هجدهم

۴) ابزار استعمار نو برای هدف قرار دادن هویت فرهنگی کشور مستعمره ـ استفاده از کودتای نظامی برای به قدرت رساندن مجریان بومی ـ اقتصاد صنعتی غرب

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دورهٔ استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. در این نوع استعمار، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد. (رد گزینهٔ (۴))
- سلطهٔ جهان غرب بر کشورهای دیگر به سلطهٔ نظامی محدود نشد، بلکه به مرور اشکال جدیدی از آن پدیدار شد. استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. (رد گزینهٔ (۲))
- استعمار اروپایی در سدهٔ هفدهم و هجدهم میلادی (استعمار قدیم) بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را بر پا کرد. اروپاییان در هجوم به قارهٔ آمریکا، برای تأمین سلطهٔ خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین بردند. اقتصاد بین‌المللی، مربوط به استعمار نو است. (رد گزینهٔ (۱))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹ **کدام‌یک، به ترتیب به شباهت استبداد قومی و استبداد استعماری و تفاوت آن‌ها اشاره دارد؟**

۱) هیچ‌یک پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشتند. ـ استبداد استعماری برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی غرب، مظاهر فرهنگ اسلامی را حذف می‌کرد، ولی استبداد قومی دارای هویت غیراسلامی نبود.

۲) هیچ‌یک از انواع استبداد با فرهنگ اسلامی توان مقابلهٔ مستقیم نداشتند. ـ استبداد استعماری در سایهٔ قدرت جهان غرب عمل می‌کرد و به دنبال حذف فرهنگ اسلامی نبود، ولی استبداد قومی از رویارویی با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد.

۳) هر دو نوع استبداد به دنبال حذف مظاهر فرهنگ اسلامی بودند. ـ استبداد ایلی و قومی پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت و با آن مقابله نمی‌کرد، ولی استبداد استعماری در سایهٔ قدرت جهان غرب عمل می‌کرد.

۴) هر دو نوع استبداد دارای هویت غیراسلامی بودند. ـ استبداد قومی از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد، ولی استبداد استعماری چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

شباهت‌ها و تفاوت‌های استبداد ایلی و قومی و استبداد استعماری:

استبداد ایلی و قومی	استبداد استعماری
دارای هویتی غیراسلامی بود.	دارای هویتی غیراسلامی بود.
پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.	در سایهٔ جهان غرب عمل می‌کرد.
از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد.	چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.
می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.	به دلیل این‌که در سایهٔ قدرت جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، مظاهر اسلامی را حذف می‌کرد.
مثال: استبداد ناصرالدین‌شاه	مثال: استبداد رضاخان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- شباهت استبداد ایلی و قومی با استبداد استعماری در این است که هر دو دارای هویت غیراسلامی بودند.
- یکی از تفاوت‌های آن‌ها نیز این است که استبداد قومی از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد، ولی استبداد استعماری برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۰ **با توجه به مفهوم روشنگری خاص در فرهنگ غرب، هر یک از موارد زیر، در نتیجهٔ کدام روش معرفت‌شناسی پدید می‌آید؟**

- **امکان تشخیص خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.**
- **به خدایی اعتقاد پیدا می‌شود که هیچ برنامه‌ای برای هدایت بشر ندارد.**
- **دانشی پدید می‌آید که توانایی ارزیابی ارزش‌ها و اهداف انسانی را ندارد.**

۱) حس‌گرایی و افول تجربه‌گرایی ـ نفی تجربه و نفی عقل و وحی ـ افول حس‌گرایی و نفی عقل و وحی

۲) نفی تجربه و نفی عقل و وحی ـ حس‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ تجربه‌گرایی و نفی عقل

۳) افول تجربه‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ عقل‌گرایی و نفی وحی ـ حس‌گرایی و نفی عقل و وحی

۴) حس‌گرایی و نفی عقل و وحی ـ افول عقل‌گرایی و نفی وحی ـ حس‌گرایی و افول تجربه‌گرایی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

نکته **دوره‌های روشنگری خاص در فرهنگ معاصر غرب:**

دورهٔ زمانی	ویژگی	پیامد
قرون هفدهم و هجدهم	عقل‌گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرون نوزدهم و بیستم	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	دانش ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

پاسخ خیلی تشریحی

- از پایان قرن بیستم، با افول حس‌گرایی (افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه و نفی عقل و وحی)، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناسی شده است. در بحران معرفت‌شناختی، امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.
- روشنگری با رویکرد دنیوی اگر با شناخت عقلی همراه باشد، به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد (عقل‌گرایی و نفی وحی)، به دئیسم منجر می‌شود. دئیسم یعنی اعتقاد به خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.
- وقتی روشنگری به شناخت حسی و تجربی (حس‌گرایی) محدود شود (با نفی عقل و وحی)، نوعی علم تجربی سکولار پدید می‌آورد. این علم توان داوری دربارهٔ ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی را ندارد (زیرا این پدیده‌ها حسی نیستند) و صرفاً به صورت دانش ابزاری در خدمت اهداف دنیوی انسان قرار می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۱ در ارتباط با حالت‌های مختلف جامعهٔ جهانی، هر یک از موارد زیر در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرد؟

- فرهنگ غالبی که از ویژگی‌های مطلوب برخوردار نیست.
- تعاملاتی که بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف رخ می‌دهد.
- انسجامی که جامعهٔ جهانی به سمت آن پیش می‌رود.

شرایط	پیامد
حضور فعال تمدن‌ها در عرصهٔ جهانی	(ج)
(ب)	وقوع چالش‌ها در درون فرهنگ
برخورداری فرهنگ غالب از شرایط و ویژگی‌های لازم	(الف)

۱) الف ـ ج ـ ب
۲) ب ـ ج ـ الف
۳) الف ـ ب ـ ج
۴) ب ـ الف ـ ج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ **حالت‌های مختلف در جامعهٔ جهانی:**

شرایط		پیامدها
غالب‌بودن یک یا چند فرهنگ در سطح جهانی	برخورداری فرهنگ غالب از ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی	انسجام جامعهٔ جهانی (الف)
	برخوردارنبودن فرهنگ یا فرهنگ‌های غالب از ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی (ب)	وقوع چالش‌های درون‌فرهنگی
حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در سطح جهانی		تعاملات و گفت‌وگوهای فرهنگی و وقوع چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی (ج)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲ پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- **رویکرد سکولار از چه طریقی در لایه‌های عمیق فرهنگ غرب نهادینه شد؟**
- **حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی که در تقابل با فرهنگ دنیاگرا بودند، چه سرانجامی پیدا کردند؟**
- **چرا در جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب، فرهنگ‌ها می‌توانستند از طریق علم از مرزهای جغرافیایی خود عبور کنند؟**
- **دولت ملت‌های جدید غربی که پس از افول کلیسا پدید آمدند، چه ماهیتی داشتند؟**

۱) فلسفه‌های روشنگری ـ مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند. ـ سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی نبود. ـ خود را با هویت دینی و معنوی نمی‌شناختند.

۲) هنر و تفاسیر پروتستانی ـ با قدرت پاپ مخالفت پیدا کردند. ـ غلبهٔ نظامی یک جامعه ملازمه‌ای با غلبهٔ فرهنگی آن نداشت. ـ به ناسیونالیسم که اندیشهٔ سیاسی قوم‌گرایانهٔ غرب است، روی آوردند.

۳) اصلاحات دینی ـ اروپای مسیحی را از سلطهٔ کلیسا خارج ساختند. ـ روابط مختلف بین حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود. ـ دارای هویتی اغلب قومی و ناسیونالیستی بودند.

۴) حذف پوشش دینی ـ امکان گسترش پیدا نکردند. ـ اقوام مختلف می‌توانستند هویت فرهنگی خود را حفظ کنند. ـ کاملاً سکولار بودند و حتی به دنبال ظاهر مذهبی و دینی نیز بودند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۶، ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی

- رویکرد سکولار که پیش از گسترش آن، از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرده بود، با فلسفه‌های روشنگری، عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کرد.
- **انواع حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در دورهٔ رنسانس:**

گروه اول	گروه دوم
فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند.	رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند.
با حمایت قدرت‌های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند.	مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند.

- در جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب جدید، روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت برقرار بود و جامعهٔ جهانی که از طریق این روابط شکل می‌گرفت، به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد. به همین دلیل، اگر برخی کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی که از ظرفیت فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب می‌کردند. فرهنگ‌های مختلف نیز می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی عبور کنند.
- دولت ـ ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی ـ اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند. آن‌ها برخلاف حاکمیت‌های پیشین، خود را با هویت دینی و معنوی نمی‌شناختند و کاملاً سکولار بودند. هویت آن‌ها اغلب ناسیونالیستی و قومی بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۳ کدام‌یک از فرایندهای زیر، به درستی ترسیم شده است؟

۱) زوال تدریجی قدرت کلیسا ← شکل‌گیری دولت ملت‌های جدید در اروپای غربی ← حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) ← اعلام رسمی جدایی سیاست از دین

۲) تک‌محصولی‌شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده ← وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر ← کاهش قدرت چانه‌زنی کشورهای استعمارزده ← تداوم انتقال ثروت به سمت غرب

۳) برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع ← قرارگرفتن جوامع غیرغربی در موضع ضعف از حیث اقتصادی و سیاسی ← ایجاد خودباختگی فرهنگی ← از دست رفتن خلاقیت در گزینش عناصر فرهنگی دیگر

۴) توجه آزادی اقتصادی ← شکل‌گیری چالش فقر و غنا در جوامع غربی ← بازشدن راه استثمار برای صاحبان سرمایه و ثروت ← عبور از اقتصاد فئودالی و شکل‌گیری شیوهٔ اقتصادی لیبرالیسم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۷، ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برخورد استعماری غرب (۱)، جوامع غیرغربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد (۲). این پدیده اغلب نوعی خودباختگی فرهنگی در آن جوامع ایجاد می‌کرد (۳). خودباختگی فرهنگی سبب می‌شود جامعه حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهد (۴) و در نتیجه، عناصر فرهنگ دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای تقلیدی فراگیرد (۵).

برخورد استعماری غرب با جوامع دیگر ← قرارگرفتن جوامع غیرغربی در موضع ضعف از نظر اقتصادی و سیاسی ← ایجاد خودباختگی فرهنگی ← از دست دادن حالت فعال و خلاق خود در گزینش عناصر فرهنگی دیگر ← فراگرفتن عناصر فرهنگ دیگر بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای تقلیدی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): زوال تدریجی قدرت کلیسا (۱) منجر به حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) شد (۲). در نهایت، با انقلاب فرانسه (۳) دولت‌هایی شکل گرفتند که به طور رسمی جدایی خود را از دین اعلام کردند (۴). این دولت‌ها برخلاف حکومت‌های گذشته، خود را نه با هویتی دینی بلکه با ویژگی‌های جغرافیایی، تاریخی و به‌خصوص نژادی و قومی می‌شناختند. دولت ـ ملت‌های جدید از این طریق پدید آمدند (۵).

گزینهٔ (۲): تک‌محصولی‌شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده (۱)، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آن‌ها می‌گیرد (۲) و این پدیده، موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر می‌شود (۳). به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود و انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند (۴).

گزینهٔ (۴): لیبرالیسم اولیه (۱) با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی (۲)، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد (۳) و عدالت را نادیده گرفت (۴). بدین ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غنا است، در کشورهای غربی شکل گرفت (۵).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۴ **هر یک از عبارت‌های زیر، نشان‌دهندهٔ کدام‌یک از اصطلاحات سیاسی مربوط به چالش کشورهای غنی و فقیر است؟**

- **کشورهای غربی الگوی کشورهای دیگر هستند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.**
- **کشورهای غربی با استثمار کشورهای غیرغربی، چالش‌های درونی خود را حل می‌کنند.**
- **سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت به غرب را تسهیل می‌کند.**
- **مشکلات کشورهای غربی، علاوه بر ابعاد اقتصادی، دارای ابعاد فرهنگی است.**

۱) استعمارگر و استعمارزده ـ استعمارگر و استعمارزده ـ مرکز و پیرامون ـ مرکز و پیرامون
۲) توسعه‌یافته و در حال توسعه ـ استعمارگر و استعمارزده ـ شمال و جنوب ـ مرکز و پیرامون
۳) استعمارگر و استعمارزده ـ مرکز و پیرامون ـ شمال و جنوب ـ استعمارگر و استعمارزده
۴) توسعه‌یافته و در حال توسعه ـ مرکز و پیرامون ـ مرکز و پیرامون ـ استعمارگر و استعمارزده

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

اصطلاحات سیاسی مربوط به چالش کشورهای فقیر و غنی:

عناوین و اصطلاحات	توضیحات	
	تقسیم‌بندی	دلیل نام‌گذاری
شمال و جنوب	شمال: کشورهای صنعتی و پیشرفته جنوب: کشورهای فقیر	از آن‌جا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیمکرهٔ شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیمکرهٔ جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی، به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.
جهان اول، دوم و سوم	جهان اول: کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب جهان دوم: کشورهای بلوک شرق جهان سوم: کشورهای خارج از بلوک شرق و غرب و تحت نفوذ آن‌ها	از نظر جداسازی بلوک شرق و غرب، کشورهای جهان به سه دسته تقسیم می‌شوند.
توسعه‌یافته و عقب‌مانده (در حال توسعه)	توسعه‌یافته: کشورهای صنعتی و ثروتمند عقب‌مانده (در حال توسعه): کشورهای غیرصنعتی و فقیر	به کشورهای صنعتی و ثروتمند، کشورهای توسعه‌یافته گفته می‌شود و به کشورهای دیگر (هنگامی که با آن‌ها مقایسه می‌شوند) کشورهای عقب‌مانده، توسعه‌نیافته یا در حال توسعه می‌گویند. این اصطلاحات به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.
مرکز و پیرامون	مرکز: کشورهای ثروتمند و صنعتی پیرامون: کشورهای فقیر غیرغربی	این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی (استثمار) کشورهای غیرغربی حل می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.
استعمارگر و استعمارزده	استعمارگر: کشورهای صنعتی غربی استعمارزده: کشورهای غیرغربی	این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: الگوپذیری کشورهای غیرغربی از کشورهای غربی: نظریهٔ توسعه‌یافته و در حال توسعه (عقب‌مانده)

عبارت‌های دوم و سوم: حل چالش‌های کشورهای غربی از طریق استثمار جوامع غیرغربی و هم‌چنین انتقال ثروت به سمت کشورهای غربی: نظریهٔ مرکز و پیرامون

عبارت چهارم: توجه به ابعاد فرهنگی چالش بین کشورهای غربی و غیرغربی: نظریهٔ استعمارگر و استعمارزده

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵ مطابق با نظریات اندیشمندان غربی، پاسخ سؤالات زیر کدام است؟

- چرا از نظر اگوست کنت، بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد؟
- از دیدگاه توماس مالتوس، در چه صورتی انسانِ تازه متولدشده دارای حق حیات است؟
- نظریهٔ جنگ تمدن‌ها از هانتینگتون، چه چیزی را توجیه می‌کرد؟
- مطابق با نظریات دیوید ریکاردو، در چه صورتی پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد؟

۱) فاتحان در گذشتهٔ تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند. ـ در فقر متولد نشده باشد. ـ شکل‌گیری چالش‌های بین فرهنگی و بین تمدنی ـ استعداد و تلاش به نتیجهٔ طبیعی خود برسد.

۲) جنگ در فرهنگ و جامعهٔ جدید غربی امری ذاتی نیست. ـ قدرت را از والدین خود دریافت کند. ـ رقابت و درگیری بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های غیرغربی ـ کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند.

۳) با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. ـ جامعه خواهان کار او باشد. ـ مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی ـ سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند.

۴) جنگ در فرهنگ جدید غربی، عارضی و تحمیلی نیست. ـ طبیعت حکم به رفتن او ندهد. ـ فروپاشی بلوک شرق و شکل‌گیری نظام سیاسی لیبرال دموکراسی ـ دخالت دولت در اقتصاد محدود شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی، معتقد بود که فاتحان در گذشتهٔ تاریخ، با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند؛ ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.
- از نظر مالتوس، جمعیت‌شناس انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند. او در این‌باره گفته است: «انسانی که در دنیای از قبل تملک‌شده به دنیا می‌آید، اگر نتواند قدرت خود را از والدینش دریافت کند و اگر جامعه خواهان کار او نباشد، هیچ حقی برای دریافت کم‌ترین غذا یا چون‌وچرا دربارهٔ مقام و موقعیت خود ندارد.»
- نظریهٔ جنگ تمدن‌ها که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.
- ریکاردو معتقد است: «اگر حکومتگران ما بگذارند سرمایه، پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببینند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد.»

گول نخوری ✘

قسمت سوم گزینهٔ (۱) نادرست است؛ توجه داشته باشید که «شکل‌گیری چالش‌های بین فرهنگی و بین تمدنی»، پیامد نظریهٔ جنگ تمدن‌هاست، نه عامل توجیه‌کنندهٔ آن.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۶ **بحران معرفتی دوران رنسانس، در چه شرایطی به وجود آمد؟**

۱) تردید در روش معرفتی دوران قرون وسطی ـ نادیده‌گرفتن وحی و شهود در شناخت علمی ـ بسنده‌کردن به شناخت از راه عقل و تجربه

۲) نادیده گرفته شدن شناخت از راه عقل و تجربه ـ روشن‌شدن محدودیت‌های علم تجربی ـ محدودشدن علم تجربی به امور طبیعی

۳) روشن‌شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی ـ زیر سؤال رفتن علم مدرن ـ تردید در بنیان‌های هویتی و لایه‌های عمیق فرهنگ غرب

۴) نادیده‌گرفتن کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا ـ توجه به شناخت حسی و تجربی ـ وابستگی معرفت تجربی به معرفت‌های غیرتجربی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

نکته

در طول تاریخ غرب، دو بحران معرفتی رخ داده است: ۱) بحران معرفتی دوران رنسانس، ۲) بحران معرفتی غرب جدید.

بحران	دوره	علت شکل‌گیری
اولین بحران	رنسانس	مورد تردید قرار گرفتن روش معرفتی مورد استفاده در قرون وسطی
بحران جدید	غرب جدید	آشکارشدن محدودیت‌های علمی دانش تجربی و وابستگی آن به معرفت‌های غیرحسی و غیرتجربی

پاسخ خیلی تشریحی

در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آباءکلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود و شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد. در دوران رنسانس، این روش معرفتی مورد تردید قرار گرفت و به تدریج به بحران معرفتی انجامید. جهان غرب برای برون‌رفت از این بحران، وحی و شهود را در شناخت علمی نادیده گرفت و به شناخت از راه عقل و تجربه بسنده کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

موارد زیر، همگی بیانگر بحران معرفتی جدید غرب است، نه بحران معرفتی دورهٔ رنسانس:

۱) روشن‌شدن محدودیت‌های علم تجربی، ۲) محدودشدن علم تجربی به امور طبیعی، ۳) روشن‌شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی، ۴) زیر سؤال رفتن علم مدرن، ۵) تردید در بنیان‌های هویتی و لایه‌های عمیق فرهنگ غرب، ۶) وابستگی معرفت تجربی به معرفت‌های غیرتجربی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷ در ارتباط با بحران‌ها و چالش‌های فرهنگ جدید غرب، در چه تعداد از موارد زیر، تناسب وجود ندارد؟

(اجلاس هزارهٔ ادیان ← برای مقابله با بحران معنویت) ـ (شکل‌گیری معنویت‌های کاذب ← پسامدرنیسم) ـ (پیمان باسل ← مرتبط با بحران اقتصادی) ـ (بحران بوپال ← مرتبط با بحران‌های زیست‌محیطی) ـ (بحران موشکی کوبا ← تقابل شوروی و آمریکا) ـ (تقابل لیبرالیسم و کمونیسم ← چالش فقر و غنا)

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد نادرست:

- شکل‌گیری عرفان‌ها و معنویت‌های کاذب، واکنشی نسبت به افول سکولاریسم (پساسکولاریسم = بحران معنوی) است، نه افول مدرنیسم (پسامدرنیسم = بحران معرفتی).
- پیمان باسل، راهکاری برای مقابله با استعمار سمّی و نژادپرستی زیست‌محیطی است؛ بنابراین با بحران زیست‌محیطی مرتبط است، نه بحران اقتصادی.
- تقابل بلوک غرب (لیبرالیسم) و بلوک شرق (کمونیسم)، بیانگر چالش شرق و غرب است، نه چالش فقر و غنا.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸ **هر یک از موارد زیر، بیانگر کدام گروه یا جریان در کشورهای اسلامی است؟**

- **تلاش برای ایجاد نوعی حاکمیت سکولار مانند دولت انگلستان**
- **شکل‌گیری انقلاب ۱۹۴۱ میلادی در لبنان**
- **تدوین رساله‌های جهادیه برای مقابله با هجوم روسیهٔ تزاری به ایران**
- **اقدامات آتاتورک از جمله کشف حجاب**

۱) جریان انقلاب مشروطه ـ بیداری اسلامی تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایران ـ مقاومت منفی ـ جریان منورالفکری در جوامع اسلامی

۲) تغییر ساختار سیاسی جامعه ـ جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم ـ فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ عملکرد روشنفکران چپ

۳) عملکرد منورالفکران غرب‌گرا ـ جنبش‌ها و انقلاب‌های آزادی‌بخش ـ جریان بیدارگران اسلامی ـ تشکیل حکومت‌های سکولار در کشورهای اسلامی

۴) فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی ـ بیداری اسلامی و بهار عربی ـ همکاری با حاکم در حد واجبات نظامیه ـ شکل‌گیری استبداد استعماری

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی

- جنبش عدالتخانه از آن جهت که ساختار سیاسی جامعه را تغییر می‌داد، یک انقلاب اجتماعی بود. با اوج‌گیری این جنبش، منورالفکران غرب‌زده به آن پیوستند و در جریان بست‌نشینی در سفارت انگلستان، نام مشروطه را برای آن برگزیدند. منورالفکران غرب‌گرا به دنبال ایجاد حاکمیتی سکولار مانند حکومت انگلستان بودند.
- انقلاب‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش مانند جنبش‌ها و انقلاب‌های ۱۹۲۱ مراکش، ۱۹۳۰ لیبی، ۱۹۴۱ لبنان، ۱۹۴۴ سوریه، ۱۹۴۷ پاکستان و ۱۹۴۸ چین، تقلیدی از انقلاب‌های غرب بودند.
- حضور فعال علما در مقابله با روسیهٔ تزاری و تدوین رساله‌های جهادیه، اصلاحات امیرکبیر و حکم میرزای شیرازی در تحریم تنباکو، نمونه‌هایی از حرکت‌های نخستین بیداران اسلامی در ایران بود.
- قدرت حاکمان سکولار در کشورهای مسلمان، ریشه در اعتقادات و پیشینهٔ تاریخی این کشورها نداشت، بلکه وابسته به قدرت جهانی استعمار بود. آنان با اتکا به این قدرت، می‌کوشیدند مظاهر دینی و اسلامی را از بین ببرند و ساختارهای اجتماعی پیشین را حذف و ساختارهای اجتماعی جدیدی ایجاد کنند (تشکیل حکومت‌های سکولار). آتاتورک در ترکیه، رضاخان در ایران و امان‌الله‌خان در افغانستان، سه نمونه از قدرت‌های سکولار هستند که آرمان‌های منورالفکران غرب‌زده را با حمایت دولت‌های غربی دنبال می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۹ **به ترتیب «مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخستین پیدایش آن» و «موفقیت‌های جهانی این انقلاب»، چه پیامدهایی به همراه داشته است؟**

۱) نشان داد بلوک شرق تنها رقیب بلوک غرب نیست. ـ باطل‌بودن نظریهٔ پایان تاریخ و غلبهٔ لیبرال دموکراسی از فوکویاما را نشان داد.

۲) موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد. ـ دیگر تمدن‌ها را در طول تمدن اسلامی به رسمیت شناخت.

۳) فطرت الهی همهٔ انسان‌ها را مخاطب پیام خود قرار داد. ـ رقیب و بدیلی جدید برای نظام لیبرال دموکراسی ارائه کرد.

۴) موجب شکل‌گیری نظریات سکولاریسم در جهان غرب شد. ـ راهکاری جدید برای مقابله با اسرائیل و صهیونیسم ارائه داد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- مقاومت انقلاب اسلامی ایران در دههٔ نخست پیدایش آن نشان داد
  - بلوک شرق، تنها رقیب بلوک غرب نیست.
  - موقعیت جهان اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی تثبیت کرد.
- فوکویاما، فیلسوف آمریکایی، فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی غرب را پایان مبارزات عقیدتی ـ سیاسی بشر می‌پنداشت و نظام لیبرال دموکراسی را محصول نهایی تاریخ بشر می‌دانست که برای آن جایگزین بهتر و مناسب‌تری قابل تصور نیست، اما موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش، بطلان این نظریه را نشان داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۰ از بین عبارت‌های زیر، قسمت اول کدام عبارت‌ها درست و قسمت دوم آن‌ها نادرست است؟

الف) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم، در چارچوب مکاتب چپ شکل می‌گرفتند؛ اما انقلاب اسلامی ایران تعلقی به مکاتب غربی نداشت.

ب) انسان مدرن با انقلاب صنعتی، تسلط بر طبیعت را به خود نوید می‌داد؛ همین موضوع رابطهٔ انسان و طبیعت را دچار مشکل ساخت و به بحران معرفتی انجامید.

ج) سوسیالیسم و کمونیسم به مالکیت خصوصی اعتقادی ندارند؛ در مقابل، لیبرالیسم یک رویکرد جامعه‌گرا است و به مالکیت خصوصی باور دارد.

د) اومانیسم اندیشهٔ سیاسی جهان غرب است که برمبنای لیبرالیسم پدید آمده است؛ لیبرالیسم نیز به معنای جایزدانستن همهٔ امور در قیاس با خواست انسان است.

ه) در دیدگاه فارابی، در جامعهٔ تغلب، مردم برای غلبه‌یافتن بر دیگران با یکدیگر همکاری می‌کنند؛ به همین دلیل، برای چیرگی بر مردم جامعهٔ خود نیز تلاش می‌کنند.

۱) د ـ ه
۲) الف ـ ج
۳) ب ـ ج
۴) ب ـ ه

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶، ۹، ۱۱ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست ـ درست

ب) درست ـ نادرست (اخلال در رابطهٔ میان انسان و طبیعت، به بحران زیست‌محیطی (نه معرفتی) انجامید.)

ج) نادرست (سوسیالیسم به مالکیت خصوصی به طور نسبی اعتقاد دارد.) ـ نادرست (لیبرالیسم، یک رویکرد فردگراست.)

د) نادرست (لیبرالیسم اندیشهٔ سیاسی جدید غرب است که برمبنای اومانیسم شکل گرفته است.) ـ درست

ه) درست ـ نادرست (مردم جامعهٔ تغلب دوست دارند بر یکایک مردم جامعهٔ خود نیز چیره شوند، ولی از آن‌جا که در یک جامعه، مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱ **در یک پژوهش، محقق می‌خواهد بداند که «بین مدت استفاده از شبکه‌های اجتماعی و انزوای اجتماعی، رابطه وجود دارد یا خیر» محقق حدس خود را این‌گونه مطرح می‌کند که «استفاده از شبکه‌های اجتماعی در کودکان، تعامل چهره‌به‌چهره را کاهش داده و منجر به انزوا می‌شود»، سپس با «اجرای برنامه‌ای که نوجوانان را ۲ ساعت در روز به فعالیت گروهی بدون موبایل ملزم می‌کند، نمرات انزوا را کاهش می‌دهد.» هر یک از عبارات داخل گیومه، به ترتیب، با کدام مفهوم و کدام اهداف علم روان‌شناسی، ارتباط دارند؟**

۱) مسئله ـ تبیین ـ پیش‌بینی
۲) فرضیه ـ پیش‌بینی ـ کنترل
۳) فرضیه ـ پیش‌بینی ـ پیش‌بینی
۴) مسئله ـ تبیین ـ کنترل

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطهٔ بین پدیده‌های طبیعی، بررسی می‌شود. در این علوم، برخی مفاهیم مانند «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» کاربرد فراوانی دارند:

- **مسئله**
  - پژوهش‌های دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود.
  - دانشمندان با «طرح مسئله» موقعیت ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کنند.
  - دانشمندان با «روش علمی» سعی می‌کنند تا به پرسش‌ها پاسخ داده و موقعیت‌های نامعین را روشن سازند.
- **فرضیه**
  - پاسخ‌های اولیه به پرسش‌های علمی هستند.
  - دانشمندان سعی می‌کنند با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و هم‌چنین با استفاده از قوهٔ تخیلشان، پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند.
  - رابطهٔ بین فرضیه و مسئله، رابطه‌ای دوسویه است، یعنی فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.
  - فرضیه‌ها جمله‌ای خبری هستند که رابطهٔ بین دو یا چند پدیده را بیان می‌کنند.
  - فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن به «**قانون**» یا «**اصل**» تبدیل می‌شوند.
- **نظریه**: مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی در رابطه با یک موضوع، نظریه را تشکیل می‌دهند.

اهداف روان‌شناسی: هدف علم روان‌شناسی همانند سایر علوم تجربی، **توصیف**، **تبیین**، **پیش‌بینی** و **کنترل** موضوع پژوهش است.

توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «**چیستی**» مفهوم و موضوع مورد نظر است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.
تبیین	به بیان «**چرایی**» اتفاق‌افتادن یک پدیده می‌پردازد. یعنی هر دانشمند هنگام تبیین، در حال بیان علل اتفاق‌افتادن آن پدیده در جهان است.
پیش‌بینی	به تلاش برای برآورد پدیدآمدن یا پدیدنیامدن متغیر مورد مطالعه، در زمان آینده گفته می‌شود.
کنترل	به مداخله و ارائهٔ راهکار جهت ایجاد یا جلوگیری از ایجاد پدیدهٔ مورد نظر یا تغییردادن آن می‌پردازد.

پاسخ‌خیلی تشریحی

عبارت اول: در این عبارت دانشمند به دنبال دانستن و کشف موضوعی است که ذهن او را مشغول کرده است؛ بنابراین محقق با «**مسئله**» مواجه است.

عبارت دوم: در این عبارات دانشمند برای پاسخ به سؤال قبلی خود، حدسی زده و آن را در قالب جمله‌ای بیان کرده است، پس یک «**فرضیه**» است که در آن به چرایی انزوای کودکان پرداخته و علت آن را بیان کرده، پس «**تبیین**» صورت گرفته است.

عبارت سوم: در این عبارت محقق سعی کرده است با استفاده از فعالیت‌های گروهی، انزوای کودکان را کاسته و اصلاح کند. زمانی که با ارائهٔ راهکارهای مختلف به دستکاری پدیده‌ها می‌پردازیم با «**کنترل**» آن‌ها مواجهیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۲ **پژوهشگری جهت آزمودن فرضیهٔ خود، با توجه به نظریات پیشین در این حوزه، تصمیم می‌گیرد سبک دلبستگی را در کودکان بررسی کرده و اثر آن را در نحوهٔ پیوندجویی آنان جست‌وجو کند. کدام گزینه با توجه به موقعیت او، کاملاً درست است؟**

۱) با توجه به موضوعات مطرح‌شده در تنها تعریف موجود در روان‌شناسی، پژوهشگر درصدد بررسی رفتار کودکان است.

۲) فرایند ساخت روش اصلی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، بسیار دشوار است.

۳) پژوهشگر در حال حاضر می‌تواند دو متغیر اصلی فرضیهٔ خود را از طریق مشاهده، مورد بررسی قرار دهد.

۴) از آن‌جایی که روش این پژوهشگر، هدفمند و سازمان‌یافته است، روش مصاحبه برای او کاربرد بیشتری دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

برخی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی عبارت‌اند از:

مشاهده
- یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات برای **توصیف** موضوعات مختلف است.
- برای بررسی **رفتار** آدمیان و حیوانات کاربرد دارد.
- به دو شکل: ۱) در محیط طبیعی، ۲) در محیط آزمایشگاهی صورت می‌گیرد.
- اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و مشاهده‌گر تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری‌ها به دور باشد.

پرسش‌نامه
- برای بررسی اطلاعاتی که به طور مستقیم نمی‌توان آن‌ها را مشاهده کرد، کاربرد دارد.
- برای بررسی رفتار و افکار فرد، از خود فرد پرسیده می‌شود.
- باید دقیق و معتبر باشد.
- به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.

مصاحبه
- برای موضوعاتی که نمی‌توان مشاهده کرد و یا سؤالات از پیش تعیین‌شده‌ای برای آن در نظر گرفت، کاربرد دارد.
- به صورت گفت‌وگوی دوطرفه انجام می‌شود.
- هدفمند و سازمان‌یافته است. (و همین ویژگی آن را از گفت‌وگوی عادی متمایز می‌کند.)

آزمون
- ابزاری برای **کمّی**کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است.
- **ساخت** آن بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.
- باید دو **ویژگی** مهم داشته باشد:
  - ۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است.
  - ۲) در دفعات متعدد اجرا نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسان بدهد.
- استفاده از آن، چگونگی **اجرا و تفسیر** آن باید در کنار سایر روش‌ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود.
- بیش از هر روشی افراد عادی جامعه ممکن است با استفاده از این ابزار مواجه شده باشند.

روش‌های مبتنی بر علم اعصاب
- با استفاده از فنون مختلف، **عملکرد** مغز مورد مشاهده قرار می‌گیرد.
- برخی از این فنون عبارت‌اند از: ۱) تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI) ۲) نوار مغزی مغناطیسی (MEG) ۳) تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)
- در این روش به مطالعهٔ **دقت مکانی و زمانی** مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی پرداخته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست**؛ هدف از انجام آزمایش، بررسی تأثیر سبک دلبستگی بر نحوهٔ پیوندجویی کودکان (از طریق رفتار قابل مشاهدهٔ آنان) است، اما باید توجه داشت که حتی در بین روان‌شناسان هم تعریف واحدی برای علم روان‌شناسی وجود ندارد. «علم مطالعهٔ رفتار و فرایندهای ذهنی (شناخت)» **یکی از جامع‌ترین** تعاریف روان‌شناسی است، نه‌تنها تعریف موجود.

گزینهٔ (۲): **نادرست**؛ دشواری و پیچیده‌بودن فرایند ساخت، ویژگی **آزمون** است. در صورتی که روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش روان‌شناختی، مشاهدهٔ رفتار کودکان در محیط طبیعی یا آزمایشگاهی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): **درست**؛ این پژوهش دارای دو متغیر اصلی «سبک دلبستگی» و «نحوهٔ پیوندجویی» است که در کودکان می‌تواند به صورت مستقیم مشاهده شده و ارتباط آن با هم بررسی گردد.

گزینهٔ (۴): **نادرست**؛ اگرچه مصاحبه در مقایسه با گفت‌وگوی معمولی هدفمند و سازمان‌یافته است، ولی این عبارت به این معنا نیست که سایر روش‌های جمع‌آوری اطلاعات سازمان‌یافته و هدفمند نیستند، بلکه هر روش در جای خود ضرورت داشته و قابل استفاده است، زمانی که به دنبال بررسی رفتار کودکان و توصیف آن هستیم، روش «**مشاهده**» کاربرد دارد، نه روش «مصاحبه».

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۳ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) برخی از روان‌شناسان، مستقل‌شدن فرزندان را از نظر مالی و اجتماعی، مصادف با شروع دورهٔ نوجوانی او می‌دانند.

ب) تعیین مراحل رشد کار دشواری است و علت این دشواری، پیوستگی آن است.

ج) قوانین یک کشور، عاملی محیطی است که نمی‌تواند بر روند رسش افراد آن جامعه که عاملی وراثتی ـ زیستی است، اثر بگذارد.

د) این‌که برخی از شهروندان به قوانین احترام گذاشته و پشت چراغ قرمز می‌ایستند، بیانگر رشد اجتماعی آنان است.

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: **نادرست**؛ برخی از روان‌شناسان شروع دورهٔ «**جوانی**» را استقلال از والدین و شروع به کارکردن فرزندان می‌دانند، نه شروع دورهٔ نوجوانی را.

عبارت دوم: **درست**؛ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به راحتی، به مراحل مشخص تقسیم کرد.

عبارت سوم: **نادرست**؛ قوانین یک کشور، عامل بیرونی مؤثر بر رشد است، پس عامل محیطی است. عوامل محیطی **می‌تواند** تا حدی بر رسش افراد اثر بگذارند. برای مثال، نوع تغذیه می‌تواند بر شروع سن بلوغ و رسش جنسی اثر بگذارد و یا قوانین مربوط به نحوهٔ برگزاری کلاس‌ها (حضوری یا غیرحضوری) می‌تواند بر رشد اجتماعی کودکان اثر بگذارد.

عبارت چهارم: **نادرست**؛ احترام‌گذاشتن به قوانین و رعایت‌کردن آن‌ها به **رشد اخلاقی** اشاره دارد و نه رشد اجتماعی.

کنکور

درستی و نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟ *(سؤال ۶۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ (خارج از کشور))*

- **عوامل وراثتی از دورهٔ جنینی تا سالمندی و عوامل محیطی از بدو تولد تا سالمندی، موجب بروز ویژگی‌ها و تغییرات رشدی در افراد می‌شوند.**
- **ویژگی‌های رفتاری و جسمانی دوقلوهای همسان در مقایسه با دوقلوهای ناهمسان به هم شبیه‌تر بوده، زیرا رسش آن‌ها بر اساس یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود.**
- **زمان وقوع خصوصیات رفتاری افراد را می‌توان با بررسی ویژگی‌های خویشاوندان آن‌ها پیش‌بینی کرد.**
- **رشد حرکتی کودک از قبیل غلتیدن، نشستن، ایستادن و راه‌رفتن براساس یک آمادگی زیستی خاص است.**

۱) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۲) درست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۳) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۴) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴ موارد کدام گزینه، به ترتیب، در رابطه با رشد اجتماعی در طفولیت «درست» و در رابطه با رشد هیجانی در نوجوانی «نادرست» است؟

۱) با امنیت‌بخشی به نوزادان در مواقعی که از غریبه می‌ترسند، کم‌کم لبخند اجتماعی به وجود می‌آید. ـ نوجوانان در آگاهی از هیجان‌های دیگران ماهر نیستند و به همین خاطر نباید از آن‌ها در جمع انتقاد شود.

۲) اجتماعی‌ترین جلوهٔ بازی در این سن، هم‌زمانی بازی فردی با دیگری است. ـ به دلیل تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی و اثرات آن بر بی‌ثباتی هیجانی، هیجان‌های آنان منبع رفتارهای مخرب هستند.

۳) از ابتدای تولد، کودک از رشد اجتماعی برخوردار نیست و به تدریج این ویژگی حاصل می‌شود. ـ لازم است نوجوانان مهارت‌آموزی کنند تا هیجان‌های خود را در جهت صحیح به کار گیرند.

۴) تا پیش از اتمام این دوره لازم است، کودکان بتوانند مستقل راه بروند و توانایی‌های زبانی حداقلی داشته باشند. ـ نوجوانان در کنار همسالان بودن را ترجیح می‌دهند و به ارتباط با خانوادهٔ خود علاقه‌ای ندارند.

مشاوره رسیدن به پاسخ درست سؤال، مستلزم دقت ویژه به همهٔ مطالب مطرح‌شده در متن سؤال و گزینه‌هاست خصوصاً در سؤالاتی که از شما می‌خواهد درستی یا نادرستی عبارات را تشخیص دهید. برای مثال در این سؤال علاوه بر درستی یا نادرستی ویژگی‌ها باید به جنبهٔ آن هم توجه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد اجتماعی در دورهٔ کودکی:

انسان موجودی اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد. آگاهی انسان از این ویژگی مهم در فرایند رشد به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند. برخی از این تغییرات در جدول زیر آمده است:

۳ ـ ۲ ماهگی	اولین علامت رشد اجتماعی در ۳ ـ ۲ ماهگی **لبخند اجتماعی** است.
۸ ماهگی	**ترس از غریبه** در ۸ماهگی است.
۲ تا ۳ سالگی	**بازی‌های موازی**: در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مندند در کنار یکدیگر باشند، ولی هر کودک به صورت انفرادی بازی می‌کند.
دورهٔ دبستان	کودکان در دورهٔ دبستان با یکدیگر **بازی‌های گروهی** می‌کنند. بازی در این سنین قاعده‌مند شده و به صورت مشترک صورت می‌گیرد. جملهٔ معروف آن‌ها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) است. کودکان در این دوره علاقهٔ خاصی به بازی با **هم‌جنسان** خود دارند.

رشد هیجانی در دورهٔ نوجوانی

- دورهٔ نوجوانی با تحریک‌پذیری و بی‌ثباتی در احساسات و هیجان‌ها همراه است.
- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دورهٔ نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آن‌ها به سرعت تغییر می‌کند.
- هیجانات، منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند.
- هیجان‌ها در صورت هدایت‌نشدن و به کارگیری غلط آن‌ها، به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شوند.
- برای این‌که نوجوان بتواند هیجان‌های خود را در جهت صحیح به کار گیرد، باید مهارت‌هایی از قبیل کنترل خشم و ورزش‌کردن را بیاموزد.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بخش اول، **نادرست**؛ لبخند اجتماعی اولین جلوه از رشد اجتماعی در دورهٔ کودکی است و ترس از غریبه بعد از آن می‌آید. توالی ذکرشده در صورت سؤال نادرست است.

بخش دوم، **نادرست**؛ در دورهٔ طفولیت فرد در قضاوت هیجان دیگران مهارت ندارد و ممکن است در رابطه با هیجان‌های دیگران سوءبرداشت داشته باشد، نه در دورهٔ نوجوانی. حساسیت نسبت به انتقاد هم از پیامدهای ناپختگی نوجوانان در استفاده از رشد شناختی ایشان است، نه رشد هیجانی.

گزینهٔ (۲): بخش اول، **درست**؛ کودکان در دو تا سه سالگی بازی موازی دارند، یعنی با هم‌بازی خود در یک زمان و مکان به بازی می‌پردازند، اما بازی آن‌ها انفرادی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بخش دوم، **نادرست**؛ هیجان‌ها منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند و منشأ رفتارهای پرخطر و مخرب نیستند، ولی می‌توانند در صورت هدایت‌نشدن به رفتارهای مخرب منجر شوند.

گزینهٔ (۳): بخش اول، **درست**؛ انسان موجود اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد، ولی این ویژگی مهم از بدو تولد، وجود نداشته و در فرایند رشد، به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند. به گونه‌ای که اولین علامت رشد اجتماعی در ۲ تا ۳ ماهگی به صورت لبخند اجتماعی بروز می‌یابد.

بخش دوم، **درست**؛ هیجان‌ها منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند، در صورت هدایت‌نشدن و به کارگیری غلط آن‌ها، هیجان‌ها به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شوند؛ بنابراین لازم است در این دوره مهارت‌هایی را بیاموزیم که بتوانیم هیجان‌های خود را در جهت صحیح به کار گیریم؛ مهارت‌هایی از قبیل کنترل خشم و ورزش‌کردن.

گزینهٔ (۴): بخش اول، **نادرست**؛ درست است که کودکان در پانزده‌ماهگی باید بتوانند مستقلاً راه بروند و پیش از سه‌سالگی کلام نسبتاً گویایی داشته باشند، اما این موفقیت‌های رشدی، به ترتیب، مربوط به رشد در حوزه‌های جسمانی و شناختی است و به رشد اجتماعی که مورد نظر سؤال است، مربوط نمی‌شود.

بخش دوم، **نادرست**؛ در کنار همسالان بودن برای نوجوان بسیار لذت‌بخش است. البته این به آن معنی نیست که نوجوان به ارتباط با والدین و یا خواهر و برادرهای خود علاقه‌ای ندارد، ولی توجه داشته باشید که این عبارت علی‌رغم غلط‌بودن به رشد اجتماعی ارتباط دارد، نه رشد هیجانی در صورت سؤال خواسته شده که عبارت مطرح‌شده در مورد رشد هیجانی نادرست باشد نه در مورد سایر جنبه‌ها.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵ **ممکن است محرکی در محیط حضور داشته باشد اما ادراک نشود. کدام گزینه نمی‌تواند به این پدیده مرتبط باشد؟**

۱) شدت محرک به اندازهٔ کافی نباشد تا گیرنده‌های حسی فرد آن را دریافت کرده و آن محرک را احساس کنند.

۲) فرد پیش‌تر اطلاعاتی مشابه با آن محرک در حافظه نداشته باشد یا در انتظار محرک مشابه نباشد تا به این محرک توجه کند.

۳) محرک یا محرک‌های مشابهی پیش‌تر به فرد ارائه نشده باشد تا این مواجهه‌ها دریافت محرک حاضر را تسهیل و ممکن کنند.

۴) اطلاعات مربوط به محرک در ساختار شناختی ذخیره نشده باشد تا تفسیر و ادراک شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل هستند:

منبع توجه	توضیح
۱) تحریک حواس توسط محرک‌های بیرونی	زمانی که محرک بیرونی ویژگی‌های خاص و متمایزی دارد که توجه ما را به خود جلب می‌کند، مانند توجه به صدای بلند و یا ماشینی با رنگ خاص
۲) اطلاعات موجود در حافظه	زمانی که نظر ما به سمت اطلاعاتی که به واسطهٔ شغل، علایق، تحصیلات و ... که در حافظهٔ ما وجود دارند جلب می‌شود، مانند: توجه دندانپزشک به دندان‌های افراد یا معلم به موضوعات مربوط به درس خودش
۳) سبک پردازش افراد و نوع انتظارات آن‌ها	زمانی که فرد به دنبال محرکی با ویژگی‌های خاص (ادراکی یا مفهومی) است و یا انتظار چیزی یا فردی را با ویژگی‌های خاصی می‌کشد، مانند زمانی که منتظر ماشین پدرمان هستیم و ماشین‌های شبیه مشخصات ماشین پدرمان، نظر ما را به خود جلب می‌کند.

آیا ما به همهٔ آن‌چه توجه می‌کنیم آگاهی کامل داریم؟

ما به همهٔ آن‌چه در دامنهٔ توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم. دو نمونه از موقعیت‌هایی که نشان می‌دهد ما گاهی به محرک‌های پیرامون خود **آگاهی نسبی** داشته و آگاهی‌مان نسبت به آن محرک‌ها کامل نیست عبارت‌اند از:

۱) زمانی که عمیقاً مشغول انجام کاری (مثلاً مطالعهٔ کتابی) هستیم. در این زمان اگر مادرمان ما را صدا بزند و خواسته‌ای داشته باشد، ممکن است صدای مادرمان را بشنویم، اما نمی‌دانیم چه خواسته‌ای از ما داشته است.

۲) **آماده‌سازی**: زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائهٔ پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار گیرد. در پدیدهٔ آماده‌سازی، ارائهٔ پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند. برای مثال:

- تحت تأثیر تبلیغات، اقدام به خرید کالایی کردن.
- بهتر یادگرفتن کتابی که از شب قبل آن را بالای سرمان گذاشته‌ایم تا صبح به مطالعهٔ آن بپردازیم.
- نواختن آهنگ و یا صدایی قبل از اعلام خبر اصلی در بیمارستان‌ها، فرودگاه‌ها و اماکن شلوغ.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای آن‌که محرکی حضور داشته باشد، ولی ادراک نشود یا باید احساس نشده باشد (محرک شدت لازم را نداشته باشد) و یا باید به آن توجه نشده باشد با ذکر این مقدمه به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): برای آن‌که محرک احساس شود، باید از شدت کافی برای تحریک گیرنده‌های حسی آدمی برخوردار باشد. اگر شدت محرک کافی نباشد، ولو آن‌که در محیط حضور داشته باشد، فرد آن را احساس نمی‌کند تا آن محرک بتواند به مرحلهٔ ادراک برسد؛ پس این گزینه با موقعیت گفته‌شده مرتبط است.

گزینهٔ (۲): «اطلاعات موجود در حافظه» و «انتظارات افراد» دو منبع توجه هستند که مشخص می‌کنند چه محرکی برای ورود

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

به ساختار شناختی انتخاب شده و مورد توجه قرار بگیرد. ممکن است محرک موجود در محیط شرایط مورد نیاز برای این دو منبع را نداشته باشد و به همین خاطر مورد توجه قرار نگیرد تا وارد ساختار شناختی فرد شود؛ بنابراین، این گزینه هم با موقعیت مطرح‌شده ارتباط دارد.

گزینهٔ (۳): در پدیدهٔ آماده‌سازی، مواجههٔ پیشین با محرک موجب تسهیل دریافت و توجه به آن محرک در آینده می‌شود. اگر محرکی به کمک پدیدهٔ آماده‌سازی مورد توجه قرار بگیرد، ادراک آن نیز تسهیل می‌شود و بالعکس اگر محرکی پیش‌تر ارائه نشود، راه برای توجه و ادراک آن محرک در مقایسه دشوارتر است؛ پس این گزینه هم بی‌ارتباط نیست.

گزینهٔ (۴): برای ادراکِ محرک، باید مراحل قبل آن یعنی احساس و توجه اتفاق افتاده باشد ولی نگه‌داری اطلاعات (حافظه) به مرحلهٔ بعد از ادراک مربوط است و نمی‌تواند نقشی در ادراک و یا عدم ادراک داشته باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶ کدام‌یک از عبارت‌های زیر درست محسوب می‌شوند؟

الف) حافظه، ابزاری برای عبور از سطح ساده‌تر شناخت به سطح پیچیده‌تر شناخت به شمار می‌رود.

ب) شرط لازم برای شکل‌گیری پدیدهٔ نوک‌زبانی، وقوع خطا در مرحلهٔ دوم حافظه است.

ج) نوع رمزگردانی در حافظهٔ حسی، از نوع شنیداری و دیداری است و در حافظهٔ کوتاه‌مدت، از نوع معنایی است.

د) حافظهٔ معنایی برخلاف حافظهٔ رویدادی، از نوع حافظهٔ بلندمدت محسوب می‌شود.

۱) فقط «الف»
۲) «الف» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

انواع حافظه / مراحل حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم‌ثانیه
کوتاه‌مدت	حسی (همراه با توجه)	۲ ± ۷ ماده	چند دقیقه
بلندمدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) **درست؛** منظور از سطوح شناخت، شناخت پایه و شناخت عالی است. حافظه در بالاترین سطح شناخت پایه قرار دارد و استفاده از اطلاعات موجود در آن به تفکر منجر می‌شود. به همین دلیل می‌توان آن را ابزاری برای گذر از شناخت پایه (توجه و ادراک) و ورود به شناخت عالی (انواع تفکر) دانست. هر چه از شناخت پایه به سمت شناخت عالی می‌رویم، پردازش پیچیده‌تر می‌شود، پس با استفاده از حافظه، از شناخت سطح ساده‌تر عبور کرده و به شناخت سطح پیچیده‌تر وارد می‌شویم.

ب) **نادرست؛** در پدیدهٔ نوک‌زبانی، فرد پاسخ را می‌داند، به عبارتی توانسته اطلاعات را در مخزن حافظه نگه‌داری کند (مرحلهٔ ذخیره‌سازی یا اندوزش)، اما نمی‌تواند اطلاعات نگه‌داری‌شده را بازیابی کند و از حافظه بیرون بیاورد، پس می‌توان گفت پدیدهٔ نوک‌زبانی، خطا در **مرحلهٔ سوم** یعنی **بازیابی** است.

ج) **نادرست؛** همان‌طور که در جدول داده‌شده مشخص شده است، نوع رمزگردانی در حافظهٔ حسی، تنها حس‌کردن محرک است و در صورتی که به ردهای حسی توجه شود، به اطلاعات تبدیل شده و وارد حافظهٔ کوتاه‌مدت می‌شوند، یعنی احساس و توجه همراه می‌شوند، پس می‌توان گفت که نوع رمزگردانی در هر دو نوع حافظه، حسی است، اما نوع رمزگردانی در **حافظهٔ بلندمدت** عمدتاً معنایی است.

د) **نادرست؛** گنجایش اندوزش در حافظهٔ بلندمدت نامحدود و زمان بازیابی در آن از چند دقیقه تا آخر عمر است. حافظهٔ معنایی با دانش عمومی انسان گره خورده است، پس نوعی حافظهٔ بلندمدت است. حافظهٔ رویدادی نیز در بر گیرندهٔ تجربهٔ مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود، به عبارتی محدودیت زمانی و مکانی ندارد و می‌تواند خاطرات کودکی تا بزرگسالی را شامل شود، پس حافظهٔ بلندمدت به شمار می‌رود و به کار بردن واژهٔ «برخلاف» عبارت را نادرست کرده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷ **ریحانه گاهی مطالب درسی مربوط به تاریخ ادبیات در درس علوم و فنون ادبی را با تاریخ معاصر اشتباه می‌گیرد و همین امر موجب کاهش درصد او در آزمون‌های آزمایشی می‌شود. مناسب‌ترین راهکار، برای کنترلِ «اثر تداخل» مطالب، برای او کدام است؟**

۱) بعد از مطالعه، مطالب را به زبان خود بازگو کرده و از دروس خلاصه‌نویسی کند.

۲) از یادگیری عمقی استفاده کند و با توجه به مباحث مطرح‌شده، ارتباط آن‌ها را با مفاهیم درسی، مدنظر قرار دهد.

۳) از روش‌های چندحرکتی استفاده کند، مانند: قدم‌زدن حین مطالعه که منجر به فراگیری بهتر مطالب می‌شود.

۴) به مطالب کاربردی و مهم درس، توجه نموده و از طریق ایجاد علاقهٔ بیشتر به آن‌ها، مطالب را بهتر از هم تفکیک کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

فنون بهسازی حافظه بر عوامل مؤثر بر فراموشی و همهٔ مراحل مختلف حافظه اثر می‌گذارند، ولی در زیر به برخی از این روش‌ها که در کتاب درسی آمده اشاره می‌کنیم:

گذشت زمان

- **کارآمدی مرور**: مرور یعنی این‌که مطالب گذشته را تکرار کنیم و در مرور کارآمد در هر بار از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی دست یافتیم که در دفعات قبل به آن دست نیافتیم. مرور مطالب (مرور کارآمد) فراتر از تکرار صرف است.
- **کاهش فاصلهٔ زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن**: بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری رخ می‌دهد. برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصلهٔ مرور مطالب بیشتر از ۶ یا ۷ ساعت باشد.
- **استفاده از رمزگردانی معنادار**: اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید، مطالب دیرتر فراموش می‌شوند.
- **برگردان به زبان خودتان**: اصرار بر حفظ واژگان، فراموشی بیشتری به دنبال دارد. برای این‌که دچار فراموشی نشویم، بهتر است مطالب یادگرفته را به زبان خودمانی برای خود بازگو کنیم.

تداخل

- **یادگیری عمیق**: برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق داشته باشید، سعی کنید علاوه بر واژگان، معانی آن‌ها را هم بفهمید.
- **یادگیری با استراحت**: برای کنترل اثر تداخل از یادگیری با فاصله استفاده کنید.
- **مطالعهٔ چندحسی**: رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است، اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند رمزگردانی قوی‌تر می‌شود و احتمال اثر تداخل را کم‌تر می‌کند.
- **بسط معنایی**: برای یادگیری مفاهیم هر چه مثال‌های بیشتری داشته باشیم، مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.
- **تمایز بخشی**: منظور از تمایزبخشی، برجسته‌کردن تفاوت‌های در مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

عوامل عاطفی ـ بیان اهمیت مطلب: برای این‌که حافظهٔ شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا دربارهٔ اهمیت آن اطلاعات کسب کنید، مطالب مهم و کاربردی، دوست‌داشتنی هستند.

عدم رمزگردانی

- **پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص)**: به اطلاعات توجه دقیق داشته باشید. از انتخاب چند مادهٔ اطلاعاتی به طور هم‌زمان پرهیز کنید. وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.
- **استفاده از چند روش حرکتی**: راه‌رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل، بسیار مفید است.

مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی ← **آزمون مکرر**: هر چه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده «اثر آزمون» گفته می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

همان‌طور که در کتاب درسی ذکر شده، راه‌های مناسب برای کنترل «اثر تداخل» مطالب، **یادگیری عمیق**، **یادگیری با استراحت** و **مطالعهٔ چندحسی** است. اگرچه همهٔ روش‌های مطرح‌شده به بهبود حافظه کمک می‌کنند، ولی متن سؤال به دنبال مناسب‌ترین راهکارها برای کاهش «اثر تداخل» مطالب بوده است که در گزینهٔ (۲) آمده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸ **کدام‌یک از گزینه‌های زیر، در زمینهٔ «انواع مسئله» درست است؟**

۱) هرگاه یک مسئله برای دانش‌آموز پیچیده به نظر برسد، برای او در دستهٔ خوب تعریف‌نشده قرار می‌گیرد.

۲) مسائل خوب تعریف‌شده همواره ساده‌تر از مسائل خوب تعریف‌نشده هستند، زیرا مسیر حل در آن‌ها مشخص است و می‌توان رسیدن به هدف را در آن‌ها تضمین کرد.

۳) اکثر مسائل اجتماعی به دلیل وجود هنجارها و قوانین، خوب تعریف‌شده هستند، اگرچه بسیار دشوار باشند.

۴) استفاده‌کردن اشخاص از گام‌های مشخص برای حل مسئلهٔ خوب تعریف‌نشده، موجب تغییر ماهیت آن به خوب تعریف‌شده نمی‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

انواع مسئله: براساس شاخص‌های زیر می‌توان مسائل را به دو نوع «خوب تعریف‌شده» و یا «خوب تعریف‌نشده» تقسیم کرد:

۱) شناسایی موقعیت اولیه

۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس

۳) تعریف دقیق هدف

۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف

نکته

۱) «خوب تعریف‌نشده» به معنای **پیچیده‌بودن** و دشواری حل یک مسئله است. مسئله‌های پیچیده از آن‌جایی که **علل متعددی** دارند، به راحتی قابل تعریف نیستند.

۲) دشوار بودن مسئله به تنهایی تعیین‌کنندهٔ نوع مسئله نیست گاهی علی‌رغم دشواربودن مسئله، به دلیل وجود راهبردهای مشخص، امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف، مشخص بودن موقعیت اولیه و تعریف دقیق هدف، مسئله از نوع خوب تعریف‌شده است؛ مانند بازی شطرنج در مثال کتاب

۳) مسئله‌هایی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه می‌شویم، **عمدتاً** از نوع «خوب تعریف‌نشده» هستند.

پاسخ خیلی تشریحی

«دشواری مسئله» «نوع مسئله» را تعیین نمی‌کند. نوع مسئله یعنی؛ خوب تعریف‌شده یا خوب تعریف‌نشده بودن با وجود شاخص‌هایی مانند وجود فهرست اقدام‌های در دسترس، دقیق تعریف‌شدن هدف، شناسایی موقعیت اولیه و تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف تعیین می‌شود؛ نه توسط آسان یا سخت بودن آن. بنابراین ممکن است مسئله‌ای بسیار دشوار اما خوب تعریف‌شده باشد، یا برعکس، مسئله‌ای ساده اما خوب تعریف‌نشده باشد. ضمناً این‌که فرد از چه روشی برای حل مسئله استفاده کند، ماهیت مسئله را تغییر نمی‌دهد و اگر مسئله‌ای خوب تعریف‌نشده است؛ هم‌چنان خوب تعریف‌نشده باقی می‌ماند. برای مثال اگر فردی برای حل مسئله‌ای خوب تعریف‌نشده، از روش بارش مغزی استفاده کند، اگرچه گام‌های مشخصی طی می‌کند ولی در نوع مسئله تغییری ایجاد نمی‌کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): پیچیده‌بودن یک مسئله برای فرد، لزوماً به معنای خوب تعریف‌نشده بودن آن نیست؛ ممکن است مسئله خوب تعریف‌شده اما دشوار باشد، مانند حل مسائل مربوط به فیزیک کوانتوم.

گزینهٔ (۲): مسائل خوب تعریف‌شده همیشه ساده‌تر نیستند؛ بسیاری از مسائل پیچیدهٔ ریاضی یا علمی، با وجود دشواری، خوب تعریف‌شده‌اند.

گزینهٔ (۳): بیشتر مسائل اجتماعی به دلیل وجود ابهام‌های زیاد و علل متعدد، معمولاً خوب تعریف‌نشده محسوب می‌شوند؛ حتی اگر قوانین و هنجارهایی دربارهٔ آن‌ها وجود داشته باشد، توجه داشته باشید که مسائل اجتماعی هم مرتبط با انسان‌ها و از جملهٔ علوم انسانی محسوب می‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۹ از بین عبارت‌های زیر، کدام‌یک در رابطه با «حل مسئله» نادرست است؟

الف) میان میزان امکان دستیابی به هدف مشخص و شکل‌گیری فشار روانی، رابطهٔ مستقیم برقرار است.

ب) مدت‌زمان اعتبار راه‌حل‌های به‌دست‌آمده از روش اکتشافی، همانند مدت‌زمان دستیابی به آن، کوتاه است.

ج) مشخص‌بودن مدت‌زمان کنار گذاشتن مسئله، شرط لازم برای مؤثربودن اثر نهفتگی است.

د) «انتخاب راه‌حل‌های جایگزین» بخش جدایی‌ناپذیر مراحل حل مسئله به شمار می‌رود.

۱) «ب» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د»

مشاوره سعی کنید به جزءبه‌جزء تعاریف و مفاهیم کتاب درسی توجه کنید. با دانستن آن‌ها می‌توانید درستی یا نادرستی عبارت‌ها را به خوبی تشخیص دهید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

عوامل مؤثر برحل مسئله عبارت‌اند از:

عوامل مؤثر بر حل مسئله	توضیح
تجربهٔ گذشته (اثر انتقال)	تجربهٔ گذشته بر توانایی افراد در حل مسئله اثر می‌گذارد. به دو شکل مثبت و منفی می‌تواند بر حل مسئله اثر بگذارد. بزرگسالان بیش از کودکان تحت تأثیر اثر مثبت و منفی تجارب گذشته قرار دارند.
نوع نگاه به مسئله	نوع نگاه به مسئله باعث می‌شود تا فرد در حافظهٔ خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به یاد آورد و اقدامات احتمالی فرد تحت‌الشعاع آن نگاه خاص خواهد بود. بن‌بست زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کنندهٔ مسئله با نگاه فعلی قادر به حل مسئله نباشد. نوع نگاه دانشمندان باعث بسیاری از اختراعات و اکتشافات شده است.
نادیده‌گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمانی خاص (اثر نهفتگی)	وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدتی کنار گذاشته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند، فراموش می‌شود. این روش از قدیم، روش حکما و دانشمندانی مانند ابوعلی سینا بوده است. اثر نهفتگی زمانی کاربرد دارد که قادر به ارائهٔ راه‌حل فوری نباشیم.

نکته کنارگذاشتن حل مسئله برای مدت‌زمان کوتاه و به طور موقت به اثر نهفتگی مربوط می‌شود و کنارگذاشتن حل مسئله به طور کامل یک روش غلط است و به اثر نهفتگی مربوط نمی‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

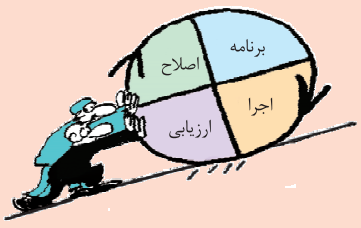
بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ ناتوانی در حل مسئله، فرد را از رسیدن به هدف مورد نظر بازمی‌دارد، در نتیجه فرد احساس فشار روانی می‌کند، یعنی زمانی که فرد به هدف خود می‌رسد، فشار روانی شکل نمی‌گیرد و برعکس، زمانی که در رسیدن به هدف ناتوان است، با ناکامی و فشار روانی مواجهه می‌شود؛ بنابراین هر چه امکان دستیابی به هدف افزایش یابد، احتمال بروز ناکامی و فشار روانی کاهش می‌یابد، پس در اینجا رابطهٔ **معکوس** وجود دارد.

ب) درست؛ روش‌های اکتشافی به دلیل این‌که مبتنی‌بر احساس و نظر شخصی هستند، نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند، در نتیجه در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسند، اما اعتبار راه‌حل‌ها با گذشت زمان به شدت متزلزل می‌شود، پس می‌توان گفت هم اعتبار راه‌حل‌ها برای مدت کوتاهی دوام دارد و هم‌زمان رسیدن به راه‌حل، زمان کم‌تری بوده و کوتاه است.

ج) درست؛ اثر نهفتگی مساوی است با نایده‌گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمانی مشخص و هدف آن، فراموشی موانع حل مسئله است. در صورتی که مسئله برای مدت‌زمان نامشخص کنار گذاشته شود، تضمینی برای بازگشت به موقعیت حل آن وجود ندارد و ممکن است مسئله به طور کامل به فراموشی سپرده شود، پس مشخص‌بودن یا کوتاه‌بودن مدت‌زمان کنار گذاشتن مسئله، عامل تعیین‌کننده‌ای محسوب می‌شود.

د) نادرست؛ همان‌طور که در تصویر آمده است، حل مسئله چهار مرحلهٔ اصلی و ثابت دارد. مرحلهٔ پنجم یعنی انتخاب راه‌حل‌های جایگزین، می‌تواند رخ بدهد و یا رخ ندهد، پس جزء ثابت محسوب نمی‌شود، به عبارتی متغیر است و وقوع آن به مراحل قبل و این که چه‌قدر روش به کار گرفته شده مناسب بوده یا نبوده بستگی دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

کنکور

کدام مورد، در خصوص «حل مسئله» درست است؟ *(سؤال ۷۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

۱) در فرایند حل مسئله، دانش حاصل از تجربهٔ قبلی یا دیدگاه جدید، می‌تواند در انتخاب راه‌حل‌های کارآمد مؤثر باشد.

۲) حل مسئله فرایندی تحت کنترل است، به این معنی که هر چند موانع شخصی وجود دارد، اما فرد کاملاً درگیر موضوع است و توانایی کامل حل آن را دارد.

۳) در فرایند حل مسئلهٔ خوب تعریف شده، به دلیل عدم وجود موانع مشخص، می‌توان با دنبال‌کردن قواعد و راهبردهای معین، به طور تضمینی به هدف رسید.

۴) روش‌های حل مسئله، مستلزم دریافت و فهم عمیق اطلاعات هر موقعیت است و یادگیری حاصل از آن، با توجه به شرایط هر موقعیت، منحصربه‌فرد است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰ مثال‌های زیر، به ترتیب، به کدام‌یک از انواع تصمیم‌گیری‌ها اشاره دارد؟

- تصمیم یک زوج که دارای بیماری زمینه‌ای هستند برای فرزندآوری مجدد
- انتخاب لباس برای مهمانی بین دو رنگ جذاب
- تصمیم بین ماندن در دانشگاه تهران و ادامهٔ مقطع کارشناسی ارشد یا مهاجرت‌کردن به خارج و بورسیه‌شدن در دانشگاه دولتی
- تعیین رئیس هیئت مدیرهٔ یک شرکت بزرگ دولتی

۱) فردی ـ مهم پیچیده ـ مهم ساده ـ گروهی

۲) گروهی ـ معمولی ساده ـ مهم پیچیده ـ مهم پیچیده

۳) مهم پیچیده ـ معمولی ساده ـ معمولی ساده ـ گروهی

۴) مهم پیچیده ـ معمولی پیچیده ـ مهم پیچیده ـ مهم ساده

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

تقسیم‌بندی انواع تصمیم‌گیری با توجه به تعداد اولویت‌ها و اهمیت تصمیم (نوع تصمیم):

میزان اهمیت / تعداد اولویت‌ها	کم	زیاد
اهمیت بالا یا مهم	مهم ساده	مهم پیچیده
معمولی	معمولی ساده	معمولی پیچیده

نکته

تقسیم تصمیم‌گیری به انواع ساده ـ پیچیده و مهم ـ معمولی براساس «**نوع تصمیم**» بوده است و براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده، به دو نوع فردی و گروهی تقسیم می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: این زوج می‌خواهند تصمیمی بگیرند که بر زندگی آیندهٔ آن‌ها تأثیر همیشگی دارد، پس تصمیم «**مهمی**» است و چون باید به جنبه‌های زیادی توجه داشته باشند، تصمیم «**پیچیده‌ای**» هم هست، هم‌چنین این تصمیم را باید هر دو نفر بگیرند، پس تصمیم «**گروهی**» است. (تأیید گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴))

عبارت دوم: انتخاب لباس یک تصمیم روزمره است و اهمیت چندانی ندارد و چون خودمان تصمیم‌گیرنده هستیم، پس تصمیم «**معمولی**»، «**ساده**» و «**فردی**» است. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))

عبارت سوم: ادامهٔ تحصیلات یا مهاجرت تصمیمی است که آثار ماندگار و طولانی بر زندگی فرد می‌گذارد، پس «**مهم**» است. از طرف دیگر به جنبه‌های زیادی باید توجه شود، پس «**پیچیده**» است و چون خود فرد تصمیم‌گیرنده نهایی است، پس تصمیم «**فردی**» است. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت چهارم: تعیین رئیس هیئت مدیرهٔ یک شرکت بزرگ، آثار طولانی‌مدت بر ساختار آن شرکت و کارمندان آن می‌گذارد، پس تصمیم «**مهمی**» است؛ هم‌چنین باید به ویژگی‌های زیادی توجه شود تا فرد مناسب انتخاب شود، پس تصمیم «**پیچیده‌ای**» است از طرف دیگر همهٔ مدیران در گرفتن این تصمیم نقش دارند، پس تصمیم‌گیری «**گروهی**» است. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱ موارد کدام گزینه، به ترتیب، با عبارات زیر همخوانی بیشتری دارد؟

- **فروشگاه‌های خرید اینترنتی به کاربر این امکان را می‌دهند تا تنها محصولات، در بازهٔ قیمتی مشخص‌شده را نشان دهند.**
- **سعید عاشق غذای رستوران خاصی است اما رستوران از خانهٔ سعید خیلی دور است و هر بار برای رفتن به آن‌جا مردد می‌شود.**
- **کار سختی است که به والدی اثبات کنیم فرزند او خطایی مرتکب شده و یا خصوصیت اخلاقی نامطلوبی دارد.**
- **حمید آن‌قدر از آمپول‌زدن می‌ترسد که حاضر است چند روز بیشتر درد بیماربودن را تحمل بکند.**

۱) شناسایی تصمیم مورد نظر ـ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ـ سوگیری تأیید ـ تعارض «اجتناب ـ اجتناب»

۲) حذف تک‌تک گزینه‌ها ـ تعارض «گرایش ـ اجتناب» ـ اعتماد افراطی ـ تعارض «اجتناب ـ اجتناب»

۳) استفاده از روش‌های میان‌بر ـ تعارض «گرایش ـ اجتناب» ـ سوگیری تأیید ـ عدم تجربهٔ تعارض

۴) شناسایی تصمیم مورد نظر ـ سبک تصمیم‌گیری اجتنابی ـ اعتماد افراطی ـ عدم تجربهٔ تعارض

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

پیامدهای ناتوانی در تصمیم‌گیری: وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که «تعارض» نام دارد.

تعارض انواع مختلفی دارد:

انواع تعارض	موقعیت
گرایش ـ گرایش	زمانی که فرد بین دو امر خواستنی، فقط باید یکی را انتخاب کند.
گرایش ـ اجتناب	زمانی که فرد باید انتخابی کند که هم جنبهٔ خوشایند و هم جنبهٔ ناخوشایند دارد.
اجتناب ـ اجتناب	زمانی که فرد بین دو امر نامطلوب مجبور است یکی را انتخاب کند.

موانع تصمیم‌گیری: گاهی مراحل تصمیم‌گیری به درستی انجام نمی‌شود و تحت تأثیر روش‌های غلط، نتایج منفی به بار می‌آید. برخی از این موانع تصمیم‌گیری درست در زیر آمده است:

موانع تصمیم‌گیری	توضیح
سوگیری تأیید	فرد از اطلاعاتی استفاده می‌کند که دیدگاهش را تأیید کند و شواهدی که با دیدگاه او مخالف است را کنار می‌گذارد.
اعتماد افراطی	فرد به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارد.
کوچک‌شمردن خود	دست‌کم‌گرفتن خود، عصبانی‌بودن، ترسوبودن و اعتماد به نفس پایین مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود. بسیاری از تصمیم‌گیری‌های مهم، علاوه بر دانش لازم، به اعتمادبه‌نفس قوی نیاز دارد.
کنترل‌نکردن هیجان‌ها	افراد مختلف واکنش‌های هیجانی مختلفی در ما ایجاد می‌کنند. واکنش‌های عاطفی به دلیل زودگذربودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. افرادی که قادر به کنترل هیجان‌های خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم‌گیری روبه‌رو می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: در تصمیم‌گیری‌های پیچیده، یعنی تصمیم‌گیری‌هایی که در آن تعداد اولویت‌ها زیاد است، می‌بایست از روش‌های میان‌بر سود جست که یکی از آن‌ها «**حذف تک‌تک جنبه‌هاست**» که در آن فرد با توجه به جنبه‌های مورد نظرش برای انتخاب اولویت مطلوب، اولویت‌های غیرمنطبق را کنار می‌گذارد. با محدودکردن محصولاتی که در سایت نشان داده می‌شوند نیز فرد از «**روش میان‌بر**» استفاده کرده است.

عبارت دوم: سعید با اولویتی واحد روبه‌روست که هم برای او وجهی خوشایند و خواستنی و هم وجهی ناخوشایند و نخواستنی دارد. به همین خاطر سعید با تعارض «**گرایش ـ اجتناب**» روبه‌روست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت سوم: در **سوگیری تأیید** فرد صرفاً به اطلاعات هم‌سو با نظر خود توجه کرده و اطلاعاتی را که مغایر با دیدگاهش هستند، کنار می‌گذارد. والدین نیز چون باور دارند فرزند آن‌ها عاری از خطا و بی‌ایراد است، نسبت به اطلاعات مربوط به اشتباهات آن‌ها معمولاً بی‌توجهی می‌کنند و به همین خاطر منتقل‌کردن نادرستی یا خطای فرزندان به والدین آن‌ها دشوار است.

عبارت چهارم: تعارض، حاصل ناتوانی در تصمیم‌گیری است و اگر فرد بین دو اولویت نامطلوب مجبور به انتخاب باشد، با تعارض اجتناب ـ اجتناب مواجه می‌شود. اگر فرد در موقعیت تصمیم‌گیری، بتواند دست به انتخاب بزند و اولویتی را برگزیند، دچار تعارض نمی‌شود، خواه انتخاب او درست و خوب باشد یا نباشد. در این موقعیت نیز حمید میان دو اولویت نامطلوب دست به انتخاب زده و تصمیم‌گیری کرده است و به همین خاطر با **تعارض روبه‌رو نیست**.

کنکور

هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام مورد همخوانی بیشتری دارد؟ *(سؤال ۷۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)*

- **احمد در طی هفته، دو ساعت وقت مازاد دارد، اما نمی‌داند در کلاس موسیقی شرکت کند یا والیبال.**
- **خانم زندی برا درمان نارسایی قلبی خود، باید در اسرع وقت به متخصص قلب مراجعه کند، ولی دکتررفتن خود را به آینده موکول می‌کند.**
- **صدرا با توجه به تنوع و کیفیت غذاها، رستوران خاصی را برای پذیرایی از دوستانش انتخاب می‌کند.**
- **راضیه با این‌که چند ترم در کلاس زبان شرکت کرده و پیشرفتی نداشته، باز هم اصرار به شرکت در همان کلاس را دارد.**

۱) تعارض ـ تصمیم‌گیری اجتنابی ـ ملاک مزیت در تصمیم‌گیری ـ عدم انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

۲) تصمیم‌گیری مهم و پیچیده ـ ناتوانی در تصمیم‌گیری ـ ملاک هزینه در تصمیم‌گیری ـ عدم هدفمندی

۳) ناتوانی در تصمیم‌گیری ـ تصمیم‌گیری احساسی ـ تصمیم‌گیری فردی و معمولی ـ عدم به‌کارگیری راه‌حل مسئله

۴) تصمیم‌گیری فردی و مهم ـ ناتوانی در تصمیم‌گیری ـ تصمیم‌گیری معمولی و ساده ـ عدم تشخیص درست مسئله

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲ هر کدام از موارد زیر، مربوط به کدام عامل است؟

- **شکل‌گیری آن بیشتر تحت‌تأثیر محیط است تا عوامل زیستی**
- **حمایت‌کردن و در آغوش‌گرفتن نوزاد تازه متولد شده در برخی از حیوانات**
- **خرید بلیت بخت‌آزمایی برای هیجان ناشی از عدم آگاهی از نتیجهٔ آن**
- **بروز رفتار به دلیل اجتناب از آسیب و تنبیه**

۱) انگیزه ـ نگرش ـ انگیزهٔ بیرونی ـ نگرش
۲) نگرش ـ انگیزه ـ انگیزهٔ درونی ـ انگیزهٔ بیرونی
۳) انگیزه ـ انگیزه ـ انگیزهٔ بیرونی ـ نگرش
۴) نگرش ـ نگرش ـ انگیزهٔ درونی ـ انگیزهٔ درونی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

جست‌وجوی علت رفتار به معنای توجه به عوامل انگیزشی آن رفتار است. عوامل انگیزشی جهت و شدت رفتار را تعیین می‌کنند.

عوامل انگیزشی رفتار

- **انگیزه**
  - عوامل زیستی که باعث به حرکت درآوردن رفتار می‌شود.
  - انسان و حیوان در پاسخ به نیازهای زیستی (مادی)، عوامل انگیزشی مشترکی دارند.
  - قدم‌برداشتن براساس غریزه و خواسته
  - انگیزه‌ها هم توسط عوامل درونی و هم توسط عوامل بیرونی ایجاد می‌شوند.
- **نگرش**
  - مجموعه عوامل فرازیستی که باعث به حرکت درآوردن رفتار و شناخت ما می‌شود.
  - مختص انسان بزرگسال است و حیوانات و کودکان فاقد آن هستند.
  - عوامل شکل‌دهنده به آن متنوع است و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.
  - گاهی فرد به دلیل آن، خواستهٔ جمعی را برخواستهٔ فردی ترجیح می‌دهد.

انگیزهٔ درونی	انگیزهٔ بیرونی
فرد، کار یا فعالیت را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد، زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است و با نیازهای فطری او مطابقت دارد.	عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص برمی‌انگیزد.
منبع لذت در خود تکلیف است.	منبع انگیزهٔ بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد است.
انگیزه‌های درونی پایدارترند، یعنی ماندگاری بیشتری دارند.	
مثال کتاب درسی: بازی فوتبال نوجوانان در حیاط خانه، علی‌رغم خستگی زیاد و نبود پاداش	مثال کتاب درسی: بازی فوتبال حرفه‌ای به خاطر پاداش

نکته ماندگاری رفتاری که با انگیزهٔ درونی انجام شده، بیشتر از رفتاری است که با انگیزهٔ بیرونی انجام شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: انگیزه‌ها، عوامل زیستی و نگرش‌ها، عوامل فرازیستی بروز رفتار هستند. **نگرش‌ها** و باورها توسط ارکانی مانند خانواده، مدرسه، اجتماع و در نهایت خود فرد ساخته می‌شوند، پس شکل‌گیری آن‌ها بیشتر تحت تأثیر محیط و نیازمند یادگیری و شناخت هستند.

عبارت دوم: حیوانات صرفاً براساس خواسته و غریزه قدم برمی‌دارند و علت رفتار آن‌ها فقط براساس «**انگیزه**» است، حتی اگر آن رفتار شبیه به رفتارهای احساسی انسان باشد.

عبارت سوم: در این‌جا فرد بلیت بخت‌آزمایی را به خاطر شرکت در قرعه‌کشی و پاداش‌های آن نمی‌خرد، بلکه هیجان ناشی از انتظار اعلام نتایج برای او لذت‌بخش است، پس علت بروز رفتار در او عوامل فطری و هیجان‌های درونی فرد است، پس **انگیزهٔ درونی** دارد.

عبارت چهارم: اجتناب از درد و دوری از آن، نیاز زیستی است که هم حیوانات و هم انسان‌ها به طور فطری و غریزی دارند، ولی وقتی فردی کاری را انجام می‌دهد تا تنبیه نشود از خود آن عمل لذت نمی‌برد، بلکه برای این‌که تنبیه نشود آن عمل را انجام می‌دهد، پس به دنبال پیامد رفتار است در نتیجه انگیزهٔ فرد «**بیرونی**» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳ **رفتار فرد در کدام گزینه، بیانگر تلاش برای رفع ناهماهنگی پس از تصمیم است؟**

۱) سمیرا تصمیم می‌گیرد با داوطلب‌شدن برای پذیرفتن یک پروژهٔ سنگین و آزاردهنده از تحقیرشدن توسط همکلاسی دانشگاهش جلوگیری کند. او حین انجام پروژه پشیمان شده و با خود مدام می‌گوید: کاش به هیچ عنوان این‌چنین مسئولیت بزرگی را نمی‌پذیرفتم!

۲) سمیه در رستوران تصمیم می‌گیرد بین پاستا و پیتزا، پیتزا را انتخاب کند. او پس از خوردن پیتزا احساس بدی را تجربه کرده و می‌گوید: اگر پیتزا نمی‌خوردم، شاید حال بهتری داشتم.

۳) نازنین که منشی است، بین پیشنهاد ارتقای شغلی و افزایش حقوق، ارتقای شغلی را انتخاب می‌کند. بعد از این انتخاب، او ناخودآگاه، مزیت‌های افزایش حقوق را در ذهنش پررنگ می‌کند.

۴) کیوان بین خرید ویلا و یک ماشین لوکس، خرید ماشین لوکس را انتخاب می‌کند. او پس از این تصمیم به فرزندان خود می‌گوید: ماشین لوکس باعث می‌شود مردم در شهر به شما احترام زیادی بگذارند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

ناهماهنگی بعد از تصمیم: یکی از نمونه‌های ناهماهنگی شناختی، ناهماهنگی بعد از تصمیم است. هرگاه فرد در موقعیتی قرار گیرد که مجبور شود بین دو انتخاب مطلوب (تعارض گرایش ـ گرایش) یکی را برگزیند، دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم می‌شود، در چنین موقعیتی فرد برای این‌که ناهماهنگی خود را از بین برده و احساس آرامش کند، دو کار انجام می‌دهد:

۱) مزایای آن‌چه را که انتخاب کرده، بیان می‌کند.

۲) معایب آن‌چه را که انتخاب نکرده، بیان می‌کند.

مثال کتاب: فردی که بین انتخاب دو مدرسه یا دو دانشگاه خوب باید یکی را انتخاب کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هرگاه فرد مجبور شود، بین دو انتخاب مطلوب، یکی را برگزیند، دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم می‌شود؛ در این حالت برای این‌که فرد ناهماهنگی ناشی از انتخاب را کاهش دهد، سعی می‌کند در مورد آن‌چه انتخاب کرده، مزایا و در مورد آن‌چه که انتخاب نکرده، معایب را بشمارد. مانند کیوان که به مزایای انتخاب خود تأکید کرده است. (تأیید گزینهٔ (۴))

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سمیرا دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم نشده؛ چون در ناهماهنگی بعد از تصمیم، فرد بین دو انتخاب مطلوب، یکی را انتخاب کرده درحالی‌که در این‌جا سمیرا بین پذیرفتن یا نپذیرفتن پروژه مردد بوده و دچار تعارض گرایش ـ اجتناب بوده، نه تعارض گرایش ـ گرایش، ضمناً او پس از انتخاب، دائماً انتخابی که کرده را زیر سؤال برده و عیب آن را مطرح کرده است.

گزینهٔ (۲): در این موقعیت سمیه دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم شده ولی به جای این‌که معایب پاستا را بیان کند به گفتن معایب پیتزا پرداخته، پس ناهماهنگی بعد از تصمیم خود را نمی‌تواند رفع کند.

گزینهٔ (۳): در این موقعیت نازنین به جای این‌که مزایای انتخابی که کرده و یا معایب انتخابی که نکرده را بیان کند، برعکس عمل کرده و به مزایای آن‌چه انتخاب نکرده پرداخته است، پس رفتار او ناهماهنگی بعد از تصمیم را نه‌تنها رفع نمی‌کند بلکه افزایش می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴ در رابطه با «پیوستار سلامت و بیماری»، کدام گزینه درست است؟

۱) بیشتربودن نسبت مواد حاوی کربوهیدرات و فیبر در رژیم غذایی فردی که بر نقطهٔ میانهٔ پیوستار قرار دارد، توصیهٔ متخصصان تغذیه و مورد تأیید آنان است.

۲) اگر فردی که بر روی پیوستار سلامتی در نقطهٔ «شیوهٔ زندگی نسبتاً سالم» قرار دارد، در سبک زندگی خود ورزش را بگنجاند، به نحوی که بدنش عرق کرده و مصرف اکسیژنش زیاد شود، به سمت میانهٔ نمودار حرکت می‌کند.

۳) با توجه به مؤلفه‌های روان‌شناختی می‌توان از بروز و گسترش بیماری‌ها جلوگیری کرد؛ اما درمان بیماری‌های جسمانی در حوزهٔ روان‌شناسی سلامت نمی‌گنجد.

۴) تجربهٔ هیجان عصبانیت، بروز آن و صحبت پیرامون آن با دوستان و نزدیکان مورد اعتماد، موجب حرکت فرد به سمت چپ پیوستار می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

پیوستار سلامتی: از نظر روان‌شناسان سلامت بیماری یا سلامت دو جنبهٔ جداگانه نیستند، بلکه از سلامت کامل تا مرگ یک پیوستار وجود دارد که هر یک از ما بر روی یکی از نقاط پیوستار جای می‌گیریم.

نکته

۱) یکی از هدف‌های روان‌شناسی سلامت پیشگیری و درمان بیماری‌ها است. علاوه بر این، حفظ سلامتی و ارتقای آن هم مدنظر است؛ یعنی این‌که فرد در هر نقطه‌ای از پیوستار قرار داشته باشد نه‌تنها باید بتواند جایگاه خود را حفظ کند، بلکه باید تلاش کند به نقطهٔ بالاتر، که به سلامت کامل نزدیک است، برسد.

۲) منظور از سلامتی و ناتوانی در این پیوستار وضعیت جسمانی افراد است (هرچند که مسائل روان‌شناختی افراد بر روی وضعیت جسمانی افراد اثر می‌گذارد ولی ملاک ارزیابی میزان سلامتی، وضعیت جسمانی فرد است.)

۳) کسی که سمت راست پیوستار قرار دارد یعنی سبک زندگی نسبتاً مناسبی دارد و وضعیت جسمانی او خوب است، ولی این موضوع به آن معنا نیست که نیاز به بهبود سبک زندگی یا پیشگیری از بیماری ندارد، زیرا در هر نقطه از پیوستار که باشی باید سلامتی را حفظ کرده و آن را ارتقاء بخشید.

۴) قسمت میانهٔ پیوستار مربوط به افرادی است که بیماری خاصی ندارند، ولی به دلیل شیوهٔ زندگی نسبتاً ناسالم مانند دیرخوابیدن و صبحانه‌نخوردن، بعضی اوقات علائم موقت بیماری را نشان می‌دهند، ولی بدون درمان و با اصلاح رفتار و سبک زندگی، علائم خودبه‌خود برطرف می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی

سمت راست پیوستار سلامت و بیماری، نشان‌دهندهٔ سلامت کامل و سمت چپ نشان‌دهندهٔ بیماری و مرگ است و به همین خاطر حرکت به سمت راست نمودار به معنای کسب سلامتی بیشتر و حرکت به سمت چپ نمودار به معنای کاسته‌شدن از سلامتی است. با توجه به این نکات، گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **درست**؛ یکی از مؤلفه‌های سبک زندگی سالم تغذیه است. متخصصان تغذیه در افراد سالم بر مصرف مواد فیبردار و حاوی کربوهیدرات زیاد تأکید دارند. فردی که بر نقطهٔ میانهٔ پیوستار قرار دارد بیماری خاصی ندارد و فقط به دلیل سبک زندگی غلط ممکن است گاهی دچار برخی از علائم و نشانه‌های بیماری شود که موقت هستند؛ بنابراین می‌تواند از رژیم غذایی سالم که حاوی کربوهیدرات و فیبر زیاد است استفاده کند.

گزینهٔ (۲): **نادرست**؛ ورزش مناسب که موجب ارتقای سلامتی می‌شود، دو ویژگی دارد: نخست موجب تعریق می‌شود و دوم مصرف اکسیژن را افزایش می‌دهد. از آن‌جایی که حضور ورزش در سبک زندگی، موجب ارتقای سلامتی می‌شود، فرد به سمت راست نمودار حرکت می‌کند. کسی که بر روی نقطهٔ شیوهٔ زندگی نسبتاً سالم قرار دارد، با رفتن به سمت میانه در واقع به سمت چپ نمودار حرکت کرده است و سلامتش کم‌تر می‌شود که نادرست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): **نادرست؛** روان‌شناسی سلامت شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که از یافته‌های این علم برای پیشگیری و درمان بیماری‌های جسمانی بهره می‌گیرد. یعنی با کمک روان‌شناسی سلامت و توجه به مؤلفه‌های روان‌شناختی، هم می‌توان از بیماری‌های جسمانی پیشگیری کرد و هم می‌توان به درمان آن‌ها پرداخت.

گزینهٔ (۴): **نادرست؛** با توجه به پرسش‌نامهٔ سبک زندگی، یکی از مؤلفه‌های سبک زندگی سالم، تجربه و بروز هیجان خشم و عصبانیت و صبحت‌کردن در مورد آن است و تحقق این مؤلفه به معنای حرکت به سمت راست پیوستار سلامت و بیماری است، نه سمت چپ پیوستار.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵ **شخصی به دلیل باورهای اعتقادی خود، در مواجهه با ورشکستگی مالی، ابتدا با تکرار این باورها که «اموال دنیوی امانتی بیش نیستند» سعی می‌کند خود را آرام کند، سپس تصمیم می‌گیرد برای مدیریت بحران، «برنامه‌ریزی دقیقی انجام دهد» و «از مصرف غذاهای نامناسب خودداری کند» و «با مراجعه به صندوق‌های خیریه وام گرفته تا کار جدیدی راه‌اندازی کرده» و با «توکل به خدا سعی در جبران خسارت کند.» رفتارهای مشخص‌شده، به ترتیب با عبارات کدام گزینه ارتباط دارد؟**

۱) مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر مستقیم مذهب

۲) مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت

۳) اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ اثر غیرمستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب

۴) اثر غیرمستقیم مذهب ـ اثر مستقیم مذهب ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت ـ مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مقابله‌هایی که به حل مسائل و برطرف‌کردن عامل فشارآور و به حداقل رساندن و یا تحمل فشار روانی کمک می‌کنند، مقابله‌های سازگارانه هستند و به دو صورت انجام می‌شوند: ۱) کوتاه‌مدت ۲) بلندمدت

در جدول زیر به انواع روش‌هایی از هر یک از این مقابله‌ها اشاره شده است.

انواع روش‌های سازگارانهٔ کوتاه‌مدت	انواع روش‌های سازگارانهٔ بلندمدت
تنفس عمیق	ورزش‌های هوازی
گفتن عبارت: «ایست!»	تمرین آرام‌سازی خود
شمردن اعداد	استفاده از روش‌های حل مسئله
تلقین برخی جملات	نوشتن خاطرات
خواندن یک بیت شعر یا یک جمله	تغذیهٔ مناسب
ترک موقعیت	حمایت‌های اجتماعی
خوردن یک لیوان آب خنک	تفریح و سرگرمی
به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند	برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده

مذهب و ارتباط با خداوند از دو راه بر سلامت انسان تأثیر می‌گذارد:

۱) **راه مستقیم**: مذهب و باورهای دینی (مثل توکل به خدا)، از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیهٔ مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث **بهبود عملکرد سیستم ایمنی** بدن می‌شود.

۲) **راه غیرمستقیم**: افراد مذهبی، در مقایسه با دیگر افراد، **سبک زندگی سالم‌تری** دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیهٔ ناسالم اجتناب می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارات:

«**اموال دنیوی امانتی بیش نیستند**»: وجود باورهای مذهبی از طریق ایجاد آرامش ذهنی از **اثرات مستقیم مذهب** بر سلامتی است، هم‌چنین گفتن برخی جملات و تلقین آن‌ها از **مقابله‌های سازگارانهٔ کوتاه‌مدت** محسوب می‌شود. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

«**انجام برنامه‌ریزی دقیق**»: از **مقابله‌های سازگارانهٔ بلندمدت** در زندگی محسوب می‌شود البته داشتن نظم و برنامه‌ریزی از توصیه‌های اسلام برای داشتن سبک زندگی درست هم هست که از **اثرات غیرمستقیم مذهب** بر سلامتی محسوب می‌شود. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

«**اجتناب از مصرف غذاهای نامناسب**»: داشتن تغذیهٔ سالم و مناسب از **مقابله‌های سازگارانهٔ بلندمدت** است (تأیید گزینهٔ (۴)) هم‌چنین دوری از غذاهای ناسالم و حرام از سفارش‌های اسلام برای داشتن زندگی سالم است که نشان‌دهندهٔ **اثر غیرمستقیم مذهب** بر سلامتی است. (تأیید گزینهٔ (۳))

«**گرفتن وام و راه‌اندازی شغل**»: حمایت‌های اجتماعی و وجود صندوق‌های خیریه که به افراد وام داده و در مشکلات از آن‌ها حمایت می‌کنند به **مقابله‌های سازگارانهٔ بلندمدت** مربوط می‌شود و از **اثرات مستقیم** مذهب بر سلامتی است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

«**توکل به خدا**»: باورهای مذهبی مثل توکل به خدا به **اثر مستقیم مذهب** بر سلامتی مربوط می‌شود. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الأنسبَ للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (٦٦ - ٧٤):

۶۶ ﴿أرسَلنا إلى فرعون رسولاً فَعصىٰ فرعونُ الرّسولَ﴾:

۱) به سوی فرعون پیامبری را فرستادیم، ولی فرعون از پیامبرمان فرمان نبرد.

۲) پیامبری را به سوی فرعون فرستادیم و فرعون از آن پیامبر نافرمانی کرد.

۳) رسولی را نزد فرعون روانه ساختیم و فرعون بر آن رسول خشم گرفت.

۴) فرستاده‌ای را نزد فرعون فرستاده بودیم و فرعون از آن پیامبر سرپیچی کرد.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

Hint حواست به کم و زیاد شدن کلمات در ترجمه و هم‌چنین ترجمهٔ فعل‌ها باشه.

درس Box اگر یک اسم نکره در جمله‌ای به کار برود و در ادامه بخواهیم همان اسم را مجدداً تکرار کنیم آن را به همراه «ال» می‌آوریم، چراکه دیگر برای مخاطب ناشناخته نیست. در این صورت الف و لام را **می‌توانیم** به شکل «این» یا «آن» (*و یا حتی «همان»*) ترجمه کنیم!

مثال ﴿أرسلنا إلى فرعون رسولاً فعصى فرعون **الرّسول**﴾: **فرستاده‌ای** را به سوی فرعون فرستادیم، اما فرعون از آن **فرستاده** نافرمانی کرد.

تذکر: در تست‌های ترجمه و تعریب به شدت به این موضوع دقت کنید و هر وقت داشتید با کلمهٔ «این/ آن» رد گزینه می‌کردید این نکته را بررسی کنید بعد تصمیم بگیرید!

کلمات مهم: «أرسَلنا»: فرستادیم/ «إلى»: به سوی/ «رسولاً»: پیامبری/ «عصىٰ»: نافرمانی کرد/ «الرّسولَ»: آن پیامبر

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پیامبرمان (در «الرسول» ضمیری وجود ندارد، بنابراین ضمیر «مان» اضافی است.)

گزینهٔ (۳): خشم گرفت («عصی» یعنی «نافرمانی کرد، سرپیچی کرد».)

گزینهٔ (۴): فرستاده بودیم («أرسلنا» معادل ماضی ساده است، ولی «فرستاده بودیم» ماضی بعید است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷ «إيّاك و مُجالَسة ذي الوَجهين فإنّه لن يُجري ما في قلبه على لسانه و يُؤثر نفسه عليك في جميع الأمور!»:

۱) از همنشینی با انسان ریاکار دوری کن، زیرا او آن‌چه را در دلش دارد، بر زبان جاری نمی‌کند و در همهٔ کارها خودش را بر تو برمی‌گزیند!

۲) با انسان دورو همنشینی نکن، چراکه او چیزی را که در دلش هست بر زبانش جاری نمی‌کند و در همهٔ کارها خودش را بر تو ترجیح می‌دهد!

۳) از همنشینی با شخص دورو بر حذر باش، زیرا او آن‌چه را در قلبش هست، بر زبانش جاری نخواهد کرد و در همهٔ کارها خودش را بر تو ترجیح می‌دهد!

۴) از نشست و برخاست با چاپلوس خودداری کن، زیرا او آن‌چه را در دل دارد بر زبانش جاری نخواهد کرد و در هر کاری خودش را بر تو ترجیح خواهد داد!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۴

Hint حواست به «إيّاك» و زمان فعل‌ها باشه.

درس Box

۱) در ساختار «إيّاك و مصدر»، «إيّاك» را به صورت «بپرهیز» ترجمه می‌کنیم و به چنین ساختاری، ساختار تحذیر (هشدار) می‌گوییم.

مثال «إيّاك و الشتم»:

از دشنام بر حذر باش. ✓

از دشنام بپرهیز. ✓

تو را از دشنام بر حذر می‌دارم. ✓

تو را از دشنام‌دادن هشدار می‌دهم. ✓

دشنام نده. ✗

در این تست، «إيّاك و مُجالَسة ذي الوَجهين» یعنی «از همنشینی با شخص دورو بر حذر باش»، «دوری کن» یا «خودداری کن»، بنابراین در گزینهٔ (۲)، «همنشینی نکن» نادرست است.

۲) ساختار «لن + مضارع» معادل مستقبل منفی است!

مثال «لن يحصل عليها»: آن را به دست نخواهد آورد.

در این تست، فعل «لن يُجري» به معنی «جاری نخواهد کرد» است.

کلمات مهم: «إيّاك»: بر حذر باش/ «مُجالَسة ذي الوَجهين»: همنشینی با شخص دورو/ «فإنّه»: زیرا او/ «لن يُجري»: جاری نخواهد کرد/ «ما»: آن‌چه/ «على لسانه»: بر زبانش/ «يُؤثر نفسه عليك»: خودش را بر تو ترجیح می‌دهد/ «في جميع الأمور»: در همهٔ کارها

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دارد («ما في قلبه» یعنی «آن‌چه در دلش هست» و معادلی برای «دارد» وجود ندارد.) ـ جاری نمی‌کند («لن يُجري» معادل مستقبل منفی است، ولی «جاری نمی‌کند» مضارع منفی است.)

گزینهٔ (۲): همنشینی نکن (کلمهٔ «إيّاك: بپرهیز، بر حذر باش» به درستی ترجمه نشده است.) ـ جاری نمی‌کند (مانند گزینهٔ (۱)).

گزینهٔ (۴): چاپلوس («ذي الوَجهين» یعنی «دورو».) ـ دارد (مانند گزینهٔ (۱)) ـ هر کاری (معادل «كلّ أمرٍ» است نه «جميع الأمور: همهٔ کارها».) ـ ترجیح خواهد داد («يُؤثر» معادل مضارع اخباری است، ولی «ترجیح خواهد داد» مستقبل است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۸ «لِنتَفعْ بِفرص نُواجهها في الحياة فإنّ الله أعطىٰ كلَّ إنسان قُدراتٍ لِكي يستطيع أن يَحصُل على أهدافه!»:

۱) باید از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم بهره ببریم، زیرا خداوند به هر انسانی توانایی‌هایی را داده تا بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۲) باید فرصت‌هایی را که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم غنیمت بشماریم، زیرا خداوند به همهٔ انسان‌ها توانایی‌هایی داده است تا بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۳) از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم، بهره می‌بریم، چون خداوند به هر انسانی قدرت‌هایی داده است که بتواند هدف‌هایش را به دست بیاورد!

۴) از فرصت‌هایی که در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم باید بهره ببریم، زیرا خداوند به هر انسانی قدرت داده که بتواند به اهدافش دست پیدا کند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

Hint حواست به «لِنتَفعْ» باشه.

درس Box

۱) کلمهٔ «کلّ» ترجمه‌های مختلفی دارد و این موضوع به کلمه‌ای که در کنار آن می‌آید، بستگی دارد.

ساختارهای پرکاربردتر

ساختار	ترجمه	مثال
کلّ + اسم معرفه	همهٔ ... / تمامِ ... / کلّ ...	کلّ النّاس: همهٔ مردم ✓ هر یک از مردم ✗
کلّ + اسم نکره	هر	کلّ عملٍ: هر کاری ✓ همهٔ کارها ✗
کلّ + مِن + اسم	هر یک از / هر کدام از	کلّ مِن التّلامیذ: هر یک از دانش‌آموزان ✓ همهٔ دانش‌آموزان ✗

ساختارهای کم‌کاربردتر

ساختار	ترجمه	مثال
«کُلّ + نکره» در جمله‌های منفی	هیچ	لا یُحبّ الله کلّ مُختال: خداوند هیچ خودپسندی را دوست ندارد ✓ خداوند هیچ‌یک از خودپسندان را ... ✗
کلّ + ضمیر	همهٔ ... / تمامِ ... همگی	کلّکم: همهٔ شما ✓ هر یک از شما ✗ الملائکة کلّهم ... : فرشتگان همگی ... ✓
کلّ + مَن + فعل مفرد	هرکس / هرکسی که	کلّ من یَقولُ ... : هرکس می‌گوید ✓ همهٔ کسانی که می‌گویند ✗
کلّ + مَن + فعل جمع	همهٔ کسانی که	کلّ من یَقولون: همهٔ کسانی که می‌گویند ✓ هرکسی که می‌گوید ✗
کلّ + ما	هر آن‌چه، هر چه، همهٔ چیزهایی که	أنت مسؤول عن کلّ ما تقولُ: تو دربارهٔ هر چه می‌گویی، مسئول هستی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

در این تست، ترکیب «کلّ إنسان» از «کلّ + اسم نکره» تشکیل شده است، بنابراین به معنی «هر انسانی» است نه «همهٔ انسان‌ها».

۲) حرف «لِـ» تأثیرات مهمی در ترجمهٔ کلمات دارد. از جملهٔ آن‌ها این‌که اگر به همراه فعل مضارع به کار برود غالباً معنای امری داشته و معنی «باید» می‌دهد. *(این اتفاق معمولاً در ابتدای جمله‌ها رخ می‌دهد!)*

لِـ + مضارع (مجزوم) ⟵ باید + مضارع التزامی

مثال لِنُساعِدْ مظلومي العالَم ⟵ باید به مظلومان جهان کمک کنیم.

لِـ + مضارع (منصوب) ⟵ تا، برای این‌که + مضارع التزامی

مثال ذهبتُ إلى المكتبة لِأدْرُسَ ⟵ به کتابخانه رفتم تا درس بخوانم.

در این تست فعل «لِننتَفعْ» را داریم که در آن، ساختار «لِـ + مضارع مجزوم» داریم، بنابراین «لِـ» به معنی «باید» بوده و این فعل به شکل «باید بهره ببریم» ترجمه می‌شود.

کلمات مهم: «لِننتَفعْ»: باید بهره ببریم/ «بِفرص»: از فرصت‌هایی/ «نُواجهها»: با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم/ «في الحياة»: در زندگی/ «فإنّ»: زیرا/ «أعطیٰ»: داده/ «کلَّ إنسان»: هر انسانی/ «قُدُراتٍ»: توانایی‌هایی/ «لِكي يستطيع»: تا بتواند/ «أن يَحصُل علی»: به دست بیاورد/ «أهدافه»: هدف‌هایش

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): باید غنیمت بشماریم (معادل «لِننتَفعْ: باید بهره ببریم» نیست.) ـ همهٔ انسان‌ها («کلَّ إنسان» یعنی «هر انسانی».)

گزینهٔ (۳): بهره می‌بریم (حرف «لِـ: باید» در «لِننتَفعْ» ترجمه نشده است.)

گزینهٔ (۴): قدرت («قُدُراتٍ» جمع و نکره است، ولی «قدرت» مفرد و معرفه است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹ «إذا ناداك أحدٌ أن تُنقذهُ فأسرِع إليه و ساعِده لأنّ من لا يلتفت إلى حَوائج النّاس فليسَ من المُسلمين!»:

۱) اگر کسی تو را صدا کرد که به نجاتش بشتابی، او را کمک کن، زیرا کسی که به نیازهای مردم توجه نکند از مسلمانان نیست!

۲) هرگاه کسی تو را صدا زد که نجاتش دهی، به سویش بشتاب و یاری‌اش کن، چون هرکس به نیازهای مردم توجه نکند از مسلمانان نیست!

۳) هرکس تو را صدا بزند تا نجاتش دهی، باید به سویش بشتابی و کمکش کنی، زیرا هرکس به نیازهای مردم بی‌توجهی کند از مسلمانان نیست!

۴) اگر کسی تو را برای نجات‌دادن صدا کرد به سویش بشتاب و کمکش کن، چون هرکه به نیازهای دیگران توجه نکند از مسلمانان نیست!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

Hint «أن تُنقذهُ» رو بررسی کنی تمومه!

درس Box در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم، اما اگر فعلی مضارع باشد اجازه نداریم آن را به شکل ماضی ترجمه کنیم.

مثال من حاوَلَ نَجَحَ: هرکس تلاش کرد موفق شد. ✓ هرکس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

من لم يُحاول فما نَجَحَ: هرکس تلاش نکرد موفق نشد. ✓ هرکس تلاش نکند موفق نمی‌شود. ✓

من يُحاول ينجح: هرکس تلاش کرد موفق شد. ✗ هرکس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

در این تست، «ناداك» از فعل ماضی «نادیٰ» + ضمیر «ك» تشکیل شده است، ولی چون جمله با «إذا» شروع شده و شرطی است، مجازیم «نادیٰ» را هم به شکل ماضی (صدا زد) و هم به شکل مضارع (صدا بزند) ترجمه کنیم.

کلمات مهم: «إذا»: هرگاه، اگر/ «ناداك»: تو را صدا زد، تو را صدا کند (فعل شرط)/ «أحدٌ»: کسی/ «أن تُنقذهُ»: که نجاتش دهی/ «أسرِعْ إليه»: به سویش بشتاب/ «ساعِدْه»: یاری‌اش کن/ «لأنّ»: چون/ «من لا يلتفت»: هرکس توجه نکند/ «إلى حَوائج النّاس»: به نیازهای مردم/ «ليسَ»: نیست/ «من المُسلمين»: از مسلمانان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): به نجاتش بشتابی («أن تُنقذهُ» یعنی «نجاتش دهی» و «أسرِعْ إليه» یعنی «به سویش بشتاب».)

گزینهٔ (۳): هرکس تو را صدا بزند («إذا» به معنی «اگر، هرگاه» است نه «هرکس».) ـ تا نجاتش دهی («أن» در «أن تُنقذه» یعنی «که» نه «تا».) ـ باید به سویش بشتابی و کمکش کنی («أسرِعْ» فعل امر مخاطب است، بنابراین در ترجمه‌اش از لفظ «باید» استفاده نمی‌کنیم و «به سویش بشتاب و کمکش کن» صحیح است.) ـ ضمناً «أحدٌ» هم ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۴): برای نجات‌دادن («أن تُنقذ» فعل است، ولی «نجات‌دادن» مصدر است.) نیازهای دیگران («حَوائج النّاس» به معنی «نیازهای مردم» است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰ «لِلمُعوّقين مشاكل كثيرةٌ للعيش في المدن لأنّ كثيراً من المرافق العامّة لا يكون مُناسباً لهم و هذا يُقلّل حضورهم في المُجتمع!»:

۱) معلولان برای زندگی در شهرها مشکلات زیادی دارند، زیرا بسیاری از تأسیسات عمومی مناسبشان نیست و این، حضورشان را در جامعه کم می‌کند!

۲) مشکلات معلولان برای زندگی در شهرها بسیار است، زیرا بیشتر تأسیسات عمومی مناسب آنان نمی‌باشد و همین، حضور آنان را در جامعه می‌کاهد!

۳) معلولان برای زندگی در شهر مشکلات زیادی دارند، چون بسیاری از تأسیسات عمومی شایستهٔ آنان نیست و این، باعث کاهش حضورشان در جامعه می‌شود!

۴) معلولان برای زندگی شهری مشکلات بسیاری دارند، چون بیشتر تأسیسات عمومی مناسب آن‌ها نیست و این، حضور آنان را در جامعه کاهش داده است!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

۱) در ابتدای جمله، حرف «لِـ» را در ساختار «لِـ + اسم/ ضمیر» غالباً به شکل «دارد» (دارم، داری، داریم و ...) ترجمه می‌کنیم.

مثال لِلغُرابِ صوتٌ يُحَذِّرُ بِهِ بقيّة الحيوانات: کلاغ صدایی دارد که با آن به سایر حیوانات هشدار می‌دهد.

در این تست، حرف «لِـ» در ابتدای جمله (للمُعوّقين = لِـ + المُعوّقين) به معنی «دارد» است.

۲) در تست‌های ترجمه برای تفاوت معنای «کثیر، کثیر مِن و أکثر» اهمیت زیادی قائل باشید. به مثال‌های زیر به خوبی توجه کنید.

الف) كُتُب كثيرة:

کتاب‌های بسیاری ✓ بسیاری از کتاب‌ها ✗ بیشتر کتاب‌ها ✗

ب) كثير مِن الكُتُب:

بسیاری از کتاب‌ها ✓ کتاب‌های بسیاری ✗ بیشتر کتاب‌ها ✗

ج) أكثر الكُتُب:

بیشتر کتاب‌ها ✓ بسیاری از کتاب‌ها ✗ کتاب‌های بسیاری ✗

کلمات مهم: «لـ»: دارند/ «المُعوّقين»: معلولان/ «مشاكل كثيرةٌ»: مشکلات زیادی/ «للعيش»: برای زندگی/ «في المدن»: در شهرها/ «لأنّ»: زیرا/ «كثيراً من المرافق العامّة»: بسیاری از تأسیسات عمومی/ «لا تكون»: نیست/ «يُقلّل»: کم می‌کند/ «في المُجتمع»: در جامعه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): مشکلات معلولان ... بسیار است (حرف «لِـ» در ابتدای جمله (للمُعوّقين = لِـ + المُعوّقين) به معنی «دارد» است و اصلاً در ترجمه لحاظ نشده است. ضمناً «كثيرةٌ» صفتِ «مشاكل» است، ولی به عنوان مسند ترجمه شده است.) ـ بیشتر (معادل «أكثر» است نه «كثيراً من: بسیاری از».)

گزینهٔ (۳): شهر («المدن» جمع مکسّر «المدينة» است، ولی «شهر» مفرد است.) ـ باعث کاهش ... می‌شود (اولاً در عبارت عربی معادلی برای «باعث می‌شود» نداریم، ثانیاً «يُقلّل» فعل است، ولی «کاهش» اسم است.)

گزینهٔ (۴): شهری («المدن» یعنی «شهرها».) ـ بیشتر (مانند گزینهٔ (۲)) ـ کاهش داده است («يُقلّل» مضارع است، ولی «کاهش داده است» ماضی نقلی است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۱ عيّن الصّحيح:

۱) نَقلُ المُفرداتِ من لُغة إلى اللّغات الأخرىٰ أمرٌ طبيعيٌّ: جابه‌جایی واژگان از زبانی به زبان‌های دیگر، موضوعی طبیعی است!

۲) المُفردات الّتي تدخُل لغة أُخرىٰ تُسمّىٰ بِالكَلِمات الدَّخيلَة: واژگانی که از یک زبان به زبان دیگر وارد می‌شود، «کلمات داخل‌شده» نامیده می‌شوند!

۳) الكَلمات الدّخيلَة لا تضرّ اللّغات بَل تَجعلُها أغنى و أفصَح: کلمات واردشده به زبان‌ها زیان نمی‌رسانند، بلکه آن را غنی و شیوا می‌گردانند!

۴) تَتغيّر أصواتُ الكلمات الدّخيلة و أوزانُها وفقاً للّغة الجديدة: آواهای کلمات واردشده و وزنشان براساس زبان‌های جدید تغییر می‌کند!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

یک نکتهٔ مهم در حلّ این تست‌ها این است که فقط باید به دنبال رد گزینه‌های غلط باشید و تا زمانی که سه گزینهٔ غلط رد نشده پاسخ صحیح را انتخاب نکنید!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

در ترجمهٔ اسم‌های تفضیل «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی» بسته به شرایط جمله و جایگاه اسم تفضیل از «تر» یا «ترین» استفاده می‌کنیم.

مثال «کبیر: بزرگ» ← «أکبر/ کُبری: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین»

«قَلیل: کم» ← «أقَلّ: کم‌تر، کم‌ترین»

در گزینهٔ (۳)، کلمات «أغنی» و «أفصَح» اسم تفضیل هستند، پس آن‌ها را به شکل «غنی‌تر» و «شیواتر» ترجمه می‌کنیم.

کلمات مهم: «نَقلُ المُفرداتِ»: جابه‌جایی واژگان/ «من لُغة»: از زبانی/ «إلى اللّغات الأخرىٰ»: به زبان‌های دیگر/ «أمرٌ طبيعيٌّ»: موضوعی طبیعی/ «المُفردات الّتي»: واژگانی که/ «تدخُل»: وارد می‌شود/ «لغة أُخرىٰ»: زبانی دیگر، زبان دیگری، یک زبان دیگر/ «تُسمّىٰ»: نامیده می‌شوند/ «الكَلِمات الدَّخيلَة»: کلمات داخل‌شده/ «لا تضرّ»: زیان نمی‌رسانند/ «اللّغات»: زبان‌ها/ «بَل»: بلکه/ «تَجعلُها»: آن را می‌گردانند/ «أغنى»: غنی‌تر/ «أفصَح»: شیواتر/ «تَتغيّر»: تغییر می‌کند/ «أصواتُ الكلمات الدّخيلة»: آواهای کلمات واردشده/ «أوزانُها»: وزن‌هایشان/ «وفقاً لـ»: براساس/ «اللّغة الجديدة»: زبان جدید

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): از یک زبان (اضافی است.) ـ زبان دیگر («لغة أُخرىٰ» نکره است، ولی «زبان دیگر» معرفه است.)

گزینهٔ (۳): غنی و شیوا («أغنی و أفصَح» هر دو اسم تفضیل هستند، بنابراین باید در ترجمه‌شان از «تر» استفاده کنیم، پس «غنی‌تر و شیواتر» صحیح است.)

گزینهٔ (۴): وزنشان («أوزانُها» یعنی «وزن‌هایشان»، زیرا «أوزان» جمع است نه مفرد.) ـ زبان‌های جدید («اللّغة الجديدة» یعنی «زبان جدید»، زیرا «اللّغة» مفرد است نه جمع.)

ترجمهٔ صحیح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): واژگانی که به زبان دیگری وارد می‌شوند، «کلمات داخل‌شده» نامیده می‌شوند!

گزینهٔ (۳): کلمات واردشده به زبان‌ها زیان نمی‌رسانند، بلکه آن را غنی‌تر و شیواتر می‌گردانند!

گزینهٔ (۴): آواهای کلمات واردشده و وزن‌هایشان براساس زبان جدید تغییر می‌کند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲ عیّن الخطأ:

۱) سرُّ فوزِ فَریقنا الوَطنيّ هو تَعاونُ اللّاعبین خلالَ المُباراة: راز پیروزی تیم ملی ما، همیاری بازیکنان در هنگام مسابقه است!

۲) قالَ المُدرِّبُ للمُراسلین: أُهنّئُ هذا الفوز لجمیع المواطنین: مربی به خبرنگاران گفت: این پیروزی را به همهٔ هم‌میهنان تبریک می‌گویم!

۳) لا نَغترُّ بهذه النّتیجة و نُواصلُ مُحاولاتنا للمباریات القادمة: نباید با این نتیجه مغرور شویم و تلاش‌هایمان را برای مسابقات بعدی ادامه بدهیم!

۴) للحُصول علی کَأسِ المُباریات نحتاجُ إلی عشر امتیازات أُخریٰ: برای به دست آوردن جام مسابقات به ده امتیاز دیگر نیاز داریم!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

یک نکتهٔ بسیار مهم در حلّ این تست‌ها این است که حتماً تمام گزینه‌ها را بررسی کنید و اگر مثلاً در گزینهٔ (۱) خطایی پیدا کردید حتماً گزینه‌های دیگر را نیز به سرعت بررسی کنید، زیرا گاهی خطای واضح‌تری در یک گزینه پیدا می‌کنیم و باید آن را انتخاب کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box برای ترجمهٔ ساختار «لا + مضارع» به حالت‌های زیر توجه کنید:

حالت‌های مختلف		مثال
اگر «لا» انتهای مضارع را تغییر نداده باشد ←	مضارع منفی (غیردستوری)	لا یذهبُ: نمی‌رود
اگر «لا» انتهای مضارع را تغییر داده باشد ← فعل نهی است و دو حالت دارد.	اگر فعل مخاطب باشد ← دستوری منفی	لا تَذهَبوا: نروید
	اگر غایب یا متکلّم باشد ← نباید + مضارع التزامی	لا یَذهَبْ: نباید برود

در گزینهٔ (۳)، «لا نغترُّ» مضارع منفی است.

کلمات مهم: «سرُّ»: راز/ «فوزِ فَریقنا الوَطنيّ»: پیروزی تیم ملی ما/ «تَعاونُ»: همیاری/ «اللّاعبین»: بازیکنان/ «خلالَ المُباراة»: در هنگام مسابقه/ «قالَ»: گفت/ «المُدرِّبُ»: مربی/ «للمُراسلین»: به خبرنگاران/ «أُهنّئُ»: تبریک می‌گویم/ «هذا الفوز»: این پیروزی/ «لجمیع المواطنین»: به همهٔ هم‌میهنان/ «لا نَغترُّ بهذه النّتیجة»: فریب این نتیجه را نمی‌خوریم/ «نُواصلُ»: ادامه می‌دهیم/ «مُحاولاتنا»:تلاش‌هایمان/«للمباریات القادمة»:برای‌مسابقات‌بعدی/«للحُصول علی»:برای‌به‌دست‌آوردن/«کَأسِ المُباریات»:جام‌مسابقات/ «نحتاجُ إلی»: نیاز داریم به/ «عشر امتیازات أُخریٰ»: ده امتیاز دیگر

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای این گزینه:

نباید با این نتیجه مغرور شویم (اولاً «لا نَغترُّ» فعل مضارع منفی است نه نهی، زیرا حرکت آخرش تغییر نکرده است (مجزوم نشده است)، ثانیاً فعل «اِغتَرَّ، یَغتَرُّ» به معنی «فریب‌خوردن» است نه «مغرورشدن»، بنابراین «لا نغترُّ» یعنی «فریب نمی‌خوریم».)

ترجمهٔ صحیح:

فریب این نتیجه را نمی‌خوریم و تلاش‌هایمان را برای مسابقات بعدی ادامه می‌دهیم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳ «**بعضی آیات قرآن به سفارش‌های ارزشمند لقمان به پسرش اشاره کرده‌اند!**» عیّن الصّحیح:

۱) مَواعِظُ لقمان القیّمة لابنه قد أُشیرت إلیها في بعض آیات القرآن!

۲) بعض آیات القرآن قد أشارت إلی وصایا لقمان القیّمة لابنه!

۳) القرآن في بعض آیاته قد یُشیر إلی وصایا لقمان القیّمة لابنه!

۴) وصایا لقمان لِابنه قیّمةٌ و بعض آیات القرآن أشارت إلیها!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به ساختار جمله و به خصوص، فعل «اشاره کرده‌اند» باشه. زمانش چیه؟ معلومه یا مجهول؟

درس Box

۱) ساختار «قد + ماضی» معادل ماضی نقلی فارسی است.

مثال یَئِسَ ← ناامید شد/ قد یَئِسَ ← ناامید شده است

۲) «قد» در ساختار «قد + مضارع» معادل «گاهی» یا «شاید» (ممکن است) می‌باشد.

مثال یَیأسُ ← ناامید می‌شود/ قد یَیأسُ ← گاهی ناامید می‌شود/ شاید ناامید شود

در این تست، «اشاره کرده‌اند» ماضی نقلی است، بنابراین «قد + ماضی» معادل آن است.

کلمات مهم: به سفارش‌های ارزشمند لقمان: إلی وصایا لقمان القیّمة/ به پسرش: لابنه/ اشاره کرده‌اند: قد أشارت

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قد أُشیرت (این فعل، ماضی است و با حرکت «ـَـ» آغاز شده است، بنابراین مجهول می‌باشد و به شکل «اشاره شده است» ترجمه می‌شود.) ـ ضمناً برخی کلمات در جای مناسب خود ترجمه نشده‌اند.

گزینهٔ (۳): القرآن في بعض آیاته (به معنی «قرآن، در برخی از آیاتش» است نه «بعضی آیات قرآن».) ـ قد یُشیر (این فعل دارای ساختار «قد + مضارع» است، بنابراین به معنی «گاهی اشاره می‌کند» است.)

گزینهٔ (۴): وصایا لقمان لِابنه قیّمةٌ (به معنی «سفارش‌های لقمان به پسرش، ارزشمند است» می‌باشد. در واقع در این عبارت، «قیّمةٌ» خبر است نه صفت برای «وصایا».) ـ و (در صورت سؤال معادلی برای این حرف وجود ندارد.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴ «مَضی الزّمانُ و قلبي يَقول إنّك آتٍ.» عيّن ما يُناسب هذه العبارة:

۱) ز چشم دوست فتادم، به کامهٔ دل دشمن!

۲) گفتم ملامت آید گر گرد دوست گردم!

۳) شبم به روی تو روز است و دیده‌ام به تو روشن!

۴) اگرچه دیر بماندم امید برنگرفتم!

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

Hint دنبال بیتی بگرد که به مفهوم «امیدواری» اشاره کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ عبارت: «زمان گذشت و قلب من می‌گوید که تو می‌آیی.»

مفهوم عبارت: امیدواری

گزینهٔ (۴) مناسب‌ترین عبارت است، زیرا عبارت عربی، بیانگر امیدواری با وجود گذشت زمان است. گزینهٔ (۴) نیز همین مفهوم را بیان می‌کند: «اگرچه دیر ماندم، امید را از دست ندادم.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیانگر دشمن شاد شدن و افتادن از چشم محبوب است.

گزینهٔ (۲): عشق همراه با سرزنش است.

گزینهٔ (۳): توصیف شادمانی از دیدن محبوب است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● اِقرأ النّصّ التالي ثمّ أجِب عن الأسئلة (۷۵ - ۷۷) بِما يُناسِبُ النّصّ:

كما جاء في المصادر التّاريخيّة بعد أن مَرّتِ القرون من حضور الإنسان على الكرة الأرضيّة ظَهرت حَضارات مُتعدّدة في نقاط الأرض المُختلفة أقدمها حضارةٌ ظهرت في منطقة إيران القديمة و بعدها حضارات في مصر و الصّين و الرّوم ثمّ غيرها. يُوجد كثيرٌ من الحضارات الّتي زالت و ما بَقي ذِكرُ بعضِها إلّا في الكتب التّاريخيّة. إذا نظرنا إلى هذه الحضارات الّتي اِنتهى عصرها بعد قرونٍ نرىٰ أنّ السّبب الرّئيسيّ في زوالها هو نَشرُ الحروب و الفساد بين الحُكّام و ظلمهم على شعوبهم الّذي أدّي إلى قتل كَثير من النّاس. ما سَبّب أن تبقى الحضارات الأُخرىٰ هو اِهتمام الملوك بالعلم أو اِستشاراتهم مع العُلماء أو وَضع قوانين تَرفع الثّقافة الشعبيّة. بعدَ ظهور الإسلام في القرن السّادس الميلادي نشهد نموّاً ملحوظاً في تقدّم الحضارات المُقبلة على الإسلام، لأنّ الله تعالى أنزل على النّاس كتاباً شجّع النّاس على العدالة و علّمهم أنّ ما يسبّب استقرار العدالة في المجتمع هو اِنتباه النّاس على حقوقهم و عدم استسلامهم أمام الظّالمين.

ترجمهٔ متن:

همان‌طور که در منابع تاریخی آمده است، پس از گذشت قرن‌ها از حضور انسان بر روی کرهٔ زمین، تمدن‌های متعددی در نقاط مختلف زمین پدیدار شدند.

قدیمی‌ترین آن‌ها تمدنی بود که در منطقهٔ ایران باستان پدیدار شد و پس از آن تمدن‌هایی در مصر، چین، روم و سپس دیگر مناطق [ظهور کردند].

بسیاری از تمدن‌هایی وجود دارند که از بین رفتند و یادی از برخی از آن‌ها جز در کتاب‌های تاریخی باقی نمانده است.

اگر به این تمدن‌هایی که دورانشان پس از قرن‌ها به پایان رسیده نگاه کنیم، می‌بینیم که علت اصلی نابودی آن‌ها، انتشار جنگ‌ها و فساد در میان حاکمان و ظلم آن‌ها بر ملت‌هایشان بود که منجر به قتل بسیاری از مردم شد.

آن‌چه باعث باقی‌ماندن تمدن‌های دیگر شد، توجه پادشاهان به علم، یا مشورت آن‌ها با علما، یا وضع قوانینی بود که فرهنگ عمومی را ارتقا می‌داد.

پس از ظهور اسلام در قرن ششم میلادی، ما شاهد رشد قابل توجهی در پیشرفت تمدن‌های روی‌آورنده به اسلام هستیم، زیرا خداوند متعال کتابی بر مردم نازل کرد که مردم را به عدالت تشویق کرده بود و به آن‌ها آموخت که آن‌چه باعث ثبات عدالت در جامعه می‌شود، توجه مردم به حقوقشان و عدم تسلیم آن‌ها در برابر ظالمان است.

۷۵ عيّن الخطأ:

۱) إنّ الإيرانيّين يمتلكون أقدمَ الحضارات في العالم!

۲) بعد ظهور الإسلام لا نَرىٰ حضارة تزول!

۳) العلم أساس حضارات بقيت حتّى الآن!

۴) إذا اِلتزم الحُكّام بالعدالة تُرفَع الثّقافة الشّعبيّة!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:

۱) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمهٔ متن خیلی فایده‌ای نداره.

۳) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.

۴) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینهٔ صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

کلمات مهم: جاء: آمد/ المصادر: منابع/ مَرّتْ: گذشت/ ظَهرت: پدیدار شد/ حَضارات: تمدن‌ها/ أقدمها: قدیمی‌ترین آن‌ها/ حضارةٌ: تمدنی/ الصّين: چین/ يُوجد: وجود دارد/ زالت: از بین رفت، زوال یافت/ ما بَقي: باقی نماند/ اِنتهى: پایان یافت/ نرىٰ: می‌بینیم/ الرّئيسيّ: اصلی/ زوالها: نابودی آن‌ها/ الحروب: جنگ‌ها/ الحُكّام: حاکمان/ شعوبهم: ملت‌هایشان/ أدّي إلى: منجر شود به/ سَبّب: باعث شد/ تبقى: باقی می‌ماند/ الأُخرىٰ: دیگر/ اِهتمام: توجه، اهتمام/ الملوك: پادشاهان/ اِستشاراتهم: مشورتشان/ الثّقافة: فرهنگ/

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

الشعبيّة: مردمی، عمومی/ السّادس: ششم/ نشهد: شاهد هستیم/ نموّاً: رشد/ ملحوظاً: قابل توجه/ تقدّم: پیشرفت/ المُقبلة: روی‌آورنده/ شجّع: تشویق کرد/ استقرار: ثبات/ المجتمع: جامعه/ اِنتباه: توجه/ عدم استسلامهم: تسلیم‌نشدنشان

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ایرانیان قدیمی‌ترین تمدن‌های جهان را دارند! ← این گزینه براساس متن صحیح است. در متن آمده است: «أقدمها حضارةٌ ظهرت في منطقة إيران القديمة»: «قدیمی‌ترین آن‌ها تمدنی بود که در منطقهٔ ایران باستان پدیدار شد.»

گزینهٔ (۲): پس از ظهور اسلام، تمدنی را که زوال یابد نمی‌بینیم! ← این گزینه اشتباه است. در متن مشاهده می‌شود که پس از ظهور اسلام، رشد تمدن‌ها دیده شده است: «نشهد نموّاً ملحوظاً في تقدّم الحضارات المُقبلة على الإسلام.»: «این به معنای عدم زوال هیچ تمدنی پس از اسلام نیست.»

گزینهٔ (۳): علم اساس تمدن‌هایی است که تاکنون باقی مانده‌اند! ← این گزینه براساس متن صحیح است. متن بیان می‌کند که از دلایل باقی‌ماندن تمدن‌ها، «اهتمام الملوك بالعلم» (توجه پادشاهان به علم) بوده است.

گزینهٔ (۴): اگر حاکمان به عدالت پایبند باشند، فرهنگ عمومی ارتقا می‌یابد! ← این گزینه هم براساس متن صحیح است. متن اشاره می‌کند که اگر حاکمان به عدالت عمل کنند و ظلم نکنند، این امر (در کنار توجه به علم و قانون) به باقی‌ماندن تمدن‌ها کمک می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶ عيّن الصّحيح:

۱) لا نَشهد البقاءَ في حضارة إلّا إذا آمنَ النّاس بالإسلام!

۲) لو ما ظَهرَ الإسلام لَما بَقيت حضارةٌ في الأرض!

۳) ظهر الإسلام ستّة قرون بعد حضور الإنسان على الأرض!

۴) إذا جهل النّاس بحقوقهم لا تستقرّ العدالة في مُجتمعهم!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بقا را در تمدنی شاهد نیستیم، مگر این‌که مردم به اسلام ایمان بیاورند! ← این گزینه اشتباه است. متن اشاره می‌کند که اسلام باعث رشد و پیشرفت تمدن‌های روی‌آورنده به آن شده است («نشهد نموّاً ملحوظاً في تقدّم الحضارات المُقبلة على الإسلام») و هم‌چنین اسلام به عدالت تشویق می‌کند، اما این به معنای این نیست که هیچ تمدنی بدون اسلام نمی‌تواند باقی بماند، چراکه متن قبل از ظهور اسلام نیز به تمدن‌های پایداری (مانند ایران، مصر، چین، روم) اشاره می‌کند.

گزینهٔ (۲): اگر اسلام ظاهر نمی‌شد، هیچ تمدنی در زمین باقی نمی‌ماند! ← این گزینه هم اشتباه است. همان‌طور که در رد گزینهٔ (۱) گفته شد، تمدن‌هایی قبل از اسلام وجود داشته‌اند که متن به آن‌ها اشاره می‌کند. بنابراین، عدم ظهور اسلام به معنای عدم بقای تمدن‌ها نیست.

گزینهٔ (۳): اسلام شش قرن پس از حضور انسان بر روی زمین ظاهر شد! ← این گزینه هم اشتباه است. متن می‌گوید: «بعد أن مَرّتِ القرون من حضور الإنسان على الكرة الأرضيّة ظَهرت حَضارات مُتعدّدة» (پس از گذشت قرن‌ها از حضور انسان بر روی کرهٔ زمین، تمدن‌های متعددی پدیدار شدند) و سپس: «بعدَ ظهور الإسلام في القرن السّادس الميلادي» (پس از ظهور اسلام در قرن ششم میلادی). این جمله نشان می‌دهد که اسلام در قرن ششم میلادی ظاهر شده است. دورهٔ حضور انسان بر روی زمین بسیار طولانی‌تر از شش قرن است (هزاران یا ده‌ها هزار سال). بنابراین، اسلام شش قرن پس از آغاز حضور انسان بر روی زمین نبوده، بلکه بسیار دیرتر ظاهر شده است.

گزینهٔ (۴): اگر مردم نسبت به حقوق خود ناآگاه باشند، عدالت در جامعهٔ آن‌ها برقرار نمی‌شود! ← این گزینه صحیح است. متن می‌گوید: «ما يسبّب استقرار العدالة في المجتمع هو إنتباه النّاس على حقوقهم و عدم استسلامهم أمام الظّالمين»: «آن‌چه باعث ثبات عدالت در جامعه می‌شود، توجه مردم به حقوقشان و عدم تسلیم آن‌ها در برابر ظالمان است». این به طور غیرمستقیم بیان می‌کند که اگر مردم به حقوق خود توجه نداشته باشند، عدالت برقرار نخواهد شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷ عيّن عبارة أبعدَ عن مفهوم النّصّ:

۱) إذا تَغيّر السُّلطان تَغيّر الزّمان.

۲) المُلك يَبقى مع الكُفر و لا يَبقى مع الظّلم.

۳) ﴿ظهر الفساد في البرّ و البَحر بِما كَسبت أيدي النّاس﴾

۴) ما عُمّرتِ البُلدان بِمثلِ العدل.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عبارتی را که از مفهوم متن دورتر است، مشخص کن:

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر حاکم تغییر کند، زمانه تغییر می‌کند! ← این عبارت به طور غیرمستقیم با مفهوم متن مرتبط است. متن به نقش حاکمان در زوال یا بقای تمدن‌ها اشاره می‌کند: «فساد بين الحُكّام و ظلمهم على شعوبهم»: «فساد در میان حاکمان و ظلم آن‌ها بر ملت‌هایشان» که منجر به زوال می‌شود. هم‌چنین، «اهتمام الملوك بالعلم أو اِستشاراتهم مع العُلماء»: «توجه پادشاهان به علم یا مشورت آن‌ها با علما» که باعث بقای تمدن‌ها می‌شود. تغییر حاکم (سلطان) می‌تواند منجر به تغییر در سیاست‌ها، فساد یا عدالت شود و این به نوبهٔ خود بر سرنوشت تمدن تأثیر می‌گذارد. بنابراین، این عبارت با مفهوم کلی متن همخوانی دارد.

گزینهٔ (۲): حکومت با کفر باقی می‌ماند اما با ظلم باقی نمی‌ماند! ← این عبارت نیز با مفهوم متن مرتبط است. متن به ظلم حاکمان به عنوان علت زوال تمدن‌ها اشاره می‌کند («ظلمهم على شعوبهم الّذي أدّي إلى قتل كَثير من النّاس»). این عبارت بیان می‌کند که ظلم، عامل بقای حکومت نیست، که با مفهوم متن همسو است.

گزینهٔ (۳): به دلیل آن‌چه دست‌های مردم فراهم آورده، فساد در خشکی و دریا آشکار شد! ← این آیهٔ قرآن است. در حالی که متن به «فساد بين الحُكّام» (فساد در میان حاکمان) اشاره می‌کند، اما تمرکز اصلی متن بر عوامل مؤثر بر زوال و بقای تمدن‌ها (حکومت، علم، قانون، عدالت، اسلام) است. این آیه به فساد ناشی از اعمال مردم اشاره دارد، یک مفهوم کلی‌تر و نه لزوماً مرتبط با حاکمان. اگرچه فساد در حکومت می‌تواند از اعمال مردم ناشی شود، اما این عبارت به طور مستقیم به موضوع اصلی متن (زوال و بقای تمدن‌ها به دلیل عوامل خاص) نمی‌پردازد و مفهوم آن گسترده‌تر و متفاوت است.

گزینهٔ (۴): سرزمین‌ها با چیزی مانند عدالت آباد نشده‌اند! ← این عبارت کاملاً با مفهوم متن همسو است. متن به صراحت به نقش عدالت در بقای تمدن‌ها اشاره می‌کند: «أنّ ما يسبّب استقرار العدالة في المجتمع هو اِنتباه النّاس على حقوقهم و عدم استسلامهم أمام الظّالمين»: «آن‌چه باعث ثبات عدالت در جامعه می‌شود ...». هم‌چنین، ظلم به عنوان عامل زوال ذکر شده است. بنابراین، این عبارت که عدالت را عامل آبادانی (و بقا) می‌داند، کاملاً مفهوم متن را منعکس می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ (۷۸ و ۷۹):

۷۸ «قوانين ـ شَجّع ـ ملحوظاً ـ يُوجَد»:

۱) قوانين: اسم ـ جمع سالم للمذكّر و مفرده «قانون» ـ نكرة ـ معرب/ مضافٌإليه و مجرور بالياء

۲) شَجّع: فعل ماضٍ ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثي من مصدر «تَشجيع» ـ متعدّ/ مفعوله «النّاس»

۳) مَلحوظاً: اسم ـ مفرد مذكّر ـ اسم مفعول ـ معرب ـ نكرة/ صفة و منصوب بالتّبعيّة من «نموّاً»

۴) يُوجَد: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة: «و ج د» ـ مبني للمجهول/ نائب فاعله «كثير»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box

۱) هر اسمی که آخرش «ون» یا «ین» داشته باشد لزوماً جمع مذکّر سالم نیست! ممکن است مفرد یا جمع مکسّر باشد.

جمع‌های مذکّر سالم fake:

مفرد ← حَنون (*مهربان*)، معجون (*خمیر*)، مِسکین (*بیچاره*)، فیتامین (*ویتامین*)

جمع مکسّر ← عُیون (*چشم‌ها؛ ج «عَین»*)، فُنون (*هنرها؛ ج «فَنّ»*)، مَساکین (*بیچارگان؛ ج «مِسکین»*)، فَساتین (*پیراهن‌های زنانه؛ ج «فُستان»*)، قَوانین (*قانون‌ها؛ ج «قانون»*)، مَیادین (*میدان‌ها؛ ج «میدان»*)، شَیاطین (*شیطان‌ها؛ ج «شیطان»*)، بَساتین (*باغ‌ها؛ ج «بُستان»*)، مَجانین (*دیوانگان؛ ج «مَجنون»*)، مَضامین (*مضمون‌ها؛ ج «مَضمون»*)

چرا این اسم‌ها جمع سالم نیستند؟ چون ساختار «مفرد + ون/ مفرد + ین» را ندارند. مثلاً آیا «فَساتین» از «فسات + ین» تشکیل شده است؟، مفرد این کلمه «فستان» است نه «فسات»، بنابراین ساختار «مفرد + ین» را ندارد، پس جمع سالم نیست.

روش تشخیص ← «ون» یا «ین» را از آخر کلمه حذف کنید و ببینید آیا به مفرد کلمه می‌رسید یا نه.

مثال «قوانین» ← حذف «ین» ← «قوان» ← مقایسه با مفرد کلمه (قانون) ← یکسان نیستند ← جمع مذکّر سالم نیست.

«صالحین» ← حذف «ین» ← «صالح» ← مقایسه با مفرد کلمه (صالح) ← یکسان است ← جمع مذکّر سالم است.

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای این گزینه:

جمع سالم للمذكّر («قوانین» جمع مکسّر «قانون» است نه جمع سالم، زیرا اگر «ین» را از آخرش حذف کنیم، به شکل مفرد کلمه نمی‌رسیم.) ـ مجرور بالياء (از آن‌جا که «قوانین» جمع مکسّر است نه جمع مذکّر سالم، مجرور بودنش را با کسره نشان می‌دهد و «ی» در «ین» علامت اعرابش نیست!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹ «المُختلفة ـ نَشهدُ ـ يُسبِّب ـ تَرفعُ»:

۱) المُختلفة: اسم ـ مفرد مؤنّث ـ اسم فاعل (مأخوذ من فعل «إختلف، يَختلف») ـ معرّف بأل/ صفة و مجرور

۲) نَشهَد: فعل مضارع ـ للمتكلّم وحده ـ مجرّد ثلاثيّ ـ مبنيّ للمعلوم ـ متعدّ/ فعل و فاعل و الجملة فعليّة

۳) يُسبِّب: فعل مضارع ـ للغائب المذكّر ـ مزيد ثلاثيّ من باب تفعيل ـ مبنيّ للمعلوم/ مفعوله «استقرار»

۴) تَرفع: فعل مضارع ـ للمؤنّث الغائبة ـ مجرّد ثلاثيّ ـ مبنيّ للمعلوم ـ متعدّ/ فعل مع فاعله يَصفُ اسم نكرة

مشاوره در این مدل تستها حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box

برای تسلط بر صیغهٔ افعال باید جدول زیر را حفظ باشید.

	اَلصيغة	اَلضَّميرُ الْمُنفَصِلُ	اَلضَّميرُ الْمُتَّصِلُ	اَلْفِعلُ الْماضي	اَلْفِعلُ الْمُضارِعُ	فِعلُ الْأَمرِ	فِعلُ النَّهي
۱	اَلْمُفرَدُ الْمُذَكَّرُ الْغائِبُ	هُوَ	ـهُ	فَعَلَ	يَفْعَلُ		
۲	اَلْمُثَنّى الْمُذَكَّرُ الْغائِبُ	هُما	ـهُما	فَعَلا	يَفْعَلانِ		
۳	اَلْجَمعُ الْمُذَكَّرُ الْغائِبُ	هُمْ	ـهُم	فَعَلوا	يَفْعَلونَ		
۴	اَلْمُفرَدُ الْمُؤَنَّثُ الْغائِبُ	هِيَ	ـها	فَعَلَتْ	تَفْعَلُ		
۵	اَلْمُثَنّى الْمُؤَنَّثُ الْغائِبُ	هُما	ـهُما	فَعَلَتا	تَفْعَلانِ		
۶	اَلْجَمعُ الْمُؤَنَّثُ الْغائِبُ	هُنَّ	ـهُنَّ	فَعَلْنَ	يَفْعَلْنَ		
۷	اَلْمُفرَدُ الْمُذَكَّرُ الْمُخاطَبُ	أَنتَ	ـكَ	فَعَلْتَ	تَفْعَلُ	اِفْعَلْ	لا تَفْعَلْ
۸	اَلْمُثَنّى الْمُذَكَّرُ الْمُخاطَبُ	أَنتُما	ـكُما	فَعَلْتُما	تَفْعَلانِ	اِفْعَلا	لا تَفْعَلا
۹	اَلْجَمعُ الْمُذَكَّرُ الْمُخاطَبُ	أَنتُم	ـكُم	فَعَلْتُم	تَفْعَلونَ	اِفْعَلوا	لا تَفْعَلوا
۱۰	اَلْمُفرَدُ الْمُؤَنَّثُ الْمُخاطَبُ	أَنتِ	ـكِ	فَعَلْتِ	تَفْعَلينَ	اِفْعَلي	لا تَفْعَلي
۱۱	اَلْمُثَنّى الْمُؤَنَّثُ الْمُخاطَبُ	أَنتُما	ـكُما	فَعَلْتُما	تَفْعَلانِ	اِفْعَلا	لا تَفْعَلا
۱۲	اَلْجَمعُ الْمُؤَنَّثُ الْمُخاطَبُ	أَنتُنَّ	ـكُنَّ	فَعَلْتُنَّ	تَفْعَلْنَ	اِفْعَلْنَ	لا تَفْعَلْنَ
۱۳	اَلْمُتَكَلِّمُ وَحْدَهُ	أَنا	ـي	فَعَلْتُ	أَفْعَلُ		
۱۴	اَلْمُتَكَلِّمُ مَعَ الْغَيرِ	نَحنُ	ـنا	فَعَلْنا	نَفْعَلُ		

برای بیان صیغهٔ یک فعل باید سه مورد بیان شود. مثلاً «مفرد مؤنّث مخاطب». حالا می‌خواهیم اسم صیغه‌ها را به عربی و در یک کلمه بیان کنیم. ممکن است که در تست‌ها با این مدل از بیان صیغه مواجه شویم، پس خوب دقت کنید.

نام صیغه‌ها به عربی

نام صیغه	مفهوم	ضمیر	نام صیغه	مفهوم	ضمیر	نام صیغه	مفهوم	ضمیر
للغائب	مفرد مذکّر غایب	هو	للغائبَين	مثنّی مذکّر غایب	هما	للغائبين	جمع مذکّر غایب	هم
للغائبة	مفرد مؤنّث غایب	هي	للغائبَتَين	مثنّی مؤنّث غایب	هما	للغائبات	جمع مؤنّث غایب	هنَّ
للمخاطب	مفرد مذکّر مخاطب	أنتَ	للمخاطبَين	مثنّی مذکّر مخاطب	أنتما	للمخاطبين	جمع مذکّر مخاطب	أنتم
للمخاطبة	مفرد مؤنّث مخاطب	أنتِ	للمخاطبتَين	مثنّی مؤنّث مخاطب	أنتما	للمخاطبات	جمع مؤنّث مخاطب	أنتنَّ
للمتكلّم وحده ← اول شخص مفرد ← أنا								
للمتكلّم مع الغير ← اول شخص جمع ← نَحنُ								

پاسخ خیلی تشریحی

خطای این گزینه:

للمتكلّم وحده («نَشهَد: می‌بینیم» للمتكلّم مع الغير (مربوط به ضمیر «نحنُ») است نه «للمتكلّم وحده» (مربوط به ضمیر «أنا»).)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۸۰ ـ ۸۵):

۸۰ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الحُوتُ أكبَرُ الكائِناتِ الحَيَّةِ في العالَمِ!

۲) إستَخدِمَ الإيرانيّونَ اللُّغَةَ العَرَبيَّةَ في العِلمِ!

۳) عالِمٌ يُنتَفَعُ بِعِلمِهِ خَيرٌ مِن أَلفِ عابِدٍ!

۴) المِسكُ عِطرٌ يُتَّخَذُ مِنْ نَوعٍ مِنَ الغِزلانِ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همهٔ حرکت‌ها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمهٔ خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، امّا ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «النَّفط» یا «المَوعِظَة» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌روند هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

Hint ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکّر سالم و مثنّی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

درس Box جمع مذکّر سالم ← جمعی است که در آن ساختار مفرد اسم، سالم باقی می‌ماند و به آخرش علامت جمع اضافه می‌شود. مثلاً «معلّمونَ» جمع سالم است، چون از «معلّم + ون» تشکیل شده است و ساختار کلمهٔ مفرد (معلّم) در آن سالم مانده است.

ساختار جمع مذکّر سالم ← اسم مفرد + ونَ/ اسم مفرد + ـينَ

مثال «عالِمونَ: دانشمندان»، «مُسلمين: مسلمانان»

تذکر مهم: حرف «ن» در آخر جمع‌های مذکّر سالم همواره فتحه دارد. (نونُه مفتوحة دائماً)

مثال المؤمنونَ ✓ المؤمنونُ ✗ المؤمنونِ ✗ مؤمنونً ✗ مؤمنونٌ ✗

المؤمنينَ ✓ المؤمنينُ ✗ المؤمنِينِ ✗ مؤمنينً ✗ مؤمنينٌ ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خطاهای این گزینه:

اِستَخدِمَ (ماضی باب «استفعال» بر وزن «اِستَفعَلَ» است نه «اِستَفعِلَ»، بنابراین «اِستَخدَمَ» صحیح است نه «اِستَخدِمَ».) ـ الإيرانيّونُ («ن» در آخر جمع‌های مذکّر سالم همیشه باید فتحه (ـَ) بگیرد نه (ـُ)، بنابراین «الإيرانيّونَ» صحیح است نه «الإيرانيّونُ».)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۱ عيّن ما فيه اسم التّفضيل:

۱) لا أُحبُّ اللّون الأحمر على جِدار غرفة النّوم!

۲) المليحُ من أعجب النّاسَ سُلوكه و كَلامه!

۳) هل يُمكن أن أدفع خمسين ألف تومان؟

۴) أصلح النّاس من اِشتغلَ بعيوبه لا بِعيبِ غيره!

مشاوره تشخیص اسم تفضیل پرکاربردترین تیپ تست از درس (۱) یازدهم است. به دلیل شباهت ظاهری اسم تفضیل با برخی فعل‌ها دقت به معنی جمله در تشخیص اسم تفضیل بسیار مهم است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست باشه کلمه بر وزن «أفعَل» ممکنه فعل یا رنگ و عیب باشه و در این صورت اسم تفضیل نیست.

درس Box

به اسم‌هایی که بر یکی از وزن‌های «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی» باشند و به همراه «تَر/ تَرین» ترجمه شوند، اسم تفضیل می‌گوییم.

مثال «أكبَر: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین»/ «كُبری: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین»/ «أقَلّ: کم‌تر، کم‌ترین»/ «أقوی: قوی‌تر، قوی‌ترین»

نکته کلمات «خَیر» و «شَرّ» اگر به معنی «بهتر، بهترین» و «بدتر، بدترین» باشند، اسم تفضیل هستند!

مثال خيرُ النّاس أصدَقُهُم: بهترین مردم، راستگوترین آن‌هاست.

در این عبارت، «خَیر» و «أصدَق» اسم تفضیل هستند.

تذکر: رنگ‌ها و عیب‌هایی که بر وزن «أفعَل» هستند، اسم تفضیل به شمار نمی‌آیند!

مثال «أحمر: قرمز» ← اسم تفضیل ✗/ «أبكم: لال» ← اسم تفضیل ✗

کلماتی که بر وزن «أفعَل» هستند ممکن است فعل یا اسم باشند! برای تشخیص این موضوع باید به ترجمه و ساختار جملات توجه کنیم!

- **أفعل**
  - فعل
    - أفعَلَ ← ماضی، هو، ثلاثی مزید *(باب إفعال)* ← **مثال:** أنزَلَ *(نازل کرد)*، أذهَبَ *(بُرد)*
    - أفعلُ ← مضارع، أنا، ثلاثی مجرّد ← **مثال:** أذهبُ *(می‌روم)*، أكتبُ *(می‌نویسم)*
    - أفعِلْ ← امر، أنتَ، ثلاثی مزید *(باب إفعال)* ← **مثال:** أنزِلْ *(نازل کن)*، أذهِبْ *(ببَر)*
  - اسم ← أكبر *(اسم تفضیل ✓ بزرگ‌تر)*، أربع *(اسم تفضیل ✗ چهار)*

پاسخ خیلی تشریحی ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): من رنگ قرمز را روی دیوار اتاق خواب دوست ندارم! ← «الأحمر» رنگ است، بنابراین اسم تفضیل نیست.

گزینهٔ (۲): بانمک کسی است که مردم از رفتارش و کلامش خوششان بیاید! ← «أعجب» فعل است، بنابراین اسم تفضیل نیست.

گزینهٔ (۳): آیا ممکن است پنجاه هزار تومان پرداخت کنم؟ ← «أدفع» فعل است، بنابراین اسم تفضیل نیست.

گزینهٔ (۴): صالح‌ترین مردم کسی است که به عیب‌های خود مشغول باشد نه به عیبِ دیگری! ← «أصلح» اسم تفضیل است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۲ عيّن ما ليس فيه أسلوب الشّرط:

۱) مَن جاءكَ بِخبرٍ فلا تُصدّقهُ سريعاً!

۲) مَن وعظَكَ في عيبك فهو الصّديق الصّدوق!

۳) ما تطلبون من رجلٍ لا يملك شيئاً!

۴) ما أكَلتم في هذا المطعم أدفع سعره!

مشاوره در تشخیص جملات شرطی که با «مَن» یا «ما» آغاز می‌شوند علاوه بر ترجمهٔ عبارت، حتماً به ساختارهای جملهٔ شرطی هم توجه داشته باشید و صرفاً به ترجمه بسنده نکنید، زیرا ممکن است یک جمله کاملاً شبیه به جملات شرطی معنی شود، ولی به دلایل قواعدی شرطی نباشد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

Hint جمله‌ها رو ترجمه کن و ببین کدوم، ساختار شرطی نداره.

درس Box

ارکان جملهٔ شرطی:

یک جملهٔ شرطی حتماً از سه رکن تشکیل می‌شود:

ارکان اسلوب شرط

۱) **أداة الشرط:** کلماتی هستند که باعث ایجاد جملهٔ شرطی می‌شوند و بدون آن‌ها جملهٔ شرطی نخواهیم داشت.
ادوات شرط: «إنْ: اگر»/ «مَنْ: هرکس»/ «ما: هرچه»/ إذا: اگر، هرگاه»

۲) **فعل الشرط:** فعلی است که بلافاصله پس از ادات شرط می‌آید و نتیجهٔ نهایی جملهٔ شرطی مشروط به وقوع این فعل است.

۳) **جواب الشرط:** بخشی از جملهٔ شرطی که اگر فعل شرط رخ بدهد آن نیز محقّق شود و در واقع جواب شرط نتیجهٔ نهایی جملهٔ شرطی می‌باشد. جواب شرط می‌تواند یک فعل یا یک جملهٔ اسمیه (مبتدا + خبر) باشد.

خلاصهٔ ساختار جملهٔ شرطی

۱) ادات شرط + فعل + ... فعل

۲) ادات شرط + فعل + ... فَـ ...

مثال

۱) مَن يُفَكِّرْ في أقواله يَسلَمْ مِنَ الخطأ: هرکس در سخنانش تفکّر کند، از اشتباه در امان می‌ماند.

۲) مَن يَصِلْ إلى أهدافِهِ فَهو ناجِحٌ: هرکس به اهدافش برسد، او موفق است.

تغییرات ظاهری فعل شرط و جواب شرط

اگر فعل شرط یا جواب شرط یک فعل مضارع باشد در شکل ظاهری آن تغییراتی ایجاد می‌شود. چه تغییراتی؟ در این حالت فعل مضارع اصطلاحاً مجزوم می‌شود!

مجزوم کردن مضارع

اگر آخر فعل ضمّه (ـُ) باشد ← تبدیل به ساکن می‌کنیم.

مثال يَذهَبُ ← يَذهَبْ

اگر آخر فعل «شناسه + ن» باشد ← «ن» را حذف می‌کنیم.

مثال تذهبونَ ← تذهبوا/ تذهبينَ ← تذهبي/ تذهبانِ ← تذهبا

اگر آخر فعل «ن» (*نون خالی*) باشد + هیچ تغییری ایجاد نمی‌کنیم. (صیغه‌های جمع مؤنّث)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مثال تذهبنَ ← تذهبنَ/ یذهبنَ ← یذهبنَ

مثال مَنْ یُحاوِلْ کَثیراً، یَصِلْ إلی هَدَفِهِ.

در این مثال، «یحاول» فعل شرط و «یصل» جواب شرط هستند و چون مضارع هستند از «یُحاوِلْ» به «یُحاوِلْ» و از «یَصِلْ» به «یَصِلْ» تبدیل شده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هرکس خبری برایت آورد، فوراً آن را باور نکن! ← «مَن» ادات شرط، «جاء» فعل شرط و «لا تُصدّقْ ...» جواب شرط است.

گزینهٔ (۲): هرکس تو را در عیبت اندرز دهد، او دوست راستگو است! ← «مَن» ادات شرط، «وعظَ» فعل شرط و «هو الصّدیق ...» جواب شرط است.

گزینهٔ (۳): از مردی که چیزی ندارد، چه چیزی می‌خواهید؟ ← «ما» در این عبارت، کلمهٔ پرسشی است، بنابراین جملهٔ شرطی نیست.

گزینهٔ (۴): هرچه را در این رستوران خوردید، بهای آن را پرداخت می‌کنم! ← «ما» ادات شرط، «أکلتم» فعل شرط و «أدفع» جواب شرط است.

تیزپازی

می‌توانستیم بگوییم در گزینهٔ (۳)، «تطلبون» بعد از «ما» آمده است، ولی آخرش تغییری نکرده (مجزوم نشده)، بنابراین این جمله قطعاً شرطی نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۳ عيّن صفةً يختلف نوعها:

۱) كادَ شابٌّ يغرق في البَحر و لَم يكن على الشّاطئ أحد حتّى يُساعده!

۲) طلبت من رجل فاضل أن ينصحني و هو أوصاني بالصّدق!

۳) إذا كان لك صديق يعينك في الشّدائد فأنت سعيدٌ جدّاً!

۴) يَفتح التّمساح فَمه و يَدخل فيه طائر صَغير لِيَنقر بقايا الطّعام!

مشاوره برای تشخیص انواع صفت بهتر است ابتدا صفت از نوع اسم را تشخیص دهیم، سپس به دنبال صفت از نوع جمله بگردیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

Hint چک کن ببین در کدوم گزینه صفت از نوع اسم داریم و در کدوم گزینه صفت از نوع جمله (جملهٔ بعد نکره).

درس Box

انواع صفت:

۱) صفت از نوع اسم ← أُحبّ إنساناً **مُجتَهِداً**. (یک انسان **تلاشگر** را دوست دارم.)

۲) صفت از نوع جمله ← أُحبّ إنساناً **يَجتَهِدُ**. (انسانی **که تلاش می‌کند** را دوست دارم.)

تعریف صفت از نوع جمله:

جمله‌ای است که بعد از یک اسم **نکره** می‌آید و آن را توصیف کرده «يَصِفُ النكرة» و توضیح می‌دهد «يُوَضِّحُ النكرة».

مثال رأيتُ أطفالاً **يلعبونَ**: کودکانی را دیدم **که بازی می‌کردند.**

(در این عبارت «أطفالاً» اسم نکره است و «یلعبون» در مورد آن توضیح می‌دهد.)

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نزدیک بود جوانی در دریا غرق شود و در ساحل کسی نبود تا به او کمک کند! ← در این گزینه اصلاً صفت نداریم، چه از نوع اسم چه از نوع جمله.

گزینهٔ (۲): از مردی **فاضل** خواستم که مرا نصیحت کند و او مرا به راستگویی توصیه کرد! ← «فاضل» صفت از نوع اسم است.

گزینهٔ (۳): اگر **دوستی** داری **که** در سختی‌ها **یاری‌ات کند**، تو بسیار خوشبخت هستی! ← «يعينك ...» جملهٔ وصفیه (بعد نکره) است و اسم نکرهٔ «صديق» را توصیف می‌کند.

گزینهٔ (۴): تمساح دهانش را باز می‌کند و پرنده‌ای **کوچک** داخل آن می‌شود تا بقایای غذا را نوک بزند! ← «صغير» صفت از نوع اسم است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۴ عيّن مضارعاً لا يُترجم ماضياً:

۱) اِجتمع النّاس في صالة تُغنّي فيها بنتٌ بصوت جميل!

۲) هذا الكاتب الشّهير لم يذهب إلى المدرسة في حياته!

۳) في العُطلات الصَّيفيّة كنّا نَقضي أوقاتنا في السّباحة!

۴) لن يَحصل المُحتال على ما نالَهُ الصّادق بصدقه!

مشاوره می‌توانیم بگوییم مبحث ترجمهٔ فعل، مهم‌ترین مبحث در اغلب تست‌های ترجمه و گاهی تست‌های قواعد است، پس باید بر عوامل تأثیرگذار بر ترجمهٔ فعل‌ها تسلّط کامل داشته‌باشید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۶

Hint به فعل یا حرفی که قبل از هر فعلی توی جمله‌ها اومده دقت کن.

درس Box

کلمات و ساختارهایی که قادر به تغییر زمان فعل‌ها در ترجمه هستند.

سَـ/ سَوفَ ← مضارع را به مستقبل تبدیل می‌کند. (يَذهَبُ: می‌رود ← سَيَذهَبُ = سَوفَ يَذهَبُ: خواهد رفت)

لَن ← مضارع را به مستقبل منفی تبدیل می‌کند. (لَن يَذهَبَ: نخواهد رفت)

كان ← مضارع را به ماضی استمراری تبدیل می‌کند. (كانَ يَذهَبُ: می‌رفت)

لَم ← مضارع را به ماضی ساده یا نقلی منفی تبدیل می‌کند. (لَم يَذهَبْ: نرفت، نرفته است)

ماضی + مضارع ← مضارع را به ماضی استمراری تبدیل می‌کند. (رأيتُ طفلاً يَلعَبُ: بچه‌ای را دیدم که **بازی می‌کرد**.)

جملات شرطی ← می‌توانند فعل‌های ماضی را به مضارع تبدیل کنند. (إنْ **حاوَلتَ نَجَحتَ**: اگر **تلاش کنی، موفق می‌شوی**.)

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مردم در سالنی جمع شدند که دختری با صدایی زیبا در آن آواز **می‌خواند**! ← «تُغنّي» مضارع است، ولی چون قبلش یک فعل ماضی «اِجتمع» آمده است، به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

گزینهٔ (۲): این نویسندهٔ مشهور در زندگی‌اش، به مدرسه **نرفت**! ← «يذهب» مضارع است، ولی «لم يذهب» به شکل ماضی ساده یا نقلی منفی ترجمه می‌شود.

گزینهٔ (۳): در تعطیلات تابستانی، ما اوقات خود را به شنا **می‌گذراندیم**! ← «نَقضي» مضارع است، ولی «كنّا نَقضي» از ساختار «كان + مضارع» تشکیل شده است، بنابراین به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

گزینهٔ (۴): متقلب به آن‌چه صادق با صداقت خود به دست آورد، **نخواهد رسید**! ← «يَحصل» مضارع است، ولی «لن يَحصل» به شکل مستقبل منفی ترجمه می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵ عيّن خبرَ فعل ناقصٍ اسماً مفعولاً:

۱) كان موضوع إنشائي ازدياد الفقر في المجتمع!

۲) بعد نزول الأمطار صارت أغصان الأشجار مُخضَرّة!

۳) ليس هذا اللّاعب مُعتمِداً على نفسه فما صار فائزاً!

۴) يَدا هذا الرّجل ما كانتا مُتحرِّكتين فبدأ يَرسم بِقدمه!

مشاوره پیداکردن اسم و خبر افعال ناقصه غالباً به شکل ترکیبی (با انواع اعراب یا انواع اسم) مورد سؤال قرار می‌گیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

Hint اول اسم مفعول را پیدا کن بعد بررسی کن که خبر فعل ناقص هست یا نه!

درس Box

۱) **خبر افعال ناقصه:**

روش تشخیص خبر افعال ناقصه دقیقاً مانند روش پیداکردن خبر برای مبتدا است؛ با این تفاوت که قبلاً در ابتدا باید مبتدا را پیدا می‌کردیم اما در این‌جا باید ابتدا اسم فعل ناقص را پیدا کنیم. خبر افعال ناقصه به یکی از سه شکل زیر ظاهر می‌شود:

الف) **خبر از نوع اسم (خبر مفرد):** خبری است که یک اسم باشد! *(اگر یک اسم معرب، خبر باشد علامت اعراب منصوب خواهد داشت و اگر مبنی باشد نشانه‌ای نخواهد داشت!)*

مثال كانَ التّلاميذُ فَرِحينَ. *(دانش‌آموزان، خوشحال بودند.)*

(در این عبارت، «فَرِحينَ» خبر کان است و چون یک اسم به حساب می‌آید، می‌گوییم خبر از نوع اسم داریم!)

ب) **جملهٔ فعلیه:** خبری است که یک فعل باشد! *(در این صورت هیچ نشانه‌ای از منصوب‌بودن خبر دیده نخواهد شد و فقط باید هم‌صیغه با انجام‌دهنده‌اش باشد!)*

مثال كانَ التّلاميذُ يَدرُسونَ. *(دانش‌آموزان، درس می‌خواندند.)*

(در این عبارت، فعل «يَدرُسونَ» خبر کان می‌باشد و چون یک فعل است می‌گوییم خبر از نوع جملهٔ فعلیه داریم!)

ج) **جارّ و مجرور:** خبری است که یک جارّ و مجرور باشد! *(در این صورت هیچ نشانه‌ای از منصوب‌بودن خبر دیده نخواهد شد!)*

مثال لَيسَ والِدي في البيت. *(پدرم، در خانه نیست.)*

(در این عبارت، «في البيت» خبر فعل ناقص است و چون یک جارّ و مجرور است می‌گوییم خبر از نوع جارّ و مجرور داریم!)

۲) به اسم‌هایی که بر وزن «مَفعول» هستند و یا ساختار «مُـ ... ـَ» دارند، اسم مفعول می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌شده» ترجمه می‌شوند و به اسم‌هایی که بر وزن «فاعِل» هستند و یا ساختار «مُـ ... ـِ» دارند اسم فاعل می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌دهنده» ترجمه می‌شوند.

مثال مُهَدِّد: تهدیدکننده/ مُهَدَّد: تهدیدشده

در این تست، در گزینهٔ (۱)، «موضوع» و در گزینهٔ (۲)، «مُخضَرّة» اسم مفعول هستند و در گزینه‌های (۳) و (۴) اسم مفعولی نداریم.

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): موضوع انشای من افزایش فقر در جامعه بود! ← «ازدیاد» خبر «کان» است و اسم مفعول نیست. «موضوع» اسم مفعولِ این گزینه است که اسم «کان» است نه خبر آن.

گزینهٔ (۲): پس از بارش باران‌ها، شاخه‌های درختان سرسبز شدند! ← «مُخضَرّة: سرسبز» اسم مفعول و خبر «صارت» و در نتیجه پاسخ صحیح است.

گزینهٔ (۳): این بازیکن، به خودش متکی نبود، بنابراین پیروز نشد! ← در این گزینه اصلاً اسم مفعول نداریم و «مُعتمِداً» که خبر «لیس» و «فائزاً» که خبر «صارَ» است، اسم فاعل هستند نه اسم مفعول.

گزینهٔ (۴): دستان این مرد متحرّک نبودند (حرکت نمی‌کردند)، بنابراین شروع به نقاشی با پایش کرد! ← در این گزینه هم اصلاً اسم مفعول نداریم و «مُتحرِّكتين» که خبر «کانتا» است، اسم فاعل است نه اسم مفعول.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶ **کدام مورد اطلاعات درستی دربارهٔ موضوع تاریخ‌نگاری سلسله‌ای و نمونهٔ مشهور آن ارائه می‌دهد؟**

۱) توصیف و ثبت و ضبط تاریخ زندگی فرمانروایان به صورت ویژه ـ عجائب‌المقدور

۲) ثبت زندگی‌نامهٔ مفاخر و مشاهیر محلی و بیان ویژگی‌های جغرافیایی ـ تاریخ سیستان

۳) ثبت و ضبط رویدادها، توسط ادیبان و دانشمندان به تشویق فرمانروایان ـ تاریخ بیهقی

۴) حاوی اطلاعاتی سودمند دربارهٔ کشورداری و مناسبات حکومت و مردم ـ سیاست‌نامه

مشاوره از مبحث انواع کتاب‌های تاریخی، در سال‌های اخیر سؤال‌های زیادی در کنکور طرح شده. بهتره همهٔ این انواع رو خوب بخونی، دوره‌های رواج، ویژگی‌های هر نوع، کتاب‌های معروف و همین‌طور نویسندگان اون‌ها رو به خاطر بسپری!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

تاریخ‌نگاری سلسله‌ای:

- یکی از گونه‌های تاریخ‌نگاری ایران دورهٔ اسلامی
- تشویق ادیبان و دانشمندان توسط فرمانروایان بزرگ و کوچک برای ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود
- پیوستگی تاریخ‌نگاری سلسله‌ای با تاریخ‌نگاری محلی هم‌زمان با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی
- **مشهورترین نمونهٔ تاریخ‌نگاری سلسله‌ای:** تاریخ بیهقی، اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان

پاسخ خیلی تشریحی

در تاریخ‌نگاری سلسله‌ای، فرمانروایان بزرگ و کوچک، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود، ادیبان و دانشمندان را تشویق و مأمور به ثبت و ضبط رویدادها می‌کردند. کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

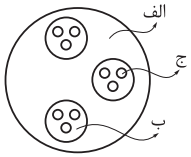
گزینهٔ (۱): مربوط به تک‌نگاری است.

گزینهٔ (۲): مربوط به تاریخ‌های محلی است.

گزینهٔ (۴): مربوط به سیاست‌نامه‌ها است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۷ **با توجه به منابع نوشتاری تاریخ اسلام، کدام گزینه اطلاعات درستی را ارائه می‌کند؟**

۱) اگر «الف» مکه باشد، «ب» می‌تواند مسکن دیرینهٔ اعراب و «ج» می‌تواند تمدن مهم یمن باشد.

۲) اگر «الف» شبه‌جزیرهٔ عربستان باشد، «ب» می‌تواند شهر یثرب و «ج» محلات مسکونی که کشتزارها و نخلستان‌ها میان آن‌ها فاصله انداخته است، باشد.

۳) اگر «الف» یثرب باشد، «ب» می‌تواند محلات مسکونی و «ج» دهکده‌هایی که در هر یک از آن‌ها طایفه‌ها و قبایلی زندگی می‌کردند، باشد.

۴) اگر «الف» شبه‌جزیرهٔ عربستان باشد، «ب» می‌تواند مکه باشد و «ج» صحرانشینانی که فاقد دستاورد تمدنی بودند، باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

درس Box

شبه‌جزیرهٔ عربستان در آستانهٔ ظهور اسلام:

شبه‌جزیرهٔ عربستان، با آب‌وهوایی گرم و خشک، در جنوب و جنوب غربی فلات ایران قرار دارد. این شبه‌جزیره، مسکن دیرینهٔ عرب‌ها است.

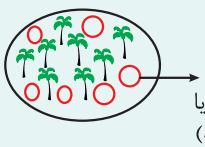
مطالعات مورخان و کاوش‌های باستان‌شناسان در سده‌های ۱۹ و ۲۰ میلادی نشان می‌دهد که پیش از میلاد حضرت عیسی (ع) فرهنگ و تمدن مهمی در سرزمین یمن، واقع در جنوب شبه‌جزیرهٔ عربستان وجود داشته است. پس از آن‌که این تمدن باستانی دچار انحطاط و زوال شد، عدهٔ زیادی از ساکنان آن سرزمین به نواحی دیگر آن شبه‌جزیره مهاجرت کردند.

اقتصاد و معیشت:

وضعیت اقتصادی شبه‌جزیرهٔ عربستان به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و شرایط طبیعی و اقلیمی آن بود. بخش عمدهٔ این شبه‌جزیره را صحراهای گرم و خشک تشکیل می‌دهند و قبایلی که در این بخش پراکنده بودند، اغلب از طریق پرورش معدودی بز و شتر و راهزنی، زندگی خود را تأمین می‌کردند. در برخی از مناطق آن، مانند یثرب، یمن و طائف، کشاورزی وجود داشت. تجارت وضع بهتری داشت و دادوستد با سرزمین‌های مجاور عربستان از اهمیت فراوانی برخوردار بود. مکه که بر سر راه یمن به شام قرار داشت، مرکز اصلی بازرگانی به شمار می‌رفت و سران قریش از طریق تجارت با شام و دیگر سرزمین‌های اطراف شبه‌جزیرهٔ عربستان سود سرشاری کسب می‌کردند.

اوضاع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی:

شهر یثرب متشکل از تعدادی از محلات مسکونی بود که کشتزارها و نخلستان‌هایی چند، میان آن‌ها فاصله انداخته بودند. این محله‌ها بیشتر به دهکده‌هایی شباهت داشتند که در هر یک از آن‌ها اعضای یک یا چند قبیله و طایفه زندگی می‌کردند.

محلات مسکونی
(محل زندگی یک یا
چند قبیله و طایفه)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شهر یثرب ← تعدادی محلات مسکونی ← محله‌ها شبیه دهکده و محل زندگی قبیله‌ها و طایفه‌ها

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ شبه‌جزیرهٔ عربستان مسکن دیرینهٔ عرب‌ها بوده است و این فقط شامل مکه نمی‌شود.

نکته

به شاخه‌ها و زیرشاخه‌ها *هواست باشه!*

گزینهٔ (۳): اگر «الف» یثرب باشد، «ب» محلهٔ مسکونی شبیه دهکده است، پس «ج» نمی‌تواند زیرشاخه (زیرمجموعهٔ) «ب» باشد.

گزینهٔ (۴): نادرست؛ در سراسر عربستان از مراکز علمی خبری نبود و فقدان دستاورد تمدنی تنها شامل مکه نمی‌شود.

گول نخوری ✗

اگر دقت نکنی که مکه، یثرب، طائف و یمن از شهرها و زیرمجموعهٔ شبه‌جزیرهٔ عربستان هستن، تو دام گزینه‌ها میفتی!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۸ در کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی رویدادهای زیر به درستی بیان شده است؟

الف) بازگرداندن فدک به اهل بیت و توقف فتوحات

ب) انتصاب معاویه به حکومت شام

ج) تأسیس شبکهٔ منظمی از مبلغان در خراسان

د) ارسال چندین سپاه به سوی منطقهٔ شام در اواخر عمر خلیفه

۱) جدیدترین ← ج، الف، ب، د ← قدیمی‌ترین

۲) جدیدترین ← د، ج، ب، الف ← قدیمی‌ترین

۳) جدیدترین ← الف، ب، د، ج ← قدیمی‌ترین

۴) جدیدترین ← ب، ج، د، الف ← قدیمی‌ترین

مشاوره تقدم و تأخر رویدادها و نمودار خط زمان در کنکور سال‌های اخیر چند سؤال رو به خودش اختصاص داده، پس خیلی دست‌کم نگیرش!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۵ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی تقدم و تأخر زمانی رویدادها:

الف) عمر بن عبدالعزیز، هشتمین خلیفهٔ اموی بود که شیوهٔ متفاوتی در حکومت اتخاذ کرد (مثل بازگرداندن فدک به اهل بیت و منع دشنام‌گویی و اهانت به علی (ع)). (بعد از «د» و «ب»)

ب) معاویه در زمان عمر به حکومت شام منصوب شد. (بعد از «د»)

نکته عمر دومین خلیفه از خلفای نخستین است.

ج) این رویداد هم‌زمان با مبارزه و مخالفت با امویان که منجر به سقوط خلافت اموی شد، روی داده است.

نکته قیام علیه امویان، آخرین رویداد و بعد از «د»، «ب» و «الف»، رخ داده است.

د) ابوبکر، در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقهٔ شام فرستاد. (مقدم بر سایر رویدادها)

نکته ابوبکر، اولین خلیفه از خلفای نخستین است.

ترتیب رویدادها از قدیم به جدید:

قدیمی‌ترین ← تأسیس شبکهٔ منظمی از مبلغان (ج) ← بازگرداندن فدک به اهل بیت (الف) ← انتصاب معاویه به حکومت شام (ب) ← ارسال چندین سپاه به شام (د) ← جدیدترین

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹ در کدام‌یک از لشکرکشی‌های اعراب مسلمان در حمله به ایران، به ترتیب پیروزی و شکست نصیب آن‌ها شده است؟

الف) قادسیه

ب) جسر

ج) جلولا

د) نهاوند

۱) «ب» و «د» پیروزی ـ «الف» و «ج» شکست

۲) «الف»، «ب» و «د» پیروزی ـ «ج» شکست

۳) «ج» و «د» پیروزی ـ «الف» و «ب» شکست

۴) «الف»، «ج» و «د» پیروزی ـ «ب» شکست

مشاوره خوب‌خواندن و فهمیدن صورت سؤال خودش یک هنره! دقت کن که صورت سؤال پیروزی و شکست اعراب رو مدنظر داره!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

حملهٔ اعراب مسلمان به ایران:

در شرایطی که دربار ساسانی دچار اختلاف و آشفتگی بود، اعراب مسلمان، در اواخر دوران خلافت ابوبکر، به منطقهٔ سواد (بین‌النهرین) حمله کردند و تعدادی از آبادی‌ها و شهرهای آن منطقه را به جنگ و یا صلح گشودند؛ اما حملات جدی آنان به ایران در زمان خلافت عمر بن خطاب صورت گرفت.

در زمان خلافت عمر، پس از سال‌ها اختلاف و نزاع در دربار ساسانی، یزدگرد سوم بر تخت نشست.

اعراب مسلمانان نخست در قادسیه سپاه ایران را به سختی شکست دادند (۱۴ ق.) و تیسفون، پایتخت پرآوازهٔ ساسانیان را پس از مدتی محاصره، تسخیر کردند(۱۶ ق.).

پس از سقوط تیسفون، بقایای ارتش ساسانی در جلولا گرد هم آمدند و با مهاجمان جنگیدند، اما شکست خوردند و بسیاری از آنان کشته شدند (۱۶ ق.).

پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد (۲۱ ق.). فاتحان، این پیروزی را فتح‌الفتوح نامیدند.

سپاهیان مسلمان از هر سوی به داخل ایران پیش‌تاختند و تا دوران خلافت عثمان، بیشتر شهرها و ولایات مختلف را یکی پس از دیگری، به جنگ و یا صلح گشودند.

امور کشور کمی سامان یافت و سپاه ایران با شکست مسلمانان در جنگ جسر یا پل (۱۳ ق.) بیشتر متصرفات آنان را پس گرفت.

عمر، خلیفهٔ دوم، جنگاورانی تازه‌نفسی را که از انگیزهٔ معنوی و مادی بالایی برای جنگیدن برخوردار بودند، روانهٔ ایران کرد.

پاسخ خیلی تشریحی اعراب مسلمان در حمله به ایران در جنگ‌های قادسیه، جلولا و نهاوند موفق شدند سپاه ایران را شکست دهند.

اما در جنگ جسر یا پل (در زمان یزدگرد سوم ساسانی پادشاه ایران) سپاه ایران، بر اعراب مسلمان پیروز شد و بیشتر متصرفات آنان را پس گرفت.

گول‌نخوری به «اعراب مسلمان» در صورت سؤال دقت کن که اگر برعکس متوجه بشی و دنبال پیروزی سپاه ایران بگردی، تو دام سؤال افتادی!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۰ هر یک از عبارات زیر، به ترتیب در توصیف کدام خلیفهٔ ایران در دوران اسلامی (امویان و عباسیان) است؟

الف) نقش مؤثر در تحکیم و تثبیت عباسیان

ب) مشارکت فعال در فتوحات

ج) تشکیل سپاهی از ترکان در سرحدات ماوراءالنهر توسط جانشینان وی

د) به دست گرفتن زمام امور با زور و غلبهٔ نظامی

۱) منصور ـ مأمون ـ هارون ـ معاویه

۲) منصور ـ معاویه ـ مأمون ـ معاویه

۳) هشام ـ معاویه ـ یزید ـ ابوبکر

۴) سفاح ـ عمر ـ مأمون ـ یزید

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۶، ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

الف) **منصور** که بعد از برادرش سفاح، به خلافت رسیده بود، نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت.

ب) امویان در دوران خلافت ابوبکر بن ابی‌قحافه و عمر بن خطاب در فتوحات مشارکت فعال داشتند. از جمله دو پسر ابوسفیان به نام‌های **یزید و معاویه**.

ج) جانشینان **مأمون**، همزمان با دوران انحطاط عباسیان، سپاهی از ترکان که در سرحدات ماوراءالنهر به اسارت مسلمانان درآمده بودند، تشکیل دادند.

د) **معاویه**، نخستین خلیفه‌ای بود که برخلاف خلفای پیش از خود، با زور و غلبهٔ نظامی، زمام امور را به دست گرفت.

نکته در زمان امویان، اخذ بیعت با تهدید و اجبار همراه بود.

گول نخوری ✘ اول این‌که ابوبکر و عمر، خلفای راشدین هستن نه اموی و عباسی، دوم این‌که ابوسفیان پدر یزید و معاویه بوده! و فرزنداش در فتوحات نقش داشتن! (گزینه‌های (۳) و (۴))

کنکور

هر یک از توصیفات زیر به ترتیب، مربوط به وزیران کدام دورهٔ تاریخ ایران است؟

(سؤال ۱۰۷ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)

الف) وزیر به عنوان جانشین شاه، کشور را اداره می‌کرد و گاهی فرماندهی سپاه را در جنگ به عهده می‌گرفت.

ب) وزیران با تدبیر و علاقه‌مند به عمران و آبادانی، به رشد شهرنشینی کمک کردند.

ج) وزیران با مدارا و اجتناب از تنگ‌نظری، امنیت و آسایش کامل را برای فعالیت عالمان پیرو ادیان دیگر فراهم کردند.

د) دیوان وزارت که وزیر در رأس آن قرار داشت به شکوهمندی بی‌نظیری رسید.

۱) سلجوقیان ـ ساسانیان ـ سامانیان ـ آل بویه

۲) ساسانیان ـ سامانیان ـ آل بویه ـ سلجوقیان

۳) آل بویه ـ سلجوقیان ـ طاهریان ـ سلجوقیان

۴) ساسانیان ـ ایلخانان ـ غزنویان ـ طاهریان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۱ کدام طبقهٔ جامعهٔ شهری در دورهٔ سلجوقیان، اهمیتی بیش از گذشته پیدا کرد و به مهم‌ترین گروه اجتماعی تبدیل شد؟

۱) صرافان
۲) پیشه‌وران
۳) بازرگانان
۴) اصناف

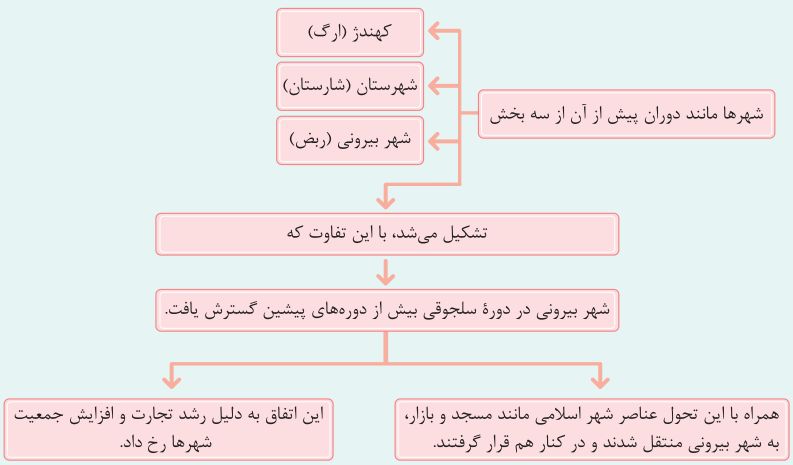
پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

اوضاع اجتماعی و اقتصادی:

در دوران حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، بخش عمدهٔ جمعیت ایران در روستاها به سر می‌بردند. همچون گذشته، روابط دوجانبه‌ای بین روستاها و شهرها وجود داشت.

شهرهایی که مرکز یک ناحیه محسوب می‌شدند، به دلیل وجود نهادهای اداری و نیز به دلیل اهمیت سیاسی و اقتصادی‌شان، بیش از دیگر شهرها، از نظر جغرافیایی، جمعیت و عناصر شهری توسعه یافتند.

در دورهٔ سلجوقی
- به دلیل رشد شهرنشینی و توسعهٔ مناسبات شهری، طبقهٔ بازرگان شهری بیش از پیش اهمیت یافت.
- بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند.
- در شهرها مشاغل و حرفه‌های گوناگونی وجود داشت.
- ری، اصفهان، مرو و نیشابور از جمله شهرهای مهم این دوره بودند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در دورهٔ سلجوقی، به دلیل رشد شهرنشینی و توسعهٔ مناسبات شهری، طبقهٔ بازرگان شهری بیش از پیش اهمیت یافت و بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند.

امتحان نهایی

در دورهٔ سلجوقی، کدام طبقهٔ جامعهٔ شهری به مهم‌ترین گروه اجتماعی تبدیل شد؟

(سؤال ۵ (قسمت ب) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۲ **یک محقق پس از پژوهش دربارهٔ تاریخ ایران در قرن‌های سوم تا هفتم هجری، نتایج خود را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است. هر یک از موارد زیر به کدام سلسلهٔ این دوران تعلق دارد؟**

الف) در تلاش بودند ضمن ایجاد ثبات و استمرار، با نیروی سرکش امیران و نظامیان وفادار به سنت‌های قبیله‌ای خود مقابله کنند.

ب) سفالگری از شرق ایران، نیشابور و سمرقند تدریجاً به مناطق مرکزی مانند کاشان انتقال یافت.

ج) روابط آن‌ها با خلافت عباسی نسبت به سایر سلسله‌های ایرانی متفاوت بود.

د) زبان فارسی به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت و چندین اثر علمی و دینی به زبان فارسی تألیف شد.

۱) سلجوقیان ـ سلجوقیان ـ آل‌بویه ـ سامانیان

۲) زیاریان ـ سلجوقیان ـ سامانیان ـ آل‌بویه

۳) صفاریان ـ غزنویان ـ خوارزمشاهیان ـ سامانیان

۴) خوارزمشاهیان ـ سلجوقیان ـ زیاریان ـ آل‌بویه

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۹ و ۱۰

Hint قرن‌های سوم تا هفتم هجری، یعنی دوران حکومت‌های ایرانی مسلمان و ترکان غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی!

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) خواجه نظام‌الملک در تلاش بود که با تقویت حکومت مرکزی از طریق تقویت و توسعهٔ نظام اداری مدنظر خود که مبتنی بر میراث اداری کهن ایرانی بود، ضمن ایجاد ثبات و استمرار، با نیروی سرکش امیران و نظامیان سلجوقی که به سنت‌های قبیله‌ای خود هم‌چنان وفادار بودند، مقابله کند.

نکته *خواست باشه* خواجه نظام‌الملک در دوران سلجوقیان وزیر بوده است!

ب) هنر سفالگری، در عصر سلجوقی گرچه به کیفیت دورهٔ سامانی نرسید، اما با استفاده از نقوش جانوری و گیاهی توسعه یافت و مراکز مهم سفالگری عصر سامانی از شرق ایران، یعنی نیشابور و سمرقند، به تدریج به مناطق مرکزی مانند کاشان انتقال یافت.

ج) روابط آل‌بویه با خلافت عباسی با روابط سایر سلسله‌های ایرانی با عباسیان تفاوت داشت.

نکته *خواست باشه که* روابط صفاریان و زیاریان با خلیفهٔ عباسی، فراز و نشیب زیادی داشت.

علویان طبرستان هم که همواره روابط خصومت‌آمیزی با خلافت عباسی داشتند.

طاهریان و سامانیان هم که اظهار اطاعت ظاهری داشتند.

د) در دورهٔ سامانیان، زبان فارسی به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت و چندین اثر علمی و دینی به زبان فارسی تألیف و یا ترجمه شد.

کنکور

یک محقق پس از پژوهش دربارهٔ رابطهٔ انسان با خدا در عقاید گروه‌ها و ملل مختلف، نتایج پژوهش خود را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است. هر کدام از این عقاید، به ترتیب، به کدام ملت و گروه تعلق دارد؟

الف) خدایان انسان را برای خدمت به خود آفریده‌اند. *(سؤال ۱۰۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)*

ب) اعتقادات آن‌ها با سیل و خشکسالی ارتباط دارد.

ج) سخنان فرمانروا از زبان یکی از خدایان است.

د) خدایان گوناگون را به عنوان یکی از مظاهر طبیعت می‌پرستیدند.

۱) اقوام هند و اروپایی ـ مصری‌ها ـ اموری‌ها ـ آریایی‌های هند

۲) مصری‌ها ـ سومری‌ها ـ مصری‌ها ـ آریایی‌های ایرانی

۳) سومری‌ها ـ انسان‌های اولیه و مردم بین‌النهرین ـ مصری‌ها ـ اقوام هند و اروپایی

۴) سومری‌ها ـ مصری‌ها ـ اموری‌ها ـ ساکنان ایران قبل از ورود آریایی‌ها

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۳ کدام گزینه با توجه به عبارت‌های داده‌شده به ترتیب از دلایل و نتایج افول شهر و شهرنشینی دوران مغولان در ایران است؟

الف) ناآشنایی و عدم پایبندی به اصول و قواعد زندگی یکجانشینی

ب) ویرانی شهرهای آباد ماوراءالنهر و خراسان

ج) دشوار و غیرقابل تحمل‌شدن شرایط برای یکجانشینان

د) توصیهٔ یاسا به دوری از شهر و شهرنشینی

۱) «الف» و «ب»: دلیل ـ «ج» و «د»: نتیجه

۲) «ج» و «د»: دلیل ـ «الف» و «ب»: نتیجه

۳) «ب» و «د»: دلیل ـ «الف» و «ج»: نتیجه

۴) «الف» و «ج»: دلیل ـ «ب» و «د»: نتیجه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

Hint

شهر و شهرنشینی پس از استقرار حکومت ایلخانی و در پی تلاش‌های دیوان‌سالاران و فرهیختگان ایرانی به تدریج رونق یافت.

درس Box

شهر و شهرنشینی در تمدن ایران، پیشینه‌ای کهن و جایگاه و اهمیت والایی دارد.

در هجوم مغولان زندگی شهری برای مدتی دچار افول شد.

دلایل وقفه و افول در شهر و شهرنشینی
- ویرانی شهرهای بزرگ و آباد ماوراءالنهر و خراسان
- کشته‌شدن و مهاجرت ساکنان شهرهای بزرگ
- توصیهٔ یاسا به دوری از شهر و شهرنشینی

پیامد افول شهرنشینی (نتایج):

- عدم پایبندی سپاهیان و دیگر اعضای قبایل بیابانگرد به اصول و قواعد زندگی یکجانشینی
- دشوار و غیر قابل تحمل شدن شرایط برای یکجانشینان

پاسخ خیلی تشریحی

نابودی شهرهای ماوراءالنهر و خراسان که از شهرهای آباد و بزرگ دوران مغولان بودند و توصیهٔ چنگیز در یاسا به دوری از شهر و شهرنشینی، از **دلایل افول** شهر و شهرنشینی در این دوران بود.

عدم پایبندی به شهر و شهرنشینی سپاهیان مهاجر به ایران و باعث دشوارشدن شرایط برای یکجانشینان شد، این موارد از **پیامدهای افول** شهر و شهرنشینی در این دوران بودند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴ کدام موارد دربارهٔ دستاوردهای هنرمندان ایران در دوران اسلامی، درست است؟

الف) محمد تبریزی و جلال‌الدین میرک: نگارگری

ب) قوام‌الدین شیرازی و محمد بن محمود اصفهانی: نقاشی

ج) میرعلی هروی و میرعماد قزوینی: خوش‌نویسی

د) آقارضا عباسی و امیر علیشیر نوایی: معماری

۱) «ب» ـ «د»

۲) «الف» ـ «د»

۳) «ب» ـ «ج»

۴) «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱۲ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تشریح عبارت‌ها:

الف) در شاهنامهٔ تهماسبی (دورهٔ صفوی) دویست و پنجاه خُردنگاره وجود دارد که توسط هنرمندان برجسته‌ای چون محمد تبریزی، جلال‌الدین میرک و دیگران به تصویر درآمده‌اند. (درستی «الف»)

ب) معماری ایرانی در دورهٔ جانشینان تیمور به‌ویژه در عصر شاهرخ و همسرش گوهرشادبیگم با معماری قوام‌الدین و غیاث‌الدین شیرازی و محمد بن محمود اصفهانی به عظمت و شکوفایی کم‌نظیری رسید. (نادرستی «ب»)

ج) در دورهٔ صفوی هنر خوش‌نویسی در کنار هنر نگارگری به اوج شکوفایی رسید و هنرمندانی چون میرعلی هروی و میرعماد حسنی قزوینی آن را به کمال رسانیدند. (درستی «ج»)

د) آقارضا عباسی مکتب نگارگری اصفهان را پایه‌گذاری کرد و امیر علیشیر نوایی شاعر و وزیر سلطان حسین بایقرا و از مشوقان جدی هنر و هنرمندان بود. (نادرستی «د»)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۵ **کدام مورد مقایسهٔ درستی از وضعیت «آموزش» و «کلسیا» در دوران قرون وسطا (۱) و عصر رنسانس (۲) است؟**

۱) آموزش در (۱) دوران افول خود را طی می‌کرد و کلیسا در (۲) برخلاف (۱) سلطه و نفوذش کاهش یافته بود.

۲) در (۲) علوم طبیعی مبتنی بر مشاهده و تجربه در کانون توجه طالبان علم و معرفت قرار گرفت و کشیشان در (۱) به خاطر ناهنجاری‌های اخلاقی مورد سرزنش قرار گرفتند.

۳) آموزش در (۱) و (۲) در حال گذار از دوران کسادی و بی‌رونقی بود و سلطه و نفوذ کلیسا در (۲) همانند (۱) بر تمامی جنبه‌های زندگی مسیحیان نظارت داشت.

۴) آموزش در هر دو دورهٔ (۱) و (۲) بر انسان‌گرایی تأکید داشت و نهاد کلیسا در (۱) بر خلاف (۲) تأثیرگذارترین نهاد به شمار می‌رفت.

مشاوره سؤال‌های «مقایسه‌ای» در سال‌های اخیر کنکور به شکل‌های مختلف داره مطرح می‌شه، گاهی مثل همین سؤال و گاهی هم به شکل دایره‌ای و گاهاً هم پیچیده و دشوار هستن! هر کجای کتاب که حدس زدی قابلیت مقایسه‌شدن داره، اون‌ها رو کنار بخون و یادداشت کن!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۵ و ۱۶

Hint

قرون وسطا، از اواخر قرن ۵ میلادی آغاز می‌شه و تا اواخر قرن ۱۵ میلادی هم ادامه داره! (مقارن با سده‌های اول تا دهم هجری قمری) عصر جدید یا همون دورهٔ رنسانس، ۱۵۰۰ تا ۱۸۰۰ میلادی رو در بر گرفته که دگرگونی فکری، فرهنگی و مذهبی عمیقی رو در پی داشته!

پاسخ خیلی تشریحی

تشریح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در نیمهٔ نخست قرون وسطا، فعالیت‌های علمی کساد و بی‌رونق شده بود و عمدهٔ آموزش به کشیشان و مبلغان مذهبی اختصاص یافت. (درستی قسمت اول) ـ کلیسا در قرون وسطا برخلاف عصر رنسانس بر تمامی جنبه‌های زندگی تأثیرگذار بود. (درستی قسمت دوم)

گزینهٔ (۲): در عصر رنسانس و قرون جدید، نگرش علمی اروپاییان، نسبت به علوم طبیعی و روش‌های علمی مبتنی بر مشاهده تغییر کرد و این علوم مورد توجه طالبان علم قرار گرفت. (درستی قسمت اول) ـ در عصر رنسانس، کلیسا و شیوهٔ تعلیم و تربیت آن و برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیش‌ها مورد سرزنش قرار گرفت. (نادرستی قسمت دوم)

گزینهٔ (۳): در نیمهٔ نخست قرون وسطا، فعالیت‌های علمی کساد و بی‌رونق شده بود؛ برعکس دوران رنسانس. (نادرستی قسمت اول) ـ در قرون وسطا (برخلاف رنسانس) کلیسا بر تمامی جنبه‌های زندگی مسیحیان اعمال نفوذ و نظارت داشت. (نادرستی قسمت دوم)

گزینهٔ (۴): انسان‌گرایی از تفکرات دوران رنسانس به شمار می‌رود. (نادرستی قسمت اول) ـ کلیسا در قرون وسطا از تأثیرگذارترین نهادها به شمار می‌رود. (درستی قسمت دوم)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶ با توجه به اشکال فرسایش در بیابان‌ها و عبارت‌های زیر، کدام گزینه به درستی ترسیم شده است؟

الف) حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان

ب) حاصل کنده‌شدن ذرات و انتقال آن‌ها به مکان دیگر توسط باد

ج) متوقف‌شدن مسیر فرسایش باد در اثر برخورد با آب‌های زیرزمینی

د) تخریب بخش نرم‌تر و باقی‌ماندن بخش‌های سخت و مقاوم‌تر یک تخته‌سنگ

۱) الف: ج، د

۲) ب: ج، د

۳) د: ب، ج

۴) د: الف، ج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

عامل مهم فرسایش در مناطق خشک و بیابانی ← باد

اشکال فرسایش در بیابان‌ها
- کاوشی ← کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر
- تراکمی ← انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان

فرسایش کاوشی:

نوع پدیده	کجا؟	چه‌طوری؟	اسم دیگه	منطقهٔ معروف
دشت ریگی	در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز، شن و سنگ‌های ریز و درشت	باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد، در طول زمان، **سنگ‌های درشت** بر جای می‌مانند و سطوحی پر از قلوه‌سنگ‌ها را به وجود می‌آورند.	رگ ـ سنگ‌فرش بیابانی	دشت ریگی اردن
چاله‌های بادی	در نواحی دارای ماسه‌های ریز و به‌ویژه فاقد پوشش گیاهی	باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به تدریج حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پدید می‌آورد. اگر در اثر **برخورد با آب‌های زیرزمینی**، رطوبت و چسبندگی در دانه‌ها به وجود بیاید، فرسایش بادی کُند و سپس متوقف می‌شود. عمق بعضی از آن‌ها به ۴۰ متر نیز می‌رسد.	ـ	چاله‌های بادی الجزایر
کلوت	در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم	طی میلیون‌ها سال، باد شیارهایی موازی و Uشکل در این رسوبات ایجاد می‌کند. به تدریج بخش **نرم را با خود می‌برد و بخش‌های سخت‌تر باقی** می‌مانند. (حاصل فرسایش آبی ـ بادی)	یاردانگ	غرب بیابان لوت در منطقهٔ شهداد در استان کرمان؛ ایالات متحدهٔ آمریکا، مصر، چین و ایران ـ بیابان گبی
ستون‌های سنگی	در زیر یا لبهٔ تخته‌سنگ‌ها	باد مواد نرمی را که در زیر یا لبهٔ تخته‌سنگ‌ها قرار گرفته‌اند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و **بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد**، در نتیجه ستون‌هایی سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می‌آیند.	گرزدیو دودکش جن Hodoo	بیابان سیریک در بندر جاسک

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

نوع: تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) (به انگلیسی دون Dune) چگونه تشکیل می‌شوند؟

با وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آیند. ماسه‌هایی که به وسیلهٔ باد در سطح زمین حرکت می‌کنند، اگر به موانعی مثل گیاهان و بوته‌های خار یا قطعات سنگ و نظایر آن برخورد کرده و متوقف شوند و یا سرعت باد در منطقه کاهش یابد، روی هم انباشته می‌شوند.

ارتفاع تپه‌های ماسه‌ای ← ارتفاع برخی از آن‌ها در لیبی تا ۳۰۰ متر و در لوت ایران تا بیش از ۵۰۰ متر نیز می‌رسد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

اشکال فرسایش کاوشی در بیابان‌ها در اثر کنده‌شدن ذرات و انتقال آن‌ها به مکان دیگر شکل می‌گیرد که مصادیق مختلفی دارد. موارد «ج» و «د» از مصادیق آن هستند.

مورد «ج»: چاله‌های بادی در اثر ایجاد رطوبت و چسبندگی در دانه‌ها پس از برخورد مسیر سایش باد به آب‌های زیرزمینی ایجاد می‌شود.

مورد «د»: گرزدیوها در اثر تخریب بخش نرم‌تر و باقی‌ماندن بخش‌های سخت و مقاوم‌تر در تخته‌سنگ‌ها شکل می‌گیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۷ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه تحلیل درستی را بیان می‌کند؟

الف) کشور نیجریه در مرکز آفریقا، کارخانه‌های صنعتی پیشرفتهٔ زیادی ندارد و از نظر فناوری محصولات توسعه‌نیافته است.

ب) کشور کرهٔ جنوبی در شرق آسیا دارای کارخانه‌های پیشرفته و نقش پررنگ در بازار محصولات فناوری اطلاعات می‌باشد.

۱) در کشور «الف» میزان تولید محصولات کشاورزی و صنعتی بیشتر از مصرف داخلی است و موازنهٔ اقتصادی آن مثبت است.

۲) در کشور «الف» کسری تجاری وجود دارد و بیشتر محصولات مصرفی داخلی از طریق واردات وارد این کشور می‌شود.

۳) کشورهایی مانند «ب» برای رفع مشکل واردات کالاها سعی می‌کنند از مسیرهای مختلف مواد اولیهٔ خود را تولید کنند.

۴) در کشور «ب» برخلاف «الف» اکثر مردم به فعالیت نوع اول و چهارم اقتصادی مشغول هستند و صنایع های‌تک وجود دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی

مورد «الف» نشان‌دهندهٔ یک کشور **پیرامونی** در اقتصاد جهانی است که در آن کشورها اکثر محصولات مورد نیاز خود را از طریق واردات وارد کشور می‌کنند. این کشورها به واردات کالا از کشورهای مرکز وابسته هستند و بازار مصرف مناسبی برای کالاهای آن‌ها محسوب می‌شوند و به همین دلیل نرخ واردات بیشتر از صادرات می‌باشد.

نکته

در کشورهایی که صادرات **بیشتر** از واردات باشد موازنه مثبت است و در کشورهایی که واردات **بیشتر** از صادرات باشد، موازنه منفی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): موازنهٔ تجاری در کشور نیجریه منفی است، چون اقتصاد آن‌ها بر پایهٔ واردات است.

گزینهٔ (۳): کشور کرهٔ جنوبی (کشور نیمه‌پیرامونی) مشکلی در تأمین محصولات خود ندارد، چون مواد اولیه توسط کشورهای دیگر عرضه می‌شود.

گزینهٔ (۴): در کشور کرهٔ جنوبی بیشتر مردم به فعالیت نوع دوم (صنعت)، سوم (خدمات) و چهارم (IT) مشغول هستند.

کنکور

کدام عبارت در خصوص «جغرافیای اقتصادی کشورهای جهان» به درستی تدوین شده است؟

(سؤال ۱۲۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)

۱) کرهٔ جنوبی همانند سنگاپور و استرالیا در نظام سرمایه‌داری جهانی از کشورهای نیمه‌پیرامون محسوب می‌شوند و هم‌چنین از صادرکنندگان مهم کالاهای صنعتی هستند.

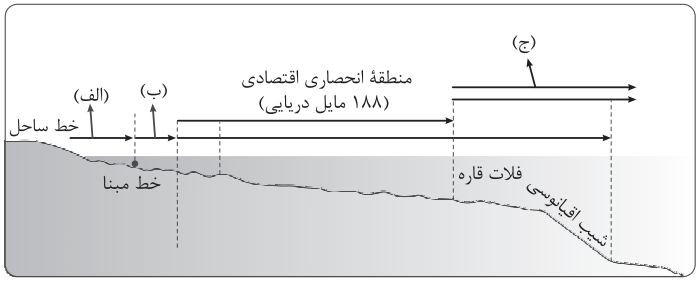
۲) چین همانند ژاپن و کرهٔ جنوبی در نظام سرمایه‌داری جهانی از کشورهای نیمه‌پیرامون به شمار می‌روند و هم‌چنین از تولیدکنندگان عمدهٔ قطارهای پرسرعت هستند.

۳) ایالات متحدهٔ آمریکا همانند روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند و هم‌چنین بخش عمدهٔ گندم جهان را تولید می‌کند.

۴) استرالیا همانند ایالات متحدهٔ آمریکا بخش عمدهٔ ذرت جهان را تولید می‌کند و از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان به شمار می‌رود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸ با توجه به شکل زیر، کدام گزینه با قوانین حاکم بر مرزهای دریایی مطابقت دارد؟

۱) در مورد «الف» کشورهای همسایه حق کشتیرانی بدون ضرر و فعالیت نظامی دارند.

۲) فاصلهٔ مورد «الف» تا خط ساحلی یک کشور حدود ۱۲ مایل دریایی تعیین شده است.

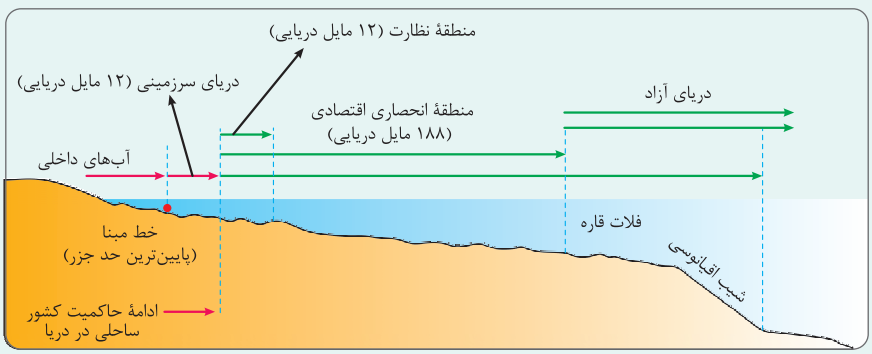
۳) تمامی کشورهای جهان در مورد «ج» حق عبور و مرور و ایجاد تأسیسات نفتی دارند.

۴) در مورد «الف» برخلاف «ب» کشور مجاور دریا مالکیت آب‌ها و نظارت بر عبور و مرورها را در اختیار دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد:

الف) آب‌های داخلی (آب‌های پشت خط مبنا تا ساحل) که در مالکیت کامل کشور مجاور است.

ب) دریای سرزمینی (از خط مبنا تا ۱۲ مایل دریایی) که در مالکیت کشور مجاور است و سایر کشورها حق عبور و مرور بدون ضرر دارند.

ج) آب‌های آزاد که تحت مالکیت هیچ کشوری نمی‌باشد و ایجاد تأسیسات و تحقیقات در آن برای همهٔ کشورها مجاز است به شرط این‌که مخل دریانوردی بین‌المللی دیگران نشود.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): حق کشتیرانی و فعالیت نظامی بدون ضرر مربوط به آب‌های آزاد (ج) می‌باشد.

گزینهٔ (۲): فاصلهٔ دریای سرزمینی (ب) تا خط مبنا ۱۲ مایل دریایی می‌باشد.

گزینهٔ (۴): کشور مجاور دریا در آب‌های داخلی و دریای سرزمینی نظارت کامل بر عبور و مرورها دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۹ **کدام گزینه با تصویر ارائه‌شده مطابقت دارد؟**

۱) کشورهایی که دارای وسعت طولانی هستند و به آب‌های آزاد دسترسی دارند، قدرت و تأثیرگذاری بیشتری در سطح جهان دارند.

۲) کشورهای دنباله‌دار به کشورهایی گفته می‌شود که یک بخش شبه‌جزیره‌ای یا دالان‌مانند دارند که از سرزمین اصلی دور افتاده است.

۳) نظارت پایتخت بر نیروی دفاعی و نظامی در این نوع از کشورها به راحتی صورت می‌گیرد.

۴) در این کشورها معمولاً طول کشورها حداقل شش برابر عرض آن است و دسترسی پایتخت دشوار می‌باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی

شکل صورت سؤال نشان‌دهندهٔ کشور تایلند است که در تقسیم‌بندی اشکال کشورها در شکل **دنباله‌دار** دسته‌بندی می‌شود. کشورهای دنباله‌دار به کشورهایی می‌گویند که یک بخش شبه‌جزیره‌ای یا دالان‌مانند دارند که از سرزمین اصلی کشور دور افتاده و دسترسی به آن کمی دشوار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کشورهایی که وسعت بزرگ، شکل جمع‌وجور و دسترسی به آب‌های آزاد دارند معمولاً دارای قدرت جهانی هستند.

گزینهٔ (۳): نظارت پایتخت در کشورهای دنباله‌دار با سختی روبه‌رو است.

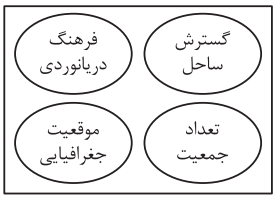
گزینهٔ (۴): این گزاره با کشورهای طویل مطابقت دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

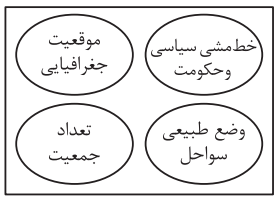
۱۰۰ کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«نظریهٔ قدرت دریایی توسط ..... برای اولین بار بیان شد و موارد ..... با شروط تبدیل‌شدن یک کشور به قدرت دریایی مطابقت دارد.»

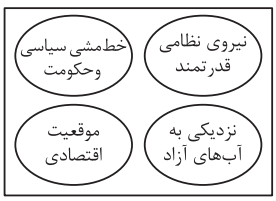
الف)

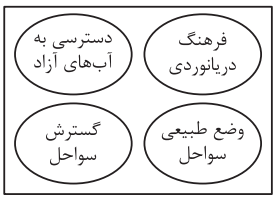
ب)

ج)

د)

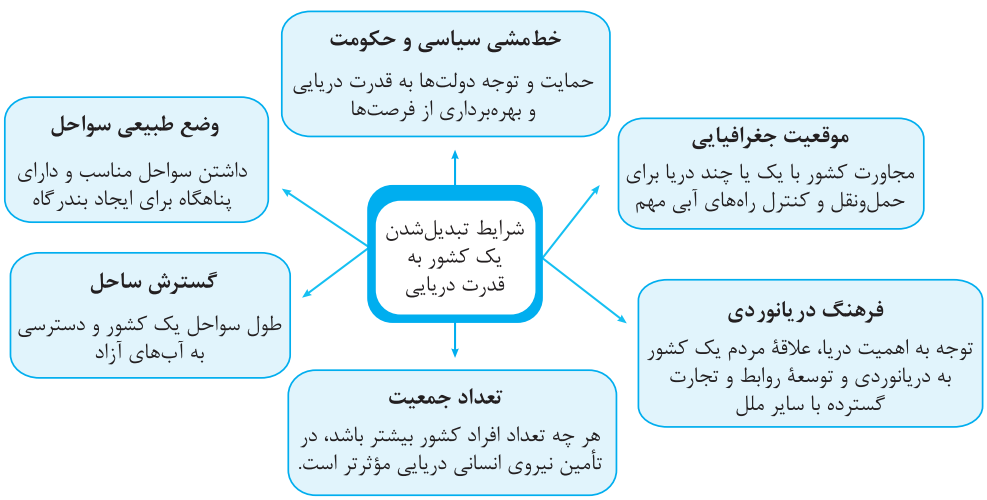
۱) آلفرد ماهان ـ «الف» و «ب»
۲) هلفورد مکیندر ـ «الف» و «ج»
۳) آلفرد ماهان ـ «ب» و «د»
۴) هلفورد مکیندر ـ «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

از نظر آلفرد ماهان فضاهای دریایی و اقیانوسی در شکل‌گیری قدرت جهانی و کنترل و محاصرهٔ قدرت خشکی نقش دارند. او برای تبدیل‌شدن یک کشور به قدرت دریایی شش شرط پیشنهاد کرد: ۱) موقعیت جغرافیایی ۲) خط‌مشی سیاسی و حکومت ۳) وضع طبیعی سواحل ۴) فرهنگ دریانوردی ۴) تعداد جمعیت ۶) گسترش سواحل

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱ کدام‌یک از موارد، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«کشورها برای کاهش تأثیرات منفی تجارت خارجی بر اقتصاد خود اقدامات مختلفی نظیر ..... و ..... انجام می‌دهند.»

الف) ایجاد مناطق آزاد تجاری و معاف‌کردن بازرگانان از پرداخت عوارض گمرکی

ب) وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای خاص و ممنوع‌کردن واردات کالاها

ج) استفاده از روش حمل‌ونقل دریایی برای کاهش هزینه‌ها و افزایش حجم حمل‌ونقل

د) طراحی و ساخت پایانه‌های مرزی در مرزهای زمینی برای تسهیل رفت‌وآمد جاده‌ای

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «د»

مشاوره منبع اصلی ما کتاب درسیه و نکاتی که مربوط به هر مبحث در کتاب درسی بیان شده برای ما مهمه. برای همین در بعضی از سؤالات عبارت درستی با توجه به دنیای واقعی بیان می‌شه، اما در کتاب درسی ذکر نشده.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

به طور کلی کشورها برای این‌که تأثیرات منفی تجارت خارجی (صادرات و واردات) را بر صنایع و اقتصاد خود کاهش دهند، اقداماتی صورت می‌دهند اعم از:

۱) وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی خاص

۲) محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دورهٔ زمانی محدود

۳) تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی ـ تجاری منطقه‌ای و کاهش مالیات و تعرفهٔ میان خود

۴) ایجاد مناطق آزاد تجاری و معاف‌کردن تولیدکنندگان و بازرگانان از پرداخت عوارض گمرکی و مالیات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۲ **با توجه به موارد زیر، کدام گزینه مطالب درستی را مطرح کرده است؟**

الف) ساختن جزیره‌های مصنوعی در آب‌های خلیج فارس

ب) مشاهده‌شدن بلوک‌های مسکونی یک‌دست و هم‌شکل در فضاهای شهری

ج) دوقطبی‌شدن شهرها و پیدایش مناطق مرفه‌نشین

د) کشتار صدها تن از مردم مسلمان و مظلوم میانمار

۱) در «د» برخلاف «الف» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند و در «ج» همانند «ب» سیاست‌ها و تصمیماتی که یک کشور در زمینهٔ اقتصاد می‌گیرد بر توزیع امکانات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد.

۲) در «الف» و «ب» نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند و در «ج» و «د» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۳) در «ب» و «ج» ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد و در «الف» همانند «د» نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۴) در «الف» همانند «د» نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند و در «ب» برخلاف «ج» توافق‌ها و تصمیمات سیاسی و اقتصادی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۹

درس Box

نکات مربوط به ارتباط متقابل انسان و نواحی

- انسان‌ها نواحی را به‌وجود می‌آورند؛ **مثال**: بازارهای شناور بانکوک، شکل‌گیری نواحی صنعتی پیرامون تهران با ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی شهر.
- نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند؛ **مثال**: به‌کارگیری ماشین‌های برف‌روب مجهز به جی‌پی‌اس، احداث تونل برای عبور قطار در ناحیهٔ کوهستانی، استفاده از صفحه‌های خورشیدی.
- نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند؛ **مثال**: مبادلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نواحی با یکدیگر.
- نواحی، تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند؛ **مثال**: ساخت جزیره‌های مصنوعی در آب‌های خلیج فارس، کشتار مردم مسلمان و مظلوم میانمار.

تأثیرات متقابل جغرافیا و فضای جغرافیایی بر تصمیمات سیاسی

- تصمیم‌گیری‌های مدیریت سیاسی و اداری یک ناحیه بر فضای جغرافیایی آن ناحیه تأثیر می‌گذارد؛ **مثال**: شورای ترافیک مشهد با طراحی و اجرای طرح ترافیک زوج و فرد سعی در حل مشکل ترافیک این شهر کرده است.
- منطقهٔ خلیج فارس منطقه‌ای مهم و حیاتی است، زیرا این منطقه در حال حاضر انبار نفت جهان است و کشورهای عمدهٔ صادرکنندهٔ نفت در این منطقه هستند.
- شبه‌جزیرهٔ کریمه در شمال دریای سیاه و جنوب اوکراین واقع شده است و موقعیت جغرافیایی مهمی دارد و تا پیش از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بخشی از خاک اوکراین بود.
- توافق‌ها و تصمیمات سیاسی و اقتصادی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد؛ **مثال**: احداث تونل مانش بین فرانسه و انگلستان.
- سیاست‌ها و تصمیماتی که حکومت یک کشور در زمینهٔ اقتصاد، اشتغال و توزیع درآمد اتخاذ می‌کند و نوع برنامه‌ریزی و بودجه‌ای که به نواحی مختلف کشور می‌دهد بر توزیع امکانات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد.
- ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد؛ **مثال**: دوقطبی‌شدن شهرها و پیدایش مناطق مرفه‌نشین، مشاهدهٔ بلوک‌های مسکونی یک‌دست و هم‌شکل در فضاهای شهری، پارک بانوان.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف و د ⟵ نواحی، تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

ب و ج ⟵ ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

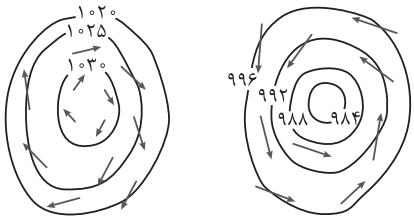
علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در «د» همانند «الف» نواحی تحت‌تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند. ـ در «ج» همانند «ب» ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

گزینه‌های (۲) و (۴): در «الف» و «د» نواحی، تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند و در «ب» و «ج» ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳ با توجه به مراکز فشار، کدام عبارت به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

(الف) (ب)

۱) در «الف» فشار به سمت مرکز منطقه زیاد می‌شود، اما از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود و در «ب» فشار به سمت مرکز منطقه کم می‌شود و مولکول‌ها سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند.

۲) «الف» با L و «ب» با H نمایش داده می‌شود و در «الف» برخلاف «ب» مولکول‌ها به هم نزدیک‌تر می‌شوند و تعدادشان در واحد حجم بیشتر می‌شود.

۳) در «الف» یا سیکلون، هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید و در «ب» یا آنتی سیکلون هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند.

۴) هوای گرم نسبت به هوای اطراف خود، وزن کم‌تری دارد و با صعود خود بر روی منطقهٔ گرم «ب» ایجاد می‌شود و هوای سرد سنگین است و با فرونشینی هوا بر روی منطقهٔ سرد «الف» ایجاد می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

مراکز فشار

- پرفشار (آنتی‌سیکلون)
  - با H نمایش داده می‌شود.
  - فشار به سمت مرکز منطقه زیاد می‌شود.
  - هوا سرد می‌شود و مولکول‌ها به هم نزدیک‌تر شده و تعدادشان در واحد حجم بیشتر می‌شود.
  - هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید.
- کم‌فشار (سیکلون)
  - با L نمایش داده می‌شود.
  - فشار به سمت مرکز منطقه کم می‌شود.
  - هوا گرم می‌شود و مولکول‌ها سریع‌تر حرکت کرده و از هم فاصله می‌گیرند.
  - از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود.
  - هوای گرم سبک شده و به سمت بالا صعود می‌کند.
  - هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کم‌تری دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کم‌تری دارد و در نتیجه روی منطقهٔ گرم یک مرکز کم‌فشار (ب) ایجاد می‌شود. هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید، در نتیجه بر روی منطقهٔ سرد یک مرکز پرفشار (الف) پدید می‌آید.

نکته

الف) منطقهٔ پرفشار (آنتی‌سیکلون) که با H نمایش داده می‌شود.

ب) منطقهٔ کم‌فشار (سیکلون) که با L نمایش داده می‌شود.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کم‌شدن وزن و فشار هوا در واحد حجم مربوط به «ب» است.

گزینهٔ (۲): «الف» با H و «ب» با L نمایش داده می‌شود.

گزینهٔ (۳): مورد «الف» آنتی‌سیکلون و مورد «ب» سیکلون می‌باشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴ **کدام عبارت در خصوص «بیابان‌های گرم» به درستی تدوین شده است؟**

۱) عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا قرار دارند و در سال ۱۹۱۳ میلادی دمای ۵۶ / ۷ درجهٔ سانتی‌گراد برای درهٔ مرگ در کالیفرنیا به عنوان گرم‌ترین نقطهٔ جهان ثبت شده است.

۲) عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند و در سال ۲۰۰۹ ماهواره‌ها دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد را برای بیابان لوت در ایران به عنوان داغ‌ترین نقطهٔ کرهٔ زمین ثبت کردند.

۳) بیشتر در مجاورت خط استوا قرار گرفته‌اند که این ناحیه بیشترین جذب و تابش انرژی خورشید را دریافت می‌کند.

۴) در ارتفاعات زیاد واقع شده‌اند و در سال ۱۹۹۲ دمای ۵۸ درجهٔ سانتی‌گراد برای العزیزیه واقع در کشور لیبی در صحرای بزرگ افریقا به عنوان گرم‌ترین نقطهٔ جهان ثبت شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

- **انواع بیابان‌ها از نظر دما**
  - بیابان‌های گرم
    - عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.
    - داغ‌ترین نقاط
      - در سال ۱۹۱۳ میلادی دمای ۵۶ / ۷ درجهٔ سانتی‌گراد برای درهٔ مرگ در کالیفرنیا
      - در سال ۱۹۹۲ دمای ۵۸ درجهٔ سانتی‌گراد برای العزیزیه در لیبی
      - در سال ۲۰۰۹ دمای ۷۰ درجهٔ سانتی‌گراد برای بیابان لوت در ایران
  - بیابان‌های سرد ← عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بیابان‌های گرم عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی قرار گرفته‌اند و بیابان‌های سرد عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارند.

نکته

برخی مردم تصور می‌کنند که گرم‌ترین نواحی جهان در مجاورت خط استوا قرار دارد؛ زیرا این ناحیه بیشترین جذب و تابش انرژی خورشید را دریافت می‌کند، اما این تصور نادرست است.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قرارگرفتن در عرض جغرافیایی بالا مربوط به **بیابان‌های سرد** است.

گزینهٔ (۳): عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.

گزینهٔ (۴): قرارگرفتن در ارتفاعات زیاد مربوط به **بیابان‌های سرد** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵ کدام گزینه با توجه به موارد مطرح‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در هوازدگی زیستی ..... موجب تغییر فیزیکی و ..... موجب تغییر شیمیایی می‌شود.»

الف) ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران

ب) پوسیدگی گیاهان

ج) تنفس گیاهان

د) رشد ریشهٔ درختان

۱) «الف» همانند «ب» و برخلاف «ج» ـ فقط مورد «د»

۲) موارد «ب» و «ج» ـ موارد «الف» و «د»

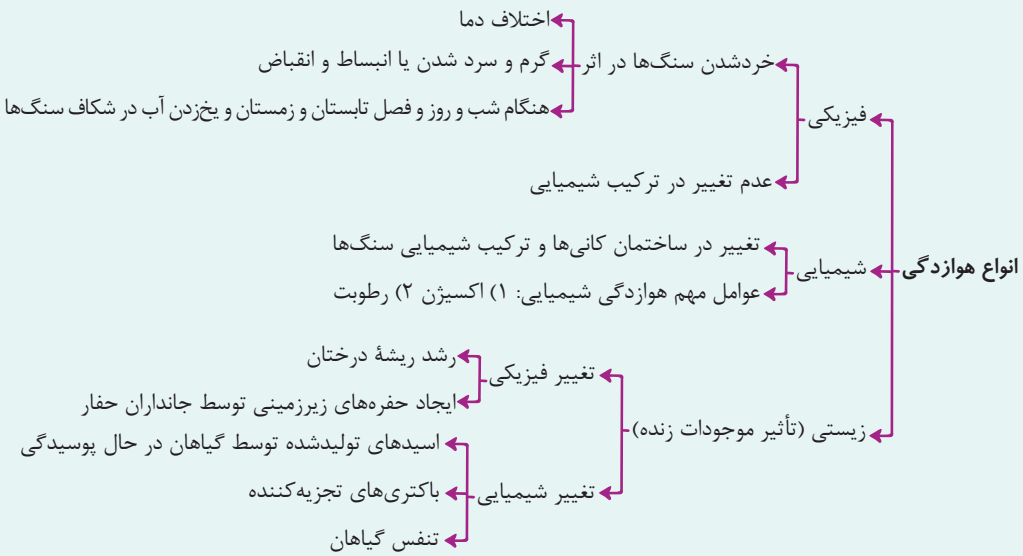
۳) فقط مورد «د» ـ مورد «ج» همانند «الف» و برخلاف «ب»

۴) «الف» همانند «د» و برخلاف «ب» ـ مورد «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

در هوازدگی زیستی فعالیت موجودات زنده، یعنی گیاهان و جانوران می‌تواند موجب تغییرات فیزیکی و شیمیایی در سنگ‌ها شود؛ برای مثال، رشد ریشهٔ درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفار مانند موش‌ها و موریانه‌ها باعث خردشدن سنگ‌ها (تغییر فیزیکی) می‌شود. هم‌چنین، گیاهان در حال پوسیدگی اسیدهایی تولید می‌کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌های مجاورشان می‌شود. باکتری‌های تجزیه‌کننده یا تنفس گیاهان نیز در سنگ‌ها تغییرات شیمیایی ایجاد می‌کنند. (تغییر شیمیایی)

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الف» همانند «د» و برخلاف «ج» و «ب»

گزینهٔ (۲): قسمت اول و دوم جابه‌جا آمده‌اند.

گزینهٔ (۳): مورد «د» به همراه «الف» ـ مورد «ج» همانند «ب» و برخلاف «الف»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶ **با توجه به تغییرات معنایی واژهٔ فلسفه و مشتقاتش، کدام عبارت درست است؟**

۱) معنای اولیهٔ سوفیست با معنای ثانویهٔ فلسفه یکسان است.

۲) نخستین معنای فلسفه، مابعدالطبیعه بوده و به تدریج به وجودشناسی تبدیل شده است.

۳) فلسفه به معنای دوستدار دانایی بوده و به همین دلیل سقراط از این واژه استفاده کرده است.

۴) فلسفه به معنای مطلق دانش، دومین معنای این واژه در سیر تاریخی تحولات معنایی آن است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

جدول معنا

	به ترتیب زمان (از گذشته به آینده)		
کلمه	معنای اول	معنای دوم	معنای سوم
فلسفه	دوستداری دانش	دانش	دانش خاص (وجودشناسی)
سفسطه	دانش	مغالطه	ـ

سیر معنایی واژهٔ فلسفه این‌گونه است: معنای اول = دوستداری دانایی/ معنای دوم = دانش (به معنای عام و مطلق)/ معنای سوم = دانش خاص وجودشناسی = مابعدالطبیعه

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): معنای اولیهٔ سوفیست (دانشمند) با معنای ثانویهٔ فیلسوف یکسان است نه با معنای ثانویهٔ فلسفه.

گزینهٔ (۲): مابعدالطبیعه معنای سوم فلسفه است نه معنای نخست آن.

گزینهٔ (۳): فیلسوف به معنای دوستدار دانایی است، اما فلسفه به معنای دوستداری دانایی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷ **حوزهٔ مورد بررسی کدام سؤال با دیگر سؤال‌ها متفاوت است؟**

۱) آیا می‌توان مه‌بانگ را سرآغاز جهان هستی دانست؟

۲) عامل محدودشدن برخی معرفت‌های انسان، چیست؟

۳) منشأ درک و پذیرش رابطهٔ وجودی علیت برای انسان چیست؟

۴) یافته‌های عقلانی دربارهٔ کل هستی هستند یا مراتبی از هستی؟

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه

- دانش فلسفه دارای یک بخش اصلی و تعدادی بخش‌های فرعی است.
- بخش اصلی فلسفه به منزلهٔ ریشه و اساس فلسفه است.
- بخش‌های فرعی فلسفه در حکم شاخه‌ها و ستون‌های آن هستند.

بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه به دو بخش تقسیم می‌شود:

۱) هستی‌شناسی = وجودشناسی
- در این بخش، اصل و حقیقت وجود و مسائل پیرامون آن بررسی می‌شود.
- منظور مطلقِ وجود است نه وجود مطلق (خدا)
- فیلسوفان دربارهٔ قوانین و احکام کلی و عامّ حاکم بر هستی و وجود بحث می‌کنند ← **مثال:** آیا در هستی قانون علیت جاری است یا نه؟

۲) معرفت‌شناسی
- علت: معرفت به وجود، فرع بر امکان شناخت آن است. ← معلول: فیلسوفان می‌خواهند توانایی انسان در شناخت هستی را هم بررسی کنند و بدانند که بشر چگونه و با چه ابزاری می‌تواند به شناخت هستی بپردازد.
- فیلسوفان توانایی انسان در شناخت هستی را مورد مطالعه قرار می‌دهند. ← معرفت

نکته می‌توان گفت، معرفت‌شناسی زیرمجموعهٔ هستی‌شناسی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تمام گزینه‌ها مربوط به ریشه و بخش اصلی فلسفه هستند، با این تفاوت که گزینهٔ (۱) دربارهٔ آغاز جهان و هستی است و به عبارتی با هستی‌شناسی و وجودشناسی ارتباط دارد، اما سایر گزینه‌ها دربارهٔ معرفت‌شناسی است. چراکه به شناخت، چگونگی آن، محدودیت‌های آن و حدود و قلمرو معرفت ارتباط دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸ **با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام گزینه نشان‌دهنده و نمادی برای عقل است؟**

۱) واقعیات و حقایق جهان که سایهٔ آن‌ها در غار دیده می‌شود.

۲) رهاشدن از غل و زنجیرهای تقلید کورکورانه و عادات نابخردانهٔ غیرمنطقی

۳) شخصی که زندانی‌ها را همراهی می‌کند تا از غار خارج شوند و به نور حقیقت خو بگیرند.

۴) خورشید که موجب روشنایی و تبیین حقایق برای انسان آزادشده از بند و زندان می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هدف تمثیل غار افلاطون این است که نشان دهد، چگونه فلسفه (عقل) انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند.

در این تمثیل، شخصی که انسان را به سمت آزادی حقیقی می‌برد یعنی همان شخصی که زندانی را از غار بیرون می‌برد و با نور و حقیقت آشنا می‌کند، همان عقل یا به عبارتی همان فلسفه است.

نکته دقت کنید که نماد عقل، شخصی است که موجب رهاشدن از زندان می‌شود نه نفسِ رهایی از زندان.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۹ **کدام عبارت بیان درستی از اندیشه‌های کسی است که فلسفه‌اش را در قالب شعر عرضه می‌کرده است؟**

۱) جمع‌پذیری امور ناسازگار، موجب تغییر و تحول دائمی جهان می‌شود.

۲) حواس که تغییرات جهان را درک می‌کنند، اعتبار ندارند، پس ابزار خوبی برای درک حقیقت و باطن جهان، نیستند.

۳) از آن‌جا که جهان ثابت و بدون تغییر است، پس می‌توان نتیجه گرفت که «نیستی، هست» یک جملهٔ متناقض است.

۴) مبادی اولیهٔ جهان، اعداد و اصول ریاضی است، از این‌رو برای شکل‌گیری نظام فلسفی، باید فلسفه در کنار عرفان به ریاضی آمیخته شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

پارمنیدس

- از اندیشمندان بزرگ اولیه بوده است.
- بنا به نقل افلاطون، سقراط در جوانی با پارمنیدس ملاقات کرده است.
- او فلسفهٔ خود را به صورت شعر عرضه کرده است.
- او برای نخستین بار به مفهوم «بودن» (وجود، ثبات) و «شدن» (حرکت) که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است.

عقیدهٔ پارمنیدس دربارهٔ هستی

- هستی یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد. ≠ هراکلیتوس (تحول دائمی)
- در جهان واقع نیستی راه ندارد. ← چراکه نمی‌توان گفت «نیستی، هست»، زیرا تناقض‌آمیز است.

ویژگی‌های هستی

- واحد است. ← تکثر و تعدد موجودات نداریم.
- ثابت است. ← حرکت و شدن ندارد. ← هر چه هست، از اول بوده و تا آخر خواهد بود (ازلی و ابدی)، نه این‌که به وجود آمده باشد یا از بین برود یا حتی تغییر کند.
- بدون تغییر، جاودان و فناناپذیر است.
- با حواس نمی‌توان به این واقعیت رسید. ← حواس انسان جهان را متغیر و دارای امور متعدد و مختلف نشان می‌دهد. ← حواس معتبر نیستند و فقط مرتبهٔ ظاهری جهان را نشان می‌دهند.
- تنها با تفکر عقلی می‌توان این حقیقت را دریافت. ← عقل لایهٔ باطنی و حقیقی هستی را نشان می‌دهد (بدون تغییر و جاودانه).

پاسخ خیلی تشریحی

کسی که فلسفه‌اش را در قالب شعر عرضه کرد پارمنیدس بود. او معتقد بود جهان ثابت است و هیچ حرکت و تغییری ندارد و این حقیقت ثابت جهان با عقل درک می‌شود نه حس. به نظر او حس فقط می‌تواند ظاهر جهان را درک کند که دارای تغییر است، اما خطا دارد و معتبر نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیانگر دیدگاه هراکلیتوس است که جهان را دارای تغییرات دائمی می‌دانست.

گزینهٔ (۳): دیدگاه پارمنیدس است، اما دارای یک اشکال مهم است. پارمنیدس با استناد به این‌که «نیستی، هست» دارای تناقض است، حرکت و تغییر را زیر سؤال برد و اعلام کرد که جهان ثابت است، اما در این گزینه جای علت و معلول، برعکس آمده است.

گزینهٔ (۴): بیانگر دیدگاه فیثاغورس و فیثاغوریان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰ **کدام گزینه یادآور نتیجهٔ دیدگاه فیثاغورس دربارهٔ تحولات و دگرگونی‌های جهان طبیعت است؟**

۱) از آن‌جا که «نیستی، هست» یک جملهٔ تناقض‌آمیز است، باطن و حقیقت جهان ثابت و بدون تغییر است.

۲) وحدت اضداد که سازندهٔ جهان است، موجب تغییر و تحول دائمی جهان به عنوان قانون کائنات می‌شود.

۳) تغییر شکل‌های مداوم آب از بخار تا باران و یخ، مبنای تغییر و تحولات جهان طبیعت است.

۴) جهان مبتنی بر اصول متناقضی است که تلاش برای تفسیر و تبیین آن امری بیهوده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

- یکی از فیلسوفان اولیه است.
- فیثاغورس
  - پایه‌گذار هندسه و ریاضی
  - یکی از پایه‌گذاران فلسفه

  بود.
- فیثاغورس ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنا نهاد.

فیثاغورس

- یکی از منابع ما برای شناخت فیثاغورس و فیثاغوریان (پیروان فیثاغورس) ارسطو است.
- ارسطو دربارهٔ فیثاغوریان
  - آن‌ها نخستین کسانی بودند که خود را وقف ریاضیات کردند و باعث پیشرفت آن شده‌اند.
  - به نظر آنان، اصول ریاضی دربارهٔ تمام موجودات صادق است.
  - به نظر آنان اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولیهٔ همهٔ موجودات هستند.
- واژه‌هایی که فیثاغورس برای اولین بار مطرح کرد
  - فلسفه (دقت کنید که «فیلسوف» را سقراط بر سر زبان‌ها انداخت.)
  - تئوری (نظریه)
  - کیهان

پاسخ خیلی تشریحی

براساس دیدگاه فیثاغورس، اعداد و اصول اعداد (اصول ریاضی) مبنای اولیهٔ جهان است. دقت کنید که اصول ریاضی ثابت است، پس به نظر فیثاغورس، جهان ثابت است و تغییر ندارد.

از طرفی گزینهٔ (۱) هم بیانگر دیدگاه پارمنیدس است که معتقد به ثبات جهان و عدم تغییر و حرکت در باطن آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): دیدگاه هراکلیتوس که معتقد به تغییر دائمی جهان است.

گزینهٔ (۳): دیدگاه تالس که معتقد به وجود تحول در طبیعت است.

گزینهٔ (۴): بیانگر دیدگاه سوفیست‌ها است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۱ **آن‌چه در دادگاه، سقراط را به سمت توضیح دربارهٔ جهان پس از مرگ سوق داد، در کدام گزینه به صورت دقیق‌تر بیان شده است؟**

۱) تلاش برای مرجح‌کردن کسب فضیلت و دوری از رذیلت به جهت پربارکردن توشهٔ پس از مرگ

۲) توهم دانایی مردم نسبت به مرگ و پس از آن که موجب ترس از مرگ برای آنان شده است.

۳) کنارزدن اتهامات ناروای نسبت داده شده به سقراط از جمله فاسدکردن جوانان

۴) رسالت سقراط مبنی بر به زمین آوردن فلسفه از آسمان در میان مردم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔ سقراط ریشهٔ همهٔ بدی‌ها و ناراستی‌ها، از جمله ترس از مرگ را، نادانی (توهم دانایی) می‌داند. به همین دلیل سقراط تلاش کرده تا با توضیح جهان پس از مرگ، انسان‌ها را در رابطه با آن آگاه کند تا دیگر ترسی از مرگ وجود نداشته باشد.

نکته سقراط ریشهٔ همهٔ بدی‌ها از جمله ترس از مرگ را نادانی یا توهم دانایی نسبت به مرگ می‌داند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲ **کدام گزینه نشان‌دهندهٔ باور انسان به محدودیت شناخت است؟**

۱) انسان در شناخت برخی امور خطا و اشتباه دارد.

۲) انسان علاوه بر مادیات ممکن است مجردات را هم بشناسد.

۳) شناخت به وسیلهٔ آموختن و یادگیری، تدریجی شکل می‌گیرد.

۴) علی‌رغم شناخت‌هایی که داریم بسیاری از امور را نمی‌توان شناخت.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی

محدودیت شناخت به معنای این است که اموری وجود دارند که ما نمی‌توانیم بشناسیم یا حداقل در حال حاضر نشناخته‌ایم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیانگر خطاپذیربودن شناخت است که از نشانه‌های امکان شناخت می‌باشد.

گزینهٔ (۲): بیانگر تدریجی‌بودن شناخت است.

گزینهٔ (۳): نشان‌دهندهٔ محدوده و قلمرو شناخت است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳ **تناقض موجود در کلام گرگیاس مبنی بر این‌که «در جهان چیزی وجود ندارد»، کدام است؟**

۱) همین که این امر شناخته شده یعنی امکان شناخت وجود دارد.

۲) خود گرگیاس در حال انتقال مطلب به مخاطبین خویش است.

۳) دیگر وجود شخص گرگیاس قابل توجیه نیست.

۴) در شناخت، امکان خطا وجود دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گرگیاس در کلام «در جهان چیزی وجود ندارد.» در حال انکار حقیقت و واقعیت است. این در حالی است که حداقل خود گرگیاس که وجود دارد.

نکته کلام گرگیاس، در سه بخش است:

۱) «در جهان چیزی وجود ندارد.» در این کلام او حقیقت و واقعیت را انکار کرده است، اما با وجود خودش در تناقض است.

۲) «اگر هم چیزی وجود داشته باشد نمی‌توان آن را شناخت.» در این کلام امکان شناخت انکار شده است، اما همین که او می‌داند نمی‌شود چیزی را شناخت یعنی امری را شناخته است و این امر بیانگر یک تناقض است.

۳) «اگر هم قابل شناخت باشد نمی‌توان آن را به دیگران منتقل کرد.» در این کلام گرگیاس امکان انتقال شناخت را انکار کرده است در حالی که خود او در حال انتقال مطلب به مخاطبینش است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴ کدام گزینه می‌تواند بیانگر وجه اشتراک عقل محض و معرفت شهودی باشد؟

۱) عاری‌بودن از هرگونه خطا و اشتباه
۲) دریافت دانسته‌هایی دربارهٔ ذات و صفات خدا
۳) بی‌نیازی از واسطه در جهت تحقق
۴) تحلیل داده‌های سایر قوای شناختی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

شناخت عقلی = عقل محض

- عقل قادر است
  - بدون استفاده از یافته‌های تجربی
    - به حقایقی برسد.
    - دانش‌هایی را پایه‌گذاری کند.
  - صرفاً با تفکر و چینش استدلال
  - پس بی‌واسطه نمی‌تواند به حقایق برسد.
- دانش‌هایی که عقل با تفکر و چینش استدلال پایه‌گذاری می‌کند. = شناخت عقلی
  - **مثال**: بسیاری از دانستنی‌های ریاضی و فلسفه
- فلسفه نوعی شناخت عقلی است.
- شناخت عقلی
  - از طریق حواس و تجربه به دست نمی‌آید.
  - از طریق تعقل محض به دست می‌آید.
  - **مثال**: ذات و صفات خداوند را نمی‌توان با حس و تجربه درک کرد و شناخت آن نیازمند قواعد شناخت عقلی است.
- نتایج شناخت عقلی
  - به دست آوردن یافته‌های سودمند دربارهٔ کل هستی که امکان درک تجربی آن هیچ‌گاه وجود ندارد.
  - قراردادن این یافته‌های عقلانی به عنوان اساس سایر دانش‌ها
  - استوارساختن پایه‌های زندگی براساس این یافته‌های عقلانی
- شناخت عقلی، همان کاربردهای عقلی نیست، بلکه بخشی از آن است.
- کاربردهای عقلی
  - شناخت تجربی (عقل + حس)
  - درون‌نگری
  - شناخت عقلی (عقل محض)

قلب = دل

- یکی از ابزارهای شناخت انسان است.
- تنها شناخت بی‌واسطهٔ انسان را رقم می‌زند.
- معرفت حاصل از قلب = معرفت شهودی
- ویژگی‌های معرفت شهودی
  - نحوهٔ شکل‌گیری
    - با تقویت ایمان
    - با تعالی‌بخشیدن به نفس
    - با تهذیب نفس
    - کمال‌طلبی همراه با عبادت خالصانه
    - به تدریج و گام‌به‌گام
  - یک معرفت بی‌واسطه است.
  - تجلی در قلب بدونِ
    - استفاده از تجربه و آزمایش
    - چینش مقدمات استدلال عقلی
- علت نام‌گذاری معرفت شهودی: قلب انسان حقیقت را چنان درمی‌یابد که گویا چشم می‌بیند.
- عارف و سالک الی اللّه با شهود قلبی (نه چشم)
  - ممکن است در همین دنیا، آخرت را مشاهده کند.
  - علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم را مشاهده کند.
  - وجود فرشتگان را واقعاً بیابد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

با شناخت عقلی (عقل محض) می‌توان از راه تفکر و چینش استدلال به دانش‌هایی دست یافت، از جمله دانستنی‌هایی در حوزهٔ ریاضی، فلسفه، ذات و صفات خدا.

از طرفی دقت کنید که با توجه به ابیات حافظ که حاکی از شهود عارفانهٔ اوست، مبنی بر «بی خود از شعشعهٔ پرتو ذاتم کردند/ باده از جام تجلی صفاتم دادند»، رسیدن به دانش در مورد ذات و صفات خدا، نمونهٔ شهود عارفانه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): عاری‌بودن از خطا فقط مخصوص وحی است، یعنی تمام یافته‌های عقلانی و حتی شهود عارفانه هم می‌تواند خطا داشته باشد.

گزینهٔ (۳): تنها معرفت بی‌واسطهٔ انسان معرفت شهودی است. دقت کنید که واسطهٔ شناخت عقلی، تفکر و چینش استدلال است.

گزینهٔ (۴): تحلیل داده‌های سایر قوای شناختی از کاربردهای عقل است (نه شناخت عقلی).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۵ **با توجه به اقرار مشترک سوفسطائیان و پراگماتیست‌ها، مبنی بر این‌که «حس و تجربه واقع‌نما نیست و انسان را به حقیقت نمی‌رساند»، کدام گزینه بیانگر تفاوت معرفت‌شناختی این دو گروه است؟**

۱) پراگماتیست‌ها شناخت را معتبر می‌دانند و به عقیدهٔ آن‌ها مبنای اعتبار شناخت برای هر کس، خودش است.

۲) سوفیست‌ها اعتبار و وجود حس را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها حس را تنها ابزار شناخت می‌دانند.

۳) سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها انسان را در دریافت آن ناتوان می‌دانند.

۴) آن‌چه موجب ظهور پراگماتیست‌ها شد، تلاش برای پاسخ به اشکالات نظری تجربه‌گرایی است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مقایسهٔ پراگماتیست‌ها و سوفیست‌ها

- تشابه
  - انسان چیزی جز حس در اختیار ندارد.
  - تجربه واقع‌نما نیست.
- تفاوت
  - سوفیست‌ها معتقدند امکان شناخت نداریم، اما پراگماتیست‌ها آن را قبول دارند.
  - سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند، اما پراگماتیست‌ها انسان را در دریافت واقعیت ناتوان می‌دانند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سوفیست‌ها، نسبی‌گرایان و پراگماتیست‌ها، همگی معتقدند که انسان چیزی جز حس در اختیار ندارد، اما این حس واقع‌نما نیست. با این تفاوت که نسبی‌گرایان و پراگماتیست‌ها، واقعیت را انکار نمی‌کنند، اما معتقدند با حس نمی‌توان آن را دریافت، در حالی که سوفیست‌ها واقعیت را انکار می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این‌که شناخت هر کس برای خودش معتبر است، بیانگر دیدگاه نسبی‌گرایان است.

گزینهٔ (۲): سوفیست‌ها حس را معتبر نمی‌دانند، اما وجود آن را انکار نمی‌کنند.

گزینهٔ (۴): بروز اشکالات نظری تجربه‌گرایی (نه تلاش برای پاسخ به آن‌ها) موجب ظهور نسبی‌گرایی شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶ **در نتیجهٔ مقایسهٔ دیدگاه‌های معرفت‌شناسانهٔ هراکلیتوس و پارمنیدس از اندیشمندان ایونی، کدام گزینه را می‌توانیم به عنوان اشتراک آن‌ها بپذیریم؟**

۱) ابزار شناخت حقیقت جهان برای هر دو یکسان است.

۲) ادراک تغییرات، محصول استفاده از حس و تجربه است.

۳) از میان ابزارهای شناخت فقط یکی از آن‌ها را می‌توان معتبر دانست.

۴) از میان ابزارهای معرفت می‌توان برای عقل ارزش و اعتبار بیشتری قائل شد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هر دو معتقدند که تغییرات با حس قابل درک است، اما با این تفاوت که هراکلیتوس حس را معتبر می‌داند و به همان دلیل تغییرات را هم معتبر می‌داند، اما به نظر پارمنیدس، حس به دلیل خطاهایی که دارد معتبر نیست لذا تغییرات هم که با حس درک می‌شوند، معتبر نیستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هراکلیتوس حقیقت جهان را همان تغییرات می‌داند که با حس قابل درک است، اما پارمنیدس حقیقت جهان را ثابت می‌داند که با عقل درک می‌شود.

گزینهٔ (۳): هراکلیتوس هم حس و هم عقل را معتبر می‌دانست.

گزینهٔ (۴): هراکلیتوس حس را مهم‌تر از عقل می‌دانست چراکه تغییرات با آن درک می‌شود.

نکته دقت کنید که پارمنیدس به تغییرات ظاهری معتقد است و ادراک آن‌ها را وابسته به حس می‌داند، اما حقیقت جهان را ثابت و بدون تغییر می‌داند که برای ادراکش نیازمند عقل هستیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷ **کدام گزینه نشان می‌دهد که ماتریالیست‌ها منکر وجود نفس نیستند؟**

۱) ذهن و روان انسان، چیزی جز مغز و سلسلهٔ اعصاب او نیست.

۲) انسان یک حیوان راست‌قامت است که تفاوتش با سایر موجودات، پیچیده‌تربودن آن‌ها است.

۳) همهٔ موجودات و از جمله انسان، یک بعد و ساحت دارند که همان ساحت مادی و مجرد آن‌ها است.

۴) بدن انسان یک ماشین مادی پیچیده است که به طور خودکار و تحت کنترل و ارادهٔ روح، عمل می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

افراد معتقد به انسان تک‌ساحتی

۱) یا اصولاً وجود «نفس» را انکار می‌کنند یا مجرد و مستقل بودن «نفس» را انکار می‌کنند، نه کلیت آن را.

۲) یک گروه نفس را چیزی فرعی نسبت به بدن تلقی می‌کنند و آن را از آثار و لوازم بدن به شمار می‌آورند. ← نفس، مجرد و مستقل از بدن نیست.

ماتریالیست‌ها = مادی‌گرایان

- همهٔ موجودات و از جمله انسان، فقط یک بُعد و یک ساحت دارند که همان بُعد مادی و جسمانی است.
- معتقدند که ذهن و روان (نفس)، چیزی جز مغز و سلسلهٔ اعصاب انسان نیست. ← پس کاملاً منکر نفس نیستند.
- **انسان** یک ماشین مادی بسیار پیچیده است نه فراتر از آن.

نکته دقت کنید که دکارت بدن را ماشینی پیچیده می‌دانست ← می‌توان گفت ماتریالیست‌ها نظر دکارت را قبول دارند، اما دکارت نظر ماتریالیست‌ها را نمی‌پذیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ماتریالیست‌ها انسان را تک‌ساحتی می‌دانند، اما به طور کامل منکر وجود نفس نیستند بلکه منکر استقلال و تجرد نفس از جسم هستند. آن‌ها نفس را چیزی وابسته به جسم می‌دانند.

ذهن و روان همان نفس است که به نظر ماتریالیست‌ها، چیزی جز مغز و سلسلهٔ اعصاب (جسم) نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): بیانگر دیدگاه داروینیست‌ها است و نشان‌دهندهٔ قائل‌بودن به این‌که نفس وجود دارد، اما وابسته به جسم نیست، نمی‌باشد.

گزینهٔ (۳): ساحت مادی همان ساحت مجرد (غیرمادی) نیست.

گزینهٔ (۴): این گزینه بیانگر دیدگاه دکارت است که قائل به دوبعدی‌بودن وجود انسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸ **کدام توصیف دربارهٔ مغرب عالم، به دیدگاه سهروردی نزدیک‌تر است؟**

۱) مربوط به جسم انسان است.
۲) دارای پایین‌ترین درجهٔ نور است.
۳) بی‌بهره از نور و غرق در ظلمت است.
۴) نفس برای رؤیت حقایق به آن نیاز دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

حقیقت نورانی نفس = حقیقت انسان از نظر سهروردی

- شیخ شهاب‌الدین سهروردی، یک فیلسوف، عارف و سالک الی‌الله است.
- سهروردی با بهره‌مندی از الهامات و اشرافات معنوی ← بسیاری از حقایق را از طریق شهود درونی به دست می‌آورد و تلاش می‌کند آن‌ها را به زبان فلسفه و استدلال بیان کند.
- نظر سهروردی دربارهٔ «وجود»
  - او به جای مفهوم «وجود» بیشتر از مفهوم «نور» استفاده می‌کرد.
  - او معتقد بود که هستی، مراتب نور است.
  - خدا: نور محض است. / هیچ ظلمتی در او راه ندارد. / نورالانوار است.
  - سایر مراتب وجود به‌جز خدا: نور هستی خود را از نورالانوار دریافت می‌کنند. / خدا شرق عالم است و از خداست که انوار بعدی طلوع می‌کنند. / آن‌جا که نور وجود به پایین‌ترین حد خود می‌رسد (نه این‌که بهره‌ای از نور نداشته باشد)، مغرب عالم است. / نور کامل نیستند. ← ترکیبی از نور و ظلمت هستند.
  - **نکته**: هستی نور است و خدا، نور مطلق است.
- انسان به نظر سهروردی
  - نفس انسان همان جنبهٔ نورانی وجود است. / جسم و بدن، جنبهٔ ظلمانی است. ← نفس هم ترکیب ظلمت و نور است، اما نسبت به جسم، نورانیت بیشتری دارد.
  - اگر نفس، نورانیت بیشتری کسب کند: حقایق هستی را بهتر رؤیت می‌کند. / می‌تواند با کسب شایستگی بیشتر، مسیر کمال را طی کند.
  - نفس انسانی حقیقتی مربوط به مشرق عالم است که از شرق وجود دور افتاده و مشتاق بازگشت به آن‌جاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در جغرافیای عرفانی سهروردی، مغرب عالم جایی است که در آن نور وجود به پایین‌ترین حد خود می‌رسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جسم مربوط به مغرب عالم است، نه این‌که مغرب مربوط به جسم باشد.

گزینهٔ (۳): مغرب عالم دارای پایین‌ترین میزان نور است نه این‌که بی‌بهره از نور باشد.

گزینهٔ (۴): نفس با کسب نورانیت بیشتر می‌تواند حقایق را رؤیت کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹ **قاعدهٔ اخلاقی «آن‌چه برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بپسند» می‌تواند بازتاب کدام دیدگاه باشد؟**

۱) برای کسب فضیلت باید به نقش وجدان اخلاقی و دستورات آن هم توجه کرد.

۲) فضیلت، غلبهٔ تمایلات معنوی در تعارضات میان تمایلات مادی و متعالی است.

۳) مرز میان افعال طبیعی و اخلاقی مشخص نیست و افعال طبیعی زیرمجموعهٔ افعال اخلاقی است.

۴) از آن‌جا که سود و زیان افراد در موقعیت‌های مختلف نسبت به یکدیگر متفاوت است، اخلاق امری نسبی است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی

«آن‌چه برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند» قانون اول اخلاقی ماتریالیست‌ها و نتیجهٔ دیدگاه اخلاقی کانت است.

گزینه (۴) بیانگر دیدگاه طبیعت‌گرایان است. آن‌ها معیار فعل اخلاقی را سود و زیان شخصی می‌دانند و سود و زیان نسبی است، پس اخلاق هم نسبی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دقت کنید که این گزینه بیانگر دیدگاه اخلاقی کانت نیست، چراکه طبق نظر کانت، فضیلت یعنی اطاعت صرف از وجدان (فقط و فقط باید از وجدان تبعیت کرد و هیچ چیز دیگر نباید در آن نقش داشته باشد)، نه این‌که وجدان نقشی در عمل اخلاقی داشته باشد.

گزینه (۲): بیانگر دیدگاه فلاسفهٔ مسلمان است.

گزینه (۳): به نظر طبیعت‌گرایان مرز فعل اخلاقی و طبیعی مشخص نیست، اما فعل اخلاقی زیرمجموعهٔ فعل طبیعی است نه برعکس.

نکته دقت کنید که قاعدهٔ «آن‌چه برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند» مورد قبول تمام مکاتب در اخلاق است هرچند مبانی آن‌ها متفاوت باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰ **اگر انسان برای شادی روح درگذشتگانش در شب جمعه خیرات دهد، مطابق با دیدگاه اخلاقی کدام فیلسوف، عمل کرده است؟**

۱) توماس هابز ۲) مارکس ۳) ابن سینا ۴) کانت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

دیدگاه فلاسفهٔ مسلمان دربارهٔ معیار فعل اخلاقی

- ابن سینا و دیگر فلاسفهٔ مسلمان دیدگاهی نزدیک به افلاطون و ارسطو دارند ← عقل را منبع شناخت فضیلت‌ها و رذیلت‌ها می‌دانند.
- عقل
  - از آن جهت که رفتار خوب و بد انسان را تشخیص می‌دهد = عقل عملی
  - عقل فضائلی مانند عدل، احسان، خویشتن‌داری و شجاعت را کمالاتی می‌داند که باعث رشد و کمال روح می‌شود. ← فضائل، غذای روح هستند.
- فضائل و رذائل
  - هر انسانی فضائل را دوست دارد و از رذائل گریزان است.
  - فضائل موجب کمال روح می‌شوند و رذائل به روح صدمه می‌زنند.
  - هر انسانی به دنبال کسب فضائل است و با کسب فضیلت‌ها احساس نشاط، لذت و رضایت درونی می‌کند.
  - علی‌رغم علاقهٔ بشر به فضائل، انتخاب و عمل به آن‌ها آسان نیست.
- سخت‌بودن عمل به فضائل و دوری از رذائل
  - انسان دو دسته تمایلات دارد:
    - ۱) تمایلات مربوط به بُعد مادی و حیوانی (دانی)
    - ۲) تمایلات مربوط به بُعد روحی و معنوی (عالی)
  - نسبت فضائل و رذائل با تمایلات
    - تمایلات روحی و معنوی همان فضائل هستند.
    - تمایلات مادی و حیوانی همان رذائل نیستند، اما می‌توانند منجر به رذائل شوند.
    - گاهی میان فضیلت‌ها و منافع و تمایلات مادی تلاقی (تعارض) می‌شود که اگر تمایلات مادی قوی باشند، انسان را از فضیلت‌ها بازمی‌دارند و شاید او را به سوی رذیلت بکشانند.
- شروط لازم و کافی برای کسب فضیلت
  - ۱) علاقه به فضائل (به تنهایی نمی‌تواند باعث ترک رذیلت شود.)
  - ۲) خدا (دینداری)
    - خدا با ترغیب ما به فضائل و منع از رذائل و تعیین مجازات و پاداش، میل به فضائل را تقویت می‌کند.
    - باز هم عمل به فضائل قطعی نیست چون انسان مختار است.

پاسخ خیلی تشریحی

کسی که برای شادی روح درگذشتگان کاری می‌کند یعنی به روح معتقد است، پس قطعاً با دیدگاه ماتریالیست‌ها و داروینیست‌ها مثل هابز و مارکس در تضاد است چراکه آن‌ها انسان را تک‌بعدی می‌دانند (رد گزینه‌های (۱) و (۲)). از طرفی به نظر کانت عمل اخلاقی فقط باید برای اطاعت از وجدان باشد، در حالی که در صورت سؤال اطاعت از وجدان مطرح نیست (رد گزینهٔ (۴))، پس قطعاً پاسخ سؤال، گزینهٔ (۳) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir